

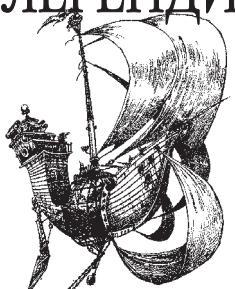
Пол Стюарт
Кріс Рідл

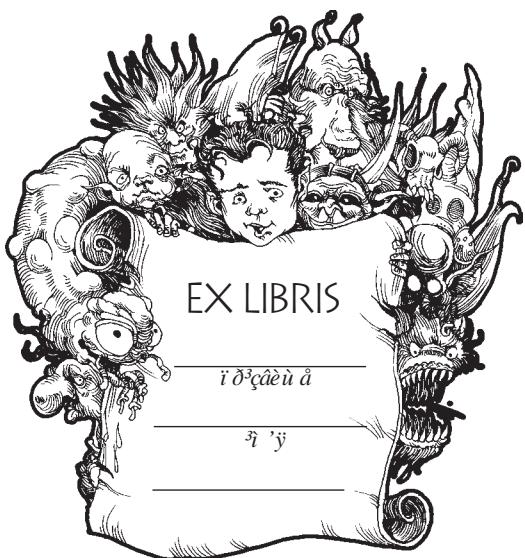
Мем'юлесниковоє

ПРОКАЛЯТТЯ

ЛЕГЕНДИ СВІТОКРАЮ

ЛЕГЕНДИ

СВІТОКРАЮ

У серії
“Легенди Свіtokраю”
виходять друком:

У НЕТРЯХ ТЕМНОЛІСУ

БУРЕЛОВ

ПІВНІЧ
НАД САНКТАФРАКСОМ

ТЕМНОЛЕСНИКОВЕ ПРОКЛЯТТЯ

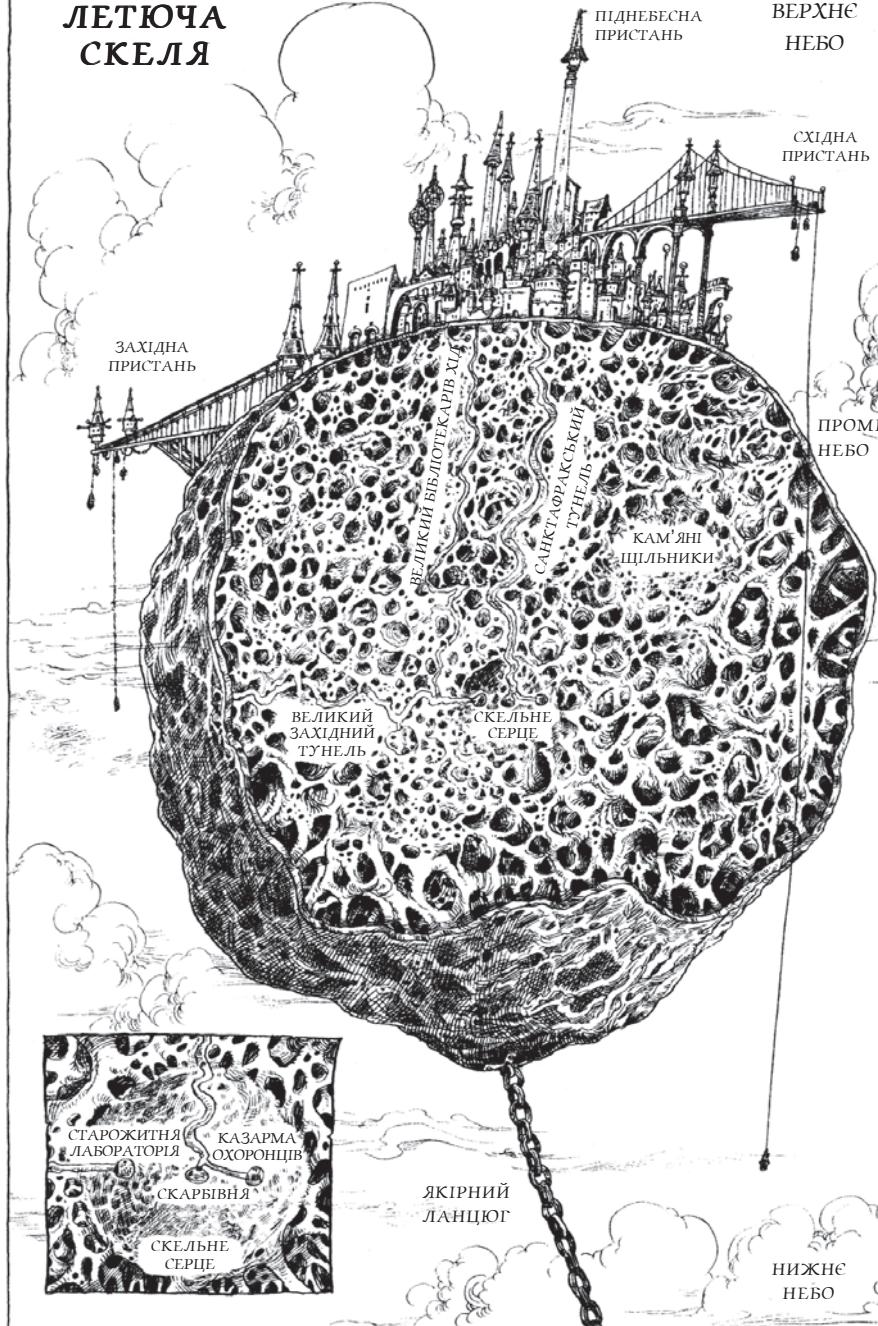
ОСТАННІЙ
ІЗ НЕБЕСНИХ ПІРАТІВ

ВОКС

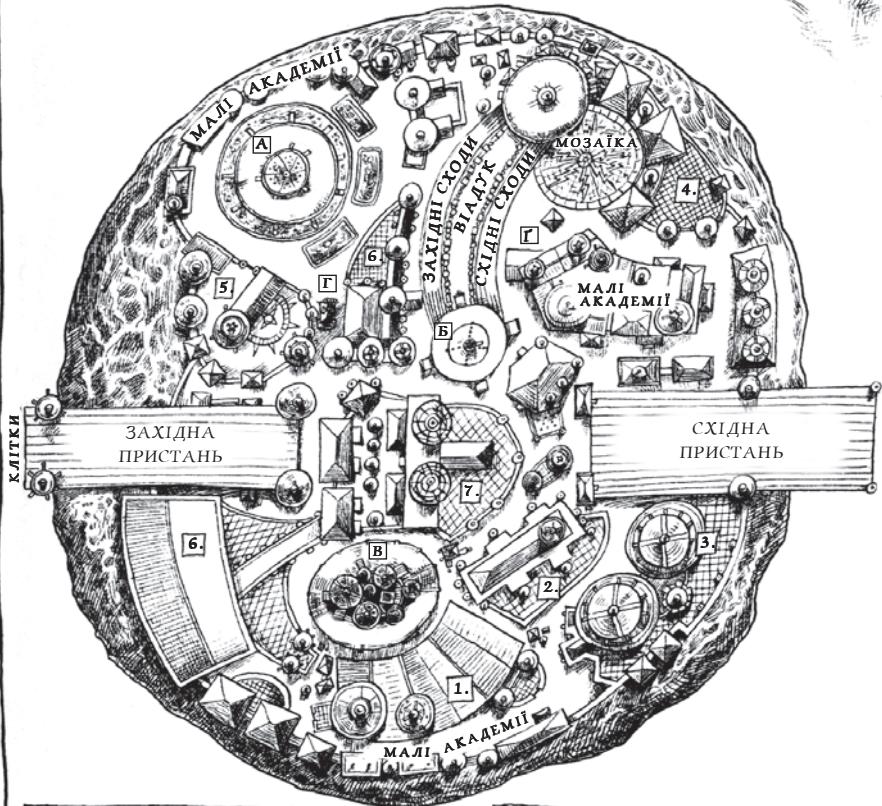
НА ВІЛЬНИХ ГАЛЯВИНАХ

ЛЕТЮЧА СКЕЛЯ

ПЛАН САНКТАФРАКСА

СІМ ШКОЛ САНКТАФРАКСА

1. ШКОЛА СВІТЛОЗНАВСТВА І ТЕМРЯВОЗНАВСТВА
2. ЛІЦАРСЬКА АКАДЕМІЯ
3. АКАДЕМІЯ ВІТРУ
4. КОЛЕДЖ ДОШІЗНАВСТВА
5. ІНСТИТУТ КРИГИ ТА СНІГУ
6. КОЛЕДЖ ХМАР
7. ШКОЛА МРЯКОЩУПІЗМУ

А ШКОЛА "ВОДОГРАЙНИЙ ДІМ"

Б ПІДНЕБЕСНА ОБСЕРВАТОРІЯ

В ВЕЛИКА БІБЛІОТЕКА

Г ПАЛАЦ ТІНЕЙ

Г ВХІД ДО ТУНЕЛЮ

*Присвячується Джозефові, Вільямові,
Кеті, Анні та Джекові*

Темноесニックове
ПРОКАЯТТЯ
ЛЕГЕНДИ СВІТОКРАЮ

Лол Стюарт
Кріс Рідел

Тернопіль
Богдан

ÁÁÊ 84(4Ââë)

Ñ88

For Joseph, William, Katy, Anna and Jack

Paul Stewart & Chris Riddell

THE CURSE OF THE GLOAMGLOZER

Text and illustrations copyright © Paul Stewart and Chris Riddell, 2001

The right of Paul Stewart and Chris Riddell to be identified as the authors of this work
has been asserted in accordance with the
Copyright Designs and Patents Act 1988.

All rights reserved.

2ëþ ñòðàö³ç Èð³ñà Ðüüåëà
Çàí æ³ñüêî ç i åðååéëåå Áí àò i è³é Ñàäåí
Çà ðåäåéëö³þ ï Ååðäå ò èí à Èí ðí ³ºí êà
Äèçàéí î èåååå È³é äëý

Àðóééº ðüñý ç äí çâí éó Transworld Publishers á³äé³éåí í ý Random House Group Ltd.
Àèåååí èöðååí âèñéï åéþ ³ i äýéó ³ºåðåðòðí ³é åååí ö³ç Ñéí i i ñèñ
çà äí i i i åó å i ðèåååí i ³ i ðååå.
Àðñééþ çéåí i ðåååí i å åéåéí i ý ³ºç ééí èæé óéðåçñüêþ i i åí þ
i åéåæèðü åèåååí èöðåå “Í åååéëü à éí èåå – Áí åååí”.

Стоарт П., Рідел К.

C88 Темноlesникove прокляття/Пер. з англ. А.Сагана за ред. В. Корнієнка.—Тернопіль: Навчальна книга—Богдан, 2005.—336с.—
(Серія “Легенди Свіtokраю”)

ISBN 966-692-568-0 (бéð.)

Í àéåèù èé Àéåååí ³é èéþ -i å i ³ñðà Ñáí èðåå ðåéñà È³é ³ºñ I àéé³ðåéñ çàí ðeñýñý àéý
çåååéüí i åí åí åðå i åíº åí àðé i åååí çí ååð³å ³ åååí ³ø i ³ åé åí åí ³å-çåí èåçí ååð³å. Àéý öiñ åí
éí i ó åååééí i i i ðð³ååí i i i ³-éé åéý åéåéåí åí i ý i ååçåé-åééí i ååæéèåí åí ³ ðå°i i i åí
åí ðó-åéí i ý. I ðí då Í àéåèù èé Àéåååí ³é i åå³ðü i å çåí ååð³º ðüñý, ù i éí åí ní ðååå i i ååå
ååððåååðè åéððý i å èéþ å éí i ó, å é éí åí åí -ö³í å ðð³å ³ Éå³í ðó — ñèí i å³éí åí i åééðåù i åí
i ðè ýðååéý.

ÁÁÊ 84(4Ââë)

Í ðí ðí i ý o üñý çåéé i i i i ðí ðååå i ðñüéå i ðååå.

Æí åí å -ñò èí å ååí i åí åéåååí i ý i å i i æ ååð è åééé ðèñò åí å -è å³üò åí ðååå à
å åóåüü-ÿéí i ó åéåéýü³ ååç åí çåí èó åååå i ðå i ååðåééååó -è åéååå åéðð åå.

ISBN 0-552-54733-6 (åí åé.)

ISBN 966-692-270-3 (ñåð³ý)

ISBN 966-692-568-0 (бéð.)

© Анатолій Саган, український переклад 2005

© Видавництво “Навчальна книга — Богдан”, 2005

• В С Т У П •

алеко-далеко звідси, випинаючись уперед, мов бу-шприт могутнього скам'янілого корабля, нави-с а є над безоднею Світокрай. Занурене у мряку і розташоване на межі з відкритим небом, це місце — край лісів, мочарів та кам'янистих пустись.

У різних районах Світокраю живе сила мешканців: від тролів, мегер-печерниць та гоблінів сповненого небезпек Темнолісу до привидів і примар підступного Присмерково-го лісу, від безбарвних тварин-санітарів Багнища до білих круків Каменосаду. А в Нижньому місті — отому розбурханому величезному мурашнику, розташованому на берегах Крайріки — знайшли собі притулок істоти з усього Світо-краю, які прибилися сюди в пошуках кращої долі.

Однак, не всі мешканці Світокраю топчуть ногами зем-ну твердь. Деякі з них — скажімо, жителі великого летючо-го міста Санктафракса — в буквальному розумінні витають у хмарах. У розкішних палацах та вежах живуть і працюють учені, алхіміки, молодші підручні та учні, ну й, звісно ж, усі ті, завдяки кому вони можуть присвячувати своє життя дослідженням та науці: охоронці, служба, кухарі та приби-ральники.

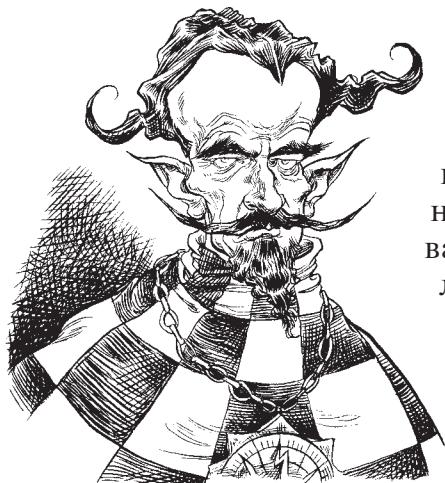
Скелю, де збудовано Санктафракс, величезним Якірним ланцюгом припнуто до помосту посередині Нижнього міста,

і , виснучи над ним, вона не перестає розростатися. Як і решг а летючих скель Світокаю, вона походить із Каменосаду: там вона проклюнулась із землі й росла собі, потім її виперли на поверхню молодші скелі, пророслі зісподу, а вона й далі збільшувалась у розмірах. Коли брила, розростаючися, стала така легка, що ось-ось мала злинути в небо, до неї прикували ланцюга.

Протягом багатьох років усе нові й нові покоління будували на скелі щоразу величніші й бучніші споруди. Розкішна колись Велика бібліотека та знаний у давнину Палац світла виглядають карликами поруч із Коледжем Хмар, помпезною Школою Світознавства і Темрявознавства, Вежами-близнючками Мрякощупістів, ну й, звісно, Піднебесною обсерваторією. Остання добудова до Головного віадука — маєстатична мармурова пішохідна доріжка, перекинута над землею між Обсерваторією та Ратушею — вражає найбільше своєю пишнотою та ряснотою оздоб.

Верховодить над тим усім Найвищий Академік, особа, яку обирають санктафракські вчені за її розум та незалежність. Давніше цю посаду обіймав один із книжників-землезнавців. Нині ж, коли всім у Санктафраксі рядять небознавці, Найвищого Академіка обрано з їхніх лав.

Його ім'я — Лініус Паллітакс. Він батько і вдівець. У своїй тронній промові він наголосив на потребі об'єднатися для загального добра небознавцям і давнішнім вигнанцям-землезнавцям. Побувавши в найглибших надрах летуючої скелі, він осягає істину: якщо земля і небо об'єднуються на хибній основі, найблагіші наміри обертаються найбільшим злом.

Темноліс, Крайземля, Присмерковий ліс, Багнище та Каменосад... Нижнє місто і Санктафракс... Крайріка... Назви на мапі...

Та за кожним із тих наймень криються тисячі історій — як занотованих у стародавніх сувоях, так і переказуваних із покоління в покоління — історій, що їх можна почути ще й нині.

Подана нижче — лише одна з них.

· РОЗДІЛ ПЕРШИЙ ·

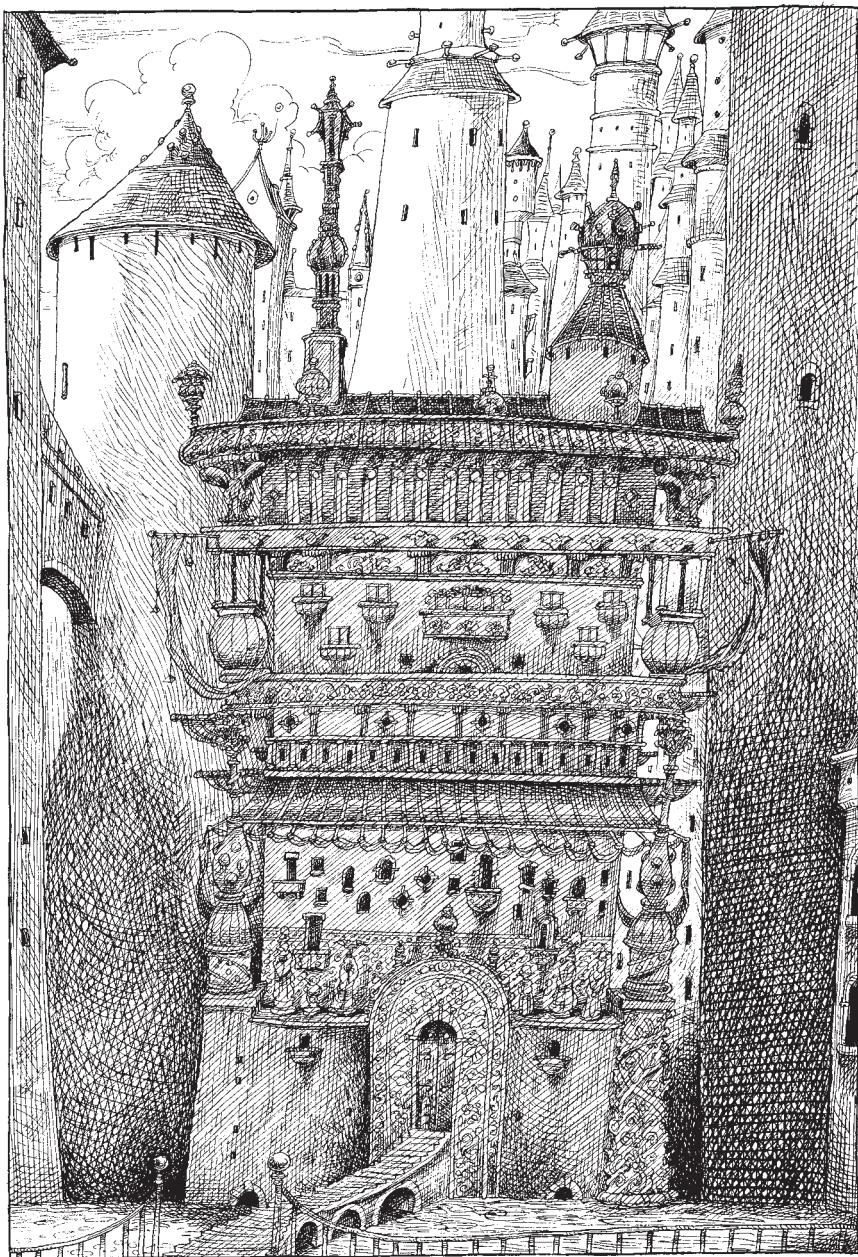
ПАЛАЦ ТІНЕЙ

великому склепінчастому Палаці тіней панувала тиша, хіба що чути було свист вітру та ляскучу, хоча й легеньку, ходу велетенської комахоподібної істоти, яка, погойдуючись, чапала мармуровою долівкою. Крізь коло аркових вікон високо вгорі просмикувалося кволе світло, розтинаючи тьмаве повітря. Вітер ець, віючи з-поза Свіtokраю, повільно обертає на Якірному ланцюгу летючу Санктафракську скелю, і сонячне проміння знай ворушилось, а тіні пускалися в танок.

Веретенник затримався на мить біля широких сходів і глянув угору. Крізь його шкіру, здатну змагатися своєю прозорістю з горішніми арковими вікнами, було видно, як плине його жилами кров, як б'ються шестери його сердець, як поволі перетравлюється у прозорому шлунку вchorашня вecheria. Світло вигравало на тремтливих вусиках-антенах, запалювало келих та пузату пляшечку свіжого напою на полірованій мідяній таці, затиснутій у його лапах. Веретенник пильно до чогось прислухався.

— Де ви, пане? Де ви? — бурмотів він собі під ніс.

ПАЛАЦ ТІНЕЙ

Жук повернув свою клинцовату голову набік. Його антени нетерпляче ворушилися. Вони впіймали приглушений гомін голосів: звідкись із цього величезного приміщення долинали далеке бурchanня старої мамки, лісової трольчихи, і тихий, проте жвавий голос молодої панночки, обидві видавалися украї заклопотаними, а також сухий кашель, — поза всяким сумнівом, із кабінету його пана.

—Чую вас, мій пане, — стрепенувся веретенник. — Я певен, вам би не зашкодив ковточок зіллячка, аби сприйняти новину, яку я несу, — гомонів він сам до себе деренчливим голосом. І, під дзенькіт келиха об пляшечку, дивоглядна істота почала довге сходження нагору.

Веретенник знов напам'ять ці сходи, як і кожен закуток, кожну шпарину в здоровеному Палаці тіней з його потайними кімнатами, смертодайними ямами та коридорами, які вели в нікуди, величезним балконом, звідки цілі сторіччя Найвищі Академікі зверталися до вчених унизу, до цих запеклих змовників та інтриганів. Мало того, він знов усі палацові таємниці, його чутливі вуса ловили шепоти, плітки, чутки та поголоси.

Веретенник, важко відсапуючи, зупинився на першому помістку і, переводячи дух, подумав, що літа аж ніяк його не молодять. Так, він був старий навіть як на веретенника. Сто вісім весен перевернулось відтоді, як він вилупився з кокона на підземних плантаціях колонії бражних гоблінів у далекому Темнолісі. О, як давно те було!..

Работоргівці... Вони прийшли до них, потолочили лани з дорогоцінними грибами і поневолили веретенників, змушивши на себе працювати. Але тільки не Щипа, ні! Він був тоді молодою комахою — прудкою, меткою на розум. Почекувши, як работоргівці ламаються крізь мури, він забився у глухий закут і, злившись із сутінню, став невидимцем. Потім веретенник кинувся до Темнолісу, де все тримався тіні, нашорошивши вуха, ні на хвилину не втрачаючи пильності. Морок зробився його спільником.

Щип дістався другого помістка, того місця, де колись уперше побачив свого новогопана — Лініуса Паллітакса, най-

молодшого Найвищого Академіка з усіх тих, кого тут могли спогадати, та його юну дружину. Вона саме стояла на вході до гардеробного покою, пригадав Щип, і сміялася з того, як недоладно сидить на її чоловікові нова мантія та як безглуздо він виглядає з Великою печаткою Високого посадовця у себе на ший. Вона ходила дитиною і була така вродлива і сповнена життя, що, здавалося, їй не місце в цьому старому закуреному палаці.

Щип зупинився.

А невдовзі настала ота моторошна ніч, коли її радісні крики переросли у страдницький зойк. Він не любив згадувати про це: нянька, лісова трольчиха, яка гасала туди-сюди, моторошні крики з пологового покою, ридання його молодого пана. Жалісні звуки. Жахливі звуки. А тоді — тиша.

Щип похитав головою і подерся на третій помісток. Він і досі пам'ятав ту тривалу та непроникнутишу. Попри свої чуйнівусики, він і гадки не мав, що там койloся. Повільно спливали секунди, одна за одною...

І зненацька, розбиваючи гробову тишу, розітнувся найсолідший у світі звук — плач немовляти. Голос новонародженої паночки.

Лініусові Палліаксу довелося тоді пережити жахну трагедію, — муки пологів забрали у нього дружину, — але він також вдихнув нове життя у Палац тіней. Здавалося, знов ожили, подумалося Щипові, давні часи, коли він уперше вступив до величезного леточного міста, а палац повнився гуком, гамором, вирував життям.

Тоді санктафракські академіки вивчали переважно Землю: їх вабив Темноліс, його рослинний і тваринний світ. Авжеж, навіть на нього, Щипа, дивилися тоді, як на дивовижу! Сам Великий Бібліотекар — найперший фахівець із землезнавства — знайшов його, ледь живого з голоду, в нетрищах Нижнього міста і доправив до цього палацу. О, щасливі, *блаженні* спогади!

Звісно, за тих часів Палац тіней знали ще як Палац світла, і, приоздоблений незліченними вікнами з кольоровими шибами, завдяки яким усе всередині вигравало самоцвітними барвами, він був найвеличнішою спорудою у Санктафраксі. Отоді-тойого, Щипа, дивовижне створіння, немовби видуте зі шкла, призначили хранителем палацу.

Старезний веретенник добрався до четвертого помістка і зупинився, аби віддихатись. Та ба, часи змінилися. Небознавці почали брати гору. Здавалося, наземні студії віджили с воє. По всьому Санктафраксусу виростали небознавчі вежі — вони ставали дедалі гінкіші, сягаючи високо в небо. Із завершенням будівництва Коледжу Хмар Палац світла геть загубився серед споруд і поринув у глибоку тінь.

Невдовзі після того почалися Великі чистки; фахівців із землезнавства хвиля за хвилею виганяли з міста, і величний Щипів палац перетворився на Палац тіней. Щип зітхнув. Потім потяглися самотні літа. Помер старий бібліотекар, і на посаду Найвищого Академіка обрали небознавця. Він віддав перевагу одній із новозбудованих величних веж, і Щип сам-один зостався доглядати старий палац з усією ревністю, на яку був тільки здатний.

Але тіні були його друзі. Він лишався в палаці, слухав і чекав.

А потім — років за шістдесят — Найвищим Академіком став Лініус, молодий Професор Мрякощупізму. “Ще один небознавець!” — подумав тоді Щип. Однаке веретенник помилявся. Лініус не був схожий на інших. Він шанував давні традиції. Він переїхав жити до палацу і виступав з балкона, закликаючи покінчти з ворожнечею та суперечками між угрупованнями і покласти початок новій ері, коли вчені-землезнавці та вчені-небознавці не ворогуватимуть між собою, а доповнюватимуть одні одних.

Небознавці були аж ніяк не в захваті від такої перспективи — ні тоді, ні тепер. Вони шушукалися, змовлялися між собою — Щипові траплялося їх чути, — та що це нині могло зарадити? Адже Лініус — Найвищий Академік.

Щип зупинився біля дверей кабінету свого пана і тричі постукав.

— Заходь, Щипе, — озвався втомлений голос.

— Пане, я приніс новину від Вітроногого Шакала, — сказав Щип, заходячи в накурену кімнату. — Він повідомляє приблизний час свого прибуття.

— Коли?

— За три години, пане.

— Куди ти мене тягнеш, Маріс? — тихо засміявся Лініус, усвідомивши, ще й досі із пов’язкою на очах, що слідом за дочкою, ледь накульгуючи на поранену ліву ногу, переходить велику залу.

— Стій! — скомандувала дочка, і Лініус відчув, як її тендітні пальці розв’язують вузол у нього на потилиці. Шовковий шарф упав додолу. — Гаразд, — мовила вона, — тепер можна розплющувати очі.

Лініус зробив, як сказано. Він потер очі, глянув униз і побачив на столі, просто перед себе, напівзакінчену мозаїку. Він задумливо потер підборіддя.

Лагідний промінь тъяно-жовтого світла перетнув тіні-зулу: велетенська летюча скеля крутнулась на місці. Маріс затамувала подих.

Чи сподобається батькові картина, викладена зі шматочків небесних кристалів, а чи він волів би, щоб його дочка зробила щось оригінальніше?

Коли Маріс тільки бралася до роботи, намір повторити стародавній Мозаїчний квадрат видавався їй просто чудовим, і напередодні її початку вона кілька годин провела на людному мармуровому майдані перед Ратушею, копіюючи складний візерунок до найменших подробиць. Дуги концентричних кіл. Кути, під якими ламалися жмути блискавиць. Точне співвідношення різних секторів. Відтак розрахунки перетворилися на ескіз, щоб з його допомогою дімогтися якнайдокладнішого відтворення.

Батько підняв схему, розглянув, відклав набік і перевів погляд на незавершену мозаїку.

— Вона... — почав він і нахмурився.

Маріс ковтнула клубок у горлі. Так, вона *пovинна була* зробити щось оригінальне. Птаха помагай-біду, приміром. Або спілчанський корабель... ні, краще корабель небесних піратів, а під ним — шпилі Санктафракса. А може, білих круків, які кружляли б над Піднебесною обсерваторією...

— ...просто... чудова! — захоплено вигукнув Лініус. Він схилився над столом із рудодуба і скуювдив доччині коси. — Ти, Маріс, розумничка.

Дівчина усміхнулась. Тільки так їй пощастило стриматися, аби не замуркотіти з утіхи, ба, Маріс була така щаслива, що поки вона ворожила, куди покласти шматочок жовтого небесного кристала, рука, в якій вона його тримала, тремтіла.

— Може, отуди? — запропонував Лініус, показуючи на прогалину в одній із кривулястих блискавиць.

Маріс опустила кристал куди слід, і тут знадвору почулося баламкання дзвона — дзигарі вибили п'яту. Вона звела погляд і сором'язливо всміхнулась, та батько уже встиг відвернутися і зі збентежено наморщеним чолом видивлявся кудись крізь скло високих балконних дверей.

— Саме в раз, — промовила дівчина. — Дякую.

— Що? Я... — неуважно муркнув Лініус. Потім, оглянувшись, він завважив, що дівчина завершила блискавку. —

А, бачу, бачу. — Він помовчав. — Скажи-но мені, Маріс, чому ти вирішила скласти мозаїку саме у формі Великої печатки?

— Великої печатки? — здивовано перепитала дівчина.

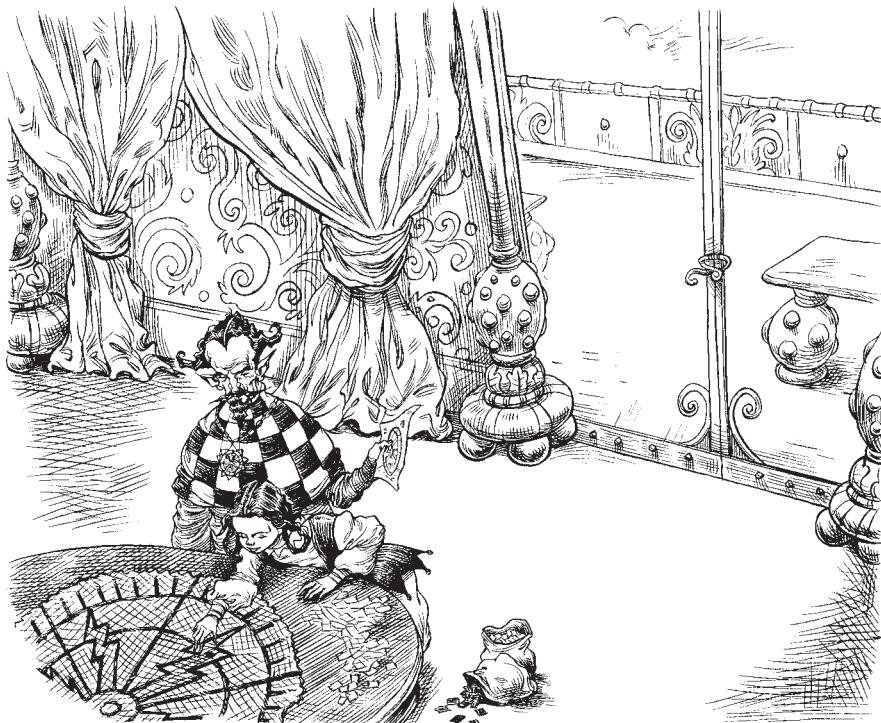
— Так, дитино моя, — відказав Лініус із ноткою нетерплячки в голосі. Він підняв свій важкий нашийний ланцюг високого посадовця, і перед дівчиною загойдався туди-сюди медальйон, підвішений на ньому.

— Ах, *аф*, — озвалася дівчина. — Так, справді, на вигляд схоже. Але я складала Мозаїчний квадрат.

— Я можу за теє поручитися, — пропищав чийсь голос із протилежного кінця кімнати. — Учора ми провели там три години. Стругав такий бурхливий вітрюган, а що вже холдний — не сказати!..

Лініус обернувся, вдивляючись у напівтемряву.

— Вельма Тернодерев? — здивувався він. — Невже ти?

— Hi, королева процесії в Окострільну ніч,—відповів ледь саркастичний голос.

Лініус усміхнувся. Як темнолісняки різняться від учених! Ані манірності, ані кривлянь, ані нещиріх компліментів, які, досить лише повернутися спиною, відразу змінюються злісними плітками. У няньки Вельми, старої лісової трольчихи, що на умі, те й на язиці.

— Аби ти знов, — вела далі Вельма, — скиглити не в моїй натурі. Якщо доњці, щоб привернути до себе увагу, доводиться вистоювати по три години на буйному вітрі, що ж, нехай, — вона стиха прокашлялася. — Я це не з тим, щоб когось образити, — додала трольчиха.

— А ніхто й не ображається, — відказав Лініус. Він знов, що стара має рацію. Виконання почесних обов'язків поглинало силу часу і вбило чималий клин між батьком та дочкою, а раніше ж вони так раділи зі своєї близькості.

Летюча санктафракська скеля крутнулася ще раз, і по просторій кімнаті метнулися тіні. Вельму Тернодерев на мить осяяло тъяно-жовте світло. Вона сиділа на підвісній канапі, тримаючи на колінах кросна, а на плечі у неї вмостиився лемурчик-верхолаз — ручне звірятко Маріс.

— Звісно, остаточно завершеною мозаїка виглядатиме ще краще, — гомоніла вона, не відриваючи очей від шитва. Її постать знову накрила тінь. — І якщо Маріс пообіцяла закінчити її якнайшвидше, було б дуже гречно з вашого боку не змушувати її чекати на ваші наступні відвідини невідь-скільки.

— Авеж, авеж, — муркнув Лініус, який не розчув жодного слова. Патериця знов опинилася в його руках, і, спершись на неї всім тілом, Найвищий Академік вдивлявся у балконні двері. Вітерець ворушив довгі мережані штори. — Дивно, — пробурмотів він собі під ніс. — Я міг би заприсягтися, що Щип сказав “три”...

Ту ж мить лемурчик, що сидів на Вельминому плечі, застрибав на повідцю і заверещав не своїм голосом: тонкий пронизливий крик супроводжувався голосним покашлюванням, і, якби він, замість летючого палацу, знову був у Тем-

нолісі, — ці згуки сколошкали б усіх його родичів, попереджуючи про невидиму небезпеку.

— Ва-а-ай-й-й — кха-кха-кха-кха-кха...

— Заспокойся, Мізинчику! — сказала Вельма, садовлячи звірятко біля себе і погладжуючи його тремтливі шию та плечі. — Ну, годі, заспокойся. Тихо будь!

Однаке лемурчик і гадки не мав утихомирюватись, і, коли Вельма спробувала взяти його на коліна, тваринка подряпала її ноги і так хвиснула по обличчю своїм чіпким хвостом, аж на щоці її схопився білий басаман.

— А-а-а! — закричала трольчиха з болю і випустила кінець повідця.

Лемурчик скочив на підлогу і, прищупивши очі та настовбурчивши синє плямисте хутро, прожогом шаснув до дверей.

— Мізинцю! — гукнула Маріс, кидаючись за ним наздогін. — Ах, ти ж, гидотнику! Назад, на місце!

— ВА-А-АЙ-Й-Й — КХА-КХА-КХА-КХА! — знову заголосив лемурчик.

— На місце! — вдруге скомандувала Маріс, уже сердячись. — Негайно ж! — Вона занепокоєно зиркнула на батька. Він ніколи не схвалював її бажання тримати в палаці ручну звірину найменше її хотілося дати привід позбутися її. Та, дивна річ, він, здається, не усвідомлював, що діється, — ба більше, немовби нічого не помічав.

І тут Маріс зрозуміла, в чім річ. За шкляними балконними дверима з неба поволі спускався могутній корабель небесних піратів. Лопотіли в ірила, в золотому світлі призахідного сонця блищала корабельна мідь. Видовище було величне. Та й це ще не

все. По кривизні ліній та різьбленні на блискучій полірованій прові вона впізнала “Приборкувача ураганів”.

Поки вона дивилась, піратський корабель кинув якір. За мить на поручні спустився трап — і на балкон зійшов елегантний капітан “Приборкувача ураганів”.

У Маріс тьохнуло серце.

Не те, щоб їй був неприємний капітан повітряних піратів, навпаки, з усіх батькових друзів Вітроногий Шакал по-добався їй чи не найбільше. Дядько Вітроніг — ось як вона колись його охrestила. З ним було весело, а ще він інколи показував їй дивовижні фокуси. Ні, зовсім не Вітроногий Шакал розчарував її — уся притичина була в батьку та ще, звичайно, в тому, що вона така дурна!

Коли ще раніше, пополудні, Лініус зайшов до цієї світлиці, зайшов без попередження, неждано-негадано, Маріс так нетямилася від щастя, що навіть не запитала про причину відвідин. Вона просто подумала, що йому хочеться трохи побути зі своєю донькою.

Тепер вона зрозуміла, що помилялася, і пригадала, як він місця собі не знаходив, раз по раз звіряючи час і визираючи у вікна. Батько прийшов сюди зовсім не для того, щоб її побачити! Лініус просто виглядав одного зі своїх друзів-темнолісняків.

— Ва-а-ай-й-й — кха-кха...

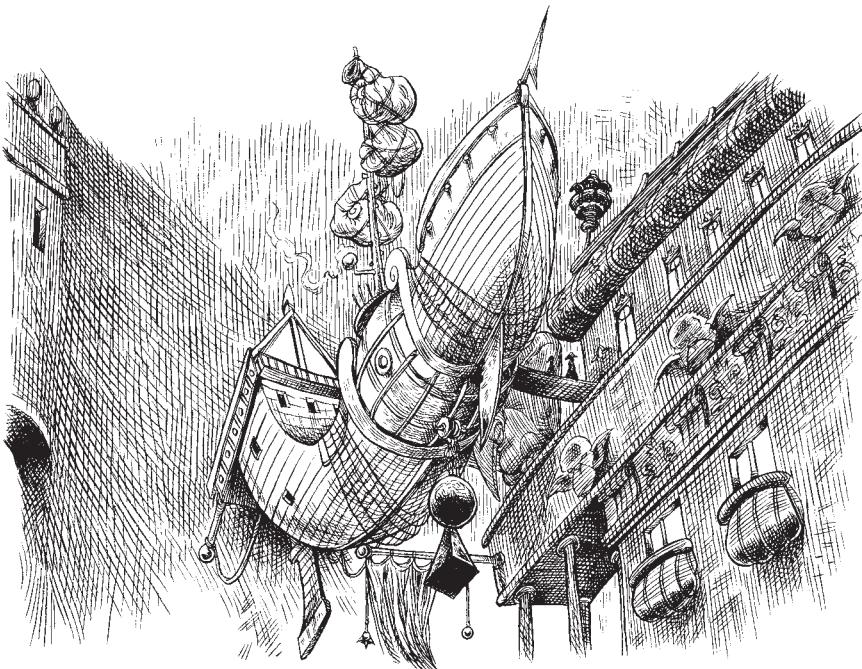
— Мізинчику! — закричала Маріс із раптовою люттю. — Чи заціпить тобі нарешті?

— ... кха-кха...

Вельма кинулася вперед і копнула верескліву і дряпучу тварючку, відкидаючи її від дверей. Маріс ухопила кінець сміка і намотала його собі на руку.

Ту ж мить розчинилися двері і з них, роззираючись на всі боки, виткнулася кутаста веретенникова голова.

— Я приніс зілля для свого пана, — почав він, — а також...

— А-а-ау-у-у! — заголосив лемурчик, і до болю в голосі звірятка долукалися гнів та образа

Щип замовк.

— Де... де ручна тваринка молодої панночки? — поспітив він засапано.

— Тобі нішо не загрожує, — заспокоїла його Вельма. Веретенник помітив, як у руках Maric звивається розлючений лемурчик, і скривився. Вельма осміхнулась. — І не сором тобі? Щоб оце такий бугай, такий здоровило-веретенник та боявся крихітного лісового лемурчика!

— Я... тобто... — зніяковіло заворушив антенами Щип. — У мене нове повідомлення для пана, Найвищого Ак...

— Авжеж, авжеж, чеши далі! — нетерпляче гукнула Вельма. Подеколи старий веретенник бував страшеним марудою.

— Повідомлення надійшло від Вітроногого Шакала, капітана піратського небесного корабля “Приборкувач ураганів”. — Щип відкашлявся. — Він перепрошує, що його

затримали непередбачені обставини, але сподівається прибути не пізніше як за дві години від названого ще раніше часу, про який я доповідав панові.

— Як завжди, тебе принеслозапізно, — вдруге урвала Вельма веретенника. І кивнула на розчинені балконні двері, де за майвом штор Лініус Паллітакс щиро вітав Вітроного Шакала. — Гадаю, капітан зможе особисто переказати своє повідомлення, — глузливо додала вона.

— Це вже занадто, — жалісно пробуркотів веретенник. — Яще не оголосив про його прибуття...

— О, нічого страшного! — сказала Вельма, яка завжди вважала поведінку веретенника щонайменше за дивацьку. — Але на вашому місці я б уже йшла, — додала вона, — поки Мізинчик не випручався знову. — Тут лемурчик заверещав і ще голосніше, ніж перше. Щипова голова ураз зникла, і Вельма зачинила двері. — Прекумедна істота, — засміялася вона. — Чи ба, не сповістив про прибуття! Такж Вітроногий Шакал — давній приятель нашого пана Ну-бо, Маріс, — сказала вона, повертаючись до кросон, — живенько все прибери. На тво-го батька чекає робота.

Та Маріс її не слухала. Знічев'я чухаючи під бородою лемурчика, який уже муркотів, вона не зводила очей з балкона, де до її батька та капітана Вітроногого Шакала прієднався ще хтось третій. Ні спорядження повітряного пірата, ні довгий плащ та заспинні крила не могли приховати його юного віку — судячи зі стрункої постави, він був хіба трохи старший за Маріс.

Спіймавши на собі її погляд, він звернув на неї свої глибокі, темні очі бувального в бувальцях небесного паливоди, які аж ніяк не в'язалися з його тринадцятьма чи скількома там роками. Уся терпнучи зляку, Маріс відчула, що червоні.

· РОЗДІЛ ДРУГИЙ ·

КВІНТ

— кільки літ, скільки зим, Лініусе! — вигукнув Віtronогий Шакал, міцно тиснучи руку Найвищого Академіка. — Гай-гай! Ні числа їм, ні ліку, — додав він. — О, я бачу, ти накульгуєш?!

— Ет, пусте, подряпина, — відмахнувся Лініус. — Скоро не буде й знаку.

— Радий це чути, — сказав Віtronогий Шакал, обкинувшись поглядом вишукану обставу і схвально кивнувши головою. — Небо до тебе прихильне.

— Та й тебе нібіто ласкою не обділяє, — відповів Лініус, киваючи головою на “Приборкувача ураганів”, що громадився за їхніми спинами. — Красень, а не корабель!

— Вітрила — з найкоштовніших шовкових ниток лісово-го павука, — похвалився капітан небесних піратів. — І найкраще корабельне дерево-світляк, яке тільки можна купити за гроші. — Він похитав головою. — Розумієш, його б усього, тобто “Приборкувача”, не завадило підремонтувати. Ти не повіриш, крізь що нам довелося пройти, поки ми дісталися сюди. Бурі, урагани, туманні смерчі, а потім — най-

більша небесна битва, яку тільки можна собі уявити! Ми зіткнулися з самим “Великим повітряним китом”!

— “Великий повітряний кит”, — пробуркотів Лініус. Такі речі як повітряні битви були чимось страхдалеким від його життя кабінетного експериментатора, а все ж на віть йому доводилося чути про “Великого повітряного кита”. Жахлива слава цього невільничого корабля котилася далеко поперед нього.

— Нам ледве пощастило ви братися живими з цієї халепи, — провадив Вітроногий Шакал. — Правда ж, Квінте?

Зі свого сховку за колихкими від протягів шторами Маріс бачила, як юнак ступив крок перед. Він виглядав страшно самовпевненим, а коли говорив, голос його бринів гучно і твердо.

— А все ж ми вибралися, батьку, — сказав він, блискаючи веселими очима. — Та ще й прихопили стільки чорних діамантів, що вистачить не то на один, а на цілих сто ремонтів “Приборкувача ураганів”!

— Золоті слова, хлопче! — засміявся Вітроногий Шакал, плескаючи сина по плечі. Він обернувся до Лініуса і по змовницькому постукав себе по скульптурному носі. — Мушу тобі сказати, що такого сюрпризу отої триклятий спілчанин, Марль Манкройд, від нас не сподівався. Тепер він двічі подумає, перш ніж нападати на капітана небесних піратів Вітроногого Шакала.

— Себто, — хрипко реготнув Квінт, — якщо він узагалі повернеться в Нижнє місто.

Вітроногий Шакал знову перевів погляд на Лініуса.

— Він мав невеличку халепу з летуючою скелею, — пояснив капітан. — Скеля охолола і...

— Шугонула вгору, просто у відкрите небо, — закінчив за нього Лініус. — Ах ти ж, підступний старий псюро! — вигукнув він і вдруге обійняв свого давнього друга. — Я бачу, ти анітрохи не змінився. Ласкаво просимо до Палацу тіней — і тебе, Вітроногий Шакале, і тебе, Квінте.

Маріс бачила, як юнак приклав лівицю до серця і шанобливо схилив голову.

— Квінте, хлопчику мій, — не вгавав Лініус, — тобі було три роки, коли я бачив тебе востаннє. Скільки ж тобі тепер? Дванадцять? Тринадцять?

Квінт підвів голову.

— На той год буде сімнадцять, — заявив він.

— Знову вкорочуєш собі віку? — насварив сина Вітроногий Шакал і дав йому легенького потиличника. — Йому чотирнадцять, — пояснив пірат.

Маріс насилиу стримала сміх.

— Ale ж це правда, — озвався Квінт, ледь спохмурнівши. — Цього року мені виповниться п'ятнадцять, наступного буде шістнадцять і піде сімнадцятий, а потім...

— Я бачу, юний Квінт напрочуд творчо підходить до лічби, — зауважив добряче розвеселений Лініус. Він зміряв хлопця поглядом.

— Скажи-но мені, Лініусе, — звернувся до Академіка Вітроногий Шакал зі споважнілим обличчям. — Що це за збір такий нагальний? Ти щось надумав?

— На все свій час, — усміхнувся Лініус, і обернувшись до прочинених дверей, гукнув до доњки: — Маріс? Ти ще тут, у світлиці?

Маріс аж серце впало, вона майнула геть від штори і підбігла до столу з розкладеною на ньому напівготовою мозаїкою.

— Так... так, батьку, — відгукнулася вона, сподіваючись, що він не зауважить її збентеження.

— Тоді ходи сюди, дитя моє! — гукнув Лініус. — Ти ще не привіталася з Вітроногим Шакалом.

Спустивши очі додолу, Маріс вийшла із тінявої кімнати і ступила на балкон. Вона всміхнулася Вітроногому Шакалові.

— Сили Небесні! — вигукнув капітан небесних піратів, коли вона рушила до нього. — Хто ця гінка та пишна квітка? Хіба це Maric? — Він пальцем узяв юнку за підборіддя і підвів її голову. — Чи таки вона?

Maric зашарілася.

— Так, це я, — прожебоніла дівчина.

Віtronогий Шакал недовірливо похитав головою.

— Брехня! — хмикнув він і додав: — Утім, є один спосіб це перевірити. Моя крихітка Maric завжди носила у вусі золотого дукача. — Його рука сягнула вперед і легенько торкнулася щоки дівчинки. — А ось і він! — гукнув він. — Hі, це таки Maric!

Він тицьнув монету їй у руку.

— Дякую, — прошепотіла, зашарівши сь, Маріс. Опинившись у центрі уваги, вона починала ніяковіти, а тут ще з неї не зводив очей Квінт, син Вітроногого Шакала. — Я не... себто, я не сподівалася... — Вона вп'ялася поглядом у золоту монету.

— Ну, звісно ж, не сподівалася, — підхопив Вітроногий Шакал.

— Маріс, — звернувся до дівчинки батько, — ми з Вітроногим Шакалом маємо обговорити одну важливу справу, тож, будь ласка, розваж нашого молодого гостя, онде він сидить, бачиш? — Він помовчав. — Його звати Квінт.

— Квінт, — сповільна проказала Маріс, удаючи, ніби чує це ім'я вперше. І кинула на хлопця швидкий погляд. Вона примітила, що його очі не чорні, а радше чорні, аж сині, як найтемніші грозові тучі, що налітали подеколи з відкритого неба. — Тоді тобі краще піти зі мною, — запропонувала вона парубійкові.

Коли обоє зникли у глибині будинку, Вітроногий Шакал обернувся до Лініуса.

— Що доросліша вона стає, — зауважив він тихо, — то більше робиться схожа на свою матір.

Лініус сумно кивнув головою.

— Інколи я ловлю себе на тому, що мені аж боляче на неї дивитися. І тут не просто зовнішність... Вона так само морщить губи. Так само жує кінчики своїх кіс. Не збагну: яким дивом вона могла успадкувати манери матері, зроду її не знавши? — І він похитав головою.

Вітроногий Шакал поклав руку Лініусові на плече.

— Не забувай, мій друже, — озвався він, — свій ківш лиха довелося випити й мені.

Лініус винувато проковтнув клубок у горлі.

— Даруй мені, — вибачився він. — Я надто заглибився у власні переживання. І гадки не мав ятрити тобі душу...

Вітроногий Шакал кивнув головою.

— Я знаю, тобі нелегко, — сказав він просто.

— Що правда, то правда, — притакнув Лініус. — І ось про це мені й хотілося б із тобою погомоніти. Присядь-но, будь ласка.

Капітан небесних піратів примостиувся поруч із Найвищим Академіком біля самих балконних поручнів на лавці з кутого “залізного дерева”. На них падали тіні від сусідніх височених веж, наганяючи ще більшого жалю.

— Утратити родину — це жахливо, Вітроногий Шакале, — з і тжнув Лініус.

— Так, Лініусе, так, — відповів капітан, — уцілів лише хлопець, і вітоді я не спускаю його з очей. Ми скрізь подорожуємо з ним у парі. Квінт і я, та ще “Приборкувач ураганів”... — Він помовчав.

— Чи не міг би я просити у тебе одної великої ласки, другяко, — мовив Лініус, легенько потираючи ушкоджену ногу.

— Можеш просити що хоч, Лініусе. Ти це знаєш. Проси без ніякого

— Оця моя нога, — поскаржився Найвищий Академік. — Вона поставила мене перед фактом, що я сам усього не потягну. А в мене важлива робота. Та ще й складна. І я потребую допомоги.

— Я капітан небесних піратів, тільки ѹ того, — засміявся Вітроногий Шакал. — Але залюбки зроблю все, що зможу для Найвищого Академіка піднебесного Санктафракса

— Чи не залишив би ти в мене свого сина? — тихенько запитав Лініус.

— Квінта? — з несподіванки Вітроногий Шакал аж підскочив на лаві.

— Мені потрібен учень, — хапливо пояснив ѹому Лініус. — Хтось, у чиїй допомозі я був би певний. Я не можу втасмничити у свій Великий задум тих учених, які усміхаються мені в вічі, а поза очі кують зраду. Мені потрібен темнолісняк. Хтось молодий, меткий, жадібний до знань. Я волів би мати своїм учнем сина повітряного пірата.

— Для мене це як грім з ясного неба, — зізнався Вітроногий Шакал, знову сідаючи на лавочку. — Після тієї жахливої ночі, коли я втратив матір і дітей, думка про те, що я втрачу ѹе й Квінта...

— Вітроногий Шакале, давній мій друже, ти не втратиш ѹого, — поклав ѹому руку на плече Лініус. — Він просто був біля мене, при Найвищому Академіку Санктафракса. Мешкав би тут, у цьому палаці, навчався б у Водограйному домі разом із моєю дочкиою і виконував деякі нехитрі обов'язки як мій учень. Зрештою, хто знає! Справний хлопець, накшталт Квінта, з часом міг би навіть здобути собі місце в Лицарській Академії.

— Хм, просто не знаю, що ѹ сказать, — відповів Вітроногий Шакал, аж надто добре обізнаний з тим, які небезпеки чигають на лицаря-академіка на ѹого життєвому шляху. Очі ѹому затуманилися. — Я б не пережив, якби...

— Вітроногий Шакале, друзяко, — промовив Лініус, ласково беручи ѹого за обидві руки. — Тут Квінтові нічого не загрожуватиме. Ніде у всьому Свіtokраї він не буде у більшій безпеці. Поки він лишатиметься під моєю рукою, жодна волосинка не впаде з ѹого голови. Даю тобі слово.

— Слово, якому я вірю, як власному, — всміхнувся Вітроногий Шакал. — Ти малюєш райдужні перспективи для моого сина, Лініусе. Я не стоятиму хлопцеві на заваді.

— Дякую тобі, старий, — тепло промовив професор. — Ти не знаєш, як багато це для мене важить. — Він повернув голову в бік відчинених балконних дверей, звідки долинав приглушений гомін голосів. — Здається, він скоро почуватиметься як у дома.

— Поклади назад! — скрикнула Маріс.

Квінт крутив у руках дивоглядний жовтий кристалик.

— А що воно таке? — не вгавав він.

— Це — небесний кристал, як тобі вже так припекло знати, — з серцем відповіла Маріс і вихопила камінь у нього з рук. — Мій батько добув ці кристали в лабораторії.

— Видно, розуму йому не позичати, — зауважив Квінт.

— Авжеж, — пирхнула Маріс. — Весь Санктафракс визнає його найвидатнішим ученим свого покоління. Недурно ж його обрали Найвищим Академіком. — Вона повернула кристал на його місце у мозаїці. — Будь ласка, нічого тут більше не чіпай, — з підкресленою членістю попрохала вона. — Я викладаю цей малюнок для свого батька. Самотужки.

Квінт знизвав плечима. Йому не сподобалися ані притиск у її голосі, ані її зверхність. Однак він нічого не сказав. “Мудрий промовчить, а нерозумний скипить”, — говориться у приказці. І поки Маріс і далі вибирала найрозкішніші кристали і ставила їх на місце, зумисне повернувшись спиною до Квінта, хлопець сам-один пустився у мандри по світлиці, аби оглянути її всю.

Коли він тільки пройшов у неї з балкона, кімната відлась йому затемною, аби її гаразд вивчити “Світлиця з балконом”, — назвав її Найвищий Академік і саме світлицю він і сподівався побачити — невеличку і затишну.

Але його очі вже встигли призвичаїтися до тонкої гратіній, і Квінт побачив, що стоїть у просторій залі з високими колонами, склепінчастими арками та величними кристалевими світниками. І хоч у приміщенні й видніло кілька крісел та підвісних канап, згрупованих у протилежному кінці навколо килима біля схожого на печеру комінка,

де у крихітній грубці палав світляк, вони видавалися сміховинно малими і недоречними, ще більше увиразнюючи маєstat неосяжної зали.

Він збирався попрохати Маріс розповісти докладніше про призначення цього чудного Палацу тіней, коли з канапи, що висіла перед ним, озвався чийсь писклявий голос:

— Нечемно так витріщатися.

Квінт здригнувся.

— Я... я перепрошую. Я не знав, що тут хтось є, — про жеbonів хлопець. Напруживши зір, він помітив у сутіні куцу пухку істоту, з лиця схожу на лісову трольчиху, — вона сиділа на підвісній канапі, випроставши окупкуваті ноги. Квінт ступив крок уперед і простяг для привітання руку. — Мое ім'я Квінт, — відрекомендувався віні церемонно додав: — Запізнатися з вами для мене велика честь.

Вельма сміючись відклала своє шитво вбік і скочила з канапи.

— Для мене це теж неабияка честь, — відказала вона, як вимагав етикет, і поручкалась із хлопцем. — Мое ім'я Вельма Тернодерев. — Трольчиха всміхнулася. —

Давно вже мені не траплялися молодики з такими витонченими манерами.

— Виходить, ви давно не спілкувалися з сином капітана небесних піратів, — відповів Квінт, озираючись, чи не чує його, бува, Маріс.

Дівчиськові не завадило б знати, що не вона одна має такого поважного батька.

— Капітана небесних піратів, — луною озвалася Вельма, очевидячко вражена.

— Найвідважнішого, найкращого і найшляхетнішого небесного капітана з усіх, які будь-коли борознили небо, — запевнив Квінт.

Маріс, схилена над мозаїкою з червоним кристаликом у руці, розчаровано зітхнула. Мало приємного, коли тебе просять розважати задаваку, якого світ не бачив, а тут ще й нянечка... Як вона могла отак купитися на кілька солодкавих фраз! Чи вона не добачила, який він хамула, який неотеса, який він...

— О, невже це лемурчик-верхолаз, — долетів до неї Квінтів вигук, і, обернувшись, вона побачила, як Мізинчик скочив з люстри і вмостився на канапній спинці поруч із Вельмою.

— Тобі що, не подобаються ці звірята? — запитала Вельма. — Якщо хочеш, я його прив'яжу.

Маріс затамувала подих. “Чи не виявиться у досі непроникному панцері цього хлопця якоїсь шпарини?” — подумала вона.

Та де там, звідки їй було взятися! Сяючи білозубою усмішкою, Квінт простяг руку до скигливої тваринки і почухав її великим і вказівним пальцями. Умить заспокоївшись, лемурчик стрибнув йому на руки і замуркотів з розкоші. Побачивши крах своїх сподівань, Маріс із серцем відвернулася.

— Обожнюю лемурчиків, — гомонів Квінт, — а цей ще й гарний як намальований. Він має якесь назвисько?

— Мізинчик, — відказала Вельма.

Квінт усміхнувся до звірятка і полоскотав йому за вухами.

— Ти любиш, щоб тебе гарненько полоскотали, еге ж, Мізинчику? О, ще б пак, це ж так приємно... — Лемурчик геть обм’як і муркотів чимраз голосніше.

Маріс насупилася. Спочатку її нянька. А тепер її звірятко. Єдине, чого їй зараз хотілося, це щоб Віtronогий Шакал та її батько, не гаючись, владнали свою справу і щоб капітан морських піратів нарешті забрав свого жахливого сина і полетів геть. Натомість Вельма в супротивному кінці світлиці була іншої думки.

— Якщо ти залишаєшся, — оголосила вона, — я приготую підвечірок. Що ти любиш?

Квінт відірвав очі від лемурчика.

— Усе, — відповів хлопець. — За винятком квашеного крайдорожника. Для лісових тролів він, звичайно, неабиякий марципан, але, боюся, ця гидота не для мене.

— Який дивовижний збіг, — засміялася Вельма, — Маріс теж терпіти його не може! — Вона злізла з канапи і подалася до дверей, Мізинчик і собі скочив із Квінтових рук і гайнув з а нею. — Йому теж час пiti чай, — пояснила Вельма. — Я ненадовго. Почувайся як у дома.

Коли Вельма і ручний лемурчик-верхолаз відійшли, у величезній залі запала ніякова тиша. Квінт заходився никати попід стінами, приглядаючись до інкрустованих панелей, і звук його кроків похмуро відлунював довкола.

Маріс охоче відклала б свою роботу до завтрашнього, бо в дедалі густіших сутінках стало важко розрізняти відтінки небесних кристаликів. Але якщо вона урве її зараз, їй доведеться заходити в розмову з Квінтом, а це її не гріло.

Нічого не підозрюючи про лихий гумор Маріс, Квінт зупинився під стіною і легенько провів пальцями по химерній інкрустації. Кожна панель була прикрашена найтонши-

ми візерунками, викладеними з різноколірної деревини. Різьблені закрутки, кільця та кучерики спліталися у систему більших вихорів, розбиту на рельєфні гратчасті конструктивні частини, по краєчках кожної з яких пишалися химерні завої, а всередині — мудровані незнайомі емблеми. Квітка та скручена линва. Три перехрещені драбини. Кілька концентричних кіл, розбитих зіркою із сінома променями...

Чогось такого Квінт ізроду ще не бачив!

— Чудасія, та й годі! — ледь чутно прошепотів він.

— Чудасія та й годі... та й годі... й годі... — залящало відлуння, підхопивши його схвилюваний голос.

Mapіc урвався терпець. Хай уже тобі зіпсували півдня, але щоб іще й отак зухвало веселитися! Ось він, живий образ хвастощів та неотесаності. Утелюючись сюди, копирсається в її мозаїці, причаровує Вельму, задурманює Мізинчика... Дівчина аж застогнала спересердя.

Квінт рвучко обернувся.

— З тобою все гаразд, Mapіc? — запитав він.

— Так, я... — розгубилася дівчина, заскочена його стурбованим тоном. — Просто дере в горлі. — Вона відкашлялася. — Луна завжди споторює звуки.

Квінт кивнув головою.

— Це найрозкішніше відлуння, яке мені доводилося...
ЧУТИ!

— Чути... ути... ти... и...

Вони обидвоє голосно розсміялися, і відляски їхнього сміху змішувалися з відлясками решти звуків, поки Квінт прямував залою до столу, за яким Mapіc і досі працювала над мозаїкою. Хлопець демонстративно підніс руки.

— Я нічого не чіпатиму! — запевнив він. — Обіцяю.

— Сподіваюся, — кинула Mapіc із напускною суворістю. Квінт спохмурнів.

— Невже тобі й справді щось тут видно? — запитав він.

— Трохи темнувато, — погодилася Mapіc, — та ба, я пообіцяла батькові якнайшвидше закінчити для нього цю штуку. — Вона глянула на Квінта. — Чи не засвітив би ти мені моє їлампи? — попросила дівчина. — Мені не дають.

— Я? — розхвилювався Квінт, і по обличчі юного пірата, Маріс це постерегла, мигцем ковзнула тінь страху — дикого, мимовільного. Та за мить він знов опанував себе. — Засвіти твою лампу? — повторив він бадьорим голосом. — О, будь ласка.

Маріс уважно приглянулася до хлопця. Навіть у темряві його шкіра блищала від поту.

— Hi, якщо це надто морохливо, — сказала вона підступно, — тоді не переживай. За хвильку сюди повернеться Вельма.

— Пусте, — озвався Квінт. — Як вона це робить? Богняними віхтями? Кресалом?

— Зазвичай вона бере жарину з грубки, — пояснила Маріс. — Щипці на гаку.

Квінт кивнув головою, узяв лампу і повернувся йти. З насурмоненим обличчям прошкував він залою до невеличкої грубки всередині здоровенного комінка. Важко гупал о серце. Ноги наче налилися оливом. Йому здалося, ніби краєчком ока він зауважив, як по долівці котиться щось блискуче; він повернув голову в той бік — нічого не видно!

У грубі весело палав світляк, і розпечені до темно-фіолетового жару головешки шугали навсібіч у її нутрі. Охоплений нервовим дрожем, Квінт поставив лампу додолу. Зняв з гака щипці, нахилився до груби і клацнув клямкою. Відчиналися дверцята,

змайстровані зі шкла та заліза, і Квінтові в обличчяшибнув струмінь розпеченої повітря.

— Нічого страшного, — шепотів він сам до себе. — Бог... вог... вогонь як-не-як у грубі. Не панікуй. Про... про... просто запхай щипці всередину, злапай одну палахкоточу головешку і засвіти лампу. І тоді будеш на ви...висоті, Квінте. На висоті.

У протилежному кінці світлиці зосереджено супила брови Маріс. Дивацька лункість, чутлива акустика зали нікуди не поділися, і вона чула всі слова, на яких затинався Квінт. Не знати з якого дива, але цей хлопчіс'ко просто ціпенів, коли бачив вогонь. Можливо, вона задалеко заїшла.

І раптом ноги самі понесли її до хлопця.

— Не треба, я обійдусь і так! — вигукнула вона. — Квінте, облиш!

Та Квінт уже тяг палаючий оцупок із груби. Його спіtnілі руки так тримтели, що він ледве міг утримати щипці. Коли ж Маріс закричала, він аж підскочив од звуку її голосу і впустив їх додолу.

Щипці брязнули об кахляну підлогу. Однак палахкий оцупок не впав і нікуди не полетів. Жариста головешка, наполовину охоплена вогнем, завмерла у повітрі за кілька вершків від Квінтових очей.

Немов зачарований, хлопець не зводив з оцупка нажаханого погляду і не міг ані ворухнутись, ані закричати. Вогонь. Вогонь! Він дивився, як дедалі наближаються розпеченні до білого жару вогненні омахи. Відчував, як вони дедалі дужче жахтять жаром. Він знову вдихав отой моторошний сморід. Навіть від-

чував його *смак*. Обсмалене волосся, звугліла плоть. І чув у вухах *отвесе*. Сичання, потріскування. І крики, крики...

— Ні! Більше це не повинне повторитися! — зойкнув Квінт, і Маріс навіть незчулася, як він сягнув лівицею вперед і вхопив палаючу головешку.

— Квінте! — вереснула дівчина. — Що ти робиш? Не будь... — Квінт укинув головешку назад у грубу і грюкнув дверцятами. Маріс проковтнула клубок у горлі. — ...дурнем, — ледь чутно докінчила вона.

Туж мить за їхніми спинами відчинилися двері. Квінт і Маріс винувато обкрутилися на місці. У дверях, із повною тацею наїдків, стояла Вельма. Мізинчик сплигнув із плеча трольчих і помчав до них.

— Я подумала, що вам припадуть до смаку підсмажені жолудеві грінки з гой-ягідним варенням, — озвалася вона, причиняючи ногою двері. — Із волорожачим сиром та сиропом для... — Її брови опустилися. — Що це ви тут витіваєте? — запитала вона підозріливо.

— Ні... нічого, — відповіла Маріс.

Вельма гучно втягla в себе повітря. Її м'ясистий, бульбатий ніс скривився.

— Світляк і... хто з вас обпікся? — запитала вона без зайвих церемоній. — Ану ж бо покажіться мені!

Квінт простяг руки долонями вниз. На долоні й на пальцях красувалися болючі червоні виразки та полопані пухирі. М'якенька подушечка великого пальця була обпечена до живого м'яса.

Маріс ахнула і закусила спідню губу. Вельма опустила тацию, взяла горнятко і хлюпнула повну ложку варення Квінтові на долоню. Квінт покосився на Маріс, поглядом запитуючи, чи не здуріла, бува, стара лісова трольчиха остаточно.

— Нянечко, варення? — здивувалася Маріс.

— Гой-ягідне варення, — пояснила Вельма, розмазуючи липку жовту масу по опіках. — Мастю з гой-ягоди, певна річ, було б краще, та, гадаю, трошки корового цукру не

зашкодить. Ось, — закінчила вона нарешті. — А тепер, якщо ми обв'яжемо оцією серветкою... Отак. — Вона підвела погляд. — На ранок рука буде здоровава-здоровісінька.

— Дякую вам від усього серця, — чемно озвався Квінт.

Та Вельма була вже не в тому настрої, аби умлівати від мілих речей.

— А я від усього серця дам тобі копняка під одне місце, як ішле раз побачу, що ви граєтесь з грубою! — заявила вона грізно.

— Він тільки намагався засвітити мені лампу, — застутилася за хлопця Маріс.

— А, ну то нехай цим клопочеться той, кому воно до снаги, — відрубала Вельма. Трольчиха підвелася. — Піду-но краще принесу ще одну розетку варення, а потім уже я — заходжуся коло лампи. Затямили?

— Так, нянечко Вельмо! — дружно відказали Маріс і Квінт.

— Що сталося? — обернулася Маріс до Квінта, щойно Вельма вийшла зі світлиці. — Що ти там побачив?

— Побачив? — розгубився Квінт.

— Ну, коли пожирав очима палаючі головешки.

Квінт похитав головою, не в змозі говорити. Він глибоко втяг у себе повітря і проковтнув клубок у горлі.

— Колись я пережив пожежу, — почав він. — Страшну пожежу.

— Я не знала, — стиха промовила Маріс.

— Пожежа на Великій Західній пристані, — провадив Квінт. — То не був нещасливий випадок. Вона спалахнула в моєму домі. Старшина-стерничий моєго батька, Сміл, вирішив, що час уже йому стати капітаном “Приборкувача ураганів”. І пустив червоного півня. Моєго батька не було вдома, але... — Голос його затремтів. — Моя мама, брати... наша нянька...

— Мені дуже шкода, Квінте, — сказала Маріс.

— Я врятувався через дах, — скривився Квінт. — Я зроду не боявся висоти. Але я не міг порятувати їх... я... не міг... — Квіт обхопив голову руками, схлипнув, і голос його став глухий. — Вогонь... дим... жар...

Маріс не зводила з хлопця пильного погляду. До неї починало доходити, яким відважним мав він бути, аби погодитися засвітити їй лампу, запхати руку в грубу, схопити вогнисту головешку... Дівчину враз осяяв не позбавлений тривоги здогад. Усе, що він зробив, робилося заради неї.

Маріс прикро заскніло серце. Їй по зав'язку вистачало й батька, який так дивно поводився останнім часом. Вона зирнула на Квінта, якого ще й досі тіпало після пережитого, і зітхнула. Чим швидше Віtronogий Шакал прийшов би й забрав його, тим було б краще.

Було вже запалено всі лампи та смолоскипи, коли нарешті Віtronogий Шакал і Лініус Паллітакс повернулися до світлиці з балконом. Настала ніч, і поривчастий прохолодний вітер завдавав чималого клопоту команді “Приборкувача ураганів”, яка утримувала корабель над балконом Палацу тіней.

— Заноситься на бурю, — зауважив Віtronogий Шакал.

— Зі снігом та дощем, — підхопила Вельма Тернодерев, і її обличчя видовжилося. — Я відчуваю це всіма своїми суглобами.

— Тож мусимо якнайшвидше завершувати нашу справу, щоб Віtronogий Шакал устиг відлетіти, — заявив Лініус, нервово термосячи пальці. — Будь ласка, сядьте всі. Я маю зробити оголошення.

Маріс і Квінт посідали на сусідніх стільцях, після чого Квінт зосередив усю увагу на тому, щоб приховати свою імпровізовану пов'язку — нині не час для пояснень. Вельма з лемурчиком на колінах знову вмостилася на своїй підвісній канапі. Капітан небесних піратів стояв обіч Лініуса, який відкашлювався, перш ніж забрати слово.

— Ось що порішили ми з Віtronogим Шакалом, — оголосив він. — Квінт зараховується до Водограйного дому. Він студіюватиме небознавчі науки та хмароглядство, ми навчимо його основ мжичкометрії, вітроловства, дощознавства, мрякощупізму... Його наука починається з завтрашнього ранку...

— Але, але... — кинувся заперечувати Квінт. Він зірвався на рівні ноги, його обличчя розпашіло від хвилювання. — Але...

— Не перебивай! — різко урвав його Віtronогий Шакал.

— Маріс введе його в курс усіх справ, — провадив Лініус, застережливо глянувши на дочку, щоб та й собі не надумала його перебивати.

— Але ж, батьку, — вигукнув Квінт, — життя вченого не для мене...

— Хлопче, тобі потрібна освіта, — сердито відрубав Віtronогий Шакал. — Колись ти мені ще дякуватимеш за це. — Його очі потемніли. — Ради Неба, якби я мав такі можливості, які відкриваються перед тобою...

— Але я не хочу...

— А потім, ставши моїм учнем, — утрутися в розмову Лініус, — ти виконуватимеш дрібні доручення, про які я тебе проситиму. Успішно їх виконаєш — і для тебе знайдеться місце в Лицарській Академії.

— Ні, ні, ні! — затявся Квінт. — Це не те, чого я хочу. Батьку, — обернувшись він до Віtronогого Шакала, — я —

повітряний пірат. Як ти. Як мій дід. І... і... — Маріс бачила, як у хлопця затремтіла спідня губа. Несподівано він порався до батька, широко розпростерши руки. — Я не хочу, щоб ти покида в мене! — заридав він.

— Це ж не назовисім, — запевняв його Віtronогий Шакал, у якого від напливу почуттів теж стали тіпаться кутики вуст.

— Але ж нам було добре разом, чи не так? — не здавався Квінт. —

Чи не так? Ми разом мандрували небом. Ти — і я... — Він проковтнув клубок у горлі. — Ти єдиний, хто в мене залишився! — схлипнув хлопець.

— Квінте! — посуворішав Вітроногий Шакал. — Ти залишаєшся тут. — Він поклав руки синові на плечі й зазирнув йому в вічі. — Ти ганьбиш нас обох, — додав він тихо.

Квінт шморгнув носом, відтак утер його.

— Мені шкода, але...

— Мені це теж нелегко буде пережити, — вів далі Вітроногий Шакал. — Я так звик покладатися на твій тверезий розум, на твоє вміння вести перемовини... — Він помовчав. — Крім того, — додав пірат заледве не пошепки, — ти — єдиний, хто в мене залишився.

Лініус, який марно силкувався не чути, про що вони говорять, ступив крок уперед і зупинився перед ними, спираючись на патерицю.

— Квінте, Вітроногий Шакале, — звернувся він, зиркаючи то на батька, то на сина. — Поки Квінт тут, він буде мені за рідного сина. — Лініус усміхнувся. — Цього не досить?

— Досить, — відповів Вітроногий Шакал. Настанок він міцно обійняв сина і незgrabно рушив через усю кімнату до балконних дверей. Коли він проходив у них, мереживна штора зачепилася за його лікоть. Та пірат навіть не озирнувся.

Маріс ніяково зіщулилася. Все йшло зовсім не так, як вона сподівалася. На цей час Квінт уже мав би відлетіти. Натомість його залишили тут, щоб він став учнем школи під назвою Водограйний дім, і, на додачу до всього, вона ще й мала про нього піклуватися. Маріс роздратовано приснула. Це було просто нечесно.

· РОЗДІЛ ТРЕТИЙ ·

ВЕЛИКА БІБЛІОТЕКА

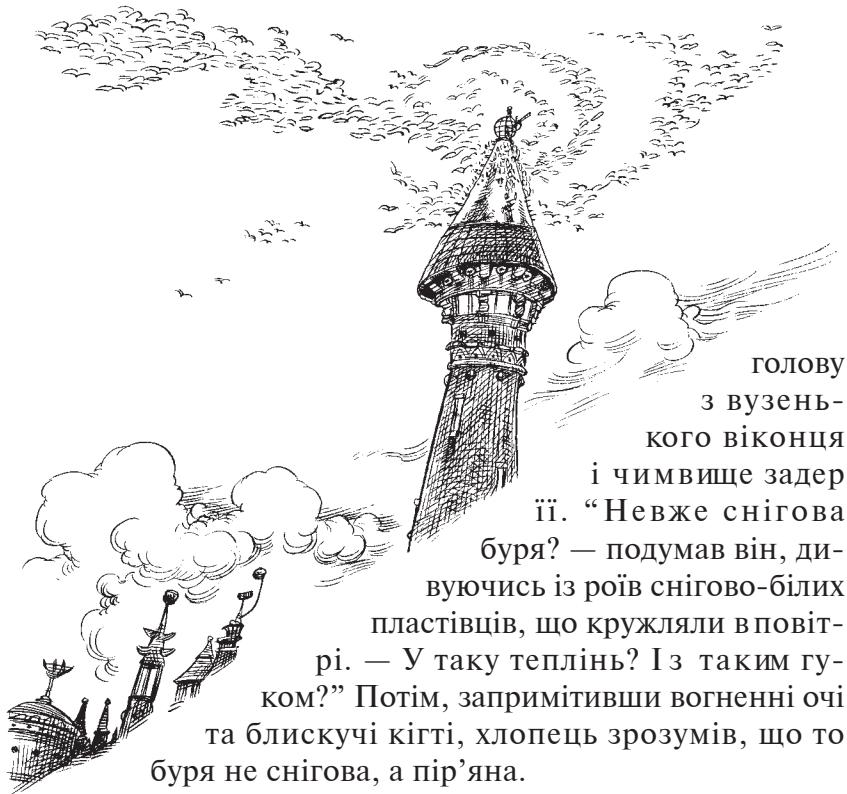
 вінт поклав перо на стіл і прислухався. Так, знов те саме. Виття і крики — незграйні, спершу далекі, а тоді все ближчі й ближчі, аж поки повітря починає стрясати несвітський гамір.

— Що за чортівня? — промурмотів хлопець. Він визирнув у крихітне віконце. Був тільки один спосіб відгадати цю загадку.

Квінт із гуркотом відсунув стільця назад, вискочив із-за столу, скинувши на дерев'яні мостиини берестяні сувої, які щойно читав, і потрапив до вікна. Тільки-но він розчинив його, як гамір переріс в оглушливу какофонію. Що ж її спричиняло?

Квінт якомога далі вистромив

голову з вузень-кого віконця і чимвище задер-її. “Невже снігова буря? — подумав він, дивуючись із роїв снігово-білих пластівців, що кружляли в повіт-рі. — У таку теплінь? Із таким гуком?” Потім, запримітивши вогненні очі та блискучі кігті, хлопець зрозумів, що то буря не снігова, а пір’яна.

— Білі круки! — ахнув Квінт. — Сотні й сотні білих круків!

Звісно, коли хлопець ішле мешкав у Нижньому місті, йому випадало бачити зграї цихптахів. Їхні дивні польоти нагадували санктафракським вченим, що в Каменосаду час збирати летючі скелі. Це знали всі. Але Квінтові ще ні разу не доводилося бачити їх так близько і чути так виразно. Навіть тепер, спускаючись по спіралі усе нижче й нижче, вони не стищували свого крику, від якого закладало вуха. Відірвавши ноги від долівки, Квінт вихилився з вікна трохи далі й зліг на підвіконня

Він побожно спостерігав, як вороняча зграя обліпила дах обсерваторії, утворивши величезну пір’яну кучугуру.

— Неймовірно! — пробурмотів він. — Ну просто... Ой-ой-ой!

Щось тверде й кощаве уп’ялося йому в кісточку і боляче її шарпало.

— Ой! — заволав Квінт, щоправда, далеко не так голосно, щоб перекрити гамір гайвороння. Він брикнув ногою. — Геть звідси! — Незграбно звиваючись, хлопець сповзав назад. Раптом уже обидві його ноги опинилися в цупких лещатах якихось двох костомах.

— Маріс, якщо це ти, то я... а-а-а! — зойкнув хлопець, коли з'ясувалося, що хтось цупить його назад у покій. А ще за мить він добряче — аж загуло в кімнаті! — бахнувся по-тилицею об край підвіконня, коли його стягували на долівку.

— У-у-у! — застогнав хлопець.

Нарешті кісточки відпущенено, і його ноги гупнули на підлогу. Повіки Квінтові здригнулися, очі розплющились. Помалу-малу кімната знерухоміла, переставши стрибати на всі боки.

— Ти! — вигукнув Квінт. — В ім'я Неба, навіщо ти це робиш?

— Тисяча вибачень! — перепросив Щип, манірно вклонючись. — Я не думав... Тобто, я думав, що вам загрожує небезпека. — Його голос тремтів од збудження.

Квінт потер голову і театрально поморщився.

— Я буду обачніший, — запевнив він.

— Це було б непогано, — мовив Щип, — бо мені доручено передати вам вимогу засвідчити свою присутність моєму панові, сиріч вашому професорові, що як такий...

— Що? — нецеремонно урвав його Квінт.

Веретенник із поважним виглядом зачинив вікно, щоб приглушити пекельний лемент білих круків.

— Найвищий Академік хоче вас бачити.

— Зараз? — поцікавився Квінт, спинаючись на непевні ноги.

— Ні, — відповів Щип. — Він хотів вас бачити п'ятнадцять хвилин тому. Казав, невідкладна справа. *Украї* невідкладна.

Квінт поспішився до виходу. Останнього тижня йому траплялося, коли й не бачити на власні очі, то принаймні чути, як сердиться Найвищий Академік, коли його змушують чекати. Він уже виходив із покою, аж на плече йому лягла Щипова клешня.

— І ще одне, юний учню, — промовив веретенник.

— Ну? — озвався Квінт.

— Найвищий терпіти не може, коли його змушують чекати.

Перестрибуючи дві-три сходинки за раз, Квінт прожогом кинувся вниз вузькими сходами, що вели з його невибагливого горища до світлиці з балконом, а на два поверхі нижче — до кабінету Найвищого Академіка. Він уже й так опізнився, тож не можна гаяти ні хвилини!

— А, явився, хлопче, — мовив Лініус, обертаючись через плече, коли Квінт, розпашілий і засапаний, постукав у двері й просунув голову до професорового кабінету. — Заходь, заходь.

Квінт переступив поріг. Він аж полегшено зітхнув, коли з'ясувалося, що Найвищий Академік — він сидів на старенькому табуреті за столом, захаращеним сувоїми та ма-пами — був начебто у кращому гуморі, ніж можна було гадати, дарма що виглядав знервованім і втомленим. Квінт ще тоді не знов, що Щип завжди перебріхував час, аби ті, кого він скликав, завжди прибували вчасно.

— Тільки зачини двері, — додав Лініус. Його голос перевішив у вимогливий шептіт. — Жодне слово з того, що я збираюся сказати, не повинне вийти за межі цих чотирьох стін. Ясно?

Квінт мовчки кивнув головою і зачинив двері, однак серце йому товклося мов навіжене. Про що б то мав говорити професор?

Професор обернувся до хлопця.

— Ну, Квінте, — почав він, — як тобі Санктафракс?

— Він... він... — розгубився хлопець, не знаючи, з чого почати. Тут усе разюче контрастувало з тим, до чого він звик на борту “Приборкувача ураганів” — від неписаної, проте суверо дотримуваної, ієрархії у насиченій парами трапезній до інтриг, нашептів та брехонь, які не переводилися на Віадукових сходах. Окрім того, була ще школа у Водограйному домі: допотопні правила у класі Вількена Нестуляйгуби, які хлопець раз у раз несамохітъ порушував, і самі лекції — такі довгі, одноманітні, нудні...

Нараз оті надворішні білі круки, що були вже примовкли, знову залементували. Хлопцеві слова потонули у хрипкоголосому гаморі.

— Яким він тобі видався? — проクリчав професор, прикладаючи до вуха долоню.

— Гамірним! — так само прокричав у відповідь Квінт. — Як на мене, Санктафракс і з біса гамірний.

— Згоден, — поважно кивнув головою професор. Він устав із-за столу, ледь накульгуючи, пройшов до вікон і позачиняв їх усі. — Мушу визнати, що так званому осередкові вченості такий гамір не до лиця. — Він обернувся назад і всміхнувся. — Як ти дивишся на те, щоб перебратися до найтихішого закутка у всьому Санктафраксі?

— Гадаю, мені б там дуже сподобалось, — озвався Квінт.

— Чудово! — зрадів Лініус. Він заходився смикати пальці, хрускаючи ними в суглобах. — Йдеться про одне з тих невеликих доручень, про які я згадував того дня, коли твій батько лишив тебе тут. Пригадуєш?

— Так, — не надто охоче відповів Квінт, пригадавши, що професор говорив тоді й про Лицарську Академію. Він був би щасливий, якби це доручення не мало нічого спільногого з таким закладом. Хлопець пригадав також, що вже кілька разів проходив повз Академію, яка, через її псевдолицарські турніри — групові сутички та двобої, — що точилися в її стінах, мабуть, була найгаласливішим місцем у всьому Санктафраксі.

— Місце, куди я хотів би тебе відрядити, — провадив Лініус Паллітакс, — зветься Велика бібліотека

Квінт спохмурнів.

— Велика... — Хлопець замислився. — Боюсь, я не знаю, де вона.

— Я теж підозрюю, що нині дуже мало вчених знають про місце її розташування. Колись давніше вона була осередком землезнавчих досліджень, а тепер це геть упослідженій заклад. Її більше ніхто не відвідує, — прикро зітхнув професор. — Сили небесні, невже ми справді так далеко зайшли? — пробурмотів він. — Ось і я, хто такий я? Найвищий Академік того місця, де нехтується сам факт існування Великої бібліотеки!

Погляд Найвищого Академіка був неуважний. Здавалося, він розмовляє сам із собою.

— О, то був справді сумний день, коли стався перший розкол між небознавцями та землезнавцями! — Він сторожко озорнувся, немов побоювався підслухів. — Зрозумій мене правильно, хлопче. Я не хочу сказати, що небознавство не варте зламаного шеляга. Зрештою, якби не було вітроловів, дощознавців і, певна річ, мжичкомірів, ми б нічого не знали про бурефракс. А якби не було бурефраксу, який утримує над землею летуючу скелю, то Санктафракс просто порвав би свої приponи і все пішло б прахом. Крім того... — погляд Найвищого Академіка затуманився, — старожитні вчені-землезнавці нагромадили стільки знань...

Квінт слухав уважно, намагаючись нічого не пропустити.

— ...про властивості рослин, про якості мінералів, про таємниці дерев. І про живі істоти! Вони вивчили, розглянули і класифікували Темноліс ще ретельніше, ніж Професори Світлознавства і Темрявознавства проградуювали яскравість світла. А це, аби ти знов, про щось та свідчить!

Ці слова, здається, справили належний вплив на Квінта.

— Заковика, хлопчику мій, у тому, що нагромаджені впродовж сторіч знання, нині втрачаються. Попри всі мої намагання не дати пропасти землезнавчим наукам, їх і далі нехтують, а вмістіще багатуючих відомостей — Велика бібліотека — занедбане і приречене на цілковите забуття. Ось ми зараз із тобою розмовляємо, а її безцінні берестяні сувої та фоліанти тим часом розсипаються на порохно. — Він зітхнув. — А це знання, яким ми не повинні дати загинути...

— То чому б туди не навідатись і не зробити бодай якийсь лад? — запропонував Квінт. — З'ясувати, що до чого.

— О, Квінте, — стомлено потер чоло професор. — Ти навіть не тямиш, що кажеш. Навіть якщо сто вчених працюватимуть там сто днів, це однаково буде краплиною в морі.

— Гаразд, чого ж вам від мене треба? — запитав Квінт.

Надворі, відлітаючи, шугали повз вікно білі круки. Нервуючись, професор знову заходився смикати пальці — один, другий, третій...

— Треба, щоб ти приніс мені один берестяний сувій, — пояснив він хлопцеві.

— І це все? — усміхнувся Квінт.

Кров відлинула від професорового обличчя.

— Це зовсім не смішно, хлопче, — зауважив він холодно. — Я сходив би й сам, але нога моя ще негодаща.

— Вибачте, — зніяковів Квінт. — Я не навмисне...

— Важко навіть уявити всю вагу твого завдання, — провадив професор. — Якщо ти не впораєшся, тоді... — Усе його тіло пройняла дрож. — Ти повинен його виконати.

Квінт серйозно кивнув головою. Лініус зирнув у вікно, повз яке все летіли й летіли білі круки.

— Слухай мене уважно, — сказав професор. — Щип до найменших подробиць пояснить тобі, як пройти до Великої бібліотеки. Для невтаемниценого, якщо він опиниться всередині, її планування видастся надто заплутаним, але не настільки, щоб якось не розібрatisя. Це як ліс — ліс, що складається, так би мовити, з дерев знань. Кожне дерево виражає стрижневе поняття, скажімо, “Підводна рослинність”, “Наземні організми”, — тобто певний клас предметів. Конкретнішу наукову дисципліну ти знайдеш на клаптику, пришпиленому до стовбура. Тебе цікавитиме стрижневе поняття: “Повітряні істоти”.

— “Повітряні істоти”, — повторив Квінт, карбуючи назу в своїй пам’яті.

— Твоє завдання — залізти на потрібне дерево, — пояснював Лініус. — Що вище ти опиняєшся, то більше пе-

ред тобою буде гілок. Читаючи слова та позначки, вирізьблені на корі, ти вибиратимеш потрібні тобі відгалуження, кожне з яких уособлює поняттєву гілку, аж поки знайдеш сувій, по який я тебе посилаю.

— Звучить трохи мудровано, — чесно зізнався Квінт.

— Ось чому ти маєш слухати уважно, — відрік Лініус. Поки він говорив, повз вікно пролопотіли крильми рештки величезної пташиної зграї і розляглося лиховісне крякання. — О, тільки не це! — збуджено прошепотів професор. — Я знову запізнююся.

— Запізнитеся куди? — поцікавився Квінт.

— До моїх обов'язків Найвищого Академіка належить і благословляти вчених, які відбувають ритуал очищення, готовуючись до збору леточного скелля, — відказав він. — Вони не виrushать до Каменосаду, поки я цього не зроблю. — Він утер рукавом спітніле чоло. — Стільки роботи — і так мало часу! — пробуркотів учений, і повз Квінтову увагу знову не пройшло, який стомлений вигляд у Найвищого Академіка.

— Тоді розкажіть мені конкретно, як шукати вашого сувою, — запропонував Квінт. — І чимшвидше.

— Тобі доведеться діяти за принципом “сходження від супротивного”, — заходився пояснювати професор. — Біля першої розсохи тобі доведеться вибирати між “птахами” та “не-птахами”. Звертай до “не-птахів”. Біля другої будуть “рептилії” та “не-рептилії”. Вибирай “не-рептилії”. Біля третьої розсохи — “ссавці” та “не-ссавці”.

— І я виберу “не-ссавців”, — підпрягся Квінт.

— Авеж, — кивнув головою Лініус. — І так увесь час, поки буде вибір. Далі — трохи складніше. Та ѹ гілля повужчає, тож скористайся хідниками та підвісними кошиками там, де вони є. Тобі треба буде знайти дві “галузки”, одну — з позначкою “міфічні”...

— “Міфічні”, — повторив Квінт.

— А другу — з позначкою “летючі”.

Квінт кивнув головою.

— Отам, де вони сходяться, і має висіти сувій, який ти мені принесеш. — Він гучно перевів подих. — Ну як, прояснилося?

— Здається, — відповів Квінт. — “Повітряні істоти”. “Не-...”, “не-...”, “не-...”, аж поки всі закінчаться. А потім — “міфічні” та “летючі”.

— Молодець! — похвалив Лініус. — Ти кмітливий парубійко. Лишається сподіватися, що й на ділі ти виявишся таланістим шукачем.

— Можете на мене покластися, — запевнив Квінт.

— Сподіваюся, — похмуро кинув професор. — Як я вже казав раніше, Квінте, *ти не маєш права східити*. Тож ні на хвильку не забувай про поставлене перед собою завдання і менше лови гав. — Він обернувся і взяв патерицю. — А тепер іди, хлопче. І хай Небо придасть ходитобі в ноги! — Він зітхнув. — А я мушу йти і заопікуватися своїми баженними вченими.

Квінт, якому голова йшла обертом від Щипових вказівок та професорових настанов, вийшов із Палацу тіней. І як завжди, коли хлопець опинявся на вулиці пополудні, його вразило, що день уже хилит ься до вечора, а надворі ще так ясно. У Палаці тіней, обступленому високими будівлями, денне світло скидалося на сутінки, а найпогідніший день видавався похмурим. Вийшовши з вузького заувалка на широчений центральний майдан, що напроти Головного віадука, Квінт мусив затулитися долонею від сліпучого сонця.

— А тепер куди? — пробуркотів він собі під ніс і з маху відповів сам собі Щиповими словами: — До південного боку Віадукових сходів.

Тиждень тому якраз це і спантеличило б його: хлопцеві пригадалось, як сміялася з нього Маріс, коли він, певний, що рушає до Західної пристані, почухрав у прямо протилежний бік. А все через те, що сторони світу в Санктафраксі позначено ще перед тим, як летюча брила знялася в повітря. Тож нині, коли велетенська скеля висіла в повітрі й вічно крутилася, так званий “південний” бік міг бути де завгодно. Та тільки не цього разу. Нешодавно Квінт довідався, що висока Піднебесна обсерваторія містилася з південного боку Головного віадука, — от він і подався туди, йдучи вздовж його Західних сходів.

За тиждень свого перебування у Санктафраксі Квінт зібрав чимало відомостей про величезне летюче місто. Навчальний день починався тут о шостій ранку, вкрай незручній для хлопця годині, зате закінчувався о першій, себто друга половина дня вся належала йому. Кожну дину він присвячував прогулянкам по місту, ознайомленню з різними школами, коледжами та факультетами, призначаючись до вулиць і доріжок, до міських мостів та причалів — великих і малих. Проте найбільше його вабили Віадукові сходи.

Сам Головний віадук був величною спорудою, головною магістральною артерією, яка сполучала Піднебесну обсер-

ваторію з Ратушею. Оздоблений десь двома сотнями вишикуваних обабіч веж дрібніших навчальних факультетів — від бересточитального до місяцехвалебного, — він стояв на двадцяти чотирьох могутніх колонах. До просвітів між їхніми підніжжями можна було піднятися Віадуковими сходами, одні — утворювали східний бік, другі — західний.

Спочатку Квінт мало зважав на вчених, які, порозбивавшись на громадки, тинялися східцями. Та з часом став примічати, що одні й ті самі люди в одних і тих самих місцях роблять одні й ті самі речі й почав прислухатися до їхніх розмов.

Наприклад, дванадцятий сектор Західних сходів був тим місцем, де молодші учні, криючись та ховаючись, обмінювалися екзаменаційними квитками і перемивали кісточки своїй професурі, а натомість вісімнадцятий був аrenoю красномовності, де академіки прилюдно розвінчували і таврували своїх супротивників, нерідко збираючи немалій гурт с лухачів. Тим часом із протилежного боку Східних сходів у вісімнадцятому секторі, можна було подивитися бої повзунів чи стати учасником заборонених азартних ігор...

Однаке, того пам'ятного дня, заполонений нагальними настановами Найвищого Академіка, які ще й досі бриніли у вухах, Квінт не вештався дурно Віадуковими сходами, хоча вони його й вабили. Без жодної зупинки здолав він один по одному сходові марші, де вирувало життя, обійшов цоколь Піднебесної обсерваторії і зупинився як укопаний. Щелепа йому відвисла.

“Як, ради Неба, я міг не помітити цюо?” — дивувався Квінт, уп'явшись очима в величезну дерев'яну споруду перед собою. Він зауважив невибагливий стиль будови: невисока кругова стіна, увінчана, мов велетенським парасолем, високою жолобчастою крівлею і оздоблена нехитрою оглядовою вежею. На відміну від своїх височених, показних сусідів, які з усіх поглядів затъмарювали старожитню бібліотеку, її взагалі не було видно.

Квінт перейшов тіняву площу і розчинився у ще густішій тіні під неосяжним дахом. Ніхто не бачив, як він обходив

кругляву стіну і випадково натрапив на потаємні двері. І ніхто не бачив, як він прослизнув усередину.

— Оце так-так! — ахнув хлопець.

Якщо зовні Велика бібліотека лише дивувала Kvinta, то зайдовши всередину, хлопець узагалі втратив дар мови. Її приміщення було величезне, але безлюдне. У ньому панували прохолода і тиша. У повітрі витали ледь чутний запах соснової живиці та лиховісний присmak листяної плісняви. Нічого подібного йому ще не доводилося відчувати.

Ti “дерева”, які описував Lіnіус, були масивними вертикальними дерев’яними колонами, вкопаними у втоптану земляну долівку, з рядами поперечних кілків обабіч, що правили за щаблі для рук і ніг; “гілки” ж виявилися складною системою перекріттів та поперечок, розташованою на чималій відстані від землі. До опор на різній висоті кріпились платформи та помости, а драбини та линви з підвісними кошиками з’єднували дерева між собою. Самі ж берестяні суvoї звисали на дротах із “гілок”. Одні висіли окремо, наче листки, інші — в’язками, штук по п’ятдесят, у великих касетах. Деякі з них зовсім обсипавшись, надавали долівці вигляду, що викликав ув’яві образ осіннього Темнолісу.

Kvint присів навпочіпки, сягнув до клаптика суvoю і обережно розгорнув його долі. Ту ж мить йому здалося, ніби по долівці ковзнуло кілька блискучих цят — незрозуміло, предметів чи істот. Та коли він розширнувся довкіл, то нічого не побачив.

Він знову повернувся до суvoю, провів рукою по його цупкій пергаменовій поверхні й приглянувся уважніше. Текст — старанно виведений дрібним розгонистим письмом і супроводжуваний ескізами та мапами з доданими до них коментарями — розповідав про блукай-бурмил, чи, радше, про блідий ситиловий мох, що росте в їхній густій шерсті, надаючи цим вайлуватим велетам Темнолісу притаманного їм зеленкового відтінку. Для Kvinta то була просто приголомшлива новина.

— I це лише клапоть одного-однісінського суvoю, — зачудовано пробуркотав Kvint. — Одного з незліченних тисяч, —

додав він, глипаючи вгору на висячі в'язки. — Бездонна скарбниця знань! Що за фантастичне місце — оця Велика бібліотека! — він звівся на ноги. — Одначе, не варто втрачати розуму, — різко присадив він себе. — Найперше треба знайти потрібний професорові сувій і якнайборще занести йому.

Проте Квінт швидко переконався, що зробити це набагато легше на словах, аніж на ділі. Мало того, що належало перевірити понад сто дерев-колон, так ще й написи, які вказували, де яке дерево стоїть, було зроблено таким закрутистим письмом, що Квінт ледве міг у них дібрати глузду.

— “Жес-ти спіл-ку... Жести спілкування”, — читав він, водячи пальцем по незвичних літерах. Далі перейшов до другої колони. — “Ха”... ні, “Хи... Хижі ро... Хижі рослини”. — Від другої — до третьої. Відтак — до четвертої. Поступово розбирати літери стало легше. “А” було, наче “Л”, “Г” — наче “Т”, “Р” — наче “Ф”. Він дедалі швидше переходив від одного дерева-колони до іншого, методично шукаючи потрібної галузі знань.

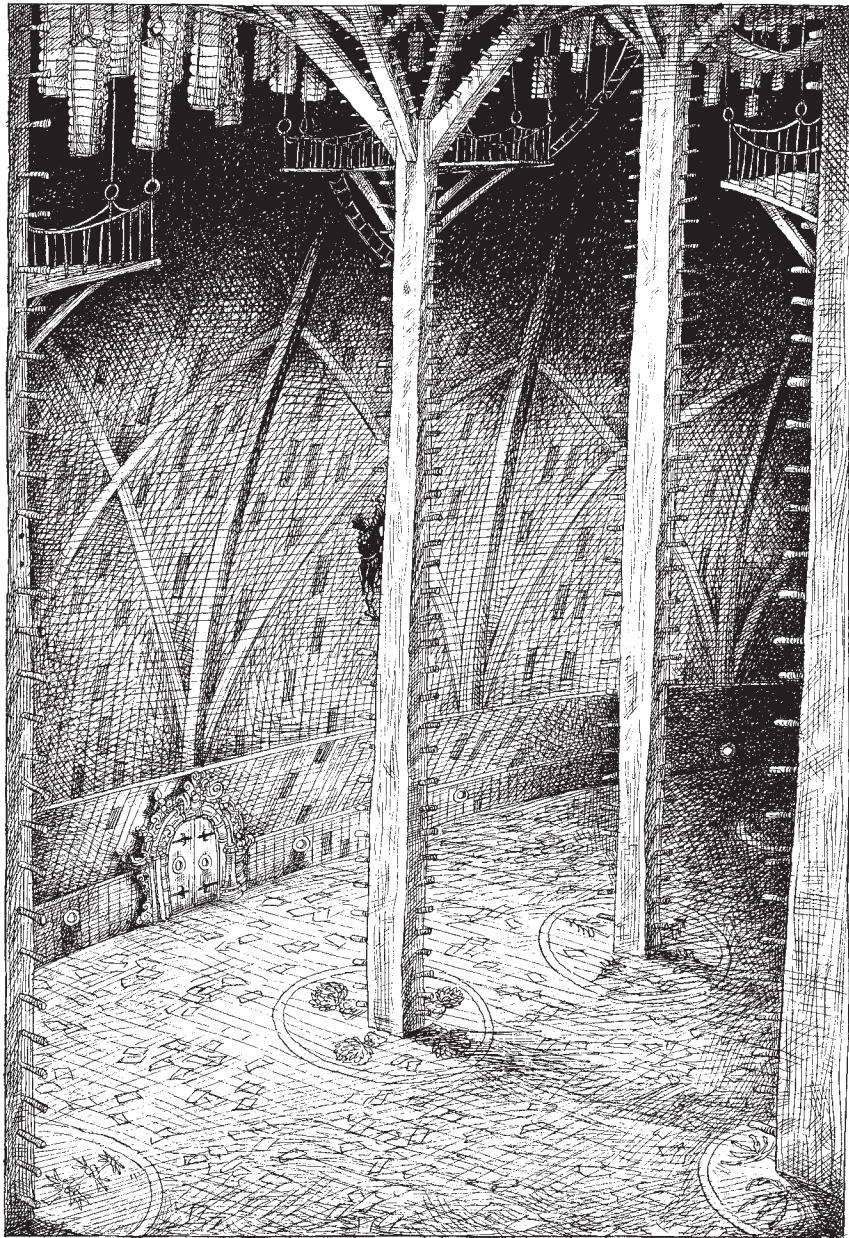
Але мірою того, як спливав час — півгодини, година, друга, — Квінт дедалі більше бентежився і шукав дедалі гарячковіше. А що, як він примудрився поминути те, на чому йому так залежало? Що, як не знайде його до заходу сонця? Навряд, щоб у бібліотеці збереглося освітлення.

Знов і знов у голові йому дзвоном гучали фатальні професорові слова: “Ти не маєш права схібити!” А що, коли він *уже* схібив?

— Не панікуй, — наказав собі Квінт. — Сувій тут. І я його знайду.

Залишилося перевірити ще з десяток колон. Квінт перебігав від однієї до іншої, читаючи бирки, проте, як він того й побоювався, на жодній із них не значилося “Повітряні істоти”. Якщо хлопець не помилився в розрахунках, то вже мав би повернутися туди, звідки починав.

Він схилився над черговою биркою.

ВЕЛИКА БІБЛІОТЕКА

— Ну, звісно, це вже було, — буркнув Квінт собі під ніс. — “Жести спілкування”... А втім... Хвильку! — Він подався вперед і приглянувся пильніше. — Очам своїм не вірю! — вигукнув Квінт. — Ось воно! “Повітряні істоти”! Нарешті. І подумати тільки, цю колону я оглядав найпершу!

Картаючи себе за помилку і невимовно радіючи, що зрештою таки знайшовся потрібний стовбур-колона, Квінт негайно ж подерся щаблями вгору. Він був спритний, мав чіпкі пальці й анітрохи не боявся висоти. Попечена рука вже майже загоїлась і не заважала спинатися, а після років, проведених на кораблі повітряних піратів, де постійно доводилося лазити по щоглах і вічно лагодити повітряні снасті, це сходження аніскілекчи не вдавалося йому важким. Невдовзі Квінт досяг першої розсохи.

— “Птахи. Не-птахи”, — прочитав він слова, вирізьблені на дереві знайомою квітчастою в'яззю.

Як його й напучували, він обрав “не-птахи” і поліз далі. Відтепер він уже не спинався простопадно вгору: щаблі закінчились, і йому доводилося ступати страх обережно, аби не зірватися донизу, то більше, що й світло вже починало тъмяніти.

Зі зростанням висоти “сходження від протилежного”, як висловився професор, вибір обертається справжнім безглуздям. Спочатку Квінтові не до-

водилося довго сушити собі над ним голову, він просто вибирав напрям, де стояло “не”, та збігло небагато часу, і йому вже треба було чітко з’ясувати, яке саме повітряне створіння він шукає. “Фатальні” — “Не-фатальні”. “Певні” — “Не-певні”. “Нормальні” — “Не-нормальні”.

— Непевні й ненормальні, — заклопотано буркотів Квінт, дивуючись, нащо професорові здалися відомості про істоту з такою немилозвучною назвою. Може, він завів її? Або хоче завести? Зрештою, що воно за один — цей професор? Але ті всі запитання видавалися неістотними, коли треба було вибирати між “щось” та “не-щось”.

Проблукавши навпомацки хвилин з десять у сутінках, що дедалі гусли під склепінням, і не намацавши на корі жодних вирізьблених написів, Квінт не на жарт розхвилювався. Він стояв на вузькій, майже поземній гілці далеко, страх далеко від бібліотечної долівки. Попри весь свій природжений сприт, хлопець почувався вельми пригніченим. Від найменшого поруху гілка зловісно погойдувалась. Якщо вона вломиться, хлопець жухне в темряву — і вб’ється. Тож він відчайдушно намагався зберегти самовладу.

— Ти мусиш довести до кінця “сходження від супротивного”, — буркнув він собі під ніс. І обачно роззирнувся. У довколишній темряві можна було постерегти лише обриси висячих берестяних сувоїв. Одні висіли одинцем, інші — в’язками. Щоб відшукати отої особливий, потрібний професорові... “Знайди дві галузки”, — сказав Лініус. Та як їх розпізнати? “Легендарні” і... і... і що? Голова йшла обертом. Ноги затремтіли. Стільки пройти — і лише для того, щоб тепер сісти маком? І все ж, хоч як він напружував пам’ять, нічого не пригадувалося...

— Прокляття! — пробубонів він і, хоч голос його лунав притищено, луна ще довго кружляла по круглому приміщенню, оскверняючи мертву бібліотечну тишу, аж поки заумерла остаточно. Ту ж мить із-за хмар визирнула повня та й давай світити у вікна схожої на корону вежі акурат над Квінтовою головою. Сяйво — пречудове сріблясте сяйво — залило Велику бібліотеку.

— “Небесні”! — радісно скрикнув Квінт. — Ось що було сказано! Я... — Вузька “гілка” задриготіла ѹувігнулася, хлопець застогнав од нападу раптової нудоти і корчовито обійняв брус, припавши щокою до деревини. Поступово хилитання вщухло. Квінт роззирнувся довкола. Поглянув угору. Далі вниз. — Дякувати Небові, обійшлося! — прошепотів хлопець.

У сріблястому свіtlі Квінт побачив, що залишатися на “дереві” далі вже не було жодної потреби. Він опинився високо вгорі, в добре провітрюваному, вільному від шкідників середовищі, — з п’янким від соснової живиці повітрям, — де висіли берестяні сувої. Тут, де працювали старожитні бібліотекарі, ще збереглися щаблі, а злинв звисали кошики, призначенні сполучати між собою дерева і відкривати доступ до сувоїв, які він бачив знизу.

Полегшено зітхнувши, Квінт ледь відсунувся назад і опустився у найближчий кошик. З линви, на якій він висів, знялася хмаринка пилу і замерехтила в місячному сяйві.

Тягнучи за напрямну линву, Квінт посував кошика усе далі й далі вздовж неї, оглядаючи дорогою кожен схожий на гілку відросток,

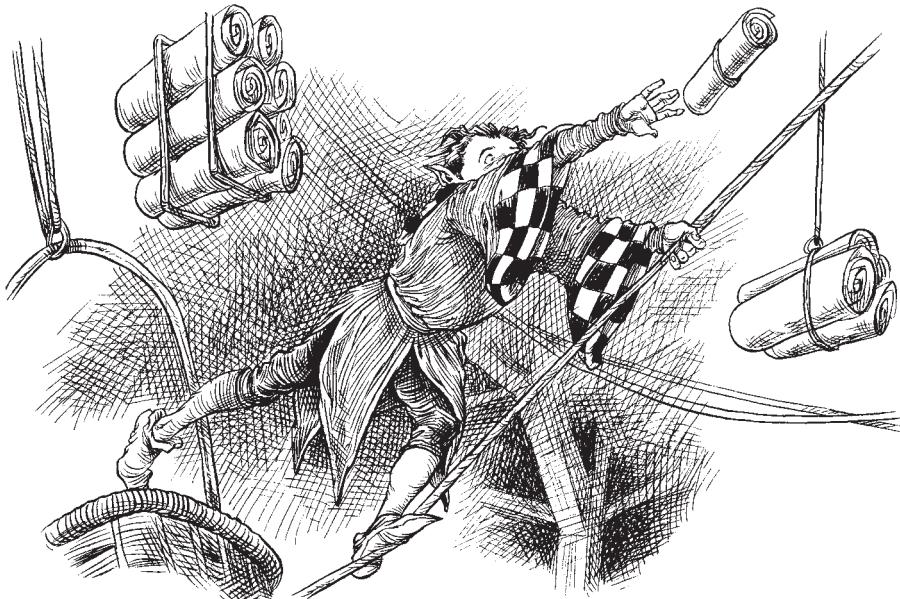
а також, принагідно, кожен берестяний сувій. Та що далі він посувався і що більше бачив, то дужче його інтригували ті вчені-землезнавці, які не тільки розробили таку мудровану систему класифікації, а й почувалися в ній як риба у воді. Пошуки тривали, аж поки Квінт радісним криком сповістив лунку порожнечу про жадану знахідку.

— “Легендарні”, — прочитав він, — і “небесні”. Хлопець підвів голову і побачив — достоту, як пояснював професор, — що під розсоховою двох галузок сиротів висячий сувій. — Так ось ти де! — мимохіт усміхнувся Квінт.

Провівши стільки часу в пошуках, він, зрештою, знайшов те, за чим шукав. Квінт шарпнув за линву, підтягуючи кошика вперед. Той сіпнувся, але з місця не зрушив. Квінт знову смикнув за линву, цим разом дужче — марно. Потяг ще раз. Знову марно.

— А бодай тобі! — пробурмотів хлопець, не зводячи погляду з сувою, який висів у нього під самим носом і наче дражнився. — Może, якби спробувати дотягтися...

Він видряпався на край кошика і, тримаючись за напрямну линву, сягнув уперед. Ale до сувою було ще далеченько. А внизу під ним зяяло глибоке провалля. Вершок

за вершком, пересуваючи по линві тремтячі руки, Квінт тягнувся усе далі й далі. Ось-ось його пучки діткнуться суvoю. Нарешті вони ковзнули по його краю, і сувій закрутися в повітрі.

— Ну, ще трохи, — муркнув хлопець.

Сувій і досі крутився, але так сповільна, аж Квінт розізлився. Він увесь подався вперед і завмер, чекаючи, поки той повернеться так, що стане досяжний. Його очі були вирячені, руки трусилися, а сухожилля на шиї понапиналися. Коли сувій наблизився, Квінт рвонувся вперед. Його пальці обхопили шкіряний циліндр. Він його таки запопав! Берестяний сувій у нього в жмені!

— Хух! — відвів подих Квінт і обережно, не відпускаючи линви, повернувся в кошик. — Це пропаще місце. Не місце, а...

Зненацька за його спину пролунав різкий звук — ніби щось рвалося. Крутнувшись, Квінт побачив, як вузол линви, застяглий у блокові, рвався просто на очах — волоконце за волоконцем. За лічені секунди нитки розкошалися, наче головка деревного реп'яха. Квінтові радощі змінилися розпачем.

— О, тільки не це, — простогнав він, чуючи, як надсадно стугонить його серце. — Hi! — Запхавши сувій за пазуху, Квінт учепився за линву та стінку

кошика. Розірвалися останні волоконця. — Гвалт! Рятуйте! — з аверещав він, коли кошик шугонув униз.

Кошик із хлопцем падав усе нижче й нижче — б'ючись об балки, зриваючи в'язки сувоїв і розкидаючи їх урізно-біч. Той увесь час Квінтом так підкидало і крутило, що врешті стінка кошика випорснула йому з рук і він випав зсередини.

Уніз! Він загув униз — назустріч певній загибелі... коли раптом, уявившись невідь-звідки, його спіймала за плесно чиясь рука.

— Тримайся! — просто у вухо прошипів чийсь голос.

Квінт спробував повернути голову, щоб побачити свого рятівника. Усе відбулося надто швидко. Він ще встиг почути якийсь сухий тріск і густий вільготний запах, схожий на дух прілого листя.

Із переляку Квінт замружився. На мить йому здалося, ніби він знову на борту “Приборкувача ураганів”, яким жбурляє велика буря. Потім, кудись бухнувши, він відчув під ногами щось тверде, а коли поглянув униз, то виявилося, що він на висотній повітряній платформі одного з “дерев”.

Але хто закинув його сюди?

Зіп'явши на ноги, Квінт понишпорив очима між деревами-колонами, сподіваючись побачити того, хто зупинив його падіння. Ніде ні душі.

Квінт нахмурився.

— Ти врятував мені життя, — пробуркотів він і, погладивши рукою згорнутий сувій, надійно схований у нього за пазухою, всміхнувся. — Я міг би уже вбитися сто разів.

Квінт знов, що забарився, хоч уявлення не мав, скільки тривали його пошуки. Коли він ступив на поріг Палацу тіней, рожево-червона лінія обрію вже звістувала початок нового дня.

Він повернув величезну мідяну клямку і штовхнув важкі вхідні двері. Кругла зала відлунила жалібний скрип. Хлопець зайшов усередину.

— Де ти пропадав? — запитав чийсь голос. Квінт обернувся і побачив Маріс, яка, взявші руки в боки, стояла посередині вхідного вестибюлю.

— Я... я ходив виконувати одне доручення, — відповів хлопець, — для твого батька. — Він сягнув за пазуху і вийняв сувій. — Батько просив принести йому оце. — Квінт ступив крок уперед. — Я повинен негайно передати.

— О, ні, не повинен, — заперечила Маріс. — Ти ж бачив, який він стомлений.

— Але...

— Він знову працював цілісно ніч, — сказала дівчина з притиском. — І зараз його в жодному разі не можна турбувати.

— Але ж, Маріс! — не вгавав Квінт. Далебі, він її не розумів. Осоружний він їй або що? Хоч би що він зробив, — усе не те, принаймні, так подеколи йому здавалося.

— Можеш віддати мені, — нетерпляче сказала дівчина і простягла руку. — Батько прокинеться — і я йому вручу.

Квінт неохоче скорився.

— Дякую, — бришкливо сказала Маріс. — А тепер піди вмийся і перевдягнись. Не являтися ж тобі в клас у такому вигляді. Нестуляйгуба як розсатаніє — буде нам непереливки, і моєму батькові, љ мені.

— Клас? Нестуляйгуба? — спантеличено перепитав Квінт. — Когда зараз година?

Ту ж мить дзигарі на ратушній вежі вибили три чверті.

— За чверть шоста, — відповіла Маріс. — До початку лекцій залишилося п'ятнадцять хвилин!

· РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ ·

ВЕЛЬМА ТЕРНОДЕРЕВ

а кухні можна було задихнутися від паркої жароти. Повітря над розпеченою плитою хвилювало, наче вода, а під високою склепінчастою стелею клубочилися цілі хмари густої пари. Та ба, Вельмі й цього було замало.

— Піддай-но жару, — пихтіла вона, безнастанно помпуючи пічні міхи — спочатку однією ногою, потім другою. Один-два, один-два. У рурах сичало стиснуте повітря. Ревіло полум'я.

Маріс відкинула пасмо зі спіtnілого чола і звела голову. Цілий ранок вона тримтіла з холоду у відкритому для всіх протягів класі Нестуляйгуби, чи ж випадало тепер ремствути на густий жар, яким пашило від палахкої печі?

— Вона що, справді має бути така гаряча? — запитала дівчина.

— Якщо ми... хочемо, щоб наші запашні коржики були ячні... а не камінні, — засапано відповіла Вельма. — Що полум'я жаркіше...

— ... то тісто пишніше, — закінчила за неї Маріс і засміялася. Вона вже тисячу разів чула ці слова у “коржикові” дні.

То була одна з численних приповідок лісових тролів, які Вельма винесла з Темнолісу і які поколіннями переказувалося з уст в уста. Трольчиха почула їх від своєї матері, та — від своєї, а та — від своєї... А тепер бездітна Вельма ділилася своїми скарбами з Mapіс.

Вельма озирнулась і побачила, що юна панночка сидить на своєму табуреті за круглим столом з усмішкою від вуха до вуха. Трольчиха підтикала фартух.

— Ти вже вибачай, — сказала Вельма, — мені здавалося, ніби тобі подобаються коржі, хрусткі зверху і пухкі всередині.

— Свята правда, — підтвердила Mapіс.

— Тоді нам слід зробити дві речі, — оголосила Вельма. — По-перше, натопити піч до білого жару. По-друге... — Її погляд ковзнув по нерухомій копистці в руці Mapіс. — Ми повинні вимішувати тісто, аж поки воно стане пухке, наче піна. — Її очі прищутились. — Воно вже стало, як піна? — запитала трольчиха.

Mapіс зазирнула в миску. Тісто розмазалося по стінках.

— Ще не зовсім, — трохи засоромлено відповіла дівчина.

— О, вимішуй, дитино! Вимішуй! — наказала Вельма.

А я тим часом кину оком на лісові яблука.

Mapіс кивнула головою, обхопила миску рукою і заходилася щосили повертати кописткою в масній суміші. З самого малку з-поміж усіх тістечок, печив та іншої печеної смакоти, яку вони випікали у парі з Вельмою, найбільше її подобалися духмяні ячні коржі. Вони були смачні й так, а з традиційною для Окострільної ночі начинкою з лісових яблук, викачаних у меді й покритих вершками, видавалися просто неперевершені. Власне, то Mapіс запропонувала напекти трохи коржів для Kvінта. А тепер, відчуваючи, як її болить права рука і терпне ліва, вона вже починала каятися у своєму пориві велиководушності.

— Ну, як там у вас із юним нашадком капітана небесних піратів? — поцікавилась Вельма, ворущачи в горщику тушковані лісові яблука.

Mapіс здригнулася. Ось уже вкотре вона запитувала себе, чи її стара нянька не читає часом чужих думок. І якби її

обличчя не пашіло вогнем від жару, вона зашарілася б від збентеження.

— У нас усе гаразд, — відказала дівчина.

— Я б сказала, краще не буває, — поправила Вельма. — Бо з якого б то дива ми готували для нього духмяні Окострільні коржі?

Маріс іще з більшим запалом заходилася місити тісто. Бризки липкої маси ляпали на неї, на стіл, на підлогу.

— Здається, я тобі вже сказала, — знізала вона плечи- ма, — унас усе гаразд.

— А хіба ти не сказала, ніби він тобі видається... — Вельма знову опустила накривку на запінений горщик, — ...трохи загрубим і за- різким.

— Ну, ви- дається, — шморгнула носом Ма- ріс.

— Хм-м-м, — задумливо протягla Вельма. — А твій батько начебто високої про нього думки, — додала вона.

Маріс закопилила губи.

— Та невже? — здивувалась вона і заходилася місити тісто так несамовито, що добрячий його кавал ляпнув їй просто межі очі. — Ой! — скрикнула дівчина, миска вислизнула їй з руки і брязнула об долівку, наробивши чималого грюку.

— Ні! — закричала Маріс і залилася слізьми. — Ні, нянечко, — ридаючи, проказала дівчина. — Я така безпорадна! Така недотепа! Що не зроблю — усе не так!

— Маріс, яблучко мое солоденьке, — втішала її Вельма, заклопотано морщачи обличчя. Відтак підійшла до дівчини, обійняла її за стан, і міцно, але лагідно пригорнула до себе. — Ну-ну, — шепотіла вона, втираючи обличчя Маріс фартухом. — Не варто так побиватися. Це жменька тіста, тільки й того.

— Ale я все зіпсувала, — не вгавала Маріс. Пекучі слози струменіли по її щоках. — Нам доведеться починати все спочатку. Знову добирати снігунові яйця, просівати ячмінне борошно, молоти присмаки...

Вельма відхилилася від дівчини і глянула на долівку.

— Ні, — проголосила вона, похитавши головою, — не доведеться. Диви!

На свій подив, Маріс побачила, що миска, зроблена з твердого, мов залізо, дерева, впала сподом донизу. Жодної крапельки тіста — яке вже було легке, як піна — не розбрізкалося. Вона підібрала миску, поставила її на стіл і втерла очі.

— Ось бачиш, — усміхнулась Вельма, беручи Маріс за обидві руки, — справи йдуть куди краще, ніж здавалося спершу.

Маріс здригнулася. “Куди краще, ніж здавалося спершу”. Ці слова громом озивалися у неї в голові. “Куди краще, ніж здавалося спершу”. Вона випручала руки.

— Ні, не краще, — гірко промовила дівчина. — Гірше! Йдуть так, що гірше не буває!

— Як? Чому? — розгубилася Вельма. — Сили небесні, що ти городиш, дитино? Що саме йде гірше?

— Усе! — зойкнула Mapіc. — Цебто, я так стараюся... — Вона захлипала. — Стараюся з усієї сили. Та батько мене, здається, навіть не помічає. Хоч би що я робила. Я знаю, він тут не винний. Він... він стільки часу присвячує своїй Великій справі, але... О Вельмо, далебі, я так за нього переважаю. Здається, він забув, що таке сон...

Трольчиха співчутливо кивнула головою. Ніхто не знав краще за неї, як у юної панночки болить серце за свого батька.

— А потім з'являється він. Він! Отой самовпевнений син небесного пірата, нікчемний усевіда — Квінт!

— Ale ж ти казала, ніби ти з ним ладнаєш, — відповіла Вельма, погладжуючи дівчину по руці.

— Так, — відповіла Mapіc, — ale тепер у батька ще менше часу для мене. Тільки й чуєш: “Квінте, чи не зробив би ти оцього? Квінте, чи не зробив би ти отого?” — вона відвернулась. Так наче він волів би мати сина, а не дочку...

— Годі, Mapіc, — урвала Вельма. I похитала головою. — Перестань дутися! Я не хочу сказати, ніби робота не поглинає у Найвищого Академіка забагато часу. Bo таки поглинає. Та хіба це означає, ніби він любить тебе бодай на крихту менше? Робота — це робота, сім'я — це сім'я, а...

— A Kвінт — і те і те, — перебила дівчина. — Робота і сім'я.

— Hi, — не погодилася Вельма.

— Так, — не здавалася Mapіc. — Батько втасмничує його геть у все. Посилає в якихось справах, дає завдання... — Вона підвела сердитий погляд. — Він ніколи не давав мені жодних завдань!

— Батько взяв його за учня, — лагідно пояснила Вельма. — Aучні те все й роблять.

— A що він казав отоді Вітроному Шакалові? — не вгавала Mapіc, ковтаючи сліззи. — “Поки Kвінт лишатиметься тут, він буде мені як рідний син”. Його рідний син! Ty розумієш? Робота і сім'я. Він — і те і те! A я? Куди поділась я??!

— Mapіc, золотко мое, — сказала Вельма, — послухай стару Вельму і згодься, що ти трохи ревнуєш.

— Ревную? — вибухнула Маріс. — Не сміши людей! Ревную до цього неотеси? — Я не ревную, я... я... — Її спідня губа засіпалась. — Я самітна, — озвалася вона нарешті непевним, кволим голосом.

— О, Маріс, — прошепотіла Вельма, скрушно хитаючи головою.

— І я нічого тут не вдію, — випалила дівчина. — Я просто відчуваю це — і край...

— “Твої відчуття — це *твої* відчуття”, — так кажемо ми, лісові тролі. — Вельма поплескала Маріс по плечі. — І коли ти знаєш, що відчуваєш, — це вже перший крок до того, щоб змінити відчуття, — сказала вона. — Якщо ти справді цього хочеш.

Маріс стенула плечима. Вона ще не оговталася після сліз.

— Як же мені щось змінити, якщо нічого більше не міняється? — схлипнула вона. — Я хочу сказати, якщо батько не перестає так важко працювати, а Квінт — постійно поглинати всю його увагу...

— Ну, — сказала Вельма, — тоді ти повинна змінити становище.

— Як? — запитала Маріс.

Вельма закліпала очима.

— Подумай сама, — в ісповіда вона повагом. — Тобі здається, ніби твій батько тебе не помічає. Ти не можеш доступитися до нього. І типочуваєшся самотньою. А натомість Квінт, здається близчим до тво-го батька, але він тут новак. Він зовсім не має друзів. Можна г адати, він і сам трохи самотній. Ли-бонь, йому хотілося б

перекинутися словом-другим із якимось своїм перевесніком. Отож...

— Отож, подружитися з Квінтом? — урвала Маріс.

Вельма усміхнулась.

— Неодмінно, — потвердила вона. — Гадаю, непогано було б для почину приготувати до чаю на Окострільну ніч найсмачніші у світі духмяні ячні коржі. Отож, до роботи! Вивертай бляху, а я тим часом востаннє стану до міхів, і ...

— А коли їх посадять у піч... — почала Маріс.

— Ну? — нашорошилась Вельма.

— Можна мені буде почистити миску? — запитала дівчина.

Вельма розплывлася у широкій усмішці, аж очі її заховались у щоках, а бульбатий ніс задерся догори.

— Ну, звісно ж, яблучко мое солоденьке, — сказала вона. — Чисть собі на здоров'ячко.

У горішній галереї над кухнею, високо над юною панночкою та її напутницею-трольчихою, стояла самітна постать, чия голова була повита хмарами пари. То був Квінт.

Надто зморений після довгої ночі, проведеної у Великій бібліотеці, аби заходитися коло домашнього завдання, яке завдав їм Нестуляйгуба, але надто збуджений, аби спати, він знову блукав палацовими коридорами. Тут усе вражало уяву.

Цим разом Квінт напав на музичну палату. Вона була чудова. На узвишші стояв клавінет — клавішний інструмент: струни всередині нього бриніли, мабуть, чи не від щипків. Поруч стояло три крісла, кожне з іншим інструментом. Перше — з духовим, друге — зі струнним, третє — зі струнно-дузовим. Цей останній був змайстрований із панцира якогось величезного жука-королаза і мав порожнисту руру почаси зі світлякової деревини, почаси з кишки лісового кота. Смик стояв, прихилений до спинки. Наскільки Квінт зміг розібратися, на гібридному інструменті грали смиком і гуділи водночас.

Та найбільше хлопця вразило те, що заходами вірного веретенника Щипа приміщення сяло чистотою. Ба, крім

ч истоти, тут панував ще й взірцевий лад. Музичний квартет міг першої-ліпшої хвилини переступити поріг, узяти інструменти і грати, мов і не він.

Те саме він бачив і в інших приміщеннях, поверх за поверхом обходячи коридори і навмання відчиняючи то ті, то ті двері. Кожна світлиця була любовно доглянута і воднораз тиха, ніхто її не тривожив.

На першому поверсі розташувався Дорадчий передпокій — обшита деревом палата, заставлена шкіряними фотелями, де колись засідали старші бібліотекарі, збираючись тут щоразу, коли покидали сей світ Найвищий Академік, аби обрати собі нового провідника. А на четвертому поверсі була Дарча палата, де у глибоких зашклених шафах спочивали призбирані з покоління в покоління урочисто піднесені в різний час дари: від сервізів кришталевих келихів для деревного грому — до позолоченого опудала блукай-бурмила. Далі коридором простягалася Портретна галерея з ретельно витертими від пилу зображеннями Найвищих Академіків, поповнювана вже не одне сторіччя. Декотрі Академіки були знамениті, такі як математики Ферумікс чи Архемакс, чиї філософські роздуми про світло колись вважали за схіматичні. Решта — дрібnota, забута ще перед тим, як білі круки в Каменосаду пооббирали їхні кістки, вивільняючи душі вчених.

Кілька хвилин Квінт стояв, розглядаючи портрет Лініуса Йллітакса. Зображення ще зберегло запах свіжої фарби, а табличка внизу портрета свідчила, що то перше зображення після кількох десятиріч забуття галереї. Ще одна давня традиція, яку намагався відродити теперішній Найвищий Академік.

Поза всяким сумнівом, схожість з оригіналом була велика: гакувато гоюса, клинцовату борідку та кінчасті вуха, ледь не позакручувані вгорі, намальовано правдоподібно. Що ж до очей, то малярові пощастило точно схопити їхній вираз — жива дитяча допитливість у поєднанні з застиглим виразом...

— Виразом *чого*? — промурмотів Квінт. — Втому? Відчаю? Страху? — Він заперечно похитав головою. — Чи, може,

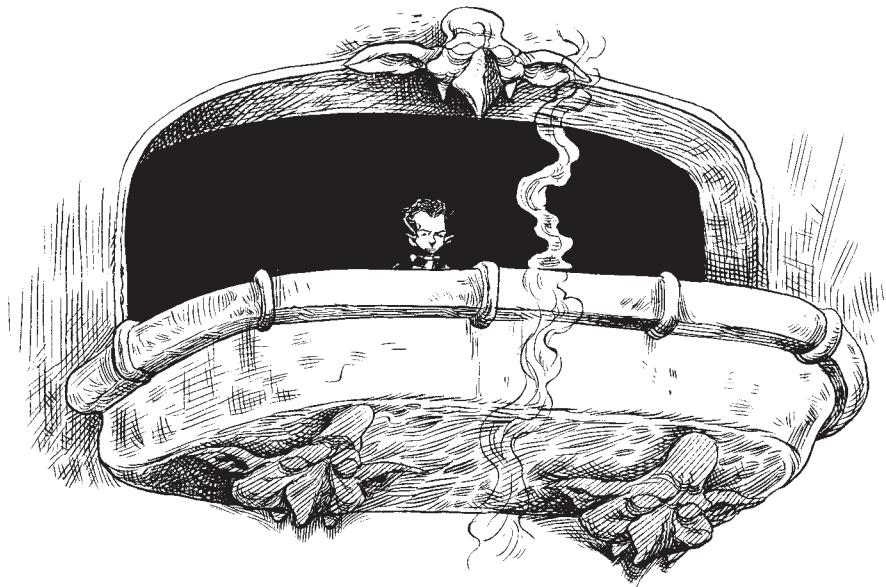
в тих очах є всього потроху? — Він зітхнув. — Але ж ти не скажеш мені цього, еге ж? — звернувся він до портрета. — Доведеться з'ясувати самому.

Та досить було
Квінтові зачинити за

собою двері портретної галереї, як усі думки про Найвищого Академіка розвіялися. Коридор сповинувся якогось дурманного запаху. Солодкий, густий, приправлений медом та спеціями, він страх нагадував Квінтові зілля, яке ще раніше, перед цими всіма безрадісними роками варила його мати з дубових яблук. Задерши голову, втягуючи носом повітря, Квінт подався коридором на запах, спустився по сходах до задньої частини палацу і пірнув у невеличкі дверцята...

— М-м-м, — зітхнув хлопець. Він з'ясував, звідки ширився запах, від якого йому аж слінка текла. Запах огортає Квінта, дурманив йому голову, здіймаючися звідкись ізнизу.

Квінт рушив уперед до кам'яної балюстради. Серед хмар пари видніло кілька здоровенних пристройів. Спершу хлопець подумав, що, мабуть, натрапив на якусь подобу майстерні, однаке, приглянувшись пильніше, зрозумів, що стає ть

у галереї над велетенською кухнею. Запахи рихтованих трав в підтверджували його здогад. Величезні механізми виявились звичайнісінськими печами, казанами та жаровнями, де кипіло, пеклося і смажилося стільки всякого добра, що стало б прогодувати цілу армію вчених та повний штат прислуги, публіку, якою в давнину, з усього видно, аж кишів Палац світла. Тепер, перетворившись на Палац тіней, він правив за притулок щонайбільше для п'яти душ, і кухонне начиння, як і багато чого іншого в цій споруді, було в бездоганному стані, дарма що ним не користувалися.

— І все ж хотіть на чомусь куховарить, — пробубонів Квінт. Він чув дух печених дубових яблук. Майже чув їхній *смак*.

Квінт видивився вниз. Джерело пари було якраз під ним. Мабуть, там піч, подумав він, просто її не видно, і хлопець уже лаштувався повернутися назад, щоб перевірити свій здогад, дивлячись із другого боку галереї, аж це...

— КВІНТ!

Хлопець підскочив.

— КВІНТ!

Голос долітав знизу, з кухні. Він належав Маріс.

— КВІНТ!

Ось уже втретє названо його ім'я. Що йому робити *тепер*?

Він перегнувся через бильця і, напруживши слух, намагався вхопити, про що ж там балачка. Даремна праця! Одне було ясно: дівчина гомоніла з Вельмою, але тепер уже ніхто не кричав, і розмова між ними скидалася згори на приглушеній гуд.

Квінт відвернувся, вийшов із кухонної галереї і подався до себе в кімнату. Гнів у голосі Maric, коли вона викрикувала його ім'я, неможливо було сплутати ні з чим.

— Вона мене ненавидить, — муркнув Квінт безживним голосом собі під ніс. — Це єдине пояснення. Вона мене ненавидить.

Копняком він зачинив двері своєї опочивальні і впав на ліжко.

— Маленька лицемірка!

— Бачиш, — торохтіла Вельма. — Як темноліснячка, мушу сказати, що я схвалюю все, що робить твій батько для Санктафракса. Оті великорозумні небознавці надто гнуть кирпу — яке пуття з усіх їхніх мжичкомірів, дощознавців та здоровенних веж, яких тут скрізь як гною. Овва! Послухати їх, то можна подумати, ніби Темнолісу взагалі ніколи не існувало! Та ба, він є, і були часи, коли землезнавчі студії мали вагу. Старі бібліотекарі це добре знали, і саме дотаких студій повертається твій батько...

Maric зачудовано слухала, потихеньку облизуючи копистку. Це зовсім не скидалося на Вельму — обговорювати політику Санктафракса, а все ж відтоді, як вони поставили бляху в піч, стара нянька теревенила без упину.

— О, я розумію, знати наперед, коли піде дощ, може бути вигідним, але я темноліснячка і знаю, як важливо розумітися на особливостях звірини та рослинності Темнолісу, — провадила вона. — Знати, що можна їсти, а чого зась, у чому варто ходити, а в чому не варт, знати, чим можна лікувати хвороби, а чим ні... У сиву давнину бібліотекарі це

все знали. Хтось має зберегти всі знання, нагромаджувані сторіччями, — інакше вони просто пропадуть.

Маріс кивнула головою. Вона відняла дерев'яну копистку від рота.

— Просто я хочу, щоб отої хтось не був моїм батьком, — пояснила вона.

— Знаю, золотко мое, — відказала Вельма. — Він узяв на себе чималий тягар, що й казати. І так щиро заповзяўся довести справу до кінця, що я за нього боюся.

— Що ти хочеш сказати? — стривожилася Маріс.

Вельма спохмурніла.

— Пам'ятаєш, я тобі колись розказувала одну давню байку? — запитала вона. — “Хвалилося дерево, що вміє літати”?

Обличчя Маріс розплি�вося в усмішці.

— Здається, пам'ятаю, — відповіла дівчина.

— Ану ж розкажи, — зажадала Вельма.

Маріс поклала копистку на стіл.

— Ну, вона, ця байка, про світляк та олив'як, — почала дівчина. — Світне дерево хвалиться: “Я полечу, я полечу, якщо це виявиться останнім, що я зроблю”. А олив'яне йому на те: “Казав сліпий — побачимо!”

Вельма усміхнулась і підбадьорливо кивнула головою.

— Як не замахає тут світне дерево гілками, — дарма, стоїть на місці. Як не затріпоче листям, — все одно стоїть. Як не затрясе корінням, — стоїть як укопане! — вела далі Маріс. — Олив'яному вже терпець уривається через хвалькуватого сусіду, аж у світне дерево бах! — влучає блискавка. Світляк займається, плавучий вогненний смолоскип вириває з корінням — і він злинає в небо. “Я ж казав, полечу!” — гукає надолину світляк. “Еге ж, другяко, — гукає у відповідь олив'як. — Ти хвалився, що полетиш, якщо це виявиться останнім, що ти зробиш. Бігме, ти не збрехав”. — Маріс підвела голову і кволо всміхнулась. — Маленькою мені здавалося, ніби то щаслива кінцівка. — Але це не так, правда ж?

— Залежить, як на це поглянути, — відказала Вельма. — Зрештою бажання світного дерева збулося.

— Так, але ж воно спопеліло дощенту, — заперечила Маріс.

— Що правда, то правда, — погодилася Вельма. — А ти пригадуєш мораль цієї байки? *Успіх може крити в собі ззубу.*

— Гадаєш, — здригнулася Маріс, — мій батько, як отої світляк? Гадаєш, він...

Тут важкі подвійні двері, що вели на кухню, так рвучко розчахнулися, аж хряпнули об стіну другим боком, ледь не зіскочивши з завіс. Обернувшись кругом, Маріс і Вельма побачили на порозі Лініуса Паллітакса.

Мантія його була у страшенному безладі. Чуб скуювдженій. Обличчя бліде й перекривлене, з набряками під очима і — не побачив би хіба сліпий — сердите.

— Чому ніхто з вас не збудив мене? — grimнув він. — Я згаяв майже цілий день!

— Ale ж... ти цілу ніч не зітнув очей, — захвилювалася Маріс. — Тобі слід було перепочити.

— Навіть під загрозою перетворитися на сновиду, — не без ущипливості додала Вельма.

— Якщо я потребуватиму поради, коли мені краще спати, я звернуся до вас, — відребав Лініус. — Чи хтось із вас бачив Квінта?

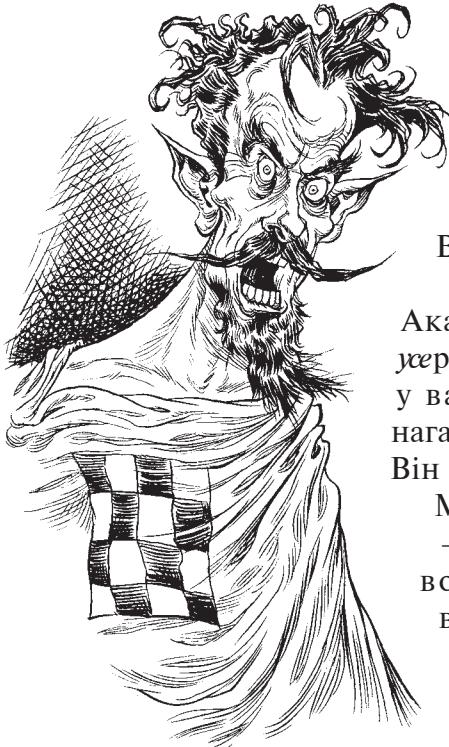
— Hi, — відповіла Маріс. —

Відколи...

— Сили небесні! — заревів Академік. — Невже я маю *геть* уєробити сам? Я послав його у важливій, коли б не сказати, нагальній справі — і що ж я бачу? Він зник!

Маріс насупилася.

— Нагальній? — переппитала вона. Дівчина сягнула рукою в бічну кишеню і добула згорнутий берестяний сувій. — Оце ти шукаєш?

Батько кинувся через усю кухню, вихопив у неї сувій і розгорнув його.

— Так, — прошепотів Лініус, — *Так!* — Він повернувся до своєї дочки і пропік її поглядом. — То чому ж Квінт не віддав мені відразу ж?

— Бо... бо я йому заборонила... — пробелькотіла Маріс. Її обличчя скривилося, в очах защеміло. — Ти... ти спав. Я не хотіла, щоб він тебе тривожив...

— Коли він повернувся?

— Сьогодні вранці, — похнюпилася Маріс. — Близько шостої.

— О шостій годині! — вигукнув Лініус. — Маріс, це переходить усякі межі! Тобі зась втручатись у справи, про які ти ні сном ні духом не відаєш...

— Але ж я тільки хотіла...

— Не пхай носа до моїх справ. Тобі ясно?

— Т... так, тату, — уривисто відповіла Маріс.

Не кажучи ні слова, Лініус Паллітакс обкрутився на п'ятах і порвався до порогу. Гримнули подвійні двері.

— Бачила? — вигукнула Маріс, коли він вийшов. — І так щоразу. Як його послухати, то я недотепа, яких світ не бачив.

— Дарма, яблучко мое солоденьке, він і в думці такого не має, — втішала її Вельма. — Хіба ти не бачила, який у нього стомлений вигляд? Як він змарнів?..

— То Квінт у всьому винен, — гірко провадила Маріс. — Він приніс батькові отої нещасний берестяний сувій. Ось чому він не в гуморі. Ось чому він роз... розкр... розкрича... — Вона вдарила у слізози. — ...розкричався на мене.

— Заспокойся, Маріс, — лагідно промовила Вельма.

Проте дівчина була невтішна. Вона відіпхнула Вельму і затулила обличчя руками. Ледь знизвавши плечима, Вельма рушила до печі й прийняла заслонку. Маріс почула, як ахнула трольчиха, і розплющила очі. З печі валив густий, чорний дим.

— Е, та ми з тобою обое рябоє, — озвалася нарешті Вельма. — Забіганиною та метушнею я геть забула про ячні коржі.

— Вони згоріли! — зойкнула Маріс.

— Може, б мені спробувати їх пообшкрябувати? — запропонувала Вельма.

— Викинь їх геть! — блиснула очима Маріс. — Все одно Квінт на них не заслуговує!

Зі слізами, що пекли їй очі, вона вибігла з кухні й помчала сходами нагору. Назустріч їй ішов Шип, міцно затиснувшись у прозорих клешнях урну, але Маріс не відповіла на його гречний уклін і грубо відмахнулася від веретенника.

— Юна панночка? — залящав веретенників голос у сходовому колодязі.

Не вагаючись жодної миті, Маріс порвалася далі. Ні, не до своєї опочивальні, там би Вельма кинулась її шукати найперше, а їй не хотілося, щоб хтось її знайшов. Вона бігла до світлиці з балконом. Протупотівши по дерев'яній долівці, дівчина забігла за мереживні штори і гулькнула у шкляні двері.

Знеможено сапаючи, вона підійшла до краю балкона і вдихнула тепле парке повітря. Праворуч від неї височіла Західна пристань зі своїми невеличкими восьмикутними вежами, праворуч — Піднебесна обсерваторія, а попереду, якщо дивитись у вузький просвіт між будівлями, видно було Віадувкові сходи, де вирувало життя.

— Санктафракські академіки, — зневажливо промурмotalа вона, панtrуючи за вченими. — Рояться там, метуться, наче комашня. Укладають угоди, порушують обіцянки; змови, інтриги... — Вона дмухнула на пасмо, нависле над очима. — Усе ваше кодло, всі ви разом узяті у підметки не годитеся моєму батьку, Лініусові Паллітаксу, Найвищому санктафракському Академіку!

· РОЗДІЛ П'ЯТИЙ ·

ВІАДУКОВІ СХОДИ

I

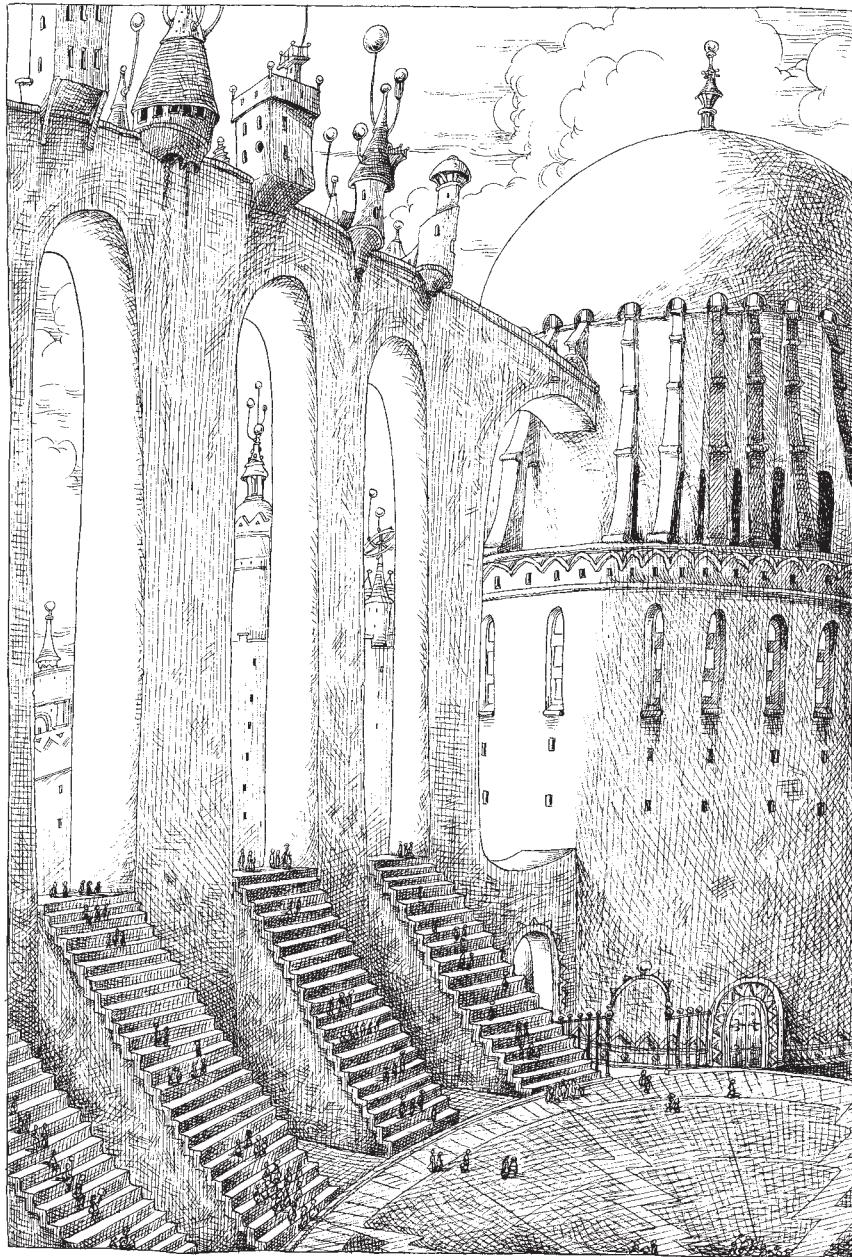
ЗАХІДНИЙ БІК: 18-Й СЕКТОР

Знявся вітер, і з відкритого неба на Свіtokрай по-сунуло пасмо брижатих хмар. Небо стемніло. Дихнуло стужею. Учений з рідким чубом і диким поглядом — самітна, сиротлива постать! — замовк на півслові і загорнувся в мантію, яку рвав вітер. Випроставшись, він обкинув свою нечисленну авдиторію похмурим, проникливим поглядом.

— Та це ще нішо супроти їдла у трапезній, — повторив він. — Хто напевне скаже, що подають нам день у день з отих здоровенних харчових рур?

— Я тут баран, але ж ви, дяка Небові, збираєтесь нас просвітити! — вигукнув чийсь голос позад невеличкого натовпу, а групка міських гномів зайшлася хихотінням.

— Нас запевняють, що то тілдерятина, — відважно провадив академік. — Або волорожина. Або м'ясо снігуна. Але я авторитетно заявляю, що там нема ні того, ні того, ні того, — він витримав промовисту павзу. — Тепер я с м'яко можу вам сказати: день у день нам подають пля-

ВІАДУКОВІ СХОДИ

мистих щурів, а постачають їх просто з каналізації Нижнього міста.

Слухачі дружно загули. Стара байка! Їх частували коли не плямистими щурами, то мордобрілами з Багнища чи білими круками з Каменосаду, чи іншою звіриною, якою гидували всі, крім найдикіших верств Санктафракса. Колись навіть ходили чутки, ніби вчені, розпрощавшися з життям, кінчали свою земну путь у тушкувальних казанах. Розчарований тим, що промовці відкриття не відзначалися оригінальністю, гурт зачав помалу танути, лишаючи промовця сам на сам із купкою міських гномів, які час від часу уривали його своїми вигуками.

— Я працюю кухарем, — вигукнув один з них. — І бачу, які прибувають тушки. Нівроку собі...

— А ви бачили, які завбільшки бувають нині плямисті щурі? — перейшов у контрнаступ академік.

— У кожному разі щур не має крил! — крикнув другий голос.

— У підземеллях каналізації вони набувають хоч яких форм та розмірів, — відповів академік криком на крик. — Деякі з них двоголові. Інші мають легені й живуть під водою. Не бракує і крилатих! — переможно проголосив він.

Міські гноми тільки перезиралися між собою і знізували плечима. Один з них покрутив пальцем біля скроні.

— На цвіту прибитий, — промимрив він.

— Дурний, як квадратове коло, — додав інший. — Що й казати, знікчемнів нині оратор на Віадукових сходах.

Вони всі дружно повернулись і гуртом почвалали геть, не вважаючи на лемент академіка.

— Стійте! Зачекайте хвильку! — волав тамтой їм навздогін. — Я ще не розповів про скандал навколо Місяцеглядної обсерваторії, або про те, як затерли пропажу семи учнів-мжичкомірів... або про те, що діється насправді на Професорських зібраннях Сірими середами...

ІІ

СХІДНИЙ БІК: 18-Й СЕКТОР

Проклинаючи чванькуватого фігляра за своєю спиною, Сефтус Лепряк зійшов зі сходів і рушив до розбурханого натовпу. Він мав перш послухати, в якій формі перебуває яка тварина і які в неї шанси на перемогу, а вже потім ставити на одну з чотирьох.

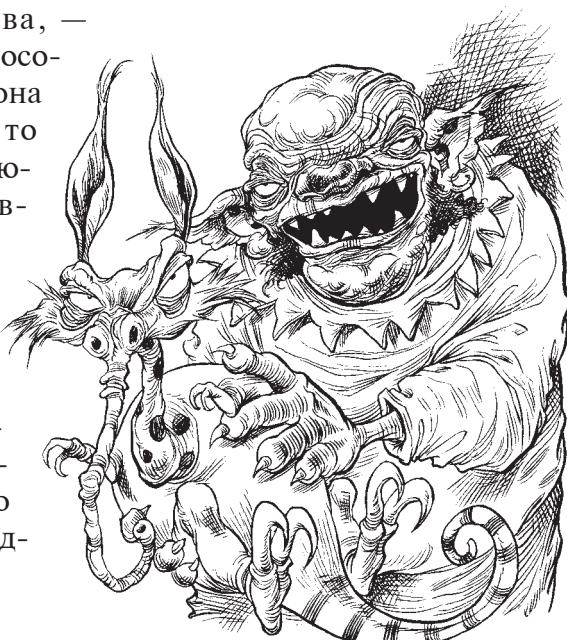
— ...а у східному кутку — Сміливець Бруто, — оголосив розпорядник боїв, чорнявий троль-тягайло з усохлою рукою, щось нотуючи на дощці. — Чотири до одного. У західному кутку — Здоровило Старт. Шість до одного. І нарешті, в південному кутку, теперішній фаворит, Кіготь Маньйо. Три до одного!

Зусібіч до розпорядника боїв п'ялися руки, кожна з них стискала золоті монети.

— Два на Бруто! — кричав один.

— Три на Маньйо! — домагався другий.

Сефтус Лепряк осміхнувся. Якщо інформація від його агента правдива, — горе Джервісові, його особистому слузі, коли вона не підтверджиться! — то ставити треба на Хитрюгу Вільбуса, що в північному кутку. Ще не нюхавши пороху санктафракських двобоїв, цей повзун упевнено виграв кілька боїв у тавернах Нижнього міста. Та й шанси в нього найвищі — аж вісімнадцять до одного!

Він мацнув рукою, чи рівно тримається на обличчі срібний ніс-маска. Такі стародавні ритуальні прикраси з мудрованим орнаментом у вигляді закруток та дрібними філігранними дірочками носили колись академіки — охотники дихати очищеним повітрям. Сьогодні ж носами-масками користувалася професура, зацікавлена з чи інших причин у збереженні інкогніто. Сефтусові Лепряку не усміхалося

бути впізнаним. Зрештою бої повзунів — це не той спосіб проводити дозвілля і тратити гроші, який личить заступникові декана Школи Мжичкомірів. Та ба, давні звички живучі.

Сефтус поправив срібного носа, нап'яв каптур мантії і став пропихатися крізь натовп.

— Двадцять на північного! — оголосив він.

Дрібногоблін повернувся до нього і зміряв його поглядом з-під прищулених повік.

— Кажеш, двадцять? — перепитав він. Якусь мить дрібногоблін вагався — зазвичай він уникав мати діло з тими, чийого обличчя не бачив. Та зрештою, золото є золото. Його рука шарпнулася вперед і вхопила простягнутий до нього капщук із золотими монетами. Він щось нашкрябав на квиткій, тицьнувши його Сефтусові, знову повернувся до своєї дошки. Шанси повзуна в північному кутку впали — тепер вони були вже дванадцять до одного.

Коли дзигарі на ратушній вежі вибили шість разів, дрібногоблін перестав приймати ставки. Натовп завмер. Сефтус Лепряк, лишившись у перших лавах юрми, задумливо дивився, як повзунів визволяють із кліток. Хитрюга Вільбус виглядав молодшим за інших, але брак зросту він із горою надолужував агресивністю, що аж перла з нього, коли він

вистрибував на кінчику смика, плювався, верещав і пускав піну з пащеки, намагаючись доп'ястися до суперників.

— Вигляд у тебе і справді скажений, — пробубонів Сефтус собі під ніс. — І це просто щастя, бо пізно вже ставити на когось іншого.

Усіх чотирьох повзунів було взято на смики — досить довгі, аби кожен з них міг дотягтися до бійцівського кола посередині, але закороткі, щоб дати їм зчепитися між собою. Їхні кісточки були обсаджені гострими як лезо острогами, а чіпкі хвости увінчувалися гострющими шпичаками. Голод і жорстоке поводження перетворювали ці зазвичай приязні створіння на нещадних убивць, і поєдинок не припинявся, аж поки якийсь один повзун не брав гору над рештою трьома.

— БІЙ ПОЧИНАЄТЬСЯ! — ревнув дрібногоблін і рвучко махнув рукою.

Негайно ж повітря сповнилося різноманітним галасом — виттям, вереском, ревом. То вили, верещали і ревіли глядачі. Перший визівнув духа Сміливець Бруто зі східного кутка — ліва острога Кіття Маньйо черкнула його по горлянці. Та за мить перерізано шию і Маньйо — то знайшов свою жертву хвостовий шпичак Хитрюги Вільбуса.

— Ну ж бо, Вільбусе, давай! — шепотів Сефтус Лепряк, коли лютий повзун переніс свою увагу на Здоровила Смарга з західного кутка, і вони наскочили один на одного, сплівшись ув один клубок закриваленою хутра та мигтючих лез.

Дрібногоблін спохмурнів, коли Хитрюга Вільбус став брати гору, і знишка озирнувся, немовби готовуючись накивати п'ятами.

— Е, ні, не втечеш, — процідив Лепряк, хапаючи дрібногобліна ззаду за шию. — Ти стоятимеш тут.

Удвох вони дожидали кінця бою. І він не забарився. Не встигли промайнути й кілька секунд, як розітнулися виття переможеного і тріумфальний вереск переможця. Хитрюга Вільбус виграв бій. Лепряк упритул наблизив свою злобну мармизу до дрібногоблінової.

— Служна нагода для розрахунку, — просичав він.

III

СХІДНИЙ БІК: 9-Й СЕКТОР

Світло падало навскоси на дев'ятий сектор східного боку Вiadукових сходів, знаний ще як “збіговисько”. То було місце, де заступники декана всіх санктафракських шкіл сходилися докупи, аби обговорити ті чи ті питання: через за-плутаність і складнощі їхньої роботи вони мали між собою куди більше спільногого, ніж з іншими вчителями своїх шкіл. Така його назва пішла від давнього слова “совисько”, яке в печерників означувало місця, де мешкали дрібні лісові сови, та слова “збіговисько”, оскільки за по-вір'ям згадані піdstупні птахи влаштовували

там гамірні збіговиська для вироблення своїх подальших мисливських маршрутів. Як і лісові сови, ті академіки, кому пощастило вибитися в заступники декана, також відзначалися хитрістю, розумом... і галасливою вдачею.

— Бачу, Сефтус знову вирішив не приходити, — зауважив заступник декана дощознавців.

— Надто велика цяця, аби знатися з нами, — пояснив заступник декана хмароглядів.

— Як і решта отих недолугих мжичкомірів, — докинув заступник декана кафедри вітроловства і гучно пирхнув. — Відколи Лініус Паллітакс став Найвищим Академіком, вони просто нестерпні.

— А відколи Паллітакс перебрався до Палацу, взагалі пустилися берега, — додав четвертий заступник декана.

— Вони все чваняться перед нами, — поскаржився ще хтось. — А Найвищий Академік пальцем не кивне, щоб покласти край цьому неподобству, знай тільки просторікує, які ми всі тут рівні.

— Ріvnі? — пирхнув ще хтось. — Чи й не так! Мжичкоміри найкраще йдуть угору. Він тільки про них і дбає. А до решти й не загляне.

— Це кричуча несправедливість! — обурився заступник декана факультету хмароглядства.

— Свинство! — підтримав його колега-вітролов.

— Щось треба з цим робити, — похмуро виснував заступник декана дощознавців.

IV

ЗАХІДНИЙ БІК: 12-Й СЕКТОР

— П'ятдесят золотих монет, та й квит! — заявив цибатий учень з бульбатим носом.

— Бійся Бога, Мастакуне, — благав другий учень, — я ж тобі казав, п'ятдесяти я не маю.

— Тоді не марнуй мого часу, Тягнинегідь, — пирхнув Мастакун і відвернувся. Тягнинегідь, за метрикою — Тягниневід, скривився. Він ненавидів своє прізвисько. А втім, він розумів, що зараз не найкращий час ображатися через нього. За якихось два дні важливий екзамен із мжичкометрії, а він до нього майже не готовий — тут і нечистому душу продаси. Краєм вуха Тягнинегідь десь почув, що Мастакун роздобув копії екзаменаційних квитків. Якби тільки вдалося їх запопасті, він зміг би підготувати відповіді — і склав би іспит! Якщо ж він ухопить шилом патоки — його просто витурять звідси. І тоді його батько, велике спілчанське цабе, просто зречеться свого сина.

Тягнинегідь побіг слідом за учнем, який віддалявся від нього.

— Стій! — закричав він, хапаючи Мастакуна за мантію.

— Відчепися! — grimнув Мастакун, повертаючись і лякаючи по плечу молодшого підручного, мов по якій кузьці.

— Ти повинен мені їх дати, — наполягав Тягнинегідь. — Повинен... — Він вихопив із кишені гаманця і забряжчав ним у повітря. — Отут тридцять вісім золотих монет, — оголосив він, — а решту я віддам тобі на тому тижні.

— Решту? — перепитав Мастакун.

— Решту, дванадцять золотих, — кивнув головою Тягнинегідь.

— Скажи “двадцять”, і, може, мене це зацікавить, — урвав Мастакун.

У Тягнинегоді одвисла щелепа.

— Двадцять? — здивувався він. — Але ж ти казав... я не можу... це дуже багато...

— Як знаєш, — знизав плечима Мастакун і знову показав спину.

Та цього разу Тягнинегідь не намагався його спинити. Його купецький запал тільки розохочував Мастакуна проdatи квитки дорожче. Вони обидва знали, що у Школі Мжичкометрії кілька учнів мали куди щедріших батьків. Таким тільки зайнісся про екзаменаційні квитки — і вони запла-

тять за них подвійну ціну. І їм, гірко подумав Тягнинегідь, таки заїкнуться...

— Хай йому темнолесник! — розпачливо промимрив він і обхопив голову руками. — О, Небо, що почати?

— Наскільки я розумію, в тебе зараз два шляхи, — озвався в нього за спиною чийсь хрипкий утробний голос.

Хлопець обернувся і побачив перед собою довготелесого типу. Незнайомець був закутаний у професорську мантію, яка йому страшенно не пасувала. З глибин бахматого каптура поблискував срібний ніс-маска.

— Ви до мене? — запитав Тягнинегідь.

Академік стрельнув оком в один бік, стрельнув у другий і кивнув головою.

— Еге ж, — прогарчав він. — Так уже сталося, що я почув про твій невеличкий... клопіт, — додав він, — і... тобто... я саме той, хто може тобі допомогти.

— Ви? — підозріливо перепитав Тягнинегідь. У Санктафраксі ніхто нікому нічого не робив задарма. Хлопець озирнув академіка з голови до п'ят, але через причіпного носа так і не дібрав, хто то такий, хоча й було щось знайоме у запаху лою та лісової камфори, що пробивався з-під мантії.

— Тебе цікавить іспит із мжичкометрії, чи не так? — запитав академік.

Тягнинегідь ствердно кивнув головою.

— Останній іспит, — зітхнув хлопець.

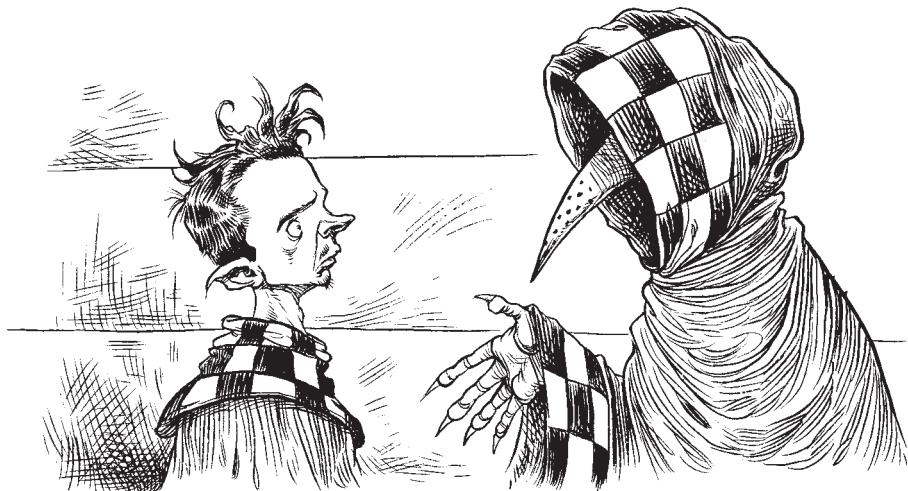
— Якраз те, що треба, — кинув академік, поляскуючи себе по боковій кишені.

Тягнинегоді перехопило подих.

— Ви маєте копії екзаменаційних квитків? — запитав він.

— Більше, ніж копії, — відказав професор. — Я маю відповіді.

Тягнинегоді відібрало язика. *Відповіді!* Якщо він не спромігся купити питання, то на відповіді не стягнеться й поготів! Якби він тільки міг... він звів погляд на академіка.

— С... скільки ви за них просите? — пробелькотав він, схвильовано чекаючи на відповідь.

— Тридцять вісім золотих монет, — відповів учений муж.

— Тридцять вісім? — збуджено перепитав хлопець. — Ну, стільки в мене набереться. Ось...

Академік простяг руку.

— Тридцять вісім золотих монет, — повторив він, шулячи очі, — і одна невеличка послуга.

V

ЗАХІДНИЙ БІК: 24-Й СЕКТОР

Коли тіні видовжилися і високо над головами мжичкомірів спалахнули вишикувані рядочком ліхтарі Головного віадука, їхній гурт, що стояв у двадцять четвертому секторі, збився докути щільніше. Складався він здебільшого з підручних та учнів, які, звичаєм підручних та учнів усього Санктафракса, збиралися побідкатися і поскаржитись на своїх викладачів. Однаке того вечора, через присутність шкільних деканів та помічників професорів, а також усіля-

ких викладачів — молодших і старших — критичні зауваження набували особливої ваги.

— Він так силкується *видатися* за справедливця, що геть забув про нас, мжичкомірів, — ремствува один з учнів.

— Так, — енергійно кивнув головою другий. — Здається, він уже не намагається, як перше, доводити, що всі люди рівні. Бачте, навіть отої нікчемний покидок Дервіллус, ота *сльота*, і той просувається.

— А відколи він перебрався до отого стародавнього палацу, то став ще гірший!

— Маєш рацію, — підхопив четвертий. — До мене доходили навіть чутки, ніби він збирається збільшити силу та владу Професорів Світознавства і Темрявознавства. Нашим коштом! — Він обвів поглядом усіх присутніх. — Тимчасом як саме ми, мжичкоміри, мали б стояти вище, а не вони!

Тягнинегідь почув, як натовпом прокотилася хвиля ремства.

Довгий, як тичка, старший викладач із воскованими сивими вусами піdnіс руку до вуст і так, щоб ніхто не почув, прошепотів своєму опецькуватому сусідові:

— Авеж, вони мають рацію. Треба діяти, поки не пізно, а то ми ніколи нічого не зможемо довести...

— От-от, у цьому вся заковика, — почулася тиха відповідь.

Тягнинегідь повернувся до них і для спроби витяг згорнутий клапоть пергамену.

— Я не знаю, чи може *аце* правити за доказ, — промім-рив він.

Кремезний, присадкуватий декан подався вперед і взяв згорток із хлопцевих рук. Розгорнув його. Старший викладач зазирнув через його плече і, покручуши вуса, став читати написане на пергамені.

— А, бий його лиха година! — вигукнув він.

— Свят, свят! — роззвив рота декан.

Учні урвали напівслові плітки і заозиралися.

— Письмо *його*, — правив декан. — Поза всяким сумнівом. У себе на службі я вже доста на нього надивився, — він обернувся до Тягнинегоді. — Хто дав тобі пергамен?

— Я... я знайшов його, — відказав Тягнинегідь, і щоки його спалахнули.

— Але як він *міє*? — втрутився старший викладач. Він похитав головою. — Сефтус Лепряк навряд чи буде в захваті.

— Від чого? — грянули хором з'юрмлені довкола учні, намагаючись на власні очі побачити, що ж там написано на клапті пергамену.

— Ану ж бо, — озвався чийсь голос, — від чого там я не буду в захваті?

— Лепря че, другяко, — відповів декан. — Ми просто... — Він нахмурився і вручив йому аркуш паперу. — Тобі краще прочитати оце.

Решта всі спостерігали, як Лепряк мінився на обличчі: спантеличення заступив жах, а жах — несамовитий сказ.

— Я... я не знаю, що й казати, — пролопотів він.

— Ти не хвілюйся, — заспокоїв його старший викладач. — Ми не допустимо, щоб це сталося.

— Що? Що? Що? — обурено галасували учні та підручні. — *ШФ* *сталося*?

Декан випнув груди, випростався на весь зріст і повернувся, готовий відповісти.

— Як видно з цього листа, написаного рукою самого Найвищого Академіка, він пропонує замінити заступником декана Школи Світлознавства і Темрявознавства заступника нашого декана. — Він похмуро похитав головою. — І це ще тільки квіточки, затямте собі.

— А як же тоді з Сефтусом Лепряком? — запитав Тягнинегідь, достоту, як навчав отой тип зі срібним носом-маскою. — Не чекати ж нам, згорнувши руки, поки його звільнить із посади.

Дружний гомін невдоволення прокотився рядами учнів та молодших викладачів.

— Ана нього чекає призначення, — декан помовчав і здригнувся, — молодшим *бібліотекарем*.

— Уявляєте, — вигукнув старший викладач, чиї вуса тіпалися від обурення. — Наш, із дозволу сказати, Найвищий Академік планує відродити Велику бібліотеку.

Усі завмерли, вражені. Велика бібліотека належала минулому, як і її закурені сувої, повні всякої абракадабри, і місця їй у теперішньому Санктафраксі не було.

Тягнинегідь обурено горлав, звертаючись до всього на-тovпу:

— І куди ж котиться наш світ, коли землезнавству від-дається перевага над небознавчими студіями?

Купкою учнів прокотилася нова хвиля гніву, і невдовзі всі вони вимагали, щоб справедливість узяла гору і було вжито рішучих заходів.

— Поки він не здихався нашого декана, може ліпше *нам* здихатись *їх*? — запропонував хтось, чи то серйозно, чи то жартома.

— Авеж, — піддав жару інший. — Зрештою, яка всім нам із нього користь?

— Та ніякої! — встрав третій. — Радше, навпаки. Те, що він виробляє зі Школою Мжичкометрії, — справжнісіньке шкідництво.

— І не тільки зі Школою Мжичкометрії! — підпрягся ще хтось. — Усім санктафракським небознавцям буде непере-ливки, якщо його ще геть сирі плани почнуть утілюватися в життя.

— Наземний покидьок! — загарчав хтось іще. — Ми му-симо спинити його.

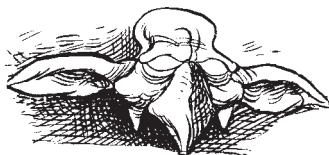
— Ну, гаразд, а чи не міг би з ним приключитися якийсь нещасливий випадок? — запропонував молодший підруч-ний із розчухраним рудим чубом. — Я знаю, де таке могло б і статися.

— Ота многоцінна нижньонебова клітка? — втрутився якийсь учень.

— Авеж! — вишкірився підручний. — У ній можуть розігнутися прути. Можуть обірватися ланцюги...

Тягнинегідь обвіудячним поглядом співучнів-мжичкомірів. Отой жук із дванадцятого сектору обіцяв йому відповіді на екзаменаційні квитки, якщо він зуміє посіяти сум'яття серед мжичкомірів. Це виявилося легшим, ніж він сподівався. Збіговисько зрадників — ось хто ця професура, подумав Тягнинегідь з усміхом.

Упоравшися зі своїм завданням, Тягнинегідь повернувся і подався геть зі Сходів. Тепер йому лишалося тільки забрати відповіді на екзаменаційні квитки в отого таємничого професора і вивчити їх. Високо в небі замерехтіла Східна зоря. А коли дмухнув ходовий вітер-тиховій, він відчув знайомий запах лісової камфори. Ілою...

• РОЗДІЛ ШОСТИЙ •

Нижньонебова клітка

же наближалася північ, а Квінта, хоч і стомленого, ніяк не брав сон. Уставши з ліжка, він міряв кроками кімнату, голова йшла обертом від усіх нових і нових запитань, що не діставали відповіді.

— Гай-гай, за що мене Mapic так ненавидить? — бурмотів він, наближаючись до дверей. — Чого саме хоче від мене Найвищий Академік? Що там таке важливе — в отому берестяному сувої, який я йому приніс? — Він різко крутнувся на п'ятах і рушив до вікна. — І хто зупинив падіння у Великій бібліотеці, врятувавши мене від певної смерті.

Стільки запитань! Хлопець похитав головою. А колись життя видавалося таким простим!..

За вікном на лик дедалі блідішого місяця набігли хмарки. Хмарки і... Квінт став і прищулився.

— Небесний корабель, — прошепотів хлопець. — О, батьку, навіщо ти покинув мене тут, у Санктафраксі, з його ненависними школами Пліткарства, Чуток та Зради, в оточенні ледацюг-академіків, не кажучи вже про її високість, усемогутню панночку Mapic? Чому я не з тобою, батьку?

Не десь далеко звідси?
Хай би в очах моїх відсві-
чував місяць, а чуб маяв
на вітрі...

Квінт зітхнув і вже за-
чиняв вікно, коли хтось
легенько, але рішуче по-
стукав у двері.

— Там не замкнуто, —
гукнув він і, озирнувшись,
побачив, як повертається
клямка. — А, зновути, —
промовив хлопець, зди-

вований такою пізньою появою веретенника.

— Так, це я, — понуро кивнув головою Щип. — Я вже
вкладався спати, та досить було мені торкнутися головою
колодки, як пролунав дзвоник нашого пана-всевладника. —
Приходько форкнув. — Він знову хоче тебе бачити.

— Мене? — здивувався Квінт.

— І то негайно, — вів далі Щип, схильовано воруваючи
вусами. — Якщо не скоріше. І прихопи свою накидку, —
додав він

— Накидку... — повторив Квінт, нишпорячі очима по
кімнаті в пошуках одежини. — Ми кудись підемо? — запи-
тав він.

— Звідки мені знати? — відрубав Щип. — Моя справа —
переказати тобі вказівки моого пана-всевладника. — Угледів-
ши Квінтову накидку в купі мотлоху біля бюрка, веретен-
ник ухопив її парою довгих блискучих щипал і простяг хлоп-
цеві. — Ось.

— Дякую. — Накинувши одежину собі на плечі, Квінт
подався до дверей. Порівнявшись із Щипом, пристав. Низ-
ка чорних бубок повільно рухалася внутрішніми рурками
та переходами до величезного прозорого веретенникового
шлунка. — Пізня вечеря? — поцікавився хлопець.

— Юна панянка спекла їх особисто для мене, — гордо-
віто заявив Щип.

— Дуже гречно з її боку...
— Духмяні ячні коржі, — пояснив веретенник. — Хоча трішечки й пересмажені, а смаковиті.

Квінт усміхнувся.

— Хоч тобі, як не мені, — муркнув він.

— Авежж, юна панянка цінує все, що я роблю... — почав Щип. Та Квінт уже пішов. — ...у палаці. — Веретенник похитав головою. — Не так, як дехто, — буркнув він.

Лініус Паллітакс, Найвищий Академік Санктафракса, уже міряв кроками сходовий помісток, коли Квінт дістався поверху, де чекав на нього вчитель. Окрім патериці, професор мав при собі незасвіченого лойового ліхтаря.

— А, ось і ти, хлопче! — вигукнув він і, вхопивши Квінта за руку, поволік його коридором. — Ходімо, ходімо мерщій, — підганяв він. — На нас чекає пильна справа.

— Ще одне завдання? — нетерпляче запитав Квінт.

— Так, — відповів Лініус. — Але поки ми тут, краще не вдаватися в подробиці. Я чудово розумію, що проти мене кується таємна змова. І найменше мені хотілося б підкладати до жару вогню, дозволивши собі кілька необережних речень, які тут можуть підслухати.

— Навіть тут? — здивувався Квінт.

— Навіть тут, — похмуро підтверджив Лініус.

Вони мовчки пішли далі коридором, потім сходами донизу, потім через вестибюль. Вийшовши надвір, Лініус і Квінт почали спускатися мармуровими сходами, відтак, пересвідчившись, що в пітьмі ніхто не зачаївся, Лініус повернув ліворуч. Перед ними вдалини височіли близкучі підіймальні вежі Західної пристані.

— Холодно, — заляскав зубами Квінт.

— Хмарогляди обіцяють сніг, — похмуро озвався Лініус. Він наддав ходи. — Ось чому нам слід діяти якнайшвидше.

— Я... я нічого не розумію, — зізнався Квінт, кутаючись у накидку і дрібочучи ногами, щоб не відстати від професора.

— І за кращих часів отими клітками не так просто було орудувати, — пояснив Лініус, — а як надворі дощ зі снігом, то вони взагалі стають небезпечні.

— Клітки? — перепитав Квінт. — Ми будемо спускатися в одній з отих нижньонебових кліток? Я думав, ними вже ніхто не користується.

— Я користуюсь, — просто сказав Найвищий Академік і додав: — Гадаю, твій батько, Вітроногий Шакал, навчив тебе азів повітроплавання?

— Еге ж, — відповів Квінт, трохи спантеличений, — певне, що навчив.

— Чудово! — зрадів Лініус. — Бачиш, повітроплавання і керування нижньонебовою кліткою у чомусь схожі між собою. Так, звичайно, сьогодні практиканти з Лицарської Академії вправляються на навчальних кораблях у Нижньому місті, а колись, у давнину, вони осягали основи повітроплавання саме у клітках.

Квінт кивнув головою, але промовчав. Не маючи бажання залишатись у Санктафраксі жодної зайвої хвилини, він не хотів узагалі порушувати тему Лицарської Академії. А Лініус, здавалося, не вважав на його мовчанку.

— Мені подобається нічний Санктафракс, — провадив Академік, — коли немає денної штовханини та метушні. Отих кошиків, які вічно прибувають і відбувають, отого невпинного гуку. — Він повернувся до Квінта. — Я розумію, усвідомлюю, що ми, академіки, залежимо від доброї волі мешканців Нижнього міста, для нас це питання життя і смерті. Але, хлопче мій, які ж вони подеколи галасливі! Лайка, вереск, гвалт торгівців. Щодня я чекаю, коли виб'є північ і останні з них відбудуть у Нижнє місто до себе додому, а Санктафракс повернеться до свого споконвічного вигляду як місця спокою, тиші та академічної спогляданості...

Зненацька з будинку по ліву руку долинув лютий рев із нотками зчудування, а відтак — оглушливий глумливий сміх. Почувся спів: “Гетьте по норах! Гетьте по норах! Гетьте по норах!”

Квінт запитально поглянув на Лініуса. Професор зітхнув.

— Можливо, у декого з нас наукове мислення на вищому рівні, ніж у решти, — вирік він.

— Що це за одні? — запитав Квінт.

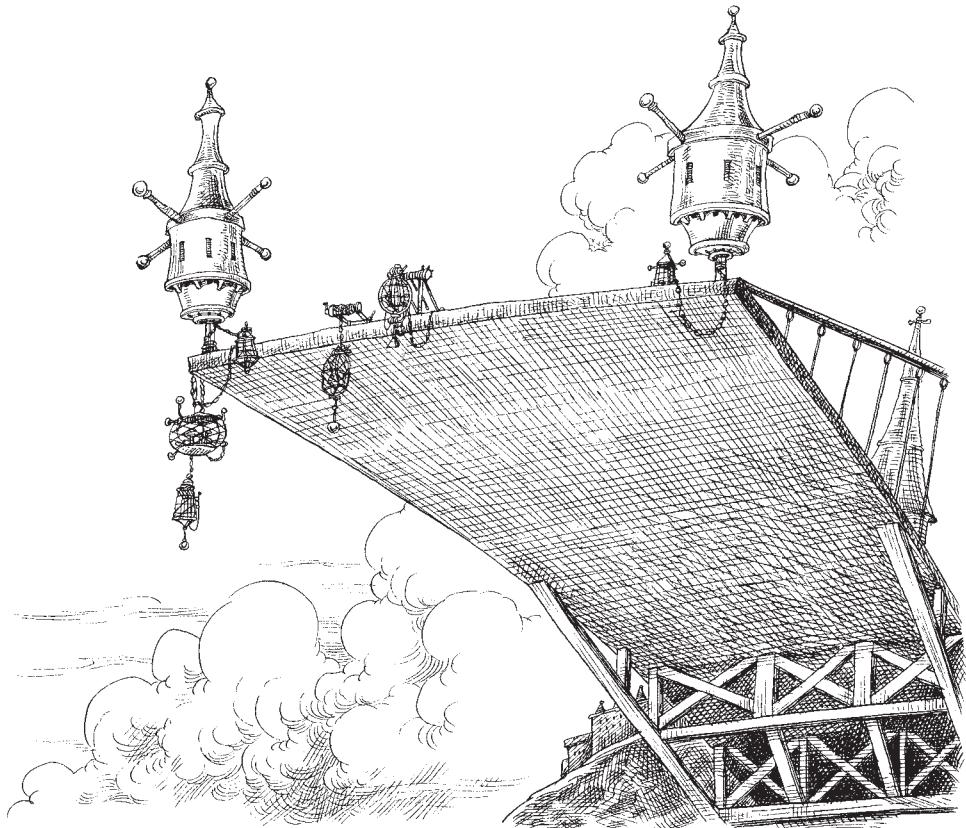
— Бурегляди, — відповів Академік, зводячи дотори занепокоєний погляд. — Судячи з гармидеру, одна з їхніх кумедних церемоній висвячення в розпалі. — Він спохмурнів. — Бурегляди подекуди такі самі непрогнозовані, як і погода, що їх вони пильнують.

Квінт із професором продовжували свою путь, і шум вечірки згас за їхніми спинами. Знову запала тиша — гнітюча, непроникна. Може, Найвищому Академікові вона й була до душі, але не Квітові. Хлопцеві вона видалася лиховісною, неприродною, і, — можливо, через те, що йому важко було повірити, ніби місце, яке так часто поставало перед ним розбурханим людським сонмищем, могло бути таке порожнє, — Квінт аж здигнувся, уявивши собі обличчя в сутіні, які лупали очима з кожного закамарка, з кожної шпарини. Коли він напружува від зір, там і близько нікого не було, а все ж хлопець не міг спекатися відчуття, що їх сочать.

Нарешті під ногами загули мостили величезної пристані, і професор рушив до старосвітської на вигляд клітки, яка тихенько порипувала під подмухами леготу. Клітка висіла у повітрі, прикріплена до корби на самісінькім краю причалу. Професор підійшов до неї, відсунув шплінтовий засув і заходився піднімати клітку на брязкучому ланцюгу, аж поки вона порівнялася з помостом. Квінт потяг на себе гратчасті двері. Ті з рипом розчинилися.

— Після вас, — сказав він.

Хлопець не без бентеги витрішився на висячу клітку. На відміну від підвісних кошиків, які переправляли пасажирів угору і вниз, курсуючи між Санктфраксом і Нижнім містом, то був старовинний пристрій. Через свій веретенистий каркас, взятий у пруття летючий камінь та потъмянілі патрубки і рурки, клітка справляла враження вкрай ненадійної, вкрай непевної...

— Вона безпечніша, ніж видається, — запевнив Квінта Лініус, умощуючись на своєму місці у клітці. Сівши, він засвітив свого ліхтаря та лампу, почеплену на каркасі упірівень з його головою, і обернувся до Квінта. — А все ж, як я вже казав, керування кліткою завжди трохи ризиковане, особливо, коли в повітрі відчувається морозець.

Квінт проковтнув клубок у горлі. У нього над головою із криком немовляти шугонув у небі снігун. Зціпивши зуби і з усі є їсили намагаючись зберегти хоробрий вигляд, Квінт ухопився за дверну раму і ступив у клітку. Вона несамовито закрутилася навсібіч. Професор перехилився через хлопцеву голову і замкнув двері.

— Отже, так, — підсумував він. — Оця штуковина, не знаю як її назвати, призначена для того, щоб підіймати-опускати, а оце — важільне хазяйство...

— Важелі пир, — поправив Квінт, по-знатоцькому кивнувши головою. — Вони простіші за ті, що біля штурвала “Приборкувача ураганів”, але якщо ця штука бодай трохи працює так, як повітряний корабель, то вони мали б регулювати нахил, швидкість і рівновагу.

Професор був вражений.

— Отже, ти гадаєш, ніби зможеш керувати кліткою?

Квінт подався вперед, потяг один важіль на себе, а другий відвів од себе. У відповідь клітка повернулася спочатку в один бік, потім у другий. Квінт схвально кивнув головою.

— Гирі наладнані на славу, — заяви він. — Що, рушаємо?

— Негайно ж, — відповів Лініус Паллітакс. — Поки не надто похолодало. — Він поплескав себе по кишенні. — Настав час перевірити, наскільки правильно я переклав сувій, що ти приніс. Іноді письмо Старого лісу вельми каверзне. Сподіваюся, помилок не надто рясно... — Він замовк, і на його обличчі з'явився вираз безмежної втоми. — Може, Небо змилосердиться, і переклад виявиться вправний. Ну-бо, Квінте. Спускаймося!

Щойно корба закрутилася і клітка, брязкаючи ланцюгами, пішла вниз, із тіні виступила незgrabна постать велетня, чие обличчя з одного боку перетинав глибокий шрам. То був Пийпузо, плескатоголовий гоблін, сторож: щойно Найвищий Академік та його юний учень прибули на пристань, він не спускав із них свого цікавого ока.

Ледве нижньонебова клітка зникла з поля зору, Пийпузо добув із бічної кишенні звій грубого шпагату. То була його мотузка-незабувайка. Гоблін проکрутів у своїй голові все, що бачив і чув. Лініус Паллітакс. Ученъ. Він відзначив час, місце, погоду... і щоразу, як карбував у пам'яті якусь подробицю, зав'язував на мотузці-незабувайці вузлика. Пізніше ці вузлики допоможуть йому пригадати все, свідком чого він став. Роздобуті відомості він продасть тому, хто більше заплатить.

Спочатку, коли вільний ланцюг був ще куций, клітка “брикалася”. Та мірою того, як вона спускалася і ланцюг над їхніми головами дедалі розмотувався, давав про се бе знати летючий камінь, і з’явилася спромога її приборкати. Орудуючи занімілими пальцями, Квінт за- виграшки виконував Лініусові накази “опуститися нижче”, взяти “ще більше праворуч” чи “ближче до скелі”.

— Браво, Квінте! — вигукнув Академік. — Хлопче, Небо свідок, що виконання цього простенько го маневру забрало б у мене щонайменше чверть години.

— Просто треба наламати руку, — скромно відрік Квінт. — Тоді — жодних клопотів, як каже мій батько, раз плюнути! — Він повернувся до професора. — Я не думаю, що він якось нагадував про себе, відколи залишив мене у Санктафраксі, чи, може, я помиляюсь?

— Твій батько? — неуважно перепитав Лініус Паллітакс, дивлячись, як клітка крутиться перед пічеристою поверхнею плавучої скелі, яка б овваніла в мороці перед ними. — Ні. Ні, він мовить. Та я й не чекаю...

Раптом він різко подався вперед і рвонув гальмівний

важіль. Нижньонебова клітка спинилася, різко смикнувшись, і загрозливо перекособочилася. Квінт прикипів руками до пруття.

— Навіщо ви це робите? — заволав хлопець, на мить забувши, хто перед ним. Його руки гарячково забігали по важелях — підняли один, опустили другий, аж поки клітка знову вирівнялася і заспокоїлась. — Даруйте, професоре, але ця клітка стара і ненадійна. З нею треба матися на бачності. — Він перевів подих. — Спускатися далі?

Лініус заперечно похитав головою.

— Ні, ми вже прибули на місце, — пояснив професор.

Квінт був спантеличений. Клітка висіла упритул до плавучої скелі.

Цього тижня у Водограйній школі Квінт саме студіював небо — виталище Санктафракса. З науковою метою його було поділено на три ділянки. Нижнім небом називалася ділянка між Санктафраксом і Нижнім містом; його вивчали за допомогою кліток. Верхнє небо височіло над плавучою скелею; його обшири досліджували за допомогою небознавчих веж. А ще було небо навколо самої скелі — і не нижнє, і не верхнє. І хто його дослідник — він не знав.

— Це Проміжне небо, правда? — запитав хлопець.

— Достеменно так, — відповів Лініус. — І Проміжне небо аж надто для нас цікаве, хлопче мій, тільки любесенькі мої колеги про це й не здогадуються. О, я знаю, думати так сьогодні не модно, але тут, у Проміжному небі, повітря струменить просто крізь нашу неосяжну скелю, — погляд у професора був якийсь відсторонений, невидючий. — Тут криються великі таємниці, на які нам ще доведеться шукати відповіді, — зазначив він. — Стародавні землезнавці це розуміли. — Він показав на круглясту пляму праворуч від себе, темнішу, ніж решта дірчастої поверхні. — Чи можна підвести клітку ближче до неї?

— Зараз спробую, — озвався Квінт.

Він підтяг ланцюг корби і переладнав важелі гир. Клітка, м'яко погойдуючись, перемістилася на кілька ступнів праворуч. Коли темна пляма поблизчала, Квінт побачив

у скельній поверхні невеличку роззявину. Коли вони порівнялися з нею, професор несподівано сягнув руками крізь пруття, вхопився за камінний залом біля отвору і спритно прив'язав до нього клітку причіпною линвою. Він вочевидячки робив це не вперше. Професор обернувся до Квінта.

— Добре, — кинув він, зводячися з місця і знімаючи з гака ліхтар. — А тепер я маю дещо зробити сам. Еге ж, сам. Ти почекаєш мене тут, поки я вернуся. Звідси — ні на крок. Зрозуміло?

— Так, — відповів Квінт, — але...

— Зараз не час для запитань, — сказав професор, відчинаючи дверцята клітки і видираючись на прискалок, притулений, як міг тепер бачити Квінт, біля війстя до тунелю, що

в і в усередину летючої скелі. — Я незабаром повернуся. — З цими словами він пірнув униз і розчинився в атраментовій пітьмі.

Квінт стежив за жовтим світлом і прислухався до його крапливих кроків та стуку патериці, коли професор чимчикував тунелем. Світло мерхло і врешті зникло зовсім. За мить розчинилися утиші й звуки кроків.

Якби не дзвін дзигарів на ратушній вежі, Квінт так і не знав би, скільки вже збігло часу. Невдовзі по тому, як професор зник у тунелі, глухо бемкнули куранти. Перша година ночі... Коли вибило другу, Квінт уже був по зав'язку ситий чеканням.

По-перше, він замерз як цуцик. Як і передбачали хмарогляди, температура впала, і з неба посыпалася снігова пороша. Накидка не рятувала від холоду, і Квінт промерз до кісток. Він пробував зігрітися, плескаючи себе руками по тілу, обіймаючи себе за плечі й тупцюючи на місці, але жодні рухи в тісній повітряній клітці не годні були його зігріти чи принаймні вгамувати цокіт зубів. Від його тіла дрібне трептіння передавалося підлозі, відтак ланцюгові, аж поки заходила ходором уся конструкція. Квінт занепокоєно вдивлявся у порожнечу під собою.

Зрослий на піратському судні, хлопець не боявся висоти, але зараз він був не на кораблі. На борту “Приборкувача ураганів” він завжди міг цілком звіритися на летючий камінь, який у дев’яноста дев’ятах випадках зі ста не втрачав своєї підіймальної сили навіть у найгірших тарапатах. З другого боку, летючий камінь цієї нижньонебової клітки дуже мало допомагав нею керувати, вочевидячки замалий, щоб утримувати її над землею. Для цього був ланцюг, а він виявився допотопний! Коли клітка крутилася, ланцюг так бряжчав і скреготів, що хлоп’як тривожився ще дужче.

— Тільки не порвися, — розpacливо буркотів він. — Д... дивись н... не здумай обірватися! — Від холоду та страху

хлопець затинався. Аби відвернути думки від благенького іржавого ланцюга, якому Kvіnt довірив своє життя, він спробував подумки перенестися у своє колишнє життя...

Kvіnt уявив собі, як його батько, Вітроногий Шакал, випиває шклянку деревного грогу і лаштується до сну. Хлопець згадав свій власний гамак — такий м'якенький, такий тепленський...

— Я замерз як цуцик, — промимрив він.

Kvіnt переніс увагу на пічерувату поверхню скелі перед собою. Він уперше бачив її так близько. По суті величезна летюча скеля нічим не різнилася від летючих каменів, на яких ходили цілі флотилії небесних кораблів, ба навіть від невеличкого летючого каменя цієї клітки, — хіба що своїми велетенськими розмірами.

Знову Kvіntові набігли на гадку уроки Вількена Нестуляйгуби у Водограйному домі. Як це він казав? Ага, згадав! Зовнішні шари скелі не такі міцні, як видаються — вони порожнисті, вивітрені. Зате осердя тверде. Червоне. Світне... Як пак називав його Нестуляйгуба? Kvіnt наморщив лоба.

— *Кам'яне серце*, — промурмотів він. Авеж, саме серце! Тверде, незмінне, міцне, ідеальний сховок — найнебезпечніше і найпотаємніше місце у всьому Санктафраксі. А кругом його обросли... Kvіnt згадав те слово і здригнувся. *Кам'яні щільники*.

Кам'яні щільники — розгалужена мережа чарунок, як у щільниках лісових бджіл — оточували кам'яне серце. Вони жили, не переставали рости, зазнавали невпинних змін і забезпечували плавучість скелі. Та це місце страшне, попереджуєвав учнів старий небознавець. Місце, сповнене жахіть. Лабіrint, який змінюється за твоєю спиною, щойно ступиш крок уперед. *Небознавці туди не потикаються*, похмуро на-голосував Вількен.

“Та й чого б його туди ото лізти?” — подумав Kvіnt. А все ж в і нбув саме тут, дубнучи з холоду і тупо вдивляючись у вхід до того, що могло виявитися жахними кам'яними щільниками. Збожеволів він, абощо? Хлопець тупнув ногою. Лихо-

вісно брязнув ланцюг. Ні, правильніше було б запитати, чи не збожеволів Найвищий Академік?

— Повернутися б оце додому і завалитися в ліжко, — хрипко прошепотів хлопець. Однаке професорові настанови були ясні й недвозначні. Квінт мав чекати на його повернення. Відлучатися звідси зась!

Дзигарі на Ратуші вибили третю.

Сніг уже перестав. У Квінта заклякли руки й ноги. У скронях стугоніло. Добре, хоч горів ліхтар, а то він би обернувся на бурульку. Квінтові думки блукали так далеко, що голова з давалася порожньою. Відчуття було таке, ніби його тіло та розум заніміли, наче в якоїсь запалої у сплячку істоти з найнепривітніших нетрів Темнолісу.

Квінт уже не чув, як дзвін вибив четверту. Не зауважив він і мерехтливого світла в тунелі, не почув дедалі близчого звуку кроків. І тільки, коли перед ним з'явився професор, зсугаючи ногою з прискалку шапку свіжовипалого снігу, лише тоді хлопець заворушився. Квінт блимнув очима — раз, удруге... Нарешті довге очікування на холоді лишилося позаду.

— Професоре, — озвався хлопець, — я радий вас бачити. Я вже починав непокоїтися, що... — він замовк. Навіть у тъмяному свіtlі лампи, яка блимала, гаснучи, було видно: щось тут не так. З сірим, як попіл, обличчям і тремтячими руками, Лініус видаєвся приголомшеним і до краю виснаженим. — Професоре? — тихенько гукнув Квінт.

— Кінець... кінець усьому, — видихнув Лініус Паллітакс. Голос його, як і обличчя, за час його відсутності, здавалося, також постарів.

Квінт відімкнув дверцята і допоміг професорові зайти у клітку. Світло від внутрішнього ліхтаря ковзнуло по його обличчю, і Квінт, йойкнувши з жаху, відсахнувся. Лініусові вуста були міцно зціплені, обличчя спотворене гримасою відчаю, а шкіра восково-бліда, неначе в мерця. Його очі — зазвичай такі жваві — дивилися перед себе тупим невидющим поглядом. Вони нічого не помічали — ані оточення, ані безпорадного виразу Квінтового обличчя.

Хлопець збагнув: професора слід якнайшвидше доправити до Палацу тіней і подати йому допомогу. Щип має знати, що робити. У Вельми знайдеться якесь помічне зілля, не може не знайтися.

А Маріс... Квінт поморшився. Маріс! Що скаже Маріс? Може, ж таки не стане звинувачувати його, Квінта, що батько в такому стані!

Квінт намагався зберегти ясність розуму. Рухатися треба швидко, але обережно. Звісно, не можна просто взяти і крутнути ручку корби: ланцюг може заплутатись, а то й урватися. Ні, перш ніж підніматися вгору, годилося б іще трохи опуститися, щоб звільнити від снігу, якого вже встигло насипатися, колісні блоки. Із крижаним леточим каменем, що поривався вгору, це обіцяло бути непростою справою.

— Тобі це вдасться, — цідив він крізь зуби, розплутуючи вузол причіпної линви. — Тобто нам це вдасться, — виправився він, прив'язуючи професора мотузкою до сидіння — так, про всякий випадок. Лініус Паллітакс не опинався і вперто мовчав. — Отак, — провадив Квінт. — Тепер, якби я тільки міг відв'язати нас і заразом...

Несподівано нижньонебова клітка рвучко гойднулася, пориваючись угору. Професора притисло до крісла. Квінт крутнувся на підборах і одним рухом руки опустив усі передні важелі. Звісно, трохи загrubо для точно відрегульованого механізму, але ефект не забарився! Відхитнувшись від кам'яної поверхні, клітка, замість підійматися, різко пішла вниз. Навколо неї знялася ціла хмара снігу, а вниз посипалися крижані скалки.

Квінта поривало закричати з радощів, але він опанував себе. Треба зосередитись. Відпустивши корбу, він ухопився за блокове колесо та й давай чимборжій його крутити. Клітка пішла вгору. Скеля даленіла. Причал дедалі близчав...

Коли раніше Квінт знемагав від холоду, то тепер аж упрів. А все ж він спочатку відв'язав професора, потім пришвартував нижньонебову клітку до причалу, і тільки тоді втер піт, який заливав йому очі.

— Ну ж бо, професоре, ходімо, — благав він, виводячи Лініуса з клітки на порівняно тверду поверхню Санкта-фракса. Він закинув собі за шию безживну руку травмованого професора, щоб той міг на ньому повиснути, і вони вдвох рушили дерев'яним помостом причалу. — Тут недалеко, — шепотів Квінт. — Скоро будемо на місці.

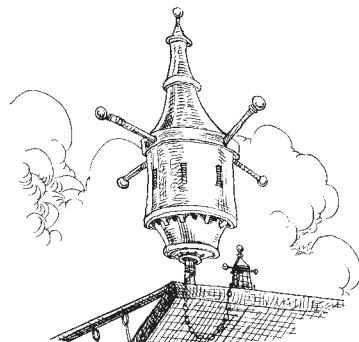
Яка ж приключка мала приключитися у кам'яних щільниках, щоб професор упав у такий жахливий стан?

Та не тільки Квінта цікавила надзвичайна пригода, що спіткала Лініуса Паллітакса, Найвищого Академіка Санкта-фракса. Щойно дивацька пара, шкандибаючи, поминула пристань, як із тіні знову виринув Пийпузо.

— Найвищий Академік вочевидячки вскочив у халепу, — промирив він, зав'язуючи вузлика на своїй мотузці-незабувайці. — Блідий. Не при собі. На плечах у свого учня...

Він зав'язав іще одного вузлика і зиркнув услід Лініусові, який важко злягав на плече молодого учня. Його грубі риси розплывлись у посмішці.

— Розвідати, що то за учень!

• РОЗДІЛ СЬОМІЙ •

Водограйний дім

іставшись назад до Палацу тіней, Квінт із професором не застали там ані Маріс, ані Вельми. Тільки Щип, мавши напрочуд гострий слух, прокинувся, щойно вони ступили в коридор і зійшов униз привітати їх.

— О, пане мій, — засюрчав він, коли його очі спинились на Лініусові. Веретенникові вуса заходили ходором. — Вигляд у вас просто жахливий! Ради Неба, що спобігло вас цього разу?

Квінт нахмурився.

— Ти хочеш сказати, що й раніше таке бувало?

— Зроду я ще не бачив, щоб він виглядав так зле, — відповів Щип. — Хоча ні, — він кивнув своєю величезною кутастою головою. — Так, йому вже не раз доводилося повертатись у жалісному стані після своїх нічних походеньок. — Він прикро крекнув. — Клятущі небесні клітки! — пожартував він. — В одну з таких ночей він колись себе погубить. Скільки я вмовляв його скористати з нижньонебового пулера, так ні, він і слухати не хоче...

Квінт промовчав. Хай краще Щип думає, ніби професорів стан якось причетний до небесної клітки. Так можна уникнути незручних запитань на кшталт, скажімо, такого: мовляв, як це так, що учень дозволив професорові зашиватися одинцем аж у самісінські кам'яні щільники, та ще й кілька годин, у морозяну ніч, не вибирається на його пошуки...

Оглянувши професора, що тримав усім тілом, веретенник співчутливо крекнув.

— Цікаво, — виснував він і знову обернувся до Квінта. — ШФти можеш із цього приводу сказати?

— Нічого, — відповів Квінт, не надто кривлячи душою, — я... Лініус здригнувся.

— Облиште, — промурмотів він. — У всьому винен я сам...

— О, добре! — повернувся до професора Щип. — А тепер мені лишається принести з підвалу одне з моїх найкращих з іль. Скажімо, з гой-ягід. Або цілющої браги... А відтак покласти його в ліжко. Він як із хреста знятий. — Веретенникові очі обернулися на щілинки. — Та й ти, Квінте, не кращий.

— Маєш рацію, — зізнався Квінт, — я почиваюсь розбитим! — Він потер очі. — Котра там година?

— Скоро п'ята, — відповів Щип.

Квінт застогнав.

— А о шостій до школи, — стомлено зітхнув він.

— Слухай, далі я вже сам опікуватимуся нашим всевладником, — делікатно запропонував йому веретенник. — А ти піди приляж. Зрештою, краще поспати годинку, аніж лупати очима, як сова.

— Свята правда, — мляво погодився Квінт. У ніч своєї мандрівки в нижньонебовій клітці, як і в ніч свого походу до Великої бібліотеки, він спав лише уривками. Хлопець повернувся йти. Та не встиг він ступити кроку, як веретенник шарпнувся вперед і схопив його за плече.

— Ага, ще одне, — остеріг він, — ані слова про це жодній душі за стінами Палацу тіней. Затямив?

Квінт кивнув головою. Він пробув у Санктафраксі досить часу, аби розуміти, як важливо не забувати чи їхось осторог. Чутки, нехай і безпідставні, могли виявитися, і часто виявлялися, небезпечними — ба, навіть фатальними. Як слушно зауважила Вельма: “Один нестриманий язик може зупинити биття багатьох сердець”.

— Мої вуста будуть запечатані, — пообіцяв хлопець.

Не роздягаючись, Квінт упав на ліжко і, ледь торкнувшись головою подушки, провалився у глибокий, але три вожний сон. Знов і знов йому снилося, ніби він падає — з вершечка Головного віадука, із драбини під склепінчастим дахом Великої бібліотеки, з мостів, із кошиків, з нижньонебової клітки — вимахуючи руками, дригаючи в повітрі ногами. Та жодного разу він так і не приземлився. Щойно мав в ін зіткнутися з поверхнею, як сон переносив його де інде, наче Квінт знав навіть уві сні, що досить ударитись об землю, як його серце перестане битись.

Квінт саме падав із Західної пристані, коли до нього дійшло, як то часом буває з сонними, — що його переслідує причепливий кошмар. Він вдивлявся у тіні, переконаний, що там хтось є, аж гульк! — із доброго дива на нього цибнув білогрий лісовий вовк. Палали його жовті очі. Блищали жовті зуби.

— Hi! — простогнав Квінт, ступаючи крок назад і втрачаючи опертя під ногами, а тоді знову почав довго, безладно падати на землю десь далеко-далеко внизу під ним. — Це не ява, — вичавив із себе хлопець. — Прокидайся, Квінте. Прокидайся!

Він розплюшив очі.

Крізь розчинені віконниці струменіло сіре світло. Забаламкав дзвін на ратушній вежі. Квінт роззирнувся. Була сьома година, він спізнився до школи. У Вількена Нестуляйгуби це викличе пересердя.

— О, Маріс! — вигукнув хлопець, підхоплюючись із ліжка. — Чого ж ти мене не розбудила?

ВОДОГРАНИЙ ДІМ

Нашвидкуруч сполоснувши обличчя водою з рукомийника і так-сяк пригладивши чуприну, Квінт прожогом вискочив з кімнати. Він помчав сходами вниз, відтак — мармуровим коридором і вилетів через парадний хід. Погода, на його подив, змінилася до невпізнання. Надворі потепліло і замість снігу періщив дощ.

Відкотивши комір і вбгавши голову в плечі, Квінт погнав до шкільного приміщення, поминув Вологознавчий факультет, обігнув Пам'ятник Патріотові — і ось він перед ним — Водограйний дім.

Квінт оставпів з подиву. Уперше за весь час свого перебування в Санктафраксі він побачив Водограйний дім у всій його красі. Нарешті він зрозумів, чому решта учнів-спудеїв з його класу називали цей дім Дірявим відром: у бучний дощ він і справді скидався на величезне відро, звідки крізь численні діромахи жбухали потоки води.

— Неймовірно! — пробуркотів він.

Будівлю увінчувала величезна конструкція у формі чаші, прикриваючи собою майже всю її, розташовану нижче, баню. У тій чаші збиралася дощівка. Коли дощ тільки бризкав, вона правила за своєрідну купіль для птахів, певніше — білих круків, які прилітали з Каменосаду. Коли ж дощ піжив, як сьогодні, чаша сповнювалась по вінця, а в її основі відкривалися клапани. Дощівка виливалася всередину самої бані і, розтікаючись по мережі Рур могутніми водяними каскадами, з гуркотом спадала з лотоків ув оздобний водозбір навколо будівлі, голосний своєю колекцією рожевих і зелених птахориб. Що за величне видовище!

Квінт пірнув у парадний хід і вбіг досередини. За величезним різьбленим камінним столом сиділа дебела сіра сорокуха. Її довгі кігті тарабанили по гладенькій стільниці. Вона прищутила очі.

— Спудей? — запитала вона.

— Так, я...

— Ім'я? — Вона взяла перо і розгладила жовтуватий сувій перед собою.

— Квінт, але я...

— Клас?

— Вількена Нестуляйгуби, але...

Сорокуха щось занотувала в журналі й звела очі.

— Ти спізнився, Квінте, — пояснила вона. — Професори Нестуляйгубі не подобаються спудеї, охотники спізнюються...

— Я знаю, просто...

— Тобі краще приберегти свої пояснення для нього, — сказала вона, і кіті її пір'ястої руки знову ритмічно затаранили по стільниці.

Квінт понуро кивнув головою. Повернувшись, він пішов через вхідний вестибюль. Під арковим склепінням луною озивався дзюркіт води. Хлопець ніби опинився в самісінькому серці водоспаду.

Проходячи повз темні лаковані двері класів Нижчої школи, Квінт чув за ними дитяче бубоніння. Безбарвними, монотонними голосами школярі товкли, які бувають хмари: “Рвані низькі, рвані плескаті, купчасті широкі, купчасті високі...”

— Не крутися, Пеавілте! — grimнув професор Лемуелла Вандаванкс, і вся будівля залящала, відлунюючи його ріпучий голос.

Квінт важкенько зітхнув і побрався вгору крученими парадними сходами, що вели до Вищої школи. Сходовий помісток був обшитий панелями і прикрашений портретами старожитніх учених. На відміну від Портретної галереї, де подобизни Найвищих Академіків не вивішувалося кілька десятків років, тут свято пильновано традиції. Найбільше Квінто в і подобались найдавніші

портрети, початлені високо в тіні. Довгі білі бороди і прості чорні ковпаки надавали їм неймовірно мудрого вигляду; всі вони належали до Великих бібліотекарів.

Найсвіжіші портрети висіли внизу, упорівень з очима. Люди, зображені на них, видавалися публікою малосимпатичною: мудроване, помпезне вбрання, лукаві обличчя, глумливо витріщенні на Квінта. Небознавці! Професор Барнум Прокrustus. Професор Нудогін. А отам — самовдоволений, бришкливий професор Вількен Нестуляйгуба, власною персоною. Квінт пристав на мить біля портрета. Схожість з оригіналом разюча: тхорячі очі, гострий закандзюблений ніс немов принюхується, зачувши неприємний запах, дві п'явки саркастичних губів...

Квінт роззирнувся на всі боки: чи ніхто його не бачить? Він був сам. Хлопець витяг із кишені шматочок чорної крейди, нахилився вперед і, зустрівшись із пильним поглядом спортерованого, провів мальенькую стрілочку, націлену в ліве вухо Нестуляйгуби. І розгонистим письмом вивів: “ВІДКРИТЕ НЕБО”.

Він відступив назад, щоб помилуватися на свій шедевр.

Гуп, гуп, гуп, гуп...

Хтось сюди йшов! Квінт кинувся до важких дверей із залізного дерева і тричі постукав.

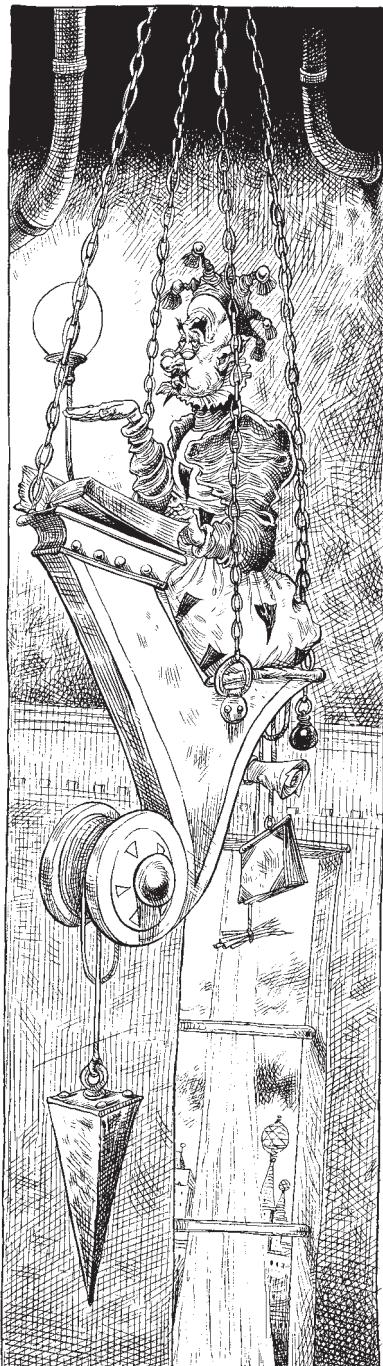
—Заходьте! — озвався тонкий пронизливий голос.

Квінт глибоко вдихнув у себе повітря і штовхнув двері.

Приміщення, куди він вступив, було височене і заразом страшенно тісне. Бічні та задня стіни були обсаджені виступами, на яких знуджено сиділи згорблені спудеї, посхильявиши голови, теліпаючи ногами, з тацями на ший, де лежали незаймані сувої, чорнильниці та пера. Вони нагадували соннозграю пихтунів, яка обсліда сондерево. Повітря у класі було затхле і задушливе.

За високою конторкою, підвищеною на срібних ланцюгах до високої стелі, сидів бундючний чоловічик у розязькovanій мантії та шапці з китичками. То був професор Нестуляй-губа. Здивовано звівши догори брови, він глипнув на запізнілого учня поверх своїх окулярів зі скельцями у формі півмісяця.

— Паничу Квінте, — промовив він, ледь пирхнувши, — як гречно з вашого боку — при-

д ілити дещицю свого дорогоцінного часу нашому нікчемному зібранню. — Він коротко і пронизливо хихкнув.

— Так, професоре Нестуляйгубо, — відповів Квінт, відчуваючи, як палають його щоки.

Решта спудеїв дивились на нього байдужими, безбарвними очима. Здавалося, ніщо вже не могло їх вирвати із класної нудьги, яка отупляла їхній мозок.

“Цікаво, що їм товкмачили цього ранку? — подумав Квінт, видираючись драбиною на горішній виступ. — Туманографію? Класифікацію дощів?” — Він зітхнув.

Ще перед тим, як записатися до школи, Квінт уявляв собі, як він проводить дні в захопливих дослідженнях. Насправді ж, на кожнім уроці вони тільки знай гули, безперестанку повторюючи те, що читав їм уголос Нестуляйгуба із “Великої книги небознавства”.

Коли Квінт дістався верхньої сходинки, кілька кремезних юнаків у дорогих мантіях невдоволено посунулися, даючи йому місце. З однієї таці зірвався каламар із чорнилом і глухо гупнув на брудну долівку ген унизу.

Хмарометрія! Ну звичайно ж, подумав Квінт. Сьогодні у них хмарометрія, нескінченні переліки систем вимірювання: їх слід було запам'ятати і повторювати, супроводжуючи цей процес відповідними кивами-моргами, жестами та низькими уклонами. У чому ж її сіль?

— Сіль хмарометрії, якщо ви вже готові нас слухати, паничу Квінте! — пропищав Нестуляйгуба своїм тонким голосом, який прошивав наскрізь густу, тоскну класну нуду, — не в тому, що ви кажете, а в тому, як ви це кажете. Наприклад, про з'яву густої хмари з видимістю не далі трьох ступнів та з високою мірою чорності сповіщається за допомогою середульшого пальця та кивка головою вбік, отак.

Професор кивнув кощавим пальцем біля свого лівого вуха і різко нахилив голову на один бік, схожий на оскаженілу сорокуху, коли та довбає дзьобом стовбур залізного дерева.

Квінт перевів погляд на виступи, де сиділи дівчата, і спробував зустрітися очима з Маріс. Хлопця не полішала цікавість, чому вона його не збудила. Може, просто забула? Або

розсердилася на нього? Чи *знала* вона, що минулої ночі він з її батьком не були вдома? Важко сказати. Обіч Квінта тихенько вихріпував Дуб Довбняк, товстенний спудей, міський гном. Хлопець зауважив, що Щукошук Лавреатікс передавав якісь записки Ляпові Лишнемелу і препротивно шкірився, а в Комаріс Комаракс вигляд був такий, ніби вона оце щойно ревла. Маріс повернула голову і видивилася на Квінта. Її обличчя було безвиразне. Хлопець знову повернувся до професора.

— ...грозовий дощ не далі трьох із половиною, півлогаритма за похідною шкалою, у стадії зародження.

Його палець торкнувся правого вуха, а око виразно підморгнуло. Квінт згадав портрет у коридорі й осміхнувся.

— Відкрите небо,— промурмотав він.

— Паничу Квінте? — Нестуляйгуба вп'яв у нього погляд своїх очей, у яких спалахнули злостиві вогники. — Ви хотете із нами поділитись?

— Н... ні, професоре, — відповів Квінт, утопивши погляд у свою тацю, що заступала йому парту, і термосячи перо.

— *Hi?* — перепитав Нестуляйгуба ще тоншим і пронизливішим голосом, ніж перше. — *Hi?* Веселіше, веселіше, паничу Квінте! Хіба такому шляхетному небесному піратові, як ви, нічого сказати? Відкрите небо, ви сказали?

— Так, пане, — жалісно проквилив хлопець.

— Я намагаюся дати вам докладніші відомості про хамрометрію, а ви, паничу Квінте, перебиваєте мені балачками про відкрите небо! Відкрите небо, паничу Квінте!

— Я... я... — забелькотів Квінт, не знаходячи потрібного слова.

— Авежж, відкрите небо! Ми всі тут небознавці, паничу Квінте. А небознавці вивчають небо зі славетних шпилів нашого прекрасного міста. Ми вивчаємо *Високе небо*, паничу Квінте, тимчасом як менш — як би це сказати? — менш *обдаровані з нас* студіюють Нижнє або Проміжне небо. Але відкрите небо, паничу Квінте! Відкрите небо! Яке зухвалиство! Яка зарозумілість! Ми повертаємося туди лише по своїй смерті

— Але ж... — почав Квінт, одначе його спинив величний помах професорової правиці. Академік уже повернувся до решти учнів.

— Ми не клопочемо собі голови вивченням відкритого неба, бо воно *там*, а *ми — тут!* Небо йде до нас, шановні мої спудеї, ніколи про це не забувайте. — Професор аж тримтів від хвилювання, бомбошки на його шапці, метлялися, мов навіжені. — Боюся, паничу Квінте, ви придатні лише для вивчення найнижчих шарів Нижнього неба. Що ж, тоді вам ніхто не боронить хоч зараз пересісти у нижньонебову клітку. Мені вас нічого тут більше навчати!

— Але ж, пане, — заперечив Квінт, — я не хотів сказати, що...

— Геть! — не своїм голосом заверещав Нестуляйгуба, замалим не впадаючи в істерію. — Геть звідси!

— Професоре Нестуляйгубо! — Усі як на команду повернули голови в бік Маріс. Дівчина стояла на горішньому виступі і спопеляла Нестуляйгубу гнівним поглядом. — Професоре Нестуляйгубо, ви не шануєтесь! — крижаним голосом кинула вона.

За її спиною почулось хихотіння та шушукання.

— Мій батько вважає, що всякі студії — високі й низькі, неба та... землі... — Тут усі порозлявали

ро ти з подиву. — ...так, неба *та* землі, — повторила Maric, — повинні однаково вітатися у Санктафраксі. Ваш спалах, професоре, засмутив би його, якби... — Maric зробила промовисту павзу. — ...якби він про нього дізнався.

Нестуляйгубі відібрало язика. Його пальці вп'ялися у краї конторки, аж побіліли кісточки.

— Чому, чому, чому, — заволав він, — з якого б то дива він мав дізнаватися про це, люба моя спудейко?

— Паничеві Kvіnto в інікого не доведеться переконувати у своїй ченності, професоре. — Maric усміхнулася Kvіntovі. — Нагомість чи вдасться це вам?

Нестуляйгуба спливав потом.

— Авежж, звичайно, я трохи погарячкував, паничу Kvіnto. Не стримався. Кажучи “геть”, я насправді мав на увазі... хм-м-м... я хотів сказати: “Урок закінчено!”

Висотні “лави” озвалися радісним лементом, і спудеї, позлазивши надолину по драбині, погнали до важенних дверей із залізного дерева. І тільки двоє учнів не товклося біля галасливого виходу — Kvіnt і Maric. Вони повернулися одне до одного, і їхні погляди зустрілися. Дівчина звела вгору брови і кивнула на двері. Kvіnt кивнув у відповідь. Вони разом підвелися.

З-за дверей долинав гучний сміх — то зібрався натовп біля професорського портрета.

— Відкрите небо! — іржали учні. — Відкрите небо!

— Дякую, — просто сказав Kvіnt.

— За що? — поспітала Maric із крижаним спокоєм.

— За те, що прийшла мені на допомогу, — пояснив хлопець. — Коли Нестуляйгуба присікався до мене.

— Пусте! — відмахнулася Maric. — Зрештою, я робила це не заради тебе, — похапливо додала вона. — Я боронила честь свого батька.

— Знаю, — сказав Kvіnt. — А все ж ти допомогла й мені. Maric кивнула головою.

— Допомогла, кажеш? — вона повернулася до хлопця. — Нам треба перебалакати, Квінте.

— Перебалакати? — здивувався той. — Про що?

— Гадаю, ти знаєш, — сказала Маріс ушипливо. Її голос звучав сухо.

Квінт нервово ковтнув клубок у горлі.

— Гаразд, — погодився він. — Але не тут.

Вони і ще кілька постатей стояли під накриттям біля підмурку Водограйного дому, чекаючи, поки перестане дощ. У водозборі біля їхніх ніг хлюпотілися і цвірінькали, допоминаючись їжі, птахориби. Тим часом дощ почав лити мов із відра.

— Ітимеш додому під такою зливою? — запитала Маріс.

— Якщо тизбираєшся говорити про те, що в мене самого на думці, — відповів Квінт, — таки доведеться тьопати.

Він кинув промовистий погляд на тих, що стояли довкола. Маріс і собі зиркнула через плече.

— Гаразд, — погодилась вона. — Вертаймо до палацу.

Удвох вони спустилися сходами і перейшли один з містків, перекинутих через водозбір. Якби хтось бачив, як вони горнулися одне до одного, рятуючись від дощу, то вирішив би, що перед ним щирі друзі. А все ж Квінт, поспішаючи за Маріс, і далі почувався ніяково. Невже дівчина вважає його винуватим, що їїбатько в такому стані?

Коли вони порівнялися з Пам'ятником Патріоту, Маріс рвучко обернулася, неспроможна стримуватися далі.

— Я тебе ненавиджу! — закричала вона, молотячи хлопця у груди. — Ненавиджу! Ненавиджу! Ненавиджу!

Квінт стояв як укопаний, відмовляючись давати відкоша. Ударі Маріс ставали все слабшими й слабшими, аж поки її руки обм'якло опустились, а кулаки розціпились. Сльози бризнули їй з очей і змішалися з дощиною на щоках. Вона зазирнула хлопцеві в очі. Квінт відвів погляд.

— Як ти міг допустити, щоб це сталося? — запитала вона тихим трепетливим голосом.

Квінт відвернувся.

— Я так розумію, — озвався він, — що ти бачила свого батька нині вранці.

Маріс кивнула головою.

— Я його ще ніколи не бачила в такому жалісному стані, — сказала вона. — Блідий. Посірілий. Весь тримтить. Він ледве язиком міг повернути!.. А потім Щип мені заявляє, що з ним був ти. — Вона схлипнула і відкинула з обличчя пасмо намоклого волосся. — Ось чому я не завдала собі клопоту будити тебе, коли ти не з'явився на сніданок. Я хотіла, щоб ти вскочив у халепу...

— Мені дуже прикро, — зізнався Квінт. — То було одне з тих завдань...

Маріс побачила замішання в темно-бузкових хлопцевих очах і ковтнула клубок у горлі.

— Мені теж дуже прикро, — зізналася вона. — Я люблю його. Я хочу опікуватися ним. А він натомість обирає якогось... якогось учня, щоб довіритись йому і поділяти з ним свою працю. — Її очі бліснули. — Учня, який повертає його до Санктфракса напівмертвого! Мене цікавить, що ж усетаки сподіялося там, у Нижньому небі? І навіть не намагайся заперечувати, що ти спускався вниз в одній з отих повітряних кліток. Я знаю, де він буває ночами!

Квінт похитав головою.

— Уявлення не маю, що з ним сталося, — відказав він.

— Не маєш? — недовірливо вигукнула Маріс. Квінт крадькома оглянувся, чи не підслуховує їх, бува, хтось із перехожих? Та дощ чустрив без упину, і вулиці були пустельні. — Тобто як не знаєш?

напосідала дівчина. — Ви були удвох в одній і тій самій низньонебовій клітці, чи не так? Як же ти можеш *немати уялення*?

— Він... він не все був у клітці, — спокійно відповів Квінт.

— Не все? — щелепа Маріс одвисла. — Ви спускалися до самого низу? Щось приключилося в Нижньому місті?

Квінт тріпнув головою.

— Тоді де? — домагалася свого Маріс.

Квінт нахмурився.

— Він наказав мені мовчати, ні пари з уст, і ти не повинна допитуватись...

— Небо всевишнє, Квінте! — обурилася Маріс. — Я народилася і зросла у Санктафраксі. Ти ж тут без року тиждень, а вже маєш зухвальство розказувати мені про небезпеку, що хтось когось підслуховує...

— Я обіцяв Лініусові Паллітаксу, — досадливо перебив Квінт. — Найвищому Академікові. Твоєму батькові...

Маріс видивилась на нього. Від її гніву не лишилося й сліду, в очах бриніли слізози.

— Пробач мені, Квінте, — перепросила вона. — Просто я так потерпаю за нього. — Вона повагалась. — Будь ласка, розкажи мені, що ти знаєш. Розкажи мені все.

— Якщо з твоїм батьком щось і скоїлося, — почав Квінт, стишуючи голос, — то тільки всередині летуючої санктафракської скелі. У ній збоку отвір — вхід до тунелю, який веде углиб кам'яних щільників. Він пропадав там півночі. Коли ж повернувся, був уже такий, як ти його бачила сьогодні вранці.

— Кам'яні щільники, — прошепотіла Маріс. — Але чому?

— Професор не казав, — відповів Квінт. — Хоча мені здається, це якось пов'язане з тим берестяним сувоєм, що я приніс йому з Великої бібліотеки. — Він знизав плечима. — А може, вся штука у скарбівні? — припустив хлопець. — Хіба вона не всередині великої скелі? Може, він лазив туди.

Та Маріс тільки похитала головою.

— До скарбівні лише один вхід, — пояснила вона, — і він тут у Санктафраксі. — Дівчина нахмурилась. — Достолиха!

Яка напасть могла його загнати в оті страшнючі кам'яні щільники?

Квінт здригнувся.

— Невже вони і справді такі небезпечні, як про них по-декують?

Маріс знизала плечима.

— Ходить багато переказів, — кинула вона.

— Переказів? — здивувався Квінт.

— Ну, всяких там історій про тих, хто у хвилю, коли скеля зміщувалася, втрачав орієнтацію і навіки залишився бранцем звивистих тунелів. Історій про сліпих прозорих тварей, які мешкають у темних глибинах і сочать тих, хто по-сміє забратися в утробу скелі. Історії про блискунів.

— Блискуни? — запитав Квінт. — Що воно за чудо-юдо?

— Тут суцільний туман. Очевидно, вони водяться в най-глухіших, найпохмуріших закутах скелі, живучи з крихт, які туди заносить вітром. А ще вони світяться. Подеколи підіймаються на поверхню.

— Еге? — не повірив Квінт.

— Авжеж, — запевнила Маріс, — хоча, як дивитися просто на них, нічого не побачиш. Але інколи ти немовби ловиш їхній блиск — раптові спалахи світла, — помічаєш їх краєчком ока...

— Слушно! — схвильовано вигукнув Квінт. — Слушно, я сам їх бачив. У Палаці тіней. А також у Великій бібліотеці.

— От-от, — кивнула головою Маріс, — вони чомусь полюбляють старі будівлі... Начебто...

— Отже, на твого батька могли напасті *блискуни*?

— Не знаю, — відказала Маріс, — але якщо історії, які розповідають про хранителів скарбів, не вигадка, таке напевняка могло статися. — Вона здригнулася. — Я нізащо у світі не спустилася б увіті кам'яні щільники.

— І все ж, — кивнув головою Квінт, — твій батько, хоч і знав про ті всі небезпеки, вирішив туди податися.

— Так, — задумливо проказала Маріс. — Мабуть, йому було непереливки. — Вона повернулася до Квінта. — По-

обіцяй мені, що надалі я завжди знатиму про всі його завдання, — попрохала вона.

— Обіцяю, — відповів Квінт.

— А я й сама все тобі розказуватиму, якщо він про щось обмовиться у балацці зі мною, — пообіцяла вона. — Ясно як божий день: він зіткнувся з чимось... чимось смертельно небезпечним! І ми, думаючи про нього, зобов'язані з'ясувати в чому тут річ. — Вона змовкла і взяла Квінта за обидві руки. — Якщо він знову забере тебе з собою в нижньонебову клітку, ви подастесь у кам'яні щільники вдвох, — проголосила вона. — І будь ласка, Квінте, не спускай його з очей. Благаю тебе!

Квінт героїчно всміхнувся: на душі в нього шкrebli кішки.

— Зроблю все можливе, — пообіцяв він. Хлопець помовив. — Якщо це тільки тебе заспокоїть: коли твій батько повернувся у клітку, то сказав, що хоч би що це означало, а тепер уже кінець, кінець усьому. Я... Ой, що це? — запитав хлопець, коли повітрям струснув рев тріумфальних голосів. Він озирнувся. — Це відтіль. — Квінт показав на Піднебесну вежу в себе за спиною.

Спантеличений вираз на обличчі Маріс умить розвіяvся.

— А-а-а, — промурмотіла вона. — Сьогодні Скарбницький день. — Вона хоробро всміхнулася. — Ходімо, Квінте. Тобі це сподобається.

· РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ ·

СКАРБІВНЯ

скарбницький день відзначався щороку в перший день другого місяця, коли нічне світило ся гало підповні. Дата поважна у санктафракському календарі: вона знаменувала той час, коли академіки-небознавці взяли гору над землезнавцями і вперше занесли бурефракс до нової скарбівні, розміщеної глибоко внизу, в самому серці плавучої скелі.

Книжники-землезнавці чинили відчайдушний опір таким перемінам, заявляючи, що вони не тільки порушать Третій закон плавучості, а й взагалі абсолютно зайві. Відповіді на питання, пов'язані з плавучою скелею, правили вони, треба шукати, вивчаючи скелю та її властивості, а не бездумно переобтяжуючи її бурефраксом.

Небознавці, з другого боку, твердили, що без таких їхніх заходів Санктафракс зірвався б зі своїх мертвих якорів і пропав навіки. Зрештою суперечка так і лишилася нерозв'язаною, то більше, що небознавці, щиро вірячи у правильність своїх дій та ще й налякані страхом загубилися у відкритому небі, — заручилися підтримкою зграї плескатоголових гоблінів, аби втілити в життя свої задуми.

На світанку того фатального дня плескатоголовці вдерлися до Великої лабораторії і живосилом витурили з неї всіх академіків-землезнавців. А вже під обід — уперше в історії Санктафракса — академіки-небознавці цілковито контролювали плавучу скелю. Під їхнім проводом у новостворену скарбівню тунелями доправили скриню з бурефраксом і, точно визначивши центр зали, обережно опустили її там. А щоб бути певними, що ніхто, як мовиться, не наплює їм у кашу, виставили групу охоронців, охрещену згодом Скарбницькою гвардією, вельми грізною для непроханих гостей.

Те все сподіялося багато-багато років тому, головні дійовці давно вже повмирали і пам'ять про них зберігають лише підручники з історії та міські літописи. А все ж цей день

наклав певний відбиток на традиції, ритуали, ба навіть на мову. Наприклад, заклик “Довірся Небесам!” набув значення “Хай вам гаразд ведеться”, а вираз “Розор для бібліотеки!” набув прямо протилежного значення як у Санктафраксі, так, трохи згодом, і в Нижньому місті. Скарбницький день (як його нарекли) був святом, яке в уяві багатьох сполучалося з письмовими поздоровленнями та обміном дарунками, а також із відзначенням його у трапезній банкетом із семи страв.

Але близче до суті. Цього ж таки дня так званий Найвищий Академік № 2 мав провести урочистий огляд Скарбницької горници та Скарбницької гвардії. З раннього ранку перед входом до скарбницького тунелю юрмився натовп, замаяний із цієї нагоди прaporами та корогвами, готовий споглядати видовище і підтримувати його своїми схвальними вигуками.

— Чи ти ба, який блискучий виїзд цього року! — вирік Професор Світлознавства, сидячи у розкішній бідці, запряженій зубощиром-скрадайлом, яка рівно о третій підкотила до Мозаїчного квадрата.

— Так, що правда, то правда, — підхопив Професор Темрявознавства, підтягуючи рукави своєї хутряної мантії і поцарському махаючи рукою галасливим гавам. — Ще й розгодинилося ніби на замовлення, поглянь — жодної дощової хмари!

Бідка рухалася мудрованою кахляною мозаїкою до піраміdalnoї форми входу. Глядачі зі збудженими вигуками подалися назад, коли вона поторохтіла в їхній бік. За сім ступнів од дверей зубощир спинився, і двоє професорів зійшли на червоно-золотий килим, завбачливо розстелений перед порогом.

Квінт, який усе добре бачив зі свого спостережного пункту на ратушних сходах, був просто зачарований. Зроду ще йому не доводилося бачити такої помпи та розкоші.

— Поглянь-но на зубощира-скрадайла! — промовив він схвильовано. — Що це? Невже його упряж оздоблена трясовинними самоцвітами і болотяними перлами?!

— Ти не помилився,—потвердила Маріс.

— А професорські мантії! — вигукнув Квінт. — Невже це натуральний кедровий горносталь?

— Достеменно так! — відповіла Маріс. — Снігово-біле зимове вбрання для Професора Світлознавства і чорне літнє — для Професора Темрявознавства.

Квінт кивнув головою і змовк — утім, ненадовго.

— Щось я не розумію цієї всієї метушні навколо Найвищого Академіка № 2, — зізнався він. — Невже Найвищий Академік сам не в змозі виконати цього ритуалу? І чому їх тут *двоє*?

— Тобі ще стільки всього треба взнати, — відповіла Маріс доволі зверхнім тоном. — Ну, та якщо ти й далі базікатимеш, то прогавиш церемонію. Цить, ось вони вже йдуть!

— Пе-ре-прошу, — похмуро вибачився Квінт. — Більше не зроню ані слова.

— От і добре, — сказала Маріс манірно, поправляючи намокле волосся і розгладжуючи парку на сонці мантію. — Нині Скарбницький день, тож маю виглядати відповідно, — вона відповіла на помах руки помічника Професора Мрякощупізму сповненим гідності кивком голови. — Як-неяк, я *дочка* Найвищого Академіка № 1.

Згорблений тип у гостроверхому каптурі й зі срібним носом-маскою, що стояв на сходинку нижче, повернувся до них обличчям.

— Вибачте, що встрияю в розмову, — озвався він товстим хрипким голосом, — але хлопець, далебі, має рацію. Сьогодні ми так сліпо сприймаємо все, що діється навколо. Може, варто трохи прочинити двері для сумнівів.

Маріс пирхнула і відвернулася. Квінт підступив до не-знайомця ближче.

— Може, ви зуміли *блєні* відповісти? — запитав хлопець.

— Можна спробувати, — відповів той. — Почнімо хоча б із того, що спочатку Найвищого Академіка № 2 вибирали тому, що за тих часів, коли Велика лабораторія стала Скарбницькою горницею, за Найвищого Академіка був Великий Бібліотекар, фахівець у царині землезнавства. Треба було

забезпечувати належну охорону нової скарбівні — саме це й спонукало обирати небознавця. Нині ж Найвищий Академіксам небознавець, тож роль Найвищого Академіка № 2 суто декоративна.

Діставшися війстя до скарбницького тунелю, обидва професори повагом і воднораз загупали патерицями у двері. Один удар. Другий. Третій. Коли лункий громіт ущух, над квадратом запала тиша. Потім з німотного безгоміння за дверима долинув приглушений голос.

— Кого там Небо несе? — запитав він.

— Це — друг Санктафракса! — рявкнули професори.

Двері з рипом відчинилися, і з-за них, прискіпливо оглядаючи гостей, вийшов дебелий плескатоголовий гоблін з мечем в одній руці та обсіяною шпичками булавою — у другій.

— Що це за один? — пропішепотів Kvіnt.

— Нехнюпніс, начальник охорони, — так само пошепки відповіла Maric.

Натовп і далі стояв тихо, здавалося, дихнути і то боявся. Потім плескатого-ловець опустив зброю і озвався

— Ласково просимо, друже! — запросив він, і квадрат залящав схвальним ревом.

Двійко професорів щезли всередині, двері з голосним брязком зачинилися за ними, і гурма заревла ще гучніше. Та Kvіnt видавався спантеличеним.

—Друг Санктафракса, — повторив хлопець. — Друг, а не другі. Чому ж їх тут двоє? Може, вони близнюки?

— О, ні, не близнюки, хоч на вигляд на них і схожі, — прогарчав срібноносий незнайомець. — Вони зазнайомилися ще молодшими учнями, їх звели разом спільні зацікавлення у царині люмінесценції. З часом вони почали досліджувати ті самі питання і навіть виглядати однаково... — Він поглянув у бік дверей. — Подібно до предмета їхніх студій, вони — два боки однієї медалі. І було просто неможливо настановити на посаду Найвищого Академіка одного з них, поминувши другого.

— Розумію, — відповів Квінт. Натовп починав танути. Він уже й сам намірився йти, коли незнайомець міцно взяв його за руку.

— Чи ж можу я дивитися крізь пальці на те все? — просичав він.

— Пробачте, я не зрозумів? — промовив Квінт сухо, намагаючись випрутити руку. Проте незнайомець стис її ще дужче.

— Багато хто, — сказав він, стріляючи навсібіч очима, — підозрює, що Професори Світловідомства і Темрявозвідування мають вплив на Найвищого Академіка. Зрештою, який резон мрякощупістові брати радників з якоєї іншої школи? Нащо вони йому здалися?..

— Ходімо, Квінте! — блиснула очима Маріс, хапаючи хлопця за вільну руку. — Нам час вертатися додому! — І з цими словами вона потягla Квінта від незнайомця.

Щойно вони змішалися з натовпом городян, які вже розтікалися з Мозаїчного квадрата хто куди, Квінт заозирався.

— Чому такий поспіх?

Маріс повернулася до хлопця.

— Він починав розводити плітки і пускати чутки — безглуздя лишатися там далі, — пояснила вона. — Я чула це все раніше сотні разів. Нашепти. Інтриги. Бреxня. *Щоза цим стоять?* Ось у чому заковика!

Професори Світлознавства і Темрявознавства полегшено зітхнули, щойно за ними грюкнули двері. Далі ця щорічна урочистість мала відбуватися далеко від очей збуджених санктафракських глядачів, і потреба в помпі та церемонності відпала. Професор Світлознавства скинув традиційну білу трикутку і почухав голову.

— Ну, як, Нехнюпносе, — звернувся він до гобліна, — чи є які свіжі новини стосовно того, про що ми вчора говорили?

Нехнюпніс був здоровенний плескатоголовий гоблін, довгорукий і довгоногий, міцної статури; численні шрами та хитромудре татуювання на тілі промовисто свідчили про його довгу кар'єру охоронця. Бецман підніс догори свій ліхтар і обернувся.

— Так, володарю, — озвався він і крадькома озирнувся. — Дві свіжі події. Перша, — зашепотів він, — мрякощупісти щось затівають — і цим разом уже не тільки учні. Йдеться про великих цабе. Декан. Заступник декана. Помічник професора. Один з них, двоє, а то й усі троє тут уплутані.

— Лініус мав би зауважити... — скрушно похитав головою Професор Світлознавства.

— І зауважив би, — перебив його Професор Темрявознавства, — та ба, чоловікові ніколи вгору глянути! Бідолаха! Він так добре починав як Найвищий Академік, а тепер... перевівся ні на що, страшно на нього дивитись...

— Не спить цілими ночами. Морить себе голodom, — підхопив Професор Світлознавства. — І хоч як мені прикро таке казати про свого давнього вельмишанового друга, він занедбав свої обов'язки високопосадовця...

— Ще б пак! Убивати стільки часу в клітках за дослідженнями Низького неба! — палко вигукнув Професор Темрявознавства. — Просто в голові не вкладається!

— У мене теж, — підрягся Професор Світлознавства. — Та ми, двоє його найближчих друзів, маємо переконати його повернутися обличчям до своїх обов'язків.

— Панове, вам доведеться його також остерегти, — зітхнув Нехнюпніс. — Бо мене він не послухається.

— Остерегти? — разом вигукнули професори.

— Так, і це друга моя новина, — сказав із притиском Нехнюпніс. — Хтось намагався підкупити охорону кліток...

Ту ж мить у темному нутрі тунелю, десь далеко право-руч, озвався якийсь рип. Нехнюпніс вихопив меч, наставив вухо і прислухався. Відтак повернувся до професорів.

— Ми повинні бути обачливі, — просичав він. — Навіть тут, у скарбницькому тунелі, може знайтися хтось, хто не погребує нагріти руки на чиємусь необережно сказаному слові.

Професор Темрявознавства набурмосився

— Чи не хочеш ти сказати, що охороні скарбіvnі сьогодні не можна довіряти? — прошепотів він.

Нехнюпносів голос став ще глухіший.

— Боюся, так, мосьпане. Усіх санктафраксців зачіпає дивна поведінка Найвищого Академіка... Я не пам'ятаю серед охорони скарбіvnі такого морального занепаду, як нині.

Вони мовчки спускалися тунелем, що провадив крізь кам'яні щільники до серця скелі — її центру. Саме там, у Скарбницькій горниці, видовбаній у твердій породі, зберігався святий бурефракс. У своєму первісному вигляді тунель, рівний, як стріла, був за найкоротший шлях сполучення між поверхнею велетенської санктафракської скелі та її осердям. Однаке з часом цей первісний тунель, там, де були кам'яні щільники, почав викривлюватися, дедалі дужче в'юнитися. Скеля не переставала рости і прокладати в ній тунелі було достеменною карою. Ба більше, оскільки діркувати скеля невпинно розширювалася і переінакшувалася, сам тунель опинявся під загрозою завалу: ще сяде стеля чи стуляться стіни! Тож завдання зберегти тунель ніколи не втрачало своєї нагальності

— Не я буду, якщо тунель не довшає рік у рік, — поскаржився Професор Темрявознавства.

Професор Світлознавства кивнув головою.

у копієчку, але
справа варта заходу.

Кам'яні щільники, мінливі
й щораз обсяжніші, були діркуваті,
як грудка крихкої губки. Повні розпадин
та порожнин, які, сполучаючись між собою,
утворювали величезну хитромудру мережу ходів та нір,
щільники без угаву свистіли і гули. Деякі коридори були
досить просторі, аби ними можна було вільно пересуватися
всередині скелі, інші — затісні навіть для крихітних земля-
них павуків, яких тут не бракувало. То був широчений
заплутаний лабіrint, охоплений невпинними зміна-
ми і сповнений відлясків та шепотів, тіней та
ч удородних істот, світних у темряві.
Декотрі з них були примарні,
інші — недотворені, а де-
які — по-справж-
ньому хижі.

Десь
попереду
озвалися приглу-
шені голоси. І тоді ж ка-
м'яні щільники замінилися на

тверде темно-червоне скельне серце.
— Хвала Небові! — полегшено зітхнув

Професор Темрявознавства, не перестаючи спус-
катись довгим рівним проходом і перебігаючи пальцями
по гладенькому твердому ребру скелі. — Від цих камінних

щільників мені завжди мулько на душі. — Він гигикнув. — Надто я підтоптався, щоб ганяти навзводи з блискуном!

Голоси спереду погучнішли, а коли вони вже наближалися до кінця тунелю, по праву руку відчинилися здорові куті двері, й на підлогу лягла жовта світляна пасмуга. На порозі постав плескатоголовий гоблін-хранитель, заступаючи дорогу.

— Стій! — звелів він. — Хто йде?

Нехнюпніс ступив крок уперед.

— Це я, Нявкучий Змію, — відповів він сердито. — Чи ти забув, який сьогодні день?

— Ні, пане... Я... — замулявся Нявкучий Змій. Його голос був хрипкий і тягучий: всі плескатоголові гобліни Темрюлісу тягли слова і гугнявили. Він глипнув на професорів і кивнув підборіддям у їхній бік. — Хто оті двоє?

Нехнюпніс зітхнув і обернувся до професорів.

— Ви вже даруйте йому, — попросив він. — Неборака тільки недавно в охороні. — Гоблін знову повернувся до Нявкучого Змія. — Сьогодні Скарбницький день, друже. Той день року, коли Найвищий Академік № 2 проводить урочистий огляд бурефраксу.

Нявкучий Змій похнюопив очі.

— Звідки мені було знати? — промимрив він.

— Звідки? — здивувався Нехнюпніс. — Таж я сьогодні вранці тобі нагадував! А тепер уступися, хай ми пройдемо! — Нявкучий Змій відступив назад, після чого Нехнюпніс крутнувся мимохідь до гобліна і дав тому добрячого ляща. — Недоумку! — прогарчав він і повернувся до професорів. — Кажу ж, він в охороні новак. Бігме, щойно з Темнолісу. Дужий у руках, але слабий на голову, це його вразливе місце. Ну, та нічого, навчиться.

Нехнюпніс повернувся і рушив далі коридором униз, повз непричинені величезні різьблені двері. Залопотіли мантії, професори поспішили за ним. Поминаючи двері, вони заширнули всередину і побачили за порогом довге склепінчасте приміщення, видовбане у скелі.

То була казарма охоронців, де мешкав загін добірних плескатоголових гоблінів, які чергували у три зміни. Хто задавав хропака в ліжках, витесаних у стінах казарми, хто грав у карти за столом, а хто, як і Нявкучий Змій, стояв на чатах. Вигляд у кожного, як і в їхнього зверхника Нехнюпноса, був страховитий.

Процесія досягла кінця коридору. Нехнюпніс витяг із-за паса в'язку ключів, відімкнув двері й ступив крок убік, даючи професорам Світлознавства і Темрявознавства зайти першими.

— Вона мене завжди вражає, — прошепотів Професор Світлознавства, вступаючи до Скарбницької горниці.

— Так і проймаєшся увесь побожністю та святоблизістью, — підхопив Професор Темрявознавства.

Вони перейшли горницю; височенна склепінчаста стеля відлунювала їхні крохи. Професори ступали по вирізьбленному в камені візерунчастому кругу з рівнобічних трикутників, концентричних кіл та блискавиць, що віялом розходилися з одного пункту. Малюнок нічим не різнився від візерунка на Мозаїчному квадраті. Обидва професори ступили крок перед до скриньки, сміховинно малої супроти приміщення, де вона спочивала. Скринька стояла в самісінькому центрі Скарбницької горниці.

— Погаси ліхтаря, — звелів гоблінові Професор Темрявознавства.

Нехнюпніс заходився прикручувати гнота, аж поки світло потъмяніло і згасло. Скарбницю огорнула кромішня пітьма.

Професор Світлознавства подався вперед, відхилив віко скрині. І враз увесь склеп залило сліпуче сяйво бурефраксу, схованого в ній на споді. Так само удвох професори перелічили окрушини дорогоцінної речовини. Закінчивши рахубу, вони похилили голови.

— Світло у темряві, — прошепотів Професор Світлознавства, як того вимагав звичай.

— Темрява у свіtlі, — пробуркотів йому на відповідь Професор Темрявознавства.

Ці слова означали завершення церемонії Скарбницького дня.

Професор Темрявознавства опустив віко. Нехнюпніс знову засвітив ліхтаря.

Уже по їхньому виході в тунель, охоронець, замикаючи двері, обернувся до професорів.

— Від нього, отого бурефраксу, мені аж дух займає. Широку. Слово честі! Зроду ще не бачив такої краси. — Він трохи помовчав. — Одного ніяк не збагну: як така мізерія бурефраксу може правити за баласт для всього нашого летючого скельного гіганта?

— Наперсток бурефраксу, — осміхнувся Професор Світлознавства, — важить більше як тисяча залізних дерев...

— У кромішній пітьмі, — додав Професор Темрявознавства.

— Авжеж, — притакнув Професор Світлознавства. — Це диво небесних наук, Нехнюпносє. Достоту, як і те, що розпечена скеля опускається, а зимна підіймається...

— А світляк стає летючим при горінні, — підхопив Професор Темрявознавства. — Оскільки велика летюча скеля невпинно розростається, треба дедалі більше бурефраксу, щоб утримати її на місці. Хмарогляди вчора потвердили, що віднедавна в повітрі збільшився вміст кислотно-туманних часток, нагнаних у Світокрай із відкритого неба.

— Велика буря уже в дорозі, — виснував Професор Темрявознавства.

— Авжеж, — притакнув Професор Світлознавства. — Гарлініус Гернікс ось-ось відбуде з Лицарської Академії до Присмеркового лісу на пошуки свіжого бурефраксу. — Він

обернувся до гобліна. — Чудодійного бурефраксу, Нехнюпнose. Найціннішої речовини як у небі, так і на землі, яка утворюється тільки у Присмерковому лісі зі жмуту блискавиць Великої бурі...

Нехнюпніс почухав потилицю.

— Для мене це китайська грамота, професоре, — зізнався він. — Лишаю ці наукові премудрощі вам, ученим. Я простий охоронець, тільки й того.

— Ну-у-у! Не будь такий скромний, Нехнюпнose! — додікнув Професор Світознавства. — Ти — наші очі й вуха.

— Без тебе, — підхопив Професор Темрявознавства, — ми ні сном ні духом не відали б ані про зрадливих мрякошупістів, ані про чиєсь намагання підкупити охорону кліток.

— Що ж, як мовиться, кого застерегли, тому зброю до рук дали, — вирік Професор Світознавства. — Ми сповістимо Найвищого Академіка при першій же нагоді. Він мусить знати, яка серйозна небезпека нависла над ним.

· РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ ·

Кам'яні щільники

сь уже втретє упродовж трьох діб нічний Квінтів сон потривожено. О четвертій годині його пробудив легенький стукіт у двері опочивальні. Хлопець перевернувся на бока і вдивлявся у кімнатний морок.

— Хто там? — сонно промурмотів він.

Стук погучнішав і став настирливіший.

— Я питую, хто там? — повторив Квінт, уже голосніше.

— Квінте, ти тут? — озвався стурбований голос.

— Це ви, професоре? — запитав Квінт, сідаючи в ліжку. —

Зажодьте!

— Квінте, — прогарчав професор. — Я до тебе на розмову!

— Двері незамкнуті, професоре!

— Квінте!

— О, сили небесні, — буркнув Квінт і, підвівши із ліжка, почалапав до дверей. — Я ж бо сказав, що не...

Ледве він торкнувся клямки, як двері рвачко розчахнулися, і хлопець опинився на підлозі. У дверному отворі стояв Найвищий Академік із ліхтарнею в руці. Його спотворене гримасою обличчя аж пашіло.

— Квінте, це терміново, — промовив він. — Ти маєш зі мноюйти. Негайно.

Квінт кивнув головою і непевно зіп'явся на рівні ноги. Його добряче огріло дверима по голові.

— Дайте ходягтися, — миркнув він.

— А-а-а, ну, звісно ж, — розгублено протяг професор, після чого, поки Квінт одягався, повісив ліхтаря на стіну і заходився міряти кроками кімнату. — Цілу ніч я очей не зітнув, — схвильовано пролопотів він. — І сумніваюся, чи взагалі коли засну, якщо не... якщо не спробую ще раз, — його мова ставала дедалі шпаркіша, голосніша, а дихання чимраз частіше. Він замовк і вхопив голову в руки.

Квінт шнурував черевики, застібав куртку, затягував пояс, а сам усе скоса зорив Академіка. Серце йому болісно стискалося. Було видно простим оком: вельмишановний професор на межі цілковитого виснаження.

— О, пробачте мені за те, що я наброїв, — затремтів тамтой. — За те, що я вивільнив... — Квінт промовчав. Він розумів, що ці слова звернені не до нього. Професор знову заходив: туди — сюди, туди — сюди... — Це так розумно.

Так дотепно. Це остання моя надія. З помічю Неба цього разу мені поведеться. Бо якщо в мене нічого не вийде... — він обернувся до Квінта і вп'явся очима в юнакове обличчя, наче бачив його вперше. — Мені має повестися.

— Я жду, професоре, — подав голос Квінт.

Професор знову взяв ліхтаря.

— Ходімо, хлопче, — звернувся він до Квінта. — На нас чекає праця.

Надворі було темно хоч в око стрель, як зазвичай тієї години ночі, що безпосередньо передує світанню. Окрім професорового лойового ліхтаря, не було видно ані світельця, і, поспішаючи слідом за професором по Західній пристані, де було погашено всі ліхтарі, Квінт дивився на небо.

Уперше за час свого перебування у Санктафраксі він бачив зірки ясно, достоту, як із борту “Приборкувача ураганів”. Ось на півдні яскріє сузір’я Павука Боріуса. А онде — Великий Блукай-бурмило Мітрас. Далі на схід розкинувся Дракон Дарш, у якого нині на кінчику лівого крила сяла Східна зоря.

Квінт зітхнув. Світло вогнів Санктафракса та Нижнього Міста скрадало зірки. Без знайомих зоряних візерунків йому було не мед: звикле вони додавали йому певності в собі. Але тепер, знову побачивши їхнє світло, хлопець зрозумів, що ще більше, ніж їх, йому бракує батька, бракує життя на борту корабля небесних піратів.

— Годі гав ловити, Квінте! — гукнув професор від клітки, що крутилась у повітрі. — Дорога кожна хвилина.

Квінт задріботів, наздоганяючи професора. Не час і не місце тужити за домівкою! Батько лишив його з Найвищим Академіком, і тільки його мав слухатися Квінт — принаймні тим часом.

— Перепрошую, професоре, — промовив Квінт. — Більше цього не буде.

— Сподіваюся, — буркнув професор, ступаючи в клітку. Він засвітив ліхтарню і обернувся до Квінта. — Якщо ти

мене спустиш до входу в тунель так само справно, як і той раз, ми забудемо про цю розмову.

Квінт кивнув головою, шкодуючи, що не встиг повідомити Маріс про нову експедицію. Він став на своє місце за гирьовими важелями.

— Попустите корбового ланцюга, коли я дам знати, профес... а-а-а! — зойкнув він, коли хистка клітка раптом каменем шугнула вниз.

Відчайдушно силкуючись утримати клітку сторчма, Квінт натис ногою на гальмівну педаль і гарячково шарпав до себе та відводив назад гирьові важелі. Даремна праця. Невже клітка просто зірвалася з мертвого приколу?

Бряжчав, розмотуючись, ланцюг, ріпіла клітка. Аж раптом, із гучним скретом, нижньонебова клітка дала дикий кант — і перестала падати.

— Дякувати Небу! — відихнув Квінт. — А я вже думав, ми попали в халепу. Часами нелегко вгадати, якого коника викине такий старомодний літальний апарат, професоре.

Спостерігаючи за ними із Західної пристані, Пийпузо, плескатоголовий охоронець, підніс до обличчя м'ясисту руку і витер із чола краплинки поту, що виступили від хвилювання.

“Ого-го, ще б трохи — і клямка!” — подумав він. Що ж, нижньонебова клітка по trapить і сама впоратись із таким завданням, без його допомоги. Але цього не буде.

Бо хоч як нетерпеливилось Пийпузу вивести з ладу клітковий механізм, що спричинило б трагічну загибел Найвищого Академіка,

слушний час для цього ще не настав. Спершу слід отримати платню, а тоді вже виконувати завдання! Він назвав двісті золотих дукачів, і хоч каптурник зі срібним носом-маскою не сказав “так”, але ж не сказав і “ні”. Гріх професорові гинути, перш ніж Пийпузо укладе угоду. Ні, таки справді гріх. Бо так, чого доброго, ще й облизня спіймаєш!

Він поглянув на знерухомілу клітку аж ген унизу під собою. Вона виглядала такою ненадійною! Гиденько хихикнувши, він обернувся і подався геть. На нього ще чекала важлива справа.

Квінт цілком налагодив керування і клітка плавко спускалася далі. Вона знов упритул наблизилася до входу в тунель. Знов академік для більшої безпеки прив’язав її причіпною линвою до схожого на острогу прискалку. І знову Квінт зостався у ній сам, коли професор видерся на кам’яний виступ — патериця в одній руці, запалений ліхтар у другій — і зник у тунельному отворі. Однак же цього разу Квінт поклав не сидіти у клітці.

Щойно зникло оліїсто-жовте сяйво ліхтаря і завмер стук патериці, він сягнув рукою вгору і, згнітивши серце, зняв із гака кліткову ліхтарню. Потім, пересвідчившись, що поки його не буде, причіпна линва не відв’яжеться від скелі, Квінт відчинив двері й обережно ступив на прискалок.

Здоровенний білий крук — він сидів якраз над роззявиною у скелі — залопотів крильми, знявшиесь у повітря. Птах зробив коло, роз’яріло крякнув і ринув на непроханого гостя.

Квінт пригнувся і поспішив у тунель. Він підняв свого ліхтаря — і ахнув. Хлопець уперше опинився всередині плавучої скелі, в кам’яних щільниках, і це було щось надзвичайне. Схожі на величезне кубло лісових шершнів, суціль помережане порожнинами та ходами, вони, здавалося, не мали кінця-краю. Вітер продував їх наскрізь, гув у них і стогнав, світилися тунелі. Квінта пройняв тривожний дріж. Щільники видавалися мало не живими.

Йому знову спали на гадку слова Нестуляйгуби, на яких той особливо наголошував: “Небознавці туди не потикаються”.

“І повітряні пірати теж”, — подумалося Квінтові. Причайдні не мали потикатися. А все ж він стояв на краю підступного лабіринту з вузьких тунелів, кожен з яких міг би розчавити його на смерть чи замурувати на віки-вічні, якби всередині цієї постійно мінливої скелі його зрадила удача. Серце рвалося йому з грудей, коли Квінт рушив тунелем.

Не ступивши й десятка кроків, він натрапив на три нові тунелі, які розбігалися врізnobіч перед ним. І тільки тьмяне жовте світло з лівобічного — підказувало хлопцеві дорогу. Дякуючи в думці Небові, він почимчикував на світло, але ця невеличка пригода розтривожила йому душу. Наочний приклад того, як легко заблукати у зрадливих кам'яних щільниках! Добувши з кишені уламок чорної крейди, Квінт заходився значити свій маршрут.

Сторіччя неконтрольованого і безладного розростання скелі далися взнаки: тунель крутив і вився у скелі, мов червоточина в заболоні. Квінт заглиблювався усе далі й далі, спиняючись щокілька кроків, аби нашвидкуруч намалюва-

ти на стіні стрілку. І щоразу, як хлопець пристоював, його охоплювало моторошне відчуття, що за ним пантрують. Та, коли він обертається, нічого підозрілого не примічав. Тільки вітер свистів і завивав, продуваючи сяйну дірчасту скелю.

Квінт відчайдушно силкувався не відставати від професора, хапливо значив стіни і поспішав далі. Одначє тунель видався важкопрохідним. Низька стеля, долівка в незліченних вибоїнах, куди він раз по раз ускакував, збиваючи собі кісточки ніг... Стіни подекуди так змикалися, що лишалося одне з двох: або обдирати боки, пролазячи між їхніми шорсткими поверхнями, або повернати назад.

Професор, зрозумів Квінта, мабуть, усунув найгірші перешкоди під час давніших мандрівок, бо щоразу хлопцеві доводилося натрапляти на місця, де камінь мав свіжі подряпини від ударів кайлом, а землю вкривали крем'яні уламки та порох.

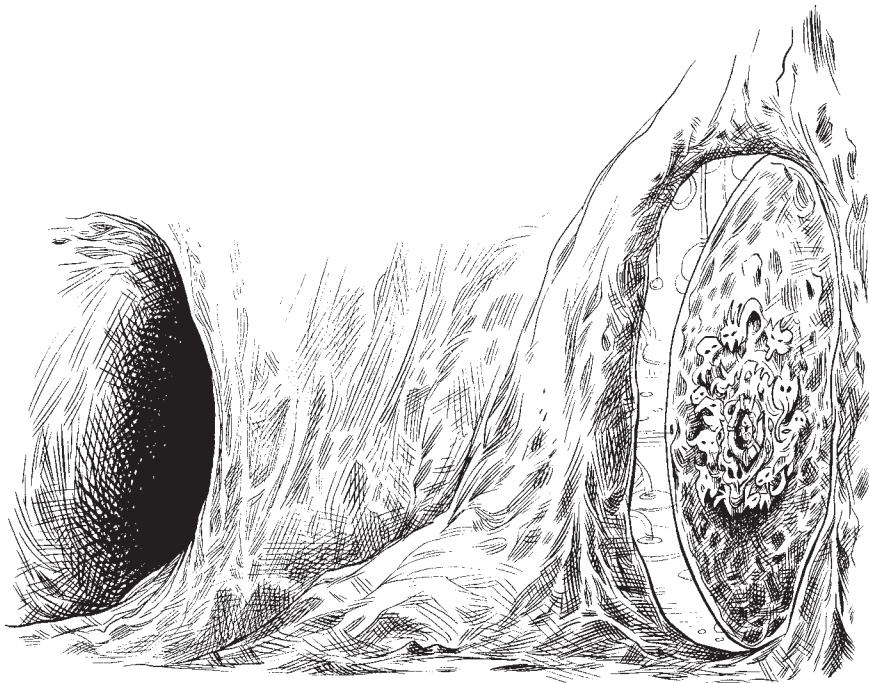
Тим часом у кам'яних щільниках ні на мить не змовкали дивні стогони та хрипкий буркіт. "Невже ті всі звуки породжує тільки вітер?" — стрілило нараз Квінтові в голову, і його пальці затремтіли, сквапно креслячи чергову стрілку на одній з нерівних стін кам'яних щільників.

Діставшись кінця порівняно чистого відтинка тунелю, Квінт добачив перед себе майво професорової хламиди. Хлопець нерішуче зупинився, відтак відступив назад і затамував подих. Хай Лініус Паллітакс не знає, що він іде за ним назирці! Крізь гуд і свист до хлопця долинула нетерпляча клятьба. Професор зачепився мантією за кам'яний гостряк.

— Спокійно, Лініусе, — почув Квінт, як бубонить професор, відчіпляючи тканину. — Тобі ж буде гірше, якщо ти весь кипітимеш. Опануй собою, інакше тобою опанує воно!

Квінт нахмурився. Що воно за знак? Був тільки один спосіб з'ясувати правду.

Тремтячи всім тілом, Квінт кинувся навздогін за професором. Повітря в тунелі тепліло, ставало задушливіше. Буркіт погучнішав, а сичання завмерло. Повітря тепер світилося густішим, багряним світлом. Круто звернувши, Квінт зненацька уздрів професора: той стояв перед кам'яними

дверима, врізаними у тверду скелю, за яких кілька кроків від нього.

Хлопець зачайвся і тихо ждав

Двері були круглястої форми і видавалися часткою зовнішньої оболонки самого багряного скельного серця. Якби не зображення численних істот, вирізьблені на дверях, їх би ніхто й не завважив

Професор приступив до дверей. Він взяв у руку Велику канцелярську печатку, почеплену в нього на ший, і схилився над різьбленим каменем. Із-за його згорбленої спини Kvintovi нічого не було видно. За мить глухо заскреготіло, відтак тихо клацнуло, і двері почали відчинятися, явлюючи очам нутро просторої, тъяно освітленої, печери.

Якомога випнувши шию, Kvint устиг побачити мигцем дивацьку картину. За порогом висявали сила-сіленна бутлів та шкляних сфер, і всі вони погойдувалися на довгих, подібних до стебла рурок, що йшли від увігнутих стін. А посередині печери висіла в повітрі величезна блискуча, немовби зіткана зі світла, сфера.

— О, Небо, що це?.. — вихопилось у Квінта, і хлопець, припавши до землі, підповз ближче, аби краще все розгледіти.

А потім до нього долинув дивний звук: тихий, жалісний, наче плач дитини з болю, аж по тілу з абігали мурашки. Хлопець підібрався ще ближче, щоб гаразд усе розглянути, але професор і далі затуляв собою отвір. Хоч би що там квилило всередині, воно видавалося невеличким і безборонним.

— Тихо будь, маленька злюко, — гарикнув професор.

Немовби на відповідь, жалісний плач перетворився на гистеричне, пронизливе виття. Крізь неприховану м'ку Квінтові неначе вчуvalися слова. Благання. Умовляння.

— Годі! — голосило воно. — Я благаю! Годі!..

Квінт підвівся і вже збирався ступити крок уперед, аж двері з гуркотом зачинилися. Нещасний голос миттю віщух, і Квінтові лишилося тільки знов зорити на візерунчасте коло на камені. Він підкрався до дверей і припав до них вухом, але скеля була надто щільна та глуха, щоб крізь неї могло щось проникнути, oprіч нерозбірних звуків.

Квінт обернувся. Професор щось — певніше, когось — тримав під замком у цій глибці. Хлопець тривожно здригнувся: таке не насниться і вві сні! У голові вихором снували думки. Квінт довіряв Лініусові Паллітаксу, навіть обожнював його. А тепер не знав, що про нього й думати.

Кого ж професор ув'язнив у цій камері? І що за моторошні досліди провадив над безталанною істотою, якщо вона так жалісно ячала? І що, пронизала його нараз думка, він скаже Маріс? Що її батько причинний, що він мордує нещасних істот у підземній катівні?

Одне було певне. Треба дістатися нижньонебової клітки раніше за професора. Крий Боже, щоб Найвищий Академік довідався чи навіть запідозрив, що хлопець скрадався за ним назирці. Повернувшись спиною до замкненої камери, Квінт ізнову пустився коридором, поклавши якнайшвидше вернутися на місце.

Він долав поворот за поворотом, весь упрілий від зусиль та напруги. Серед скельного гуду йшов за чорними стрілочками крізь нескінченні тунелі, аж поки...

— О, темнолесник! — лайнувся хлопець, знову опинившись перед знайомими різьбленими дверима. — А що за мана?

Десь, якимось дивом, він зійшов на манівець і повернувся туди, звідки вирушив. І ніхто тут не винен, крім нього самого, лайнувся подумки Квінт. Він так поринув у думки про те, що могло діятися там, за дверима, аж забував пильнувати дороги

Квінт знову вирушив у путь. Цього разу треба дивитися обома. Найвищий Академік міг нагрянути будь-якої миті. Боронь Боже, заблокати вдруге.

Квінтове серце шалено закалатало, коли з'ясувалося, як він збився з дороги. Хлопець напевняка знов, що позначив весь маршрут від входу в тунель до дверей камери невеличкими крейдяними стрілками, але в нервовому поспіху деякі з них він накреслив так нездало, що вони й на стрілки майже не скидалися, а решта виявилися такі бліді, що їх ледве можна було розпізнати. Ба, більше, подекуди кам'яні щільники були поцяцьковані й своїми власними знаками: темні плями, якісі ляпки, бризки, чорні, як сажа, відбитки...

Які з цих знаків *йօօ?* запитував себе Квінт. А які тут були й раніше?

Та що найгіршого, раптом сяйнуло йому, змінювалася сама скеля. Деякі вузькі проходи стали ще тісніші, а подекуди й доти низька стеля сіла так, що хлопець мусив пробратися згинці. Поволеньки Квінта огортала паніка. Оцей невгавучий гул — ніякий не вітер, він швидше скидався на голос самих дірчастих кам'яних щільників, які невпинно розросталися, змінювали обриси, форму, множили звивини. А коли тут мандрують самі стіни, то яке пуття із провідних стрілочок?

— Куди ж мені податися? — прошепотів Квінт глухим тремтячим голосом, діставшись тунельної розтоки, де кож-

не відгалуження позначалося одним і тим самим знаком, покликаним указувати потрібний керунок. — Я намалював лише одну з них, — простогнав Квінт, — але яку?

Підійшовши до стіни, він тернув указівним пальцем по одній із плям і піdnis puchku do очей. Овва! Вроблена у легесенький порох чорної крейди!

Отже, сюди, вирішив Квінт, повертаючи в тунель по ліву руку, але тут йому стукнуло перевірити ще й другу позначку. Він обстежив руку. Тепер уже його середульший палець, подібно до вказівного, був замашений тією самою чорною крейдою.

— *Hi!* — зойкнув він, і цей вибух страху та розчарування сповнив вилясками катакомби, утворені з вельми заплутаного плетива тунелів, ходів та галерей. — *Hi! Hi! Hi! Hi!* — I знову виляски, а тоді вони завмерли, щоб за мить їх заступив зовсім інший звук.

Якесь наче шкряботіння і дрібцювання... Звук дедалі близчав...

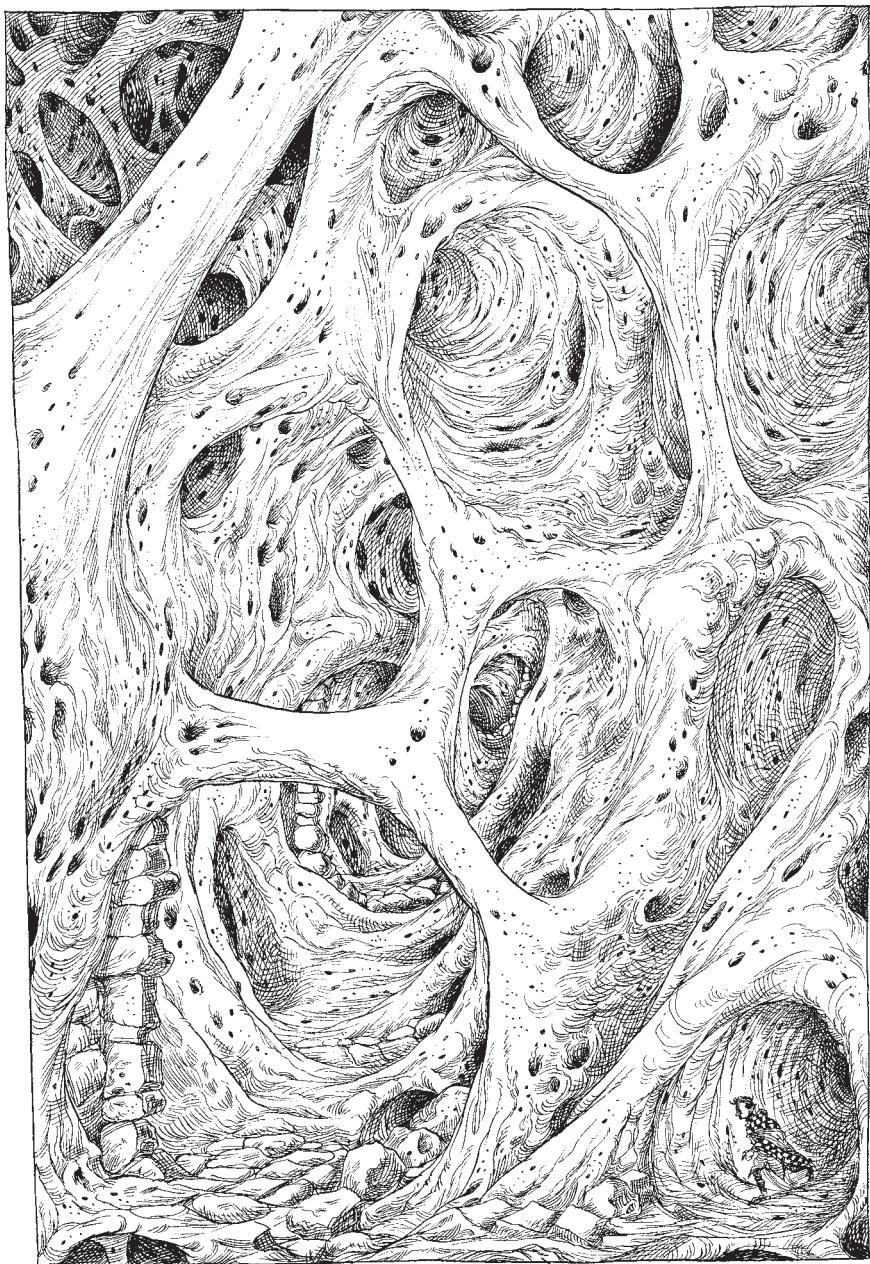
На мить Квінтові подумалося, що то, мабуть, чи не професор швидкує назад до клітки. Але тільки на мить. Гукчувся аж ніяк не ззаду, а спереду, з одного із двох тунелів. От тільки з якого? Лунка акустика збивала з пантелику.

Квінт зайшов до першого тунелю, наставив вухо і прислухався. Чоло йому захмарилося. Ба! Нічого певного! Він відступив назад і вже збирався перевірити тунель ліворуч, аж гульк! із другого боку, навально зближаючись, замерехтіло якесь світло.

Серце йому тенькнуло. Червоножаре світло, ритмічно пульсуючи, гналося тунелем до нього. Сопіння та форкання чимраз гучнішали.

Не роздумуючи ні секунди, Квінт дременув навтіки у тунель праворуч від себе. Дріботіння пришвидшилось, і повітря сповнилося хлипким сопінням та лунким чалапанням. Вража істота — хоч би чим вона була — кинулася за ним навздогін.

Озираючись через плече, Квінт спіtkнувся і впав, глибоко зранивши праве коліно об гострий камінь. На щастя,

ліхтарня не згасла. Згуки дедалі ближчали. Світло ззаду розгорялося.

Огорнутий нудотним страхом, Квінт зіп'явся на рівні ноги і, перемагаючи пекучий біль у коліні, пустився бігти далі.

— Хутчій! — підганяв він сам себе, протискуючись крізь довге звуження тунелю і кульгаво женучи далі. — Хутчій!

Квінта переслідник спинився. Хлопець почув сопіння, супроводжуване гучним плямканням. Від огиди його пересмикнуло. Потвора знайшла місце, де він зранив коліно.

— Bi-i-i, vi-i-i, vi-i-i!

Збуджений пронизливий вереск озвався відлясками в тунелі, сповнюючи Квінта невимовним жахом. Тварюка не просто скуштувала крові — кров їй припала до смаку!

Квінт зірвав із шиї хустину і, кривлячися з болю, тugo обв'язав нею коліно, щоб затамувати кров. Треба було урвати за собою слід зі спокусливих червоних крапельок, що ним біг хижак.

Він випростався і плигонув чимдалі вперед. Кров стуго-ніла у скронях. Серце у грудях товклося як навіжене. Звідусіль, заглушуючи скельне дудніння, знову долинали заходи вітру. Тільки тепер вони поновилися, і тільки тепер до парубійка дійшло, що ще зовсім недавно їх не було. І ще щось одмінилося. Повітря було свіже, прохолодне. Непохібний знак, що хлопець наближається до надворішньої поверхні скелі

— О Небо, порятуй мене! — пробуркотав Квінт. — Не заведи у глухий кут, дай добігти до виходу і щасливо звідси вибратися.

А за мить він побачив ще дещо.

Спочатку мозок відкидав свідоцтва очей. Хлопець подався вперед і мацнув клаптик тканини, завислий на скельному гостряку. Так і є! Саме тут професор зачепився своєю мантією. Він ішов правильно. Перша втішна вістка по вступі до цієї страхітливо темної, моторошної системи тунелів! Ба більше, червоне світло начебто перестало блимати, а мерзосвітнє плямкання завмерло. Невже він одірвався від тварюки?

За мить хлопець уздрів мерехтливе світло перед собою — і похолос. Ну, звісно ж, гидомирна тварюка не відстала! Як він міг таке подумати? Так чи так, а страховисько примудрилося перейняти його. Не зводячи зі світла лячного погляду, Квінт позадкував. Від гучних звуків у себе за спиною він став стовпом. Дріботіння, рохкання, гарчання... Хлопець обернувся і побачив друге світельце, яскравіше, ніж досі. А бодай тобі, їх тут двоє!

— Я в пастці! — зойкнув Квінт. Його долоні стали вологі та холодні, по шкірі під чубом забігали мурашки.

Куди йти? Уперед? Назад? Дріботіння дедалі гучнішало. Ні, таки вперед! *На відчай душ!*

Зсунувши брови, Квінт добув ножа, піdnіс ліхтаря і рушив далі. Він згадав батькову науку самооборони. Науку Вітроногого Шакала. У такій ситуації найкраща, якщо не єдина, оборона — напад. Завваживши найменший рух, хлопець як стій мав ринути вперед і завдати удару ножем.

Квінт дістався вузького закруту. Він спинився і перш, ніж рушати далі прислухався. Іззаду засопіло з новою силою. Клята тварюка наступала на п'яти. Серце шалено закалatalo, м'язи напружилися — хлопець порвався вперед. Світло здавалося, як ніколи, яскравим. Квінт глибоко вдихнув повітря, звернув за ріг, і...

— Дякувати Небу! — промурмотів хлопець.

Тепер світло мало червону забарву і не пульсувало. Яри-ми рожево-блакитними тонами мінився новий ранок. Мало не плачуши з полекші та захвату, Квінт продибав останні кілька кроків до сяйного кола і ступив на прискалок. Нарешті він вирвався зі страхолюдних кам'яних щільників.

На вершечку клітки сидів білий кruk. Тільки-но Квінт сягнув до дверцят, щоб відчинити їх, птах хрипко закричав, підскочив близче і довбонув його своїм гострюющим дзьобом. Квінта охопила сліпа лють.

— Гадаєш, ти мені страшний після втечі від... від кровожерних чудиськ? — желіпнув він. Хлопець тицьнув кулаком у птаха, який знову закричав, блискаючи своїми жов-

тими сліпаками. — Гадаєш, я злякався? — заволав він, стукаючи птаха вдруге. — Ну, скажи, гадаєш?

Гучно залопотівши крильми, величезний птах злетів у повітря і шугонув угору, не перестаючи обурено лементувати. Квінт відчинив двері клітки і вже збирався ввійти всередину, коли з тунелю долинув якийсь гармидер.

Юнак озирнувся і завмер.

— Професоре! — закричав він. — А тепер... а тепер що вас спіткало?

Коли Квінт допомагав професорові увійти в небову клітку, хлопців погляд упав на медальйон високого посадовця на ший Найвищого Академіка. На печатці грало ясне сонячне світло, вияскравлюючи славнозвісний різьблений візерунок із зображенням жмути блискавок. Обличчя вченого повивала задума...

— Квінте... — очамріло простогнав Лініус.

— Професоре, — спустив його учень із хмар на землю. — Даруйте, але зараз, прошу вас, тримайтеся міцніше. Ще мить — і ми вдома.

· РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ ·

ЗМОВИ ТА ПДСТУПИ

— **Б**ін — що? — скрикнула Маріс.
Квінт тривожно розширнувся. Кілька учнів-вітроловів, не дійшовши до вітровежі, зупинились і витрішилися на них. Квінт схопив Маріс за руку і завів її за вежу.

— Не галасуй, — шикнув хлопець. — Нам зараз аж ніяк не випадає привертати до себе увагу.

— Вибач, — перепросила Маріс. Її голос звучав ледь провинно. — Просто... я не можу повірити...

— Я розповідаю тільки про те, що сам бачив і чув, — запевнив Квінт. — Там, унизу, він тримає під замком якусь істоту.

Маріс похитала головою.

— Що за істота? — запитала вона. — Ручна тваринка на кшталт Мізинчика? Чи сторожова тварина? Чи може...

— Воно говорило, — урвав Квінт.

Маріс роззвялила рота.

— Говорило? — прошепотіла дівчина. — Просто повторювало слова? Може, так само, як папугач або пересміхун?

Квінт тріпнув головою.

— Воно благало, — пояснив хлопець. — *Умовляло*.

— Виходить, розумна істота, — зітхнула Маріс. — Мабуть, щось на в зірки примата-гобліна чи троля... І, безперечно, страшна, судячи з батькових ран. Я боюся, Квінте. Він тільки живий та теплий.

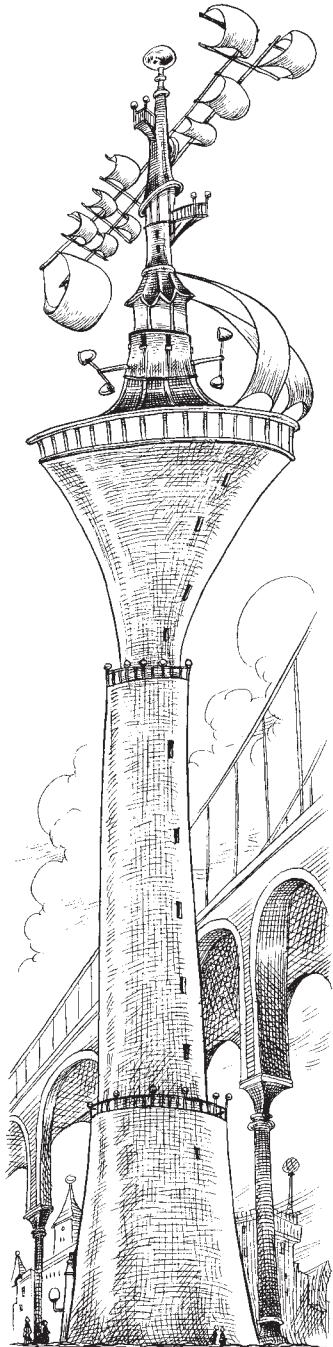
— Знаю, — кивнув головою Квінт, згадуючи, як Лініус Паллітакс вилазив із тунелю. Кульгав так, що гospоди, та й годі, уся мантія — закривавлена. А потім, коли бідолаха підвів голову, Квінт аж закричав: вухо у професора висіло на ниточці, немов хтось допіру силкувався його відірвати. Вочевидячки істота з таким кволим, жалісним, нещасним голосом була здатна на відчайдушний опір.

У Квінтовій пам'яті знову зринули професорові слова, які він спершу пустив повз вуха.

— Твій батько назвав його *злюкою*, — стиха промовив хлопець.

— Ще б пак не злюка — отак немилосердно його зранити! — звертенилась Маріс. — А все ж... — вона замовкла. Квінт чекав, поки вона озветься знов.

У глибокій тиші чути було тільки легке лопотіння поворотних вітрил високо над їхніми головами, які то надималися на реї, то знов опадали; і хоча вітру майже не було, висока вежа вітроловів фіксувала найменший його подмух.

— Усе ж що? — запитав Квінт.

Маріс звела очі.

— Не знаю, — відповіла вона. — Просто я намагалась уявити собі, як би я поводилася, коли б мене замкнули живосилом.

Квінт співчутливо кивнув. Він розумів, як нелегко було Маріс уявити, що її батько ступив на слизьку стежку. Думка, що вона здатна поставити себе на місце невідомої ув'язненої істоти, підбадьорювала хлопця.

— Нам треба туди спуститися, — рвучко мотнула вона головою. — Ти повинен узяти мене з собою, Квінте. Я маю на власні очі побачити, що там койтесь. І якщо ми впевнимося, що... — Вона завагалася. — Якщо мій батько... — Їй перехопило горло і вона замовкла.

— Ми вчинимо правильно, — хапливо запевнив її Квінт. — Я... — Несподівано вгорі різко заскрготіло. Задерши голову, він угадів, як ті самі два вітролови злодійкувато втягують свої голови назад у дымницю. — За нами хвіст, Маріс, — шикнув хлопець. — Гайда звідсіля!

Віадукові сходи, як завжди, повнилися чутками та плітками, таємними змовами та наклепами, аж повітря над ними сичало, неначе та стиснена пара, що нині вихоплювалася стовпом із кислотно-туманних кубів на даху розкішного Коледжу Хмар. І слова тут теж, як і згадана пара, були розжарені, отруйні, інколи туманні, інколи кришталево ясні. Вони засвідчували близькість якоїсь драматичної події. Із відкритого неба насуvalася Велика буря. У Санктафраксі — навіть якщо лише наполовину вірити чуткам — мала вибухнути ще більша буря.

На західному боці вісімнадцятого сектору було велелюдніше, ніж завжди. Окрім звичних поодиноких словоблудів та нероб з їхніми зловорожими теоріями та попередженнями про кінець світу, сюди заявилися і рідші гості, радячи раду на мармурових сходах. То були всілякі ворожбити, чревомовці, віщуни.

Про цих понур подейкували, ніби вони — останні з колись думних землезнавців, а нині заледве не карнавальні блазні, чиї знання про Темноліс звеліся до міфології та забобонів. Небознавці зневажали їх, але толерували — як живе свідоцтво нікчемності землезнавчих студій. Кожен з вішунів-голодранців був озброєний інструментарієм, відповідним до його “профілю”: болотяними самоцвітами, тілдерячими тельбухами, корінням крайдорожника. Одному з них — цибатому чолов’язі з більмом на оці та сивими баками — пощастило зібрати навколо себе найбільший натовп.

— Кістки ніколи не брешуть! — ревів він з несамовитою надсадою у голосі, вимахуючи вибляклим кістяком риби-болотниці перед носом найближчих слухачів. — Я був свідком вакханалії смерті та невтишного розпачу в Палаці тіней. Я бачив, як Найвищий Академік, огорнутий блакитним полум’ям, танцював із мерляками. — Голос його спав майже до шепоту. — Я бачив наше плавуче місто, наш укоханий Санктафракс, бачив, як його ковтав... — Голос його знову погучнішав. — Шматував своїми зубами... — Більмастий уже майже кричав. — І випльовував гемон... — І враз він зірвався на дикий репет. — Гемон, якого ми вивільнили своїм невіглаством та амбіціями! Гемон, якого не стримають жодні тюремні грati. Гемон, такий страшний, що ніхто не втече від його жахливої пасії!

Натовп дружно ахнув. Нечасто віщуни лякали такими страхіттями.

— А як нам упізнати цього гемона? — зойкнув хтось.

— Це неймовірно важко, — відрік оратор, — бо він має змінювати свою подобу. Він потрафить розмовляти знайомими голосами і виступати в личині найрідніших і найдорожчих для нас істот. Він ошуканець, спокусник, найстрахітніша тварюка на весь Світокрай...

— Викапаний темнолесник! — пронизливо галаснув хтось із-поза юрми, і збіговисько вибухнуло реготом.

Хоча батьки та няньки і лякали цим лукавцем дітей усього Світокраю, розповідаючи про нього історії, від яких кров

холола в жилах, проте з дорослих у темнолесника вірили тільки представники найдиких племен та громад Темнолісу. Ті ж, хто покинув Темноліс і перебрався у Санктафракс та Нижнє місто, залишили в його нетрях не лише свої сім'ї, а й давні забобони; а корінні мешканці летючого Санктафракса чи Нижнього міста, що розкинулося під ним, взагалі ніколи не вважали страшні оповідки про цього злостивця за щось інше, ніж праці в німіфи та легенди.

Віщун роз'яріло вимахував риб'ячим кістяком.

— Смійтесь, смійтесь! — репетував він.

— Красненько дякую, добродію, — вигукнув хтось глузливо, і сміх залунав з новою силою.

Безстрашний віщун повагом повернувся кругом і зміряв на товп похмурим поглядом. Очі його зизували врізnobіч, і несила було вгадати, куди падав його погляд. Заляглатиша.

— Виходить, ви не вірите в темнолесника, га? — запитав він, переходячи на крижаний шептіт.

Ніхто не пустив пари з уст. Ніхто ані ворухнувся.

— Я знав мудрагелів, які не вірили у м'ясожерні дерева, але це не врятувало їх від пащеки жаского дуба-кривавника. У вашому невірстві, друзі мої, сила темнолесника. — Голос його став гучніший і різкіший. — Затямте мої слова, закарбуйте собі на лобі — темнолесник іде сюди! Земля поквітається за небо. Бо так написано на кістках!

Знявся легенъкій смішок.

— За кого ви нас маєте? — гукнув хтось.

— Виплодки Темнолісу! — гарикнув іще чийсь голос, і на-
товп почав розходитися.

Чутки про наближення години великої темноти та скор-
боти не були чимось новим на Віадукових сходах. Коли
віщуном із кістками болотниці тут іще й не пахло, весь
вісімнадцятий сектор Східного боку уже був охоплений
шалом азартних ігор. Попри загальний скептицизм щойно
почуті найсвіжіші віщування дуже скоро спричинили
нову хвилю ставок та парі. Посередники опинилися дослів-
но в облозі.

— Десять золотих монет, що в Палац тіней поцілить бли-
скавка, — оголосив високий учень-дощознавець в отороче-
ній хутром мантії.

— *П'ятнадцять* золотих монет, що Найвищий Академік
залишить свою посаду ще перед найближчою повнею, —
озвався його партнер.

Маклер занотував ставки й обміняв золоті монети на па-
перові жетони, де зазначалося як парі, так і ставки. Вище
на сходах уже ставили тільки на те, чи існує темнолесник.
На тиждень, добу, ба навіть на годину раніше ви могли
укласти парі на тисячу проти одного, що ця твар — не що,
як персонаж фантастичних казок та страхітних нічних сно-
видінь. Та тепер чутки посилилися, плітки обернулися на
ширу правду, і дехто вже божився, що знайомі їхніх знайо-
мих на власні очі бачили оте жаске чудовисько.

Ще вище на Віадукових сходах, у сімнадцятому секторі,
зібралася дивоглядна купка академіків. Розташовані по
центрю віадука, ці сходи — як східні, так і західні — були
чимось на кшталт нейтральної території, такою собі нічий-
ною землею, де інкогніто могли зустрічатися вчені, які
репрезентували різні школи і стояли на різних щаблях
мудрованої санктафракської ієрархічної драбини.

Попри те, що всі вони прибували сюди не в мантіях,
прикметних для тієї чи тієї школи, той, хто знав їх у вічі,
упізнав би з десяток-півтора заступників деканів, завсідни-
ків дев'ятого сектору на Східному боці, які захоплено го-
моніли про щось із рожевощокими учнями та підручними

відділу мрякошупізму. Здавалося, всі намагалися перекри-
чати один одного.

— А чи не тхне від таких пропозицій крайнощами? —
запитав хтось.

— Надзвичайна ситуація вимагає надзвичайних заходів, —
почулось у відповідь.

— Поведінка Найвищого Академіка негідна. Нестерпна.
Неприйнятна...

— І тепер він мусить піти!

— А що він не захоче звільнятися за власним бажанням,
то...

— Якщо хтось упирається, щоб не стрибати, його треба
турнути..

Крізь дедалі збудженішу гурму протискувався ніким не
помічений довгань у мантії та насолопленому низько на
очі каптурі. Ось він обернувся до свого напарника, і з-під
відлоги сяйнув срібний ніс-маска.

— Бачиш, як легко розпускати чутки, Пийпузо, — прошепотів каптурник. — Готовати ґрунт для змови, заколоту, сіяти розбрат...

Плескатоголовий охоронець, також виряджений у довгу накидку з відкоченим каптуром, енергійно кивнув головою.

— Усе йде куди краще, ніж я уявляв, — відказав він пошепки. — А як же сама операція?

— Усе готово, — почулася відповідь. Обидва сторожко о зирнулися. — Коли нині вночі Найвищий Академік сяде у свою клітку, то виявиться, що хтось обрізав линви...

Ще й досі перешіптуючись, Квінт і Маріс повільно чвалили понад центральним каналом, який відходив від вітровежі. Вода, гнана величезним колесом, — воно крутилося завдяки вітрилам на вітровежі, — текла вузьким каналом і, живлячи водогін, розходилася по всіх санктафракських буудівлях, окрім найдавніших і найзужитіших. Слухаючи Квінта, Маріс намацала в кишені шматочок небесного кришталю і розгублено жбурнула його в пінявий потік.

— Від того всього аж мороз іде поза шкірою! — озвалася вона

— Але те все було, — відповів Квінт. — Сопіння, форкання, плямкання — і оте сяйво. Багряне, Маріс. Багряне, як кров!

Маріс жахнулася.

— Мало того, що в щільниках і так завжди небезпечно, — сказала вона, — то, за твоїми словами, вони ще й кишать... кишать... ну, як їх там?

— Хвороба його знає, — відповів Квінт, хитаючи головою. — Зроду я ще не бачив чогось такого, не бачив і не чув. То ще велике щастя, запевняю тебе, що я живим виніс звідти ноги.

Маріс мляво усміхнулася.

— Маріс, — повернувся до неї Квінт, — чи ти *невна*, що тобі ще не перехотілося... не перехотілося туди?

— Що??! — блиснула очима Mapic.

— Я... я просто поцікавився, — пробелькотів Kvіnt. — Себто з огляду на оту стару каліку — нижньонебову клітку, а також на небезпечні кам'яні щільники, не кажучи вже про оте одоробло, оте криваво-червоне невідь-що, яке там унизу... З огляду на те все, тобі ще не пізно передумати.

— Передумати? — пирхнула Mapic. — Ти що, сказився, та я й гадки не маю міняти свою думку! Злякатися якихось диких зубощирів?! — I з цими словами вона повернулась і шпаркою ходою почимчикувала геть. — Чекай на мене на Західній пристані за годину після заходу сонця, — долинув до хлопця її голос.

Kvіnt непорушно стояв на місці й розгублено дивився услід дрібненькій, але сповненій рішучості постаті Mapic. Хлопцеві здавалося, ніби він ніколи не збегне цього дівчика.

· РОЗДІЛ ОДИНАДЦЯТИЙ ·

ВІЛЬНЕ ПАДІННЯ

Маріс стояла в темному коридорі перед замкненими дверима батькової опочивальні. Очі її були червоні, ноги тремтіли. Вона вже стільки стукала у двері, аж їй обдерлися кісточки пальців і тепер вони пульсували болем.

З її боку не надто гарно затівати щось потай від батька, а піти, не поцілувавши його на прощання, — це вже й зовсім казна-що! Це скидалося б на зраду. Та ба, вона мала розкрити таємницю підземної камери, хоч би яка жахлива та була. І в пригоді їй тут стане Квінт!

Маріс відчула приплив ревнощів. Чому батько вибрав для своїх доручень сина небесного пірата, а не звірився зі своїми таємницями їй, своїй дочці? Вона похитала головою. Знайшла час ятрити собі душу. Хоч би чим це пояснювалося, Квінт тут не винен. Навпаки, вона має бути йому вдячна, що він поділився з нею роздобутими відомостями, — а не впадати у пасію.

Маріс знову скупчилася на дверях. Їй направду хотілося побачити свого батька перед розлукою. Хай Лініус знає: Маріс його любить, Маріс пишається тим, що вона — дочка

Найвищого Академіка, байдуже, яка в нього душа! Аби тільки він пустив її до себе!

— Відчини! — ячала дівчина і тарабанила по дверях ще несамовитіше. — Заради Неба, впусти мене...

Почувся металевий брязкіт, і в замку повернувся ключ. Прочинилися двері, в отворі з'явилися пухкі риси Вельміної тварі.

— Панночко Маріс! — гарикнула трольчиха. — Що означає цей весь гармидер?

— Я хочу бачити батька.

— Батько спочиває, — злагідніла Вельма. — Він суворо заборонив мені впускати до себе.

— Але...

— Маріс, Найвищий Академік щойно пережив жахливий струс, — пояснила вона. — Він і говорити про це не захоче...

— Ба ні, зі мною він говоритиме, — не здавалася Маріс. — Я певна. Він...

Вельма вийшла в коридор, причинивши за собою двері.

— Яблучко моє солоденьке, — звернулася вона до дівчини, ніжно плескаючи її по щоці. — Надто ж він наполягав, щоб до нього не пускати тебе.

— О! — Маріс сперло дух. До горла підступив клубок. — Він... він меневже не любить? — пропшепотіла вона. У кутиках її очей заблищають слізози.

— Не любить? Ні, зві-

сно ж, він любить тебе, дурненька. Того-то й не хоче, щоб ти бачила його в такому вигляді, як зараз. На його обличчі живого місця немає від подряпин та саден, а на вусі — глибоченна рана... — Вона звела догори брови. — Зрозумій, Маріс, ти й сама виглядаєш не бозна-як. Ніс червоний, очі позапухали і позапалювалися... — Вона витягла з фартушної кишені заяложений носовичок і простягла Маріс.

Дівчина взяла хустину, втерла очі й висякалась.

— Вибач, — перепросила вона. — Я просто дурна. Крім того, батько зараз мабуть дуже стомлений.

— Спить як після маківки,—кинула головою Вельма. Маріс мужньо всміхнулася.

— Спасибі тобі, що ти за нимдоглядаєш, — промовила вона. — Я знаю, ніхто так про нього не подбає, як ти. Просто перекажи йому від мене... скажи йому... — Вона подалася вперед і поцілуvalа няньку в кінчик пружкого, мов гума, носа. — Скажи, хай там що, а я його люблю.

— Неодмінно скажу, — запевнила її стара трольчиха.

Дивлячись, як коридором віддаляється її вихованка, Вельма раптом відчула легку гризоту. Брехати Маріс завжди було для неї мукою. Але жодна сила у світі не змусила б її сказати всю правду про те, як виглядав і як почувався Найвищий Академік. Широкий, просяклив кров'ю бандаж, о б'язаний навколо голови і сам собою справляв тяжке враження, але жах, застиглий у його очах — того жаху трольчиха не зуміла б описати жодними словами.

І все ж Лініус Паллітакс не спав, як запевняла Вельма. Він сидів у ліжку — недвижний, напруженій, скоцюроблений, а в очах його світився невимовний жах, навіяній побаченим у підземеллі.

— Щось вона опізнююється, — промурмотів Квінт.

“За годину після заходу сонця”, — сказала вона. Сонце зникло за обрієм, коли було п’ять хвилин по сьомій, а ратушні дзигарі вже ось-ось виб’яту. Тривожними

очима Квінт нишпорив по всій Західній пристані, шукаючи Маріс.

— Де ж ти, Маріс? — бубонів він.

З настанням темряви почала різко падати температура, знову повіяло крижаним холодом. Щоб не замерзнути, Квінт тупотів ногами і вимахував руками. І, звісно, ходив — туди-сюди, туди-сюди...

Попри всі свої намагання не муляти чужих очей, Квінт знов, що вже викликав підозру в одного з охоронців пристані — величезного, як гора, плескатоголового гобліна з глибоким шрамом, що тягся від чола до лівої щоки, спотворюючи обличчя. Зрештою гевал підійшов до хлопця.

— Ти вже тут крутишся майже дві години, — озвався охоронець. Він наблизив своє обличчя упритул до Квінтового. — Хто ти такий? — запитав він.

— Я... я учень, — пояснив Квінт, із чийого рота разом з диханням вихоплювалися клубочки пари. — Учень Най-

вищого Академіка, — додав хлопець, сподіваючись, що охоронець дасть йому спокій, почувши ім'я такого видатного вченого.

Так воно й сталося.

Однаке Квінт не міг не помітити іскорки зацікавлення в очах охоронця, коли той повернувся йти. І тривожно зачусив спідню губу: надало ж його бовкнути зайве! У Санктафраксі не заведено ділитися відомостями безкоштовно. Ну, та дарма! Зрештою, нашо здалася охоронцеві вивідана інформація? Кому він її перекаже?

Квінт роззирнувся, шукаючи очима гобліна, але плескатоголовець уже встиг зникнути за пеленою тьмавого клочкуватого туману. Пристань аж гула — стільки відбувало і прибувало пасажирів, проте гобліна так ніде Квінт і не побачив. І все ж повз його увагу не пройшло інше, вже знайоме йому обличчя.

— Я тебе пригадую, — пробубонів хлопець. То був тип зі срібним носом-маскою, якого він зустрічав на Віадукових сходах. Квінт уже намірився був привітатися з ним і вибачитися, що так зненацька отоді його покинув, аж щось його зупинило. Хіба не підозріло, що той чолов'яга так часто і так злодійкувато озирається?!? Може, він когось шукає? А чи, навпаки, уникає когось, хто міг шукати його самого? Постановивши не докупуватися до істини, Квінт нап'яв каптура на голову і зачайвся між двома дерев'яними лотками місцевих крамарів.

Дзигарі вибили дев'яту.

— Ну от, — мовив сам до себе Квінт. — Мабуть, щось таки сталося. Годі, більше не чекаю ані хвилини, — і з цими словами він, не відкидаючи каптура, наддав ходи і з розгону наскочив на якусь закутану постать, що поспішала йому назустріч.

— Даруйте, — вибачився Квінт, — я... — Зупинившись, він дивився перед себе на цупку накидку. Постать видавалася знайomoю. — Професор? — стиха запитав він.

Підвелається рука, та, що була в рукаві, відкинула каптура — і на Квінта поглянуло двійко стривожених зелених очей.

— Квінте, — почувся приглушеній голос.

То була Маріс.

— Ти! — скрикнув Квінт. —
Де ти пропадала?

— Я... я була... — почала
Маріс. Ліхтар тримтів у її руці,
обличчя скривилося. —
Не май на мене серця.

Квінт нахмурився.
Він не пригадував,
щоб колись бачив
Маріс отакою

— Я чекаю вже
цілу вічність, — злагіднів хлопець.

— Мені дуже прикро, Квінте, — стиха
вибачилася Маріс. —
Я ходила до батька.
Я хотіла...

Квінт затяг її в тінь між ятками. Плескатоголовий охоронець і тамтой підозрілий тип зі срібним носом тулялися
десь поблизу, тож вони з Маріс мали бути обачними.

— Як почувається твій батько? — пошепки запитав
Квінт. — Сьогодні вранці йому було так зле.

— Батько спав, — відповіла Маріс. — Я... я не хотіла його
турбувати.

Квінт кивнув головою. Місяць у третій чверті відбивався
у соляних кристаликах, застиглих на її щоці. Вона вочевидячки плакала.

— Тоді ходімо, — запропонував він тихо. — Ходімо побачимо на власні очі, що він знайшов. — Квінт нахилився
вперед, аби взяти дівчину за руку, але наштовхнувся на
щось холодне і тверде. — Що це? — прошепотів він.

Маріс підібрала широченні згортки батьківської накидки, і з-під неї визирнула важенна металева ковінька із хижо

загнутою карлючкою. На неї й наскочив Квінт. Хлопець здивовано звів брови.

— Про всякий випадок, — тихо пояснила Маріс. — Зрештою, ми обоє бачили, що зробило оте чудовисько з моїм батьком. А береженого і Небо береже.

Квінт промовчав. З такого боку Маріс він іще не бачив: дужа, рішуча, майже безжалільна, і, водночас, десь у глибині її зелених очей зачайвся страх. Квінт не міг не захоплюватись її сміливістю. Він поклав руку на колодку ножа у себе при боці.

— Про всякий випадок, — повторив хлопець.

Тримаючись у тіні, Квінт і Маріс задріботіли по Західній пристані. Пориви зимного вітру змушували туман клубочитися над мостинами і ще більше студили нічне повітря. Уподовж пристані на гаках висіли лойові світники, сяйво навколо них то яснішало, то темнішало, а вогники всередині світників то мерехтіли, то спалахували, а подекуди і жбукали назовні.

Що близче вони підходили до протилежного краю пристані, то густіший натовп виравав навколо. Галас, лемент стрясали нічне повітря. “Обережно — ззаду!”, “Спускаємось униз!”, “Сюди, сюди!” — кошикарі-перевізники перевозляли звичний потік купців, слуг, охоронців та академіків, снуючи туди-сюди між Санктафраксом та Нижнім містом. Здавалося, жоден із них не помічав двох підлітків, що торували собі шлях між ними, посугаючись до причалу, де стояла нижньонебова клітка, проте неприємне відчуття, що за ними не перестають стежити, посилювалося.

— Стій тут, — звелів Квінт своїй супутниці. Він відчепив припону, спустив клітку нижче і розчинив перед Маріс двері. Але щойно та залізла всередину, як клітку різко гойднуло.

Дівчина скрикнула і схопилася за гратегі.

— Мені це не подобається, — зронила вона.

— Незабаром звикнеш, — запевнив Квінт. — Вам, сухоземникам, завжди потрібен час, аби звикнути до висоти. Авжеж, — додав він, скоса поглянувши в бік дівчини, —

я стільки років збавив у небі, що не втрачу рівноваги і в найшаленішу бурю.

— Отже, я маю звикати до твоєї висоти та ще й ліхтарі засвічувати? — примружила очі Maric. — Може, у тебе вийшло б краще?

Квінт блідо всміхнувся. Його долоня, щоправда, вже загоїлася, але болісно нила щораз, як він згадував прикруоказію в світлиці з балконом.

— Вибач, — відповів хлопець. Він помовчав. — Я й гадки не мав тебе під'їсти. Просто мені страшенно подобається відчуття небесного польоту — важко уявити, що комусь воно незнайоме. Зрештою, якби ми не були створені для польоту, нам би ніколи не бачити летючих скель!

Maric боязко здригнулась.

— Облишмо про це, гаразд? — попрохала вона.

— Мовчу, — відповів Квінт. Він потер задубілі руки одну об одну, щоб поновити кровообіг, і схопився за костяного держака. — А тепер, Маріс, — звернувся він до дівчини, — на мою команду відпустиш корбового ланцюга.

— О... оцього, ти хочеш сказати, — запитала вона, зати-наючись як від страху, так і від холоду. І показала паль-цем на ребристий заржавілий важіль посередині ланцюго-г озвою.

— А то ж якого! — кивнув головою Квінт. — Смикнеш його донизу... Давай!

Тихенько крекнувши з натуги, Маріс повернула тугий важіль донизу. Клітка трохи нахилилась, ланцюг над її го-лововою ледь чутно брязнув і почав, ланка за ланкою, розмо-туватись. Дівчина сіла. Клітка поволенъки спускалася.

Маріс повісила свого ліхтаря і намірилася запалити кліт-кову лампу. Квінт наладнав гирьові важелі. Подібно до кож-ногого другого вправного повітроплавця, він усе робив маши-нально. “Вір своїм пальцям, а не очам”, — так дід навчав його батька, а Віtronогий Шакал — його.

Бліскуча порада! Навчитися так-сяк літати міг будь-хто, але назвати когось підкорювачем неба можна було тільки після того, як він розвинув у собі “чуття дотику”. Ба біль-ше: якби Квінт дивився на ті важелі, він би не постеріг двох типів, які виринули з темряви на причальному помості. Маріс і собі їх примітила, скинувши очима догори.

— У-ух, — здригнулася вона. — Ондечки наш знайомий слімак зі срібним носом. Отой, що з Віадукових сходів...

— Знаю, — відповів Квінт. — А другий — охоронець пристані. Він балакав зі мною раніше. — Хлопець помов-чав. — Скидається на те, що вони знаються між собою.

Клітка тим часом спускалася далі, й незабаром прибульці зникли з очей.

— Охоронця звати Пийпузо, — просвітила хлопця Ма-ріс. — Я впізнала його по татуюванню. А ще — шрам. Він колись служив у Палаці тіней, — додала вона, — поки бать-ко його не потурив...

— Потурив? — перепитав Квінт. — За що?

— Звичайна історія, — пояснила Maric. — Інтриги. Повдійна гра. Натоптував собі кишені... Бачив, він допіру залихав у куртку якогось капшука чи гаманця? Я б анітрохи не здивувалася, якби виявилося, що ця парочка щось замишляє...

Дівчина замовкла. Спуск супроводжувався свистом вітру в клітковому прутті. “Клац, клац, клац”, — бряжчав ланцюг.

— Якщо це не звичайний збіг, — озвався нарешті Kvint, — вони тримаються разом.

— Може бути, — підхопила Maric. — Скидається на те. Але тоді, наскільки я знаю Санктафракс...

“Брязь!”

Відолосного металевого скретоту задвигтів ланцюг, а за ним клітка. Щось тут не те!

Maric обернулася до Kvinta.

— Що то бул... А-а-а! — заячала дівчина, коли клітка з карколомною швидкістю раптом ринула вниз.

— Ланцюг! — зойкнув Kvint. — Він обірвався!

Брязкаючи, мов зрадник кинутим йому капшуком із золотими, ланцюг зірвався з коловороту. Клітка падала все швидше й швидше. Maric скочила з місця і припала до грат. Kvint ухопився за гирьові важелі, знов і знов тиснучи на гальмівну педаль.

У клітці завивав крижаний вітер, пронизуючи до кісток двох її переляканіх пасажирів і водночас остуджуючи летячу скелю до самісінького ядра. Несподівано Kvintові пальці відчули зміну швидкості. Він зрозумів це по важелях.

— Ми сповільнюємо падіння, — вигукнув хлопець. — Від холодного вітру камінь стає летючіший. — Він розплачливо озирнувся. — Але в нас кілька секунд, не більше. — Його руки стрибали по важелях, здіймаючись і опускаючись з усією проворністю, на яку були вдатні. — Maric! — зойкнув Kvint. — Тобі видно отвір у скелі? Десь під нами...

Maric ухопила ліхтар і присвітила ним у напрямі печеристої поверхні скелі.

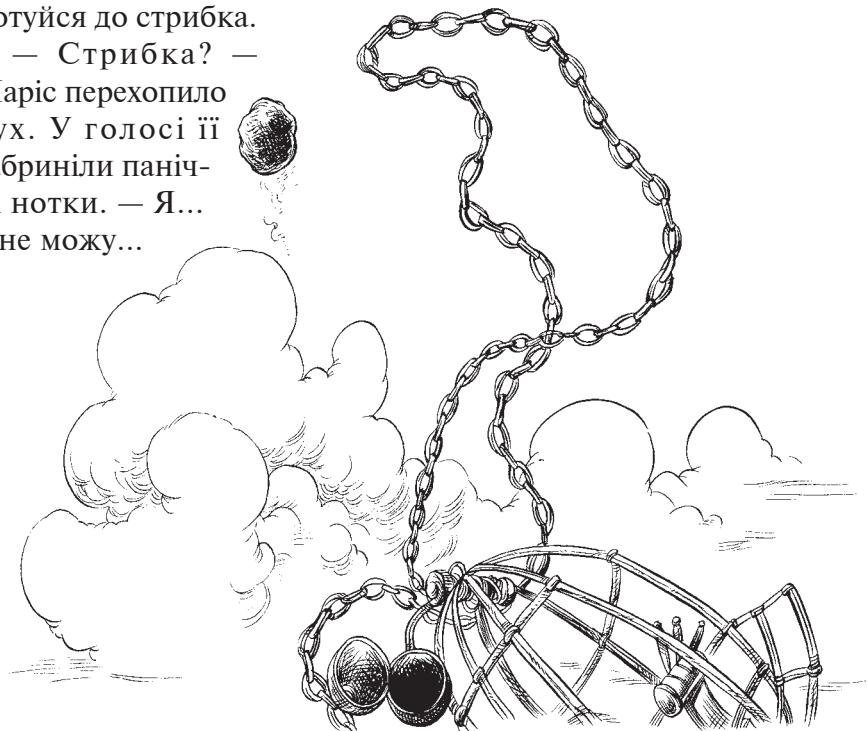
— Ні... — сказала вона. — Ні, я... О, бачу!
— Де? — прокричав Квінт.
— Лі... ліворуч від нас.
— Ліворуч, — повторив Квінт, гарячково переладновуючи важелі. — Скільки градусів?
— Градусів? — здивувалася Маріс.
— Уяви собі, що перед нами годинник, — занетерпеливився Квінт. — Скільки хвилин до дванадцятої?
— П'ять, — визначила Маріс. — Може, трохи менше...
— Двадцять п'ять — тридцять градусів, — похмуро проговорив Квінт, не перестаючи опускати зовнішні гирі. Клітка падала далі, але вже тихіше і під потрібним кутом. Поверхня скелі вимальовувалася ближче. Назустріч їм наблизався вхід до тунелю. Хлопець закріпив гирьові важелі, дістався до дверей і рвучко розчахнув їх навстіж.

— Що ти робиш? — скрикнула Маріс.
— Ми повинні вибратися звідси, поки не пізно, — пояснив Квінт. — Ну-бо, Маріс.

Готуйся до стрибка.

— Стрибка? —

Маріс перехопило дух. У голосі її забриніли панічні нотки. — Я...
я не можу...

— Ти мусиш! — напосідав Квінт.

Повітряна клітка спустилася ще нижче. Нора у скелі поблизчала.

— Дивись на отой прискалок, — показав Квінт. — Цибаймо на нього.

— Ні, Квінте, — злагала Маріс, — він...

Та Квінт уже її не слухав. Ухопивши дівчину за руку, він шарпнув її до виходу з клітки.

— Ні! — зойкнула Маріс.

Нараз кінець важкого кліткового ланцюга, — досі він падав куди швидше, ніж сама клітка, — випередив її і, різко шарпнувши знизу, безладно захитав нею, вибиваючи плавучий камінь з його місця. Почалося вільне падіння.

— Квінте! — заверещала Маріс і розpacливо вп'ялася в його руку.

— Стрибай! — закричав Квінт. — *Нужбо!*

І вони вдвох вискочили з падучої клітки. Маріс відчайдушно верещала, провалюючись у пустку, Квінт міцно три-

мав дівчину. А за мить обое, відчайдушно вчепившись одне в одного, з усього маху гримнули на прискалок. Ліхтар у руці Маріс торохнувся об камінь, засичав і згас.

Позад них почулися рип та тріск, і нижньонебова клітка разом з ланцюгом шугнула вниз попри них. За кілька секунд пролунало гучне тараraph! — і повітря прошив чийсь з оїк. Потім запала тиша. Маріс зіп'ялася на тремтячі ноги і допомогла підвєстися Квінтові.

— Таки наша взяла! — промовив хлопець.

Маріс напружено проковтнула клубок у горлі, поглянувши вниз на стрімку поверхню плавучої скелі. Її крутій вигин затуляв землю просто під ними, і дівчині не було видно решток небової клітки, однаке вона знала, що вони там — покручені, понівечені, потрощені вщент. Така сама доля спіткала б і їхні тіла, якби їм не пощастило виплигнути.

— Не наша, а твоя, — стиха поправила вона хлопця. — Ти порятував мені життя, Квінте. — Її обличчя спохмурніло. — А ланцюг не обірвався. Його хтось перетяв. Мабуть, чи не отої незнайомець з охоронцем. Квінте, вони хотіли нас убити!

Квінт похитав головою.

— Вони вбивали не нас, — зауважив він. — Вони полювали на твого батька, а ти була в його киреї, от вони, певно, й переплутали тебе з ним.

Обое як на команду звели вгору очі. Високо-високо над ними, видаючись не більшими за пару лісових мурах, проти освітленої Західної пристані вирізнялися дві постаті. Вони стояли на краю балюстради і зирили вниз.

— Ось вони, — гірко озвався Квінт. — Наші недолугі вбивці.

— Ну, що ж, дамо їм те, чого вони хочуть, — вирішила Маріс, знімаючи почеплену на рукаві ковіньку і скидаючи з плечей широченну батьківську кирею. Зжуужмивши її, дівчина штурнула одежину вниз на скельну кручу. Те саме зробив і Квінт. — Принаймні якийсь час негідники будуть переконані, що замах удався. — Вона знову повернулася до Квінта і зустрілася з його пильним поглядом: вираз у хлоп-

ця був похмурий. — Не хнюп носа! У них нічого не вийшло. Ми живі.

— Може, ти цього не постерегла, — пирхнув Квінт, — але ми стоїмо на бічному виступі плавучої скелі, за сотні ступнів од землі. Нам не скочити надолину. Нам зась лізти вгору чи вниз. Ми без заспинних крил. Як нам бути? Скажи мені — як?

Маріс спокійно зорила на нього.

— Робитимемо те, заради чого сюди прийшли, — відповіла вона, сердито блиснувши зеленими очима.

· РОЗДІЛ ДВАНАДЦЯТИЙ ·

Блискуни

— аріс, будь ласка, не хилитай ліхтарем, — попросив Квінт, насилу тамуючи роздратування в голосі. Він шукав на стіні чорних крейдяних стрілок, але з дівчини була кепська помічниця. — Я не можу гаразд розгледіти.

— А чого б не потримати тобі? — відрубала Маріс. Квінт напружився. У її голосі знову бриніли зверхність і холодний гнів, що їх він уже чув у Палаці тіней та у Водограйному домі... — Ой, пробач, я й забула, — додала вона. — Тобі ж вогонь вадить, правда?

Квінт одвернувся від неї і проковтнув терпкий клубок у горлі. Він прискіпливо вивчав стіну. Бракувало ще тільки сварки: тут хоч би не схібити зі шляху!

— Сюди, — оголосив він нарешті, показуючи вздовж тунелю. Він підібрав ковіньку, що принесла з собою Маріс, і рушив у дорогу.

Усе було зовсім не так, як тоді, коли Квінт уперше вступив у тунель кам'яних щільників. Тоді він просто супроводжував професора, не знаючи, куди той іде. А тепер уже сам був за провідника, і тільки від нього залежало, щоб вони

з Маріс не загубилися у нескінченному лабіринті мінливих тунелів. Спершу Квінт спробував пустити Маріс попереду. Та це себе не віправдало. Маріс було все видно, але вона погано уявляла, чого їй шукати, а Квінт, уdatний непомильно розпізнati позначки, ледве міг щось бачити. Йти пліч-опліч у тісному тунелі було зовсім ніяк, тож лишилося одне: помінятися місцями.

Отак було куди краще: Квінт ішов попереду, а Маріс ступала слідком, тримаючи ліхтаря високо над його лівим плечем. Тривога на обличчі в хlopця від близького сусідства яскравого, гарячого полум'я малювалася ще виразніше. Закусивши губу, він вдивлявся у дивну, лиховісну тьму перед собою. Повітря, червонувате і немовби підсвічене, мерехтіло, спалахуючи вогниками далеко попереду.

— Пробач мені, — шепнула Маріс йому на вухо.

— А ти мені, — відповів Квінт. — Нам і без сварок вистачає клопоту.

— Маєш на увазі наші мандри у кам'яному щільнику? — з питала Маріс.

Квінт кивнув головою.

— Це найнеприємніше місце з усіх, де мені доводилося бувати, — пояснив хлопець. — Нескінчений лабірінт тунелів. Безперервні зміни у скельних глибинах... — Він здригнувся. — Нам краще не спинятися.

Та не тільки кам'яні щільники непокоїли Квінта. З голови йому не йшли чудовиська, які знайшли притулок у цьому страхітливому місці. Ще свіжі були спогади про те, як щось переслідувало його під час попередньої візити. Про багряне мерехтливе світло. Про дрібцювання, сопіння і гарчання та про те, як таємнича тварюка кричала від неприхованої насолоди, поласувавши Квіントовою кров'ю.

Хлопець пристав. Вони дійшли до місця, де тунель розгалужувався, і Квінтові слід було зосередитися, щоб вибрати правильний шлях. Поки він ретельно оглядав стіну, крижаний дріж пройняв його до п'ят. Сумнівів не лишалося: за ним стежать!

— Оце воно? — запитала Маріс, показуючи на велику, неправильної форми стрілку на стіні одного з входів.

— Так, — непевно відповів Квінт. — Так, це тут. Ходімо.

Вони мовчки звернули в тунель ліворуч і дедалі заглиблювалися у скелю. У повітрі навколо них почали заходити зміни. Свист прищух, зате посилився гуд і ставало гаряче. Невдовзі Маріс і Квінт утирали піт із чола і порозстібали одяг, не легше їм було і від того, що стежка круто вела вгору. Раптом Квінт зупинився. Маріс із розгону наскочила на нього, і ліхтар несамовито захилітався.

— Що там таке? — запитала дівчина.

— Ми загналися не туди, — відповів Квінт.

— Не туди? — перепитала Маріс, і в її голосі знову забринів холодний гнів. — А я гадала, ми йдемо шляхом, що ти позначив.

— Ми так і йшли, — заходився пояснювати Квінт, намагаючись не втрачати самовлади. — Бачиш, коли я супроводив твого батька, ми йшли рівним тунелем. А цей тунель...

— Пнеться вгору, — докінчила за нього Маріс. І тяжко зітхнула.

— Мабуть, десь збочили, куди не слід, — припустив Квінт. — Доведеться вертати назад.

— О, яка радість! — промовила Маріс безбарвним голосом. Вона вже не сердилася — просто була стомлена. — Ти хочеш сказати, ми заблукали. — Її енергія, здавалося, враз із гасла. Дівчина важко опустилася на тунельну долівку. Ліхтар у неї під боком почав тъмяніти — закінчувалися запаси тілдерячого лою.

— Нам не можна відступати, — проголосив Квінт. Він нагнувся і насилу змусив себе підняти ліхтаря. — Гайда, Маріс, — звернувся він до дівчини. — Якщо я можу присилувати себе нести цього ліхтаря, то ти можеш присилувати свої ноги нести тебе.

Маріс мовчки затулила обличчя руками.

— Маріс, ну, будь ласка! — наполягав Квінт. — Ти мені потрібна. Я не впораюсь із цим без тебе.

Він простяг руку. Маріс повільно звела голову. В очах її стояли слізози, але десь у глибині чаївся і такий знайомий уже Квінтові вираз — твердості й безстрашності. Вона всміхнулася, взяла простягнуту руку і підвелася з землі.

— Вибач, — перепросила ще раз.

Маріс забрала ліхтар у Квінта. Та щойно взяла його в руку, як полум'я засичало, згасло, і їх огорнув гнітуючий морок. Квінт роззирнувся, нижучи його очима. Хоча морок у тунелі й не був смоляний, ледь помітного, кволого

світіння камінних щільників видимо не вистачало, аби щось розгледіти.

— Тепер буде ще важче, — виснував хлопець.

— Отже, я мала рацію, — понуро ствердила Maric. — Ми таки заблукали.

Її слова озвалися свистуючою луною і завмерли вдалині. Унизу в тунельній пітьмі блимали дрібні світелка — то крижано-блакитні, то ядучо-зелені.

Квінт бачив Maric перед собою — її сильветка бовваніла проти тъмяного сяйва. Голова знову похнюплена, плечі опущені. Юнак узяв дівчину за руку.

— Усе буде гаразд, Maric, — підбадьорливо мовив він. — Ось побачиш.

Краєчком ока він помітив, що купки летючих вогників-бліскунів міняють свій колір на пастельно-рожевий та на зелений.

— Ale як ми дамо собі раду, Квінте? — запитала Maric. — Як? У такій пітьмі шукати стрілок даремна праця. Сам же бідкався.

— Нелегка це річ, я сказав, — поправив Квінт. — Ale можлива. Так, тут важко щось побачити, але в такому разі... в такому разі ми посуватимемося навпомацки. Поки ми йтимемо в один і той самий бік, трясця нас не вхопить.

— Посуватимемося куди? — поцікавилась Maric. — Mi ж як сліпі кошенята. O, Kвінте, це марна річ!

Тунель загув од її розплачливого вигуку. Долу з легеньким шурхотом заструміла цівка піску. Раптом ряхтиве світло сяйнуло яскравіш, як перше. Воно спалахувало й гасло, спалахувало й гасло...

— Бачила? — тривожно прошепотів Квінт. — Що воно таке?

Maric засмучено кивнула головою. Вона намацала хлопців камзол і корчовито вхопилася за нього.

— Гадаю, близкуні, — прошепотіла дівчина. — Хоч мені ще ніколи не випадало бачити їх стільки. — Вона напружено проковтнула клубок у горлі. — Мені це не до душі.

— Скидається на те, що вони зрозуміли твою мову, — зауважив Квінт. Він помовчав. — Чи здатні блискуні на таке, як ти гадаєш?

— Не... не знаю, — відповіла Маріс. — Може, й так. — Вона відпустила Квінта камзол і знову вп'яла очі в пітьму. Летючі вогники шастали туди-сюди. Звідкись із глибини тунелю долетів товстий лиховісний рев. — Вельма розповідала, що здатні, — докінчила вона нарешті.

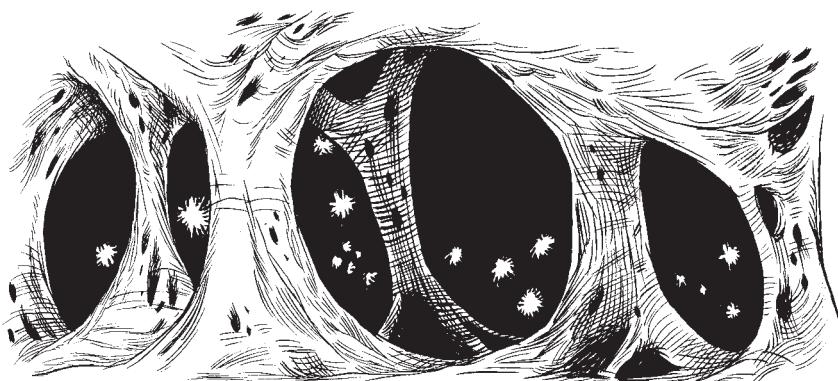
— Вельма розповідала? — перепитав Квінт.

— О, так, — відповіла Маріс, тривожно поводячи на всі боки очима. — Вона переконана: ці потвори знають, що котяться в наших душах, і реагують на зміни нашого настрою. Наприклад, вона запевняє, що ті блискуні, які збігаються до Віадукових сходів на щорічний Парад телепнів, світяться і міняться теплими барвами, зовсім не так, як блискуни ряхливі, мигтючі, що їх набивається на похорон у Каменосад. — Вона здригнулася. — Аби ти знов, не кожен уміє бачити їх, як Вельма. — Дівчина трохи помовчала. — А ще вона вважає, що нікому з них не можна вірити.

Вогники спалахували і мінилися ясним світлом.

— О! — вигукнув Квінт. — Знову почалося. Щоразу, як ти починаєш говорити, вони блимають! А коли говорю я... — Він задумливо нахмурив брови. — Судячи з того блимання, яке спричинюєш ти, краси їм не позичати. Цікаво, як вони виглядають насправ...

— Hi, Квінте, — різко урвала Маріс. — Кажуть, треба остерігатися дивитись блискунові в живі очі.

Квінт знову тривожно стенувся.

— А хіба що? — запитав він.

Маріс знизала плечима.

— Можна накликати на себе лихо, — похмуро відповіла вона.

Чудородні вогники, — ще мить тому вони світилися помаранчевим та червоним, — раптом яро заяскріли. Деякі попливли геть уздовж тунелю, інші — всотувалися в дірчастий камінь і щезали з очей. З темних глибинчувся тихий рик.

Пригинаючи голови, Квінт і Маріс посувалися тунелем далі. Зупинятися не випадало. Квінт озирнувся через плече.

— Але... але що ж воно таке? — запитав він.

— Кажуть усячину, — знизала плечима Маріс. — Дехто подейкує, що то заблукані душі академіків, померлих за межами Санктафракса, далеко від білих круків, покликаних звільняти від плоті їхні кістки, аби душі небіжчиків могли полинути у відкрите небо.

— Душі мертвих академіків, — промурмотів Квінт, відчуваючи, як на потилиці ворушиться волосся.

— А дехто править, ніби то демони Темнолісся, — вела далі Маріс, — безіменні демони з найглуших лісових нетриш. Є ще й такі, що мають їх за духів самих кам'яних щільників...

Квінт затремтів. Лиховісно замерхтіли світелка. Погучінішало моторошне гарчання

— А втім, хто знає? — сказала Маріс, слідом за Квінтом намацуячи собі дорогу в тунелі, ю у голосі її забриніли викличні нотки. — Усі байки, які можна почути в Санктафраксі, приоздоблені та перебільшені. Чому ж цим бути винятком?

Вогні пригасли й відступили. У повітрі немовби чулися зітхання. Квінт намацав руку Маріс і міцно її потиснув.

— Знаєш, ти геройська дівчина, — сказав він просто.

Маріс зіщулилася знов.

— Це нелегко, — зізналася вона, озираючись на гнітуючу пітьму кам'яних щільників. — Яке мені тут усе ненависне!

— Знаю, — промовив Квінт. Він замовк, подумки картаючи себе, що через нього вони заблукали в цих тунелях-лабіринтах. — Скоро ми дійдемо до розтоки, де збилися зі шляху, еге ж, дійдемо, я знаю, — озвався він нарешті. — А потім уже вирішимо, куди нам іти — назад до входу в тунель чи до камери.

— О, ні, далі до камери, — сказала Маріс. — Тільки так! Дійти майже до кінця, а тоді повернати голоблі??!! Крім того, якби мій батько... — вона затнулася на півслові. — Квінте, диви! — вигукнула дівчина.

— На що? — скрикнув він.

— Там, — показала Маріс. — На стіні біля твого ліктя.

Тунель повнився дедалі голоснішим відлунням стогонів та рику. Блимали вогники. Квінт обернувся, і серце йому тъохнуло, коли він побачив, на що показувала Маріс. Цього разу вже не могло бути жодних сумнівів — на камені видніла одна з чорних крейдяних стрілок, накреслених його рукою.

— Дякувати Небу! — вигукнув Квінт. — Я так і знов, що ми її знайдемо.

Вони рушили, куди показувала стрілка. Тунель тут був ширший, і вони вже могли йти пліч-о-пліч. Квінт тримав ковіньку. Маріс стискала в руці ліхтаря: ануж у камері знайдуться запаси тілдерячого лою — тоді він допоможе їм відшукати дорогу назад! Уперше, відколи вони ступили в оці тунельні лабіринти, Квінт і Маріс без тіні зневіри дивилися на поставлене перед собою завдання.

— Вважай, ми вже там, — заявив Квінт.

— Здорово! — озвалася Маріс. — Тепер, коли ми вже стільки пройшли, гріх повернати назад, поки не з'ясується, що ж там в отій таємничій печері.

— Згоден, — підхопив Квінт. — Мені...

— У-у-ух!

Квінт зупинився й, обернувшись, побачив, як його супутниця легенько потирає збоку голову.

— З тобою все гаразд? — занепокоївся він.

— Пусте, — відмахнулася Маріс, — просто бахнулася головою об камінний залом, ген там.

Квінт поморщився.

— Дай-но погляну, — запропонував він.

— Кажу ж, нічого страшного, — запротестувала Маріс. — Слово честі.

На її волоссі блищають щось вологе і липке. Квінта враз охопив нестяжний страх.

— Maris! — ледь вимовив він. — Maris, ти ж уся в крові!

Голос його відбився луною. Тунелі застугонали. Далеко перед ними заблимиали, засяяли вогники.

— Еге? — безжурно запитала Maris. Вона глипнула на свої пальці. — А й справді, — муркнула дівчина. — Ото велике діло — подряпина...

— Hi, Maris, — заперечив Квінт глухим від жаху голосом, пригадуючи свої останні відвідини камінних щільників. — Ти не розумієш. Ота тварюка, що я тобі розказував... ота здоровенна червона потвора... вона йде на запах крові...

Крізь похмуре гарчання і стогони пробивалися форкання та сопіння. І згуки ті дедалі близчали! Охоплений дикою панікою, Квінт ухопив Maris за руку.

— Воно суне до нас! — закричав хлопець. — Мерщій, Maris! Треба негайно звідси вимітатися, поки ще не пізно!

І обое помчали темним коридором. Чалапання та форкання за спиною чимраз гучнішали. Було вже не до жартів. За ними щось гналося. Щось таке, від чого не випадало ждати добра.

— Боржій! — квапив Квінт. — Боржій! А то...

— Vi-i-i, vi-i-i, vi-i-i!

Квінтові аж серце замліло, коли цей моторошний пронизливий вереск виповнив тунель. Тварюка напала на кров Maris — і смакувала нею з неменшою насолодою, ніж Квінтовою! Хлопця пройняла шалена дріж, коли облизування та плямкіт стали ще несамовитішими

— Vi-i-i, vi-i-i-i-i!

Нараз майже в них за спиною почулась якась шамотня, щось заревіло, і в тунелі стало видно, як удень. Квінт спіткнувся і важко гримнув на долівку. Повітря над його головою

стало тепле і затхле. Воно лускотіло і завивало. Воно сичало і блимало.

А потім запала тиша. Квінт тривожно розширнувся довкіл.

Тунель знову був залитий тьмяним червонястим сяйвом. Поторни ніде не було. Як і Маріс!

— Квінте, — долинув до хлопця її крик, відбитий довгим тунелем.

Квінт зірвався на ноги. Жахлива бестія щойно скуштувала крові — крові Маріс — а тепер запопала і саму дівчину! Квінт грізно стис ковіньку. Його темні очі палали.

— Я йду! — відгукнувся він.

І хлопець чимдуж погнав тунелем. Кругом мерехтіло-яскріло повітря. А попереду, вся в багряному сяйві, тікала кровожерна тварюка.

— Квінте! — волала Maric. У голосі її бриніли жах і розпуха — дівчина дійшла краю.

— Згадай, яка ти хоробра! — закричав у відповідь Kvint.

Знагла світло погасло. Kvint біг далі, аж поки натрапив на розтоку. Він спинився. Наставив вухо. Із правобічного тунелю долітали тихе сопіння та форкання.

— Так ось ти де, — процідив крізь зуби Kvint, запалавши раптовим гнівом. — Ляжу трупом, а тебе злапаю!

І нагнувши голову, він помчав низеньким і страх вузьким тунелем. Скеля гула і світилася. Блимало повітря. Знову далеко попереду замріло червоне сяйво.

Kvint уперто, дедалі пришвидшуючи біг, переслідував тварюку, яка ще тільки вчора гналася за ним самим. Раз по раз спотикаючись і зашпортуючись, він силкувався чимхутчій проскочити тісний тунель, щоб не згубити з очей і не перестати чути своєї здобичі. Якби з Maric щось сталося, Kvint ніколи б собі цього не простив.

Зненацька світло зникло знову. Напевне потвора кудись звернула. Kvint добіг до звороту, пристояв, наставив вухо дослухаючись, і знову кинувся на звуки, що віддалялися.

— Тримайся, Maric! — гукнув він. — Я доберуся до тебе!

Він збивав кісточки пальців об шкарубкі стіни, перечіпався об нерівності камінної долівки під ногами, боляче вдарявся об низьку стелю — але вперто біг далі. Гнів кипів йому в грудях, поки хлопець гнався за бестією, яка, сопучи та форкаючи, невтомно волокла кудись Maric. Він лєтів щодуху, а все ж утікач зі своєю жертвою дедалі відривався.

— Живіше, — бурмотів Kvint. — Я не можу їх згубити.

Та навіть підганяючи себе, Kvint відчував: з кожною секундою бігти важче. Кам'яні щільники утворювали страхітливий підступний лабіринт. Крихітні тунелі давали початок величезним, а ті несподівано розгалужувалися на незлічені менші переходи, що кривулясто розбігалися врізnobіч. Невже він їх уже згубив? Kvint зупинився. А куди тепер?

— Maric! — закричав хлопець. — MAPIC!

— Квінте!

Голос озвався лівобіч. Звучав він кволо та знеможено. Крутнувшись, Квінт побіг на нього. Тунель поширшав і повищав, тож він рвонув уперед, відчайдушно намагаючись наздогнати їх.

— Квінте!

Тепер голос бринів гучніше. Він *мхатъ* їх нагнати.

— Я йду, Маріс! — знову заволав Квінт. — Тримайся!

Діставшися протилежного кінця тунелю, Квінт звернув за скрут — і завмер на місці. Щелепа йому відвисла. Освітлений тъмяним сяйвом тунель зяв попереду пусткою. Ані сліду чудернацьких вогнів — ані блимання, ані спалахів! І, хочак він натужував слух — ані звуку.

— Але ж мені не примарилось! — глухо пробуркотів хлопець, тремтячи всім тілом. — Маріс! — гукнув він. — MAPIC!

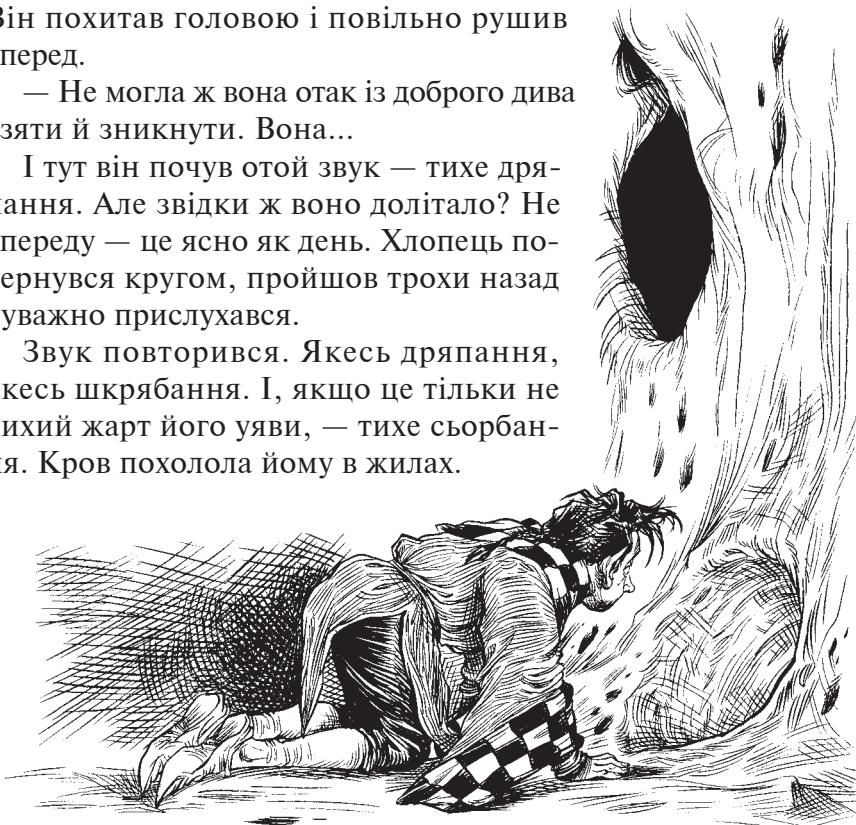
Виляски від його криків — тільки й того!

Він похитав головою і повільно рушив уперед.

— Не могла ж вона отак із доброго дива узяти й зникнути. Вона...

І тут він почув отой звук — тихе дряпання. Але звідки ж воно долітало? Не спереду — це ясно як день. Хлопець повернувся кругом, пройшов трохи назад і уважно прислухався.

Звук повторився. Якесь дряпання, якесь шкрябання. І, якщо це тільки не лихий жарт його уяви, — тихе съорбання. Кров похолола йому в жилах.

Він обережно поминув вигин і за який десяток кроків уздрів перед собою червоне світло, що лилося з отвору в са-місінькому низу тунельної стіни, розгортуючись по дну вія-лом, схожим на калюжу крові.

— Проклята Небом місцина! — лайнувся Квінт. — Я ж напевняка сюдою проходив!

Щойно тунелі відлунили його розлючений голос, як дря-пання та съорбання в норі раптово стихли, а червоне світло згасло.

Квінт спантеличено підійшов до нори, присів і зазирнув до середини. Серце затовклося у грудях мов навіжене. Перед ним тягнувся довгий вузький тунель. Якщо Maric у ньому, хлопцеві лишалося одне: шукати її далі навкарач-ки. А що, як її там немає? Ану ж це пастка?

— Maric? — гукнув Квінт, весь обертаючись на слух, коли луна від його крику завмерла.

Спершу не чути було нічого. Квінт мовчки ждав. Ще й досі — нічого. Потім, коли він уже ладен був продовжувати пошуки деінде, те саме шкрябання і те саме съорбання озвалися з супротивного кінця звивистого, схожого на руру, тунелю.

— Maric? — знову гукнув Квінт.

Цього разу йому відповів немічний, тремтливий голос:

— Кві... і... інте... допом... м... м-м-м...

Квінтувесь аж отерп, коли її зойк раптово урвався. А все ж вона й досі жива. Ось що важливо. Вона *й досі жива!* Хлопець намацав ковіньку.

— Я йду до тебе, Maric! — похмуро пробуркотав він.

Серце калатало у грудях. Квінт упав навколішки і поповз у тунель. Мірою того, як нора у скелі вужчала, йому дово-дилось дедалі натужніше протискатися крізь неї, чимраз нижче опускаючи плечі. Шорсткий камінь під ним протирає йому штані на колінах і обдирав долоні.

— Вона має вже бути десь поруч, — підбадьорював себе Квінт.

Його тіло трусилося, а обличчя блищає від холодного поту. Скелясте нутро нори було підсвічене багряним світ-

лом, яке знову струменіло тунелем звідкись іспереду. Шкряботіння стало уривчасте і набагато слабше, але тихе лиховісне съорбання не уривалось ні на мить.

— О, Маріс, — промовив Kvінт. — Не здавайся. Я поспішаю чимдуж.

Він звів голову, щоб побачити, що діється спереду. І просто перед собою уздрів ясне світляне кружало. Кінець тунелю.

— Десь тут, — буркнув Kvінт.

Поки він долав ці останні кілька кроків догори, похиливши голову і зітнувши зуби, у повітрі зайшли якість зміни. Воно стало прохолодніше і вологіше, а його слух ухопив порожнистий лункий відгомін, як ото ляштиць у великій залі. Kvінт знову з зусиллям підвів голову, вдивляючись уперед.

Він і гадки не мав, що кінець тунелю вже так близько. Просто перед ним видніло, сягаючи своїм вершком отвору, віялоподібне розсишище щебінки. Раптом до

нього дійшло, що він заирає в нутро якоїсь подоби величезної печери.

— Вважай, — наказав собі Kvінт. — Бери очі в руки й оглядайся на задні колеса.

Kvінт підповз до самого краю тунелю. Зненацька знову заплямкало — тепер уже голосніше.

— *Ні*, — вичавив із себе Kvінт і спробував відповзти назад, але рука не могла знайти опертя у слизькій щебінці,

тіло подалося вперед, і він безпорадно ковзнув із тунелю вниз, здіймаючи куряву і гуркочучи каменюччям.

Съорбання завмерло. Червоне світло згасло. Квінт звівся на ноги і дико роззирнувся.

Так, він стояв усередині печери — величезної яйчастої камери, темної, холодної, залитої примарним світлом і сповненої рухомих тіней. Печера мала дірчасті й шорсткі на дотик стіни і, — як відзначив із дедалі більшою панікою хлопець, — не мала жодного виходу, крім тісного тунелю, який привів його сюди.

— Борони мене, Небо, — пробуркотів він, чуючи, як спазма перехоплює йому горло.

Те, що напало на Маріс, хоч би чим воно було, мабуть, з'яїлося десь тут, у пітьмі. І видивлялося, дослухалося, чигало на нього.

— Спо... спокійно, — підбадьорював себе хлопець. Однак серце, здавалося, от-от розірветься. Як можна лишатися спокійним у цьому моторошному місці? Все тут наповнювало його страхом...

А потім він почув оті таємничі звуки: лиховісне вологе форкання та сопіння. Звук долинав із густої гнітуючої пітьми, звідкись ісправа. Серце Квінтові завмерло. По спині забігали мурашки.

Круг нього замерхтили-заяскріли ясні вогники: міріади крихітних блискунів — Квінтові пощастило їх розпізнати — пообпадали камінні заломи та зазублені гостряки. Колине-коли котрийсь із них покидав насиджене місце і знімався в повітря — краєчком ока Квінт міг бачити, як він ряхтить, пролітаючи мимо.

Обличчя Квінтові зросилося холодним потом. Їх було так багато! Здригнувшись усім тілом, він зрозумів, куди попав — *у самісіньке лігво блискунів!*

Відразні звуки гучнішли. Квінт пощулівся. Він повинен знайти Маріс, поки не пізно. Зібрали докупи рештки мужності, хлопець обережно ступнув уперед, ідучи на звук. Мерехтливі вогники зіскакували з прискалків та кругляків, розкиданих по печерному дну. Печера повнилася відляс-

ками Квінтою ходи. Він укляк і якомога тихіше поліз навкарачки.

Цікаво, чи почула його тварюка? Може, вона спіймала ніздрями пах його крові? Чи вона й далі тримає Маріс у своїх лабетах, а чи дівчина вислизнула з них і десь ховається у цій величезній печері? Може, забилася в якийсь закутень, переляканя, самотня і чекає, поки він її вибачить?

Квінт підкрався ближче до моторошного згуку. І враз йому аж млосно зробилося: просто нього невиразно бовванів чорний силует. Він завмер. Згори йому присвічували мерехтливі блискунини, і Квінт стенувся з жаху, коли горбкувата маса вималювалася виразніше.

— Що воно за проява?.. — прошепотів він.

Тварюка блимнула сяйвом, немовби відгукуючись на Квінта голос, але не повернулася.

То було достеменне страшило: безформна, криваво-червона бестія, що невпинно міняла свої обриси, наче міх, напханий повзунами, зчепленими між собою у смертельному бою; то кругле, то довгасте, то гладесеньке як шовк, то охоплене корчами скуччення очей та мацаків. І безупину всередині її світного тіла, хоч би яких обрисів воно прибирало, по б'ючках жилах нескінченним ланцюжком циркулювали багряні вогники.

— Що за гідь! — простогнав Квінт, якому аж у шлунку замлоїло, коли він уздрів цю мерзотну криваво-червону істоту.

Хлопець відвернувся. Його так і поривало дати дьору! Але де ж Маріс? Не міг же він вертатися без неї!

Квінт розпачливо розглядався навсібіч, не поминаючи очима жодної розколини чи шпарини — може, вона там? Він ступив крок уперед. Його нога вдарилася об горбок на дні печери.

Щіно в печері залящало від стуку, съорбання стихло і, вже вкотре, світло всередині велетенської потвори згасло. Тварюка прислухалася. За кілька ментів червоне світло спалахнуло знов, а огидне съорбання забриніло ще сласніше.

Прикипівши до місця, Квінт не зводив з потвори нажаханого погляду.

І тут він щось побачив! З-під величезної безформної істоти схиміла нога.

— MAPIC! — закричав він і метнувся вперед, але за щось перечепився і grimнув на долівку. Він нервово звівся на ліктях і сів. Відчуття було таке, ніби хтось ухопив його за кісточку ноги.

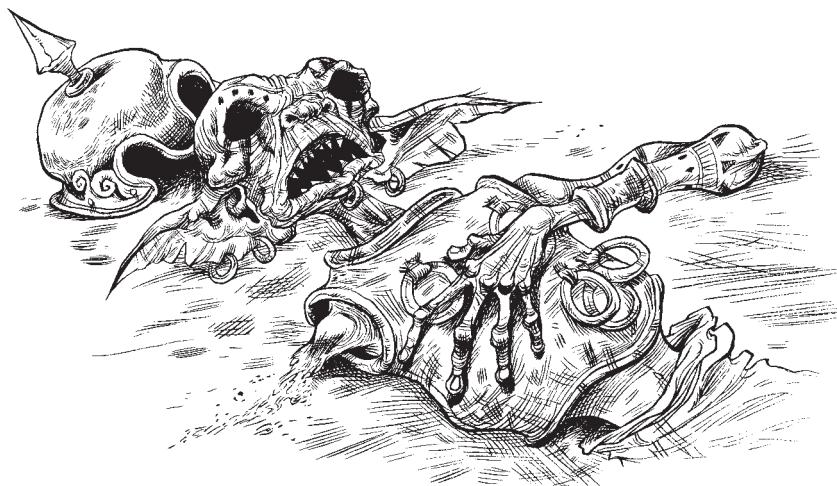
Уся печера довкола нього враз замерехтила — міріади крихітних блискунів блиманням відповідали на його невимовний переляк. І тут Квінт побачив, що його повалило.

То було тіло — зашкарубле, висхле, наче мумія, тіло зі зморшкуватими губами, запалими очима і застиглим виразом тваринного жаху. Квінт перечепився об його ліву руку — відокремлена від решти тіла, вона лежала тепер недалік у куряви.

Квінтові мало не занудило.

— Hi, nі, — застогнав він, задкуючи, переляканій, нажаханий, але неспроможний відвести погляду від моторощного видовища.

Колись це тіло належало охоронцеві скарбниці. Квінт упізнав нагрудник зі шкураток та шпичастий шолом. Але цьому плескатоголовому гоблінові навіть дика сила та вояць-

ка звага не допомогли врятувати своє життя. І якщо вже ~~ви~~
упав жертвою криваво-червоної потвори...

— Mapic, — прошепотів Kvіnt, і гіркий клубок підступив
йому до горла. — MAPIC!

Високо звівши ковіньку, він поклигав уперед — і знову
перечепився. А проте, відчайдушно замахавши руками, таки
зберіг рівновагу — і углядів під ногами другого трупа. Його
обличчя було спотворене гримасою жаху, як і в першої жерт-
ви, голова неймовірно перекособочена, а руки й ноги —
підтягнуті аж до пояса.

І він був не єдиний.

Тепер, коли блискуні світилися яскравіше, ніж перше,
Kvіnt побачив, що вся долівка обсіяна мертвяками — лісо-
вими тролями, живолупами, міськими гномами, яких мож-
на було розпізнати хіба по амулетах та чубові; академіками,
чи їх кістяки були окриті мантіями, наче похованальними
покрівцями; дивними морхлими створіннями, які мали
кінцівки, схожі на дерев'яні цурки, і були зодягнені у шати,
сподибувані лише в історичних книжках.

Здорова безформна бестія перед ним, — тепер вона світи-
лася густою ярою червінню, — підвелається з бездушного тіла
Kvіntової подруги. Не дивниця, що вона таке одоробло,
ловлячи дрижаки, збагнув Kvіnt. Скільки сторіч вона пере-
ховується тут, полюючи на роззяєтих, кого заводила сюди
цікавість, чи просто цимбалів? Скільки люду затягла вона
до свого жахного леговища, щоб висмоктати з жертв усі їхні
соки?

Мокре, вологе съорбання розляглося по камері, коли по-
чварна тварюка відняла довгі світні мацаки від очей Mapic.
З істраху Kvіntovі аж заканудило. Тут він мав до діла не з
дитячими забавками, де пильнували правил і можна було
передихнути. Тут усе було по-справжньому. І викликало жах.
Можливо, Mapic уже мертвa. Можливо, тепер на черзі він.
Ta шляху назад нема. Kvіnt не міг покинути дівчину, хоч
би довелося зазнати не менш жахливої долі.

Заячавши, мов розлютований звір, Kvіnt шарахнув упе-
ред. Засвистіла у повітрі ковінька. З-під ніг полетіли кістки.

— Ві-і-і, ві-і-і, ві-і-і!

Начинена смертю печера залящала оглушливим лиховісним вереском, і роз'ущений хижак повернувся до Квінта. Хлопець закам'янів, у голові застугонало, тіло пройняла дрож. Пролунало скажене ревіння, хлопця обдало струменем затхлого повітря.

Квінт замружив очі. З рук йому вибило ковіньку. А змить і його самого жбурнуло горілиць.

Чудовисько миттю опинилося на ньому, всмоктуючи хлопця у свою здоровецьку безформну тушу. Годі було не то ворухнутися — м'яза напружити! І лежачи, — недвижний, тихий, настрашений, — він одчув, як щось, мов жар гаряче, обмацує його обличчя, намагаючись розліпitiть повіки спершу одного ока, а далі другого.

Квінт не годен був закричати, він заледве дихав. Вереск — з давалося, він засягав у самісінський мозок — наростав. Усе тіло було знеможене, розбите. І зовні, і всередині страхітне світло дедалі розгоралося, дедалі яснішало, аж хлопцеві почало видаватися, ніби криваво-червоне сяйво ось-ось розсадить йому голову.

А тоді — пустка.

• РОЗДІЛ ТРИНАДЦЯТИЙ •

ЧПУС СЕМИДЖЕРЕЛ

вінт поволі приходив до тями. Він поворухнувся. У попереку тупо nilo. Хлопець стиха застогнав, будячи луну в тихих сутінках. Голова здавалася легкою, ватяною і якоюсь навдивовижу порожньою — наче її очистили від думок.

Де я? Запитував себе Квінт. *Хтож?* Йому навіть довелося зробити над собою невеличке зусилля, аби згадати, як його звату.

— Квінт, — прошепотів він, і це ім'я зринуло на поверхню його свідомості, буцім риба-болотниця на мутне плесо Багнища. — Квінт. Мабуть, я Квінт.

А проте бути певним не випадало. Його розум здавався порожнім і безвиразним, наче саме Багнище. І ще одна думка зринула. Вона піднялася під самісіньку поверхню, розплівчаста, а все ж лиховісна. У пітьмі він із чимось зчепився, з чимось лихим і безформним, таким, що не укладалося в голові, але здатним засягати в тебе не менше, ніж смердюча туманна примара з Багнища.

Квінт скривився. Воно напало на нього. Воно притисло його до землі. Квінт не міг ворухнутись і тільки відчував, як воно його досліджувало, розліплювало йому повіки...

З дедалі більшою тривогою Квінт усвідомлював, що, на-віть тепер, оце зараз, поруч із ним щось було. Хлопець чув, як воно легенько шелестіло. До нього долетів терпкуватий дух прілого листя. Він затамував подих і, не розплющуючи очей, палко молився, щоб воно дало йому спокій. Зненацька Квінт відчув, як щось схоже на папір гладить його роз'ятрені повіки.

— А-а-а! — закричав Квінт і вдарив навідліг.

Щось різко хруснуло і пролунав болісний крик: його кулак наразився на плоть і кістку.

Квінт зойкнув. Хоч би що він ударив, воно було доволі тверде. Різко розплющивши очі, він побачив схиленого над собою високого дідугана: старий легенько потирає собі щелепу вузлуватими пальцями.

У тъмяному ліхтарному свіtlі Kvіnt розгледів його величезні кущуваті вуса, схожий на дзьоб ніс із трепетливими ніздрями та густі брови. Він мав на собі чудернацький одяг із чогось наче папір, а через плече йому звисав невеличкий шкіряний бесаг. Він упіймав Kvіntів погляд і примружив очі.

— Гарно ж ти поводишся з тим, хто щойно порятував тобі життя! — пробурчав незнайомець тихим і сухим, мов пергамен, голосом.

— Порятував мені життя?! — запитально промимрив Kvіnt.

— Ти ще дешево відбувся, — провадив стариган. — Якби я не нагодився, коли...

Kvіntові зайняло дух.

— То була якась червона, як кров, тварюка! — скричав він, затоплений жахливими спогадами. — Вона напала на мене!

— То був блискун, — пояснив його рятівник.

Kvіnt обернувся до нього.

— Блискун? — перепитав він. — Не може бути! Отаке одоробло!

— Знаю, що одоробло, — відповів незнайомець, — а все ж, в ір не вір, то був блискун. Здоровенний блискун-самітник, який знайшов собі пристановище в кам'яних щільниках. Він полює на хирляків, на блудців...

— Maric! — закричав Kvіnt. Рвучко підхопившись із землі, він попав незнайомця за його пожмакану кирею. — Моя супутниця Maric, — повторив він і поморщився, коли біль у попереку з тупого став гострий, нестерпний. — Вона... вона...

— Не шарпайся, — порадив старий і присадив його лагідно, але рішуче до землі. Коли він рухався, одяг його шелестів. Запах вологого зілля посилився.

— Але... — почав Kvіnt.

— Твоя супутниця жива, — сповістив незнайомець. — А тепер лягай на місце.

— Жива? — одвів дух Kvіnt. — Хвала Небу...

— Ну годі вже про це, хлопче мій, — гостро, докірливо урвав стариган. — Дякувати треба не Небові, а Землі. — Незнайомець відкинувся назад, спершись на п'яти, і в його руках знову з'явився відкритий горщик, добутий звідкись із-за спини. — А тепер дай я трохи помашу тобі цією мастю повіки, де їх попекла ота здоровецька бестія, отой блискун, — вів далі старий. — Заплющ-но очі.

Квінт слухняно заплющився і цього разу вже не пручався, коли старечі вихудлі пальці втирали йому в шкіру заспокійливу масть. Повіки перестало пекти, по них розлилася приємна прохолода. Запах прілого зілля тепер аж шибав у носа.

На Квінта наринули решта спогадів: спершу струмочком, далі — потоком, і нарешті — могутньою хвилею, яка розлилася по поверхні бридкого порожнього багнища його свідомості, засіюючи її думками. Маріс. Професор. Берестяний сувій, похід у кам'яні щільники, таємнича печера... Терпкий запах повернув його до дійсності. І раптом Квінт відразу згадав, де він вдихав його раніше — і де чув цей тихий шелестливий звук.

— Бібліотека! — вигукнув він. — Ви той, хто спіймав мене, коли я падав. Ви... ви порятували мені життя.

Старий пирхнув.

— Здається у мене це вже входить у звичку, — промур-мотів він. Пальці, що погладжували Kvіntovі повіки завмерли. — Так, то був ти, — визнав він. — А тепер перевернися, хай я огляну твою спину.

Kvіnt зробив, як йому сказано.

— Хто ви? — запитав він, викручуючи голову назад.

— Про мене тобі не доводилося чувати, — відповів не-знайомець. — Моє ім'я — Чіпус Семиджерел. Я Великий Бібліотекар, опікуюся землезнавчими студіями. — Він зітхнув. — Не скажу, щоб це нині було чимось поважним... — Він міцно натис на Kvіntів поперек лопаточками своїх палюхів. — Отак болить?

— Hi, — відказав Kvіnt.

— А так?

— Hi.

— A...

— Ай-яй-яй! — заволав Kvіnt. — Так, *отепер* болить! — Відчуття було таке, ніби в нього у спині застригла крижана скалка.

— Хм-м-м, — спантеличився Чіпус. — Бліскун завдав ушкоди, — виснував він, — і то вельми поважної.

— Що це означає? — стривожився Kvіnt. Слова старого звучали не надто втішно. Невже щось страшне?

Почулося човгання, і Чіпус опинився у Kvіntа над головою.

— Це означає, — сухо пояснив він, — що ми повинні щось придумати, аби нам стало краще. Так, дай-но я погляну...

Він зняв свого шкіряного бесага і розщібнув його. Kvіnt зиркнув на нього і з переляком, змішаним із подивом, побачив, як Семиджерел витяг ще одне маленьке горнятко. Видобувши з нього вісім смугастих гладеньких листочків, старий узяв їх у рота і заходився енергійно жувати. Жуючи, він знову обернувся до бесага, витяг широкий бандаж і розіслав його на землі.

— Я... я помру? — кволо запитав Kvіnt.

Чіпус тільки усміхнувся, нє кажучи ні слова, видобув із рота зелену липучу жуйку і заходився розмазувати її по Квінтовій спині.

— Примочка з листя зілля пасастого, — сказав він просто. — Вельми помічна при запаленнях і тамує біль при глибоко-тканинному онімінні.

— Боляче, — поскаржився Квінт.

Чіпус кивнув головою.

— Це означає, що примочка починає діяти, — пояснив він. Витерши пальці об мантію, він узяв бандаж і притиснув його до Квінтової спини так, щоб масть пристала до рани. Пекти перестало, а натомість з'явилося тепло, яке, здавалося, проникало вглиб, розтоплюючи нестерпний крижаний шпичак у хлопця в спині. — Готово, — сказав нарешті Чіпус. — А тепер устань і скажи, як ти почуваєшся.

Квінт обережно підвівся, побоюючись, як би знову не закричати від гострого болю. Та біль уже пройшов, навіть сліду по собі не лишив, і коли хлопець розім'яв занімілі м'язи, йому навіть ніде не nilo.

— Ну як? — запитав Чіпус.

— Самопочуття чудове, — зізнався хлопець. — Наче народився вдруге.

— Колись усі лікувалися зіллям пасастим, — сказав Чіпус. — Хоча, гадаю, так звані вчені-небознавці з усіма їхніми новомодними дурницями — цілковиті невігласи у трахах...

Та Квінт старого вже не слухав. Щойно його очі звикли до мороку величезної яйчастої печери, він побачив свою приятельку: бліда і знеможена, вона сиділа із заплющеними очима, спершися спиною на стіну.

— Mapic! — зойкнув Квінт і кинувся до неї. Він укляк перед дівчиною і взяв її руки в свої. — Mapic, із тобою все гаразд?

Mapic розплющила очі й мляво кивнула головою, але не пускала пари з уст. Шкіра її була холодна і волога на дотик, погляд — наче шкляний.

— Йй потрібен час, — пояснив Чіпус, підходячи до Kvінта. — Вона попала у блискунові лабета набагато раніше за тебе, хоча ви обое були на волосинку від смерті. Я зробив для неї все, що міг.

Старий поплескав долонею по шкіряному бесагові.

— Вивчення лікарських рослин Темнолісу — одна з найдавніших землезнавчих наук. Подумай тільки, — додав він, похитавши головою, — певний час вашому життю загрожувала смертельна небезпека. Цей блискун-самітник — страшна, небезпечна тварюка...

— Він мене злапав, Kvінте, — промовила Маріс тихим безбарвним голосом. Кожне слово давалося їй на превелику силу. — Попри всі свої зусилля, я не могла його здихатись...

— Він ішов твоїм слідом, — пояснив Kvінт. — Зачув твою кров і... — Помітивши, як Чіпус сповільна хитає головою, він повернувся до нього. — Авжеж, так воно й було, — запевнив хлопець, — і тут це не первина. Та сама потвора переслідувала і мене, коли я був порізався.

— Блискун тебе переслідував, охоче вірю, — погодився Чіпус. — Як я тобі казав, він полює на здобич. Тільки не запах крові його веде.

— Hi? — спантеличивився Kvінт. — А що ж тоді?

— Твій страх, — відповів Чіпус. — Він іде на запах твого страху.

Квінт здригнувся, згадавши, які вони з Маріс були тоді налякані.

— Звісно, блискуня принаджує не тільки почуття страху, — в ів далі Чіпус. — Це може бути й гнів, розчарування, заздрощі... Усі блискуни, байдуже, дрібні чи великі, чують чужі емоції.

Квінт енергійно закивав головою.

— Ми це помітили, правда, Маріс?

— Він переслідував мене, — пробуркотіла кволим голосом Маріс. — Я не могла його здихатись.

Квінт повернувся до Чіпуса.

— Щораз, як ми заходили в розмову, блискуни реагували начебто по-різному. Часами просто світилися. Часами спалахували і яскріли.

— Що дужче почуття, то яскравіше світло, — пояснив Чіпус. — Та найяскравіше світитися їх змушує чужий страх. — Він помовчав. — Бо саме чужий страх пробуджує в них голод.

— Голод, — повторив Квінт, і в голосі його забриніли нотки жаху.

— Вони годуються страхом, — пояснив Чіпус і похитав головою. — Хоча зазвичай блискуни схожі на... лісову мошву, ласу до волорогів. Вони абсолютно нешкідливі. Ужалити разів з кілька в потилицю, нагнати холоду — і нічого б ільше їм не треба. Як учений-землезнавець я займався вивченням блискунів тут, у кам'яних щільниках, ще у званні молодшого бібліотекаря, і вірте моїм словам... — він обвів поглядом муміфіковані тіла, розкидані по печері, — блискун-самітник не такий, як решта блискунів, що будь-коли...

— Це якесь страховисько! — простогнала Маріс, стрепенувшись. — Він мене переслідував... Злапав мене... Я не могла боротися... Я не могла ворухнутися... Не годна була с пинити його, коли він розпллющував мої повіки і засягав у мої думки. То була мука, Квінте! Така мука! — Вона

з амовкла і повернулася до Чіпуса, з кутиків її очей котилися сльози. — Якби ти вчасно не наспів...

— Але ж я наспів, — стиха мовив Чіпус. Він нахилився і взяв її за руку. — Тепер ти в безпеці.

Квінт занепокоєно нахмурився.

— А як ви нас знайшли? — поцікавився він. — Так само йшли за нами слідком?

Десь на споді його свідомості жевріла думка, що Великий Бібліотекар теж міг бути причетним до змови проти Найвищого Академіка. Та коли Чіпус Семиджерел і помітив недовірливі нотки у Квінтовім запитанні, то нічим цього не показав.

— Ні, не за вами, — відповів він сухим, щелестким, мов папір, голосом. — Я йшов за самим блискуном-самітником. — Він зітхнув. — Після Великої бібліотеки, кам'яні щільники для мене друга домівка — утечще від небознавців, що отам, нагорі. — Він звів очі в чорняву і посварився кулаком. — Та вже давненько я чую плітки, розмови про зниклих, про чудні підземні гуки та всілякі дивовижі, що кояться внизу. Кажете, вас переслідували. Так, ви тут такі не перші. Перші постерегли велетенського криваво-червоного блискуна і ділові про побачене охоронці скарбниці. За їхніми повідомленнями, він не лише годувався страхом, а й, проникаючи крізь очі, пожирав кожне відчуття, кожен спогад, кожну гадку, залишаючи свою жертву спустошеною, висхлою, позбавляючи її навіть дихального інстинкту. Небознавці не брали до уваги цих вістей, вважаючи їх забобонами Темнолісу, але я знат і краще, що до чого. А тепер знаєте і ви.

— Як вам вдалося відігнати його від мене? — поцікавився Квінт. — Ви його вбили?

— Чи вбив я його? — Чіпус скорботно похитав головою. — Ви зеленого уявлення не маєте про блискунів, — заявив він. — І чого вас тільки навчають в отій вашій школі!

Квінт умить перенісся до класу в Водограйнім домі, який знову гув, завчаючи напам'ять різновиди хмар: “*Пір'ясті низькі, пір'ясті пласкі, купчасті широкі, купчасті високі...*” Механічно. Бездумно.

— Скільки марновірних нісенітниць городять про блискунів! — провадив Чіпус. — Мовляв, то душі, духи чи щось таке. А насправді вони — насіння відкритого неба, навіяне у Свіtokрай з-поза його меж. Так було справіку, з початку часів, коли землю засівалося життям. Бліскуни — то цеглинки самого буття, їх заносять до Верхоріччя ураганні вітри, там їх приймає земля, а Крайріка мчить у Темноліс, щоб вони там процвіли всіма формами та видами життя.

Чіпус замовк, і Kvінт побачив, як на його обличчя набігла задума.

— Принаймні, — стрепенувся він, — так було, аж поки над Свіtokраєм злинула летюча санктафракська скеля. Відтоді кільком небесним насінинам нічого не лишалося, як залетіти в саму скелю і пустити коріння в кам'яних щільниках. Тут, далеко од Верхоріччя, вони й обернулися на бліскунів — примарних істот, приречених нишпорити тунелями.

Квінт роззирнувся. Дякувати Небові, кругом — ані бліскуна!

— Певна річ, більшість із них абсолютно нешкідливі, — вів далі Чіпус. — Часами якийсь бліскун, якщо його роз'ятрити, лишає по собі невеличкий опік, але я ще зроду не бачив таких здоровенних бліскунів-душогубів, як оцей. — Він помовчав. — Та великий бліскун чи малий, ти все одно його не *вб'єш* із простої причини: вони — не живі істоти, принаймні в нашему розумінні. Це — фантоми істот, яких ніколи не було на світі. Ті з них, що блукають поза межами кам'яних щільників, швидко розчиняються в небутті. — З цими словами Чіпус добув із кишені киреї шкіряного капшука і розв'язав його. — Тут, усередині, є дещо таке, що їх відлякує.

Маріс і Kvінт зазирнули в капшука.

— Пісок? — здивувався Kvінт. — Яка ж із нього користь?

— То не пісок, — сказав Чіпус. Він запустив руку в капшука і дістав з нього пучку зернистого білого порошку. — Учені-землезнавці називають його хіною, — пояснив старий.

Квінт приглянувся ближче до крихітних блискучих кристаликів у шорсткій долоні Великого Бібліотекаря.

— Я назбирав їх на березі озера у Верхоріччі, — зазначив Чіпус.

— Верхоріччя! — вражено вигукнув Квінт. — Навіть мій батько на “Приборкувачі ураганів” ніколи не важився залітати в такі нетрища Темнолісу. Я навіть не був певен, чи воно існує взагалі.

— А Вчені Бібліотекарі не раз відвідували Верхоріччя, — похвалився Чіпус. Він усміхнувся. — Я часто мріяв і самому туди помандрувати, але, як і багато чого в землезнавстві, шлях до Верхоріччя забуто. На жаль. — Він спустив очі на свою долоню. — Для нас хіна те саме, що для небознавців — бурефракс. Це — кристалізований екстракт Крайріки. А для блискунів, — додав він, — кристалик хіни не менш ядучий, ніж для нас — найміцніша кислота. Якщо котрийсь наблизиться на небезпечну відстань... — Він підніс руку до рота і здув із долоні одну зернинку. — Ху! І його немає.

— Мати б його нам трохи раніше, — зітхнув Квінт.

— Гай-гай, боюся, всі мої запаси хіни пішли на те, щоб нагнати отого почварного криваво-червоного блискуна, що ми зустріли, — стрепенувся Чіпус, засовуючи шкіряного капшука назад у кишеню. — Ота пучка, якою я його знесходив, мала послабити його, — може, на кілька годин, — та він однаково повернеться. — Тож не барімося. Далебі, нам не варто тут лишатися.

Маріс потисла йому руку. Вона ще не оклигала остаточно — як душею, так і тілом — після жахливого випробування.

— Ви мене врятували — і мій батько щедро вас винагородить, — прожебоніла вона.

Чіпус осміхнувся і запропонував їй руку, щоб вона могла на неї сперстися.

— Твій батько? — запитав він. — Б’юсь об заклад, він у тебе небознавець. Ти дуже ласкова, але жоден небознавець не стане важити своєю посадою, аби допомогти такому старому та порохнявому бібліотекарю-землезнавцеві, як я.

— Тільки не мій батько, — владно заперечила Маріс. — Бо він — сам Найвищий санктафракський Академік.

Чіпус став як укопаний. Він повернувся до Маріс — очі широко розплющені, рот розявлений.

— Ти — донька Лініуса Паллітакса? — ледве вичавив він із себе.

Тепер настала черга Маріс дивуватися.

— Ви знаєте моого батька?

— Авжеж, знаю, — кивнув головою Чіпус. — Певніше, знов.

— Ale як таке могло статися? — запитала Маріс із палаючими очима. Вона схопила старого книжника за рукав. — Ну ж бо, кажіть!

— Земле всеплодюща! — вигукнув Чіпус. — Як же ти на нього схожа! Тепер я це бачу... — Він похитав головою. — Ще замолоду Лініус навідувався до Великої бібліотеки, — пояснив він. — Юнак тікав із Водограйного дому, розчарований нудним педантизмом недолугих учителів; він прагнув близче доступитися до широї стародавньої мудрості, захованої у висячих берестяних сувоях. Спершу я втаємничив його в основі землезнавства. Пізніше, осягнувши всі премудрощі бібліотечного дерева, він почав незалежно від мене керуватися своїми власними зацікавленнями.

Квінт кивнув головою.

— Ось чому він знов знате місце, як свої п'ять пальців, — здогадався хлопець. — Він міг докладно розтлумачити мені, де знайти потрібний йому сувій.

— Тепер мені ясно, що ти робив у моїй бібліотеці, — задумливо протяг Чіпус. Він звів очі догори. — Ти, звісно, не пам'ятаєш, за яким сувоєм шукав Лініус?

— Я... не розібрав гаразд напису, — замулявся Квінт. — Він...

— Тоді де саме ти його знайшов? — поцікавився Чіпус. — Будь ласка, спробуй пригадати. — Він втопив у хлопця неблимний погляд. — На яке дерево знань ти здирався?

Квінт напружив мозок і на мить злякався: ану ж зустріч із близкуном-самітником витравила з його пам'яті цей

ключовий спогад. Але потім, перед його внутрішнім зором нараз постала золота табличка.

— Повітряні створіння! — випалив хлопець.

Чіпус кивнув головою.

— Ти певний?

— Так, — сказав Квінт. — Я мав лізти праворуч і вгору аж до верху, обираючи відгалуження з “не” — “не-птахи”, “не-рептилії”, “не-ссавці”... Сувій звисав під перехрещенням двох поперечок, — пояснив він. — “Небесні” і... і... не пригадаю, хоч забий.

Обличчя Чіпусове спохмурніло.

— Що могло бути на умі в моого колишнього учня? — мовив він занепокоєно. — Де ж бо це видано — дозволяти своїй доњці та учневі самим-одним блукати кам’яними щільниками?

Маріс і Квінт ззорнулися. Тут, у спорожнілому лігві криваво-червоного блискуні, вони раптом відчули себе жалюгідними і страх самотніми комашками. Мабуть, оцей чудернацький обідраній бібліотекар у паперовому одязі, посідач такого чудодійного зілля, і справді міг би їм допомогти. Квінт утемряві потис руку Маріс. Вона відповіла йому тим самим.

— Чи можна вам вірити? — запитала Маріс.

— Вірити мені? — усміхнувся Чіпус. — Може, я і землевнавець, але колись твій батько на мене покладався.

— Чудово! — На Маріс ураз налягла страшенна втома. — Розкажи йому, Квінте.

Квінт кивнув головою. Він докладно розповів йому, як Найвищий Академік, віднедавна одержимий якоюсь роботою, узяв собі за помічника його, Квінта. Хлопець розповів Чіпсові про їхні нічні мандрівки до кам’яних щільників та про страшенні рани, що їх професор звідти виніс. Хлопець описав підступного типа зі срібним носом та підозрілого охоронця, описав зумисну аварію повітряної клітки...

Чіпус слухав мовчки, нахнюплений, зі зближенім чолом та непроникним обличчям. І тільки, коли Квінт дійшов до

того, що він устиг побачити і почути всередині склепу, Чіпус нарешті звів голову.

— Велика світна куля? — запитав він. — Голосне ридання? — Його обличчя сплотніло. — Невже це правда?

Маріс затремтіла. Після зустрічі з жахливим блискуном-самітником вона ледь стояла на ногах і їй нудило.

— Чи не покинути б нам це місце негайно ж? — прошепотіла вона. — Будь ласка.

Та Чіпус не озвався й словом. Він свердлив поглядом пітьму.

— У сиву давнину, — тихо мовив він, немов звертаючись до самого себе, — таку сиву, що це вже стало майже

легендою... невже мій колишній учень справді віднайшов загублену Старожитню лабораторію Першовчених?

Квінт нахмурився.

— А я гадав, ніби Велику Лабораторію перетворили на Скарбницю, — зауважив він, пригадуючи урок із короткого курсу історії, почутий від незнайомого типа на Віадукових сходах.

Чіпус заперечно похитав головою.

— Колись були ~~да~~ лабораторії, — пояснив він. — Велика і Старожитня. Кожна мала цілком відмінне призначення. Велика Лабораторія була осердям землезнавчих студій, місцем, де аналізували і класифікували нові відкриття — зоологічні, ботанічні, мінералогічні... Аж поки її загарбали небознавці й перетворили на Скарбницю, — додав він гірко. — А Старожитня лабораторія... О, Квінте, хлопче мій, — сказав Чіпус, — навіть тоді, коли скеля була молода, її вже знали як *Старожитну* лабораторію, бо саме тут займалися своєю триклятою справою вчені, які вивчали походження матерії.

Він витяг із кишені носовика і витер холодний піт, яким зросилося його чоло.

— І що ж вони робили? — поцікавився Квінт.

Чіпус здригнувся.

— Їм не бракувало зверхності, — сказав він. — Як і марнославства. Розуміти світ уже сущий — було для них замало. Вони... — Голос його урвався.

— Що? — нетерпляче запитав Квінт.

— Вони замахнулися на найвіковіденішу таємницю — загадку життя, — відрік він. — Та й давай бавитися у світобудову.

Квінт мало не онімів з подиву.

— І... і в них вийшло? — запитав він.

— Цього ніхто не знає, — відказав Чіпус. — Та вочевидячки сталася якась страхітлива помилка, бо за легендою Першовчені повісили на лабораторію замок і перекрили хід до неї через кам'яні щільники. А невдовзі зайдла Велика схизма між землезнавцями та небознавцями, і про обидві лабораторії та експерименти в їхніх стінах просто забули, —

Чіпус зітхнув. — Відтоді те все залишалося великою таємницею, хоча, судячи з твоєї оповіді, у Санктафраксі є хтось, хто міг би знати відповідь. Себто Лініус Паллітакс.

Маріс, чия неуважність, як вона виявила, невпинно зростала, на згадку про батька звела голову. Він учинив щось страхітливе, це було ясно як день, але дівчині все плуталося в голові. Маріс ледве дихала. Світ їй вернувся, а ноги поробилися, мов ганчір'яні. Вона стояла навшпиньки, погойдуючись уперед-назад, і ризикуючи будь-якої миті grimнути додолу.

— Maris! — гукнув Чіпус, ступаючи крок уперед, щоб підтримати дівчину. Він обернувся до Квінта. — Що й казати, перепало їй від блискуні — далеко більше, ніж тобі, — похитав головою вчений. — Вона була на волосинку від смерті, коли я її знайшов. Дивно, як після такого нападу вона ще взагалі тримається на ногах. Треба відпровадити її назад до батька.

Квінт кивнув головою.

— Не журися, крихітко, — прошепотів Чіпус до Maris. Він зняв свою паперову одежину і накинув дівчині на плечі. — Зараз рушаємо. Зіпрись на мене і став ноги одну поперед одної. — І він знову пустився в путь, мурмочучи підбадьорливі слова. — Отак. У тебе вийде!

Невдовзі вони дісталися входу в тунель. Старий став і повернувся назад.

— Я піду перший, — проголосив учений. — Maris, я хочу, щоб ти йшла за мною. А ти, Квінте, йтимеш останній. І пильний, щоб вона не відстала, — прошепотів він напослідок.

Один за одним вони видерлися нагору по всипаному галькою кругосхилу і навкарачки влізли у темний, вузький тунель. Квінт аж здригнувся, пірнувши у вугільну чорноту. Maris посувалася перед ним, і йому майже не було видно світла Чіпусового ліхтаря. Нервово покусуючи спідню губу, хлопець вершок за вершком долав тунель.

Прохід був низький та тісний, і коли він звужувався, аж Квінт наледве міг протиснутися крізь скельне нутро, яке

тисло зусібіч, серце стугонілойому в грудях. Хто народився і виріс над землею, не почуватиметься комфортно у що далі, то вужчих кам'яних щільниках. А для Квінта, звиклого ширяти в небесному огромі, ув'язнення всередині страхолюдної скелі і поготів було мукою. Він намагався притлумити свою тривогу, повернутися до причини, яка спонукала їх із Maric уперше податися до кам'яних щільників, скупчиться тільки на тому, що, як він знов, йому слід було зробити: знайти лабораторію — оту Старожитню — і з'ясувати, що ж крилося за її замкненими дверима. Та серце його калатало чимраз несамовитіше, тільки-но він запитував себе, що, власне, могло бути ув'язнене всередині цього дивного, стародавнього місця...

— У-у-ух! — голова його вдарилася об щось тверде попереду. Квінт зиркнув угору — нічого не видно! Він простяг руку і намацав пару ніг просто перед собою. Ноги не рухались.

— Maric! — просичав Квінт. — Maric, треба лізти далі.

Ніякої відповіді.

— Maric! — зойкнув хлопець.

З тунелю попереду долинув далекий Чіпусів поклик.

— Що там у вас? Не спиняйтесь, ми вже майже на місці.

— Maric, ну ж бо, не здавайся! — благав Квінт. — Чула його слова? Ще тріщечки вперед. Не спиняйся.

— Не... не можу, — почувся тремтячий голос. — Я т-така немічна...

— Але ти мусиш! — заперечив Квінт і, в нестямі від думки, що вже ніколи не покине цього тунелю, щосили її попхнув.

Маріс трохи посунулася — і знову завмерла.

— Maric! —
заячав Квінт. — За-
ради Неба! — йому почало
здаватися, ніби стіни змикаються
навколо нього.

— Хапайся за мій пояс! — прокричав спереду Чіпус. — Отак. Тепер міцно за нього тримайся — і я тебе витягну.

Квінт почув, як Maric посунулася вперед. Ту ж мить Чіпусова киряя сповзла з її плечей. Квінт підібрав її і поквапом став пропихати в тунель слідом за нею.

— Ще трошки вперед, — долітали до нього Чіпусові слова. — Отак. А тепер осюди...

П'ядь за п'яддю, Квінт пропихався вперед. Його обдерти коліна терлися об шорстке кам'яне дно. Нарешті він почув Чіпусів крик.

— Отак! — залящала луна. — Молодчина, панночко Maric!

За мить уже й Квінтова голова виткнулася з вузького отвору, пірнаючи в ширший тунель. Maric сиділа долі.

Чіпус схилився над нею з піднятим ліхтарем і, вдивляючись у її втоплені кудись у простір, незмігні очі — спочатку в одне, потім у друге — щось підбадьорливо примовляв.

— Найважче вже позаду, панночко Маріс, — говорив він тихим голосом. — Зараз ми живенько тебе звідси виведемо.

Вона потрапила в надійні руки, зрозумів Квінт. Чіпус подбає про неї і запевне доправить її цілою і неушкодженою в Санктафракс до батька. Що ж до Квінта, то йому ще не час повернутися до професора, — навіть попри те, що його недавня рішучість, коли він розглянувся довкола, похитнулася. Лабіrint тунелів застрашливо розбігався навсібіч, у хлопця не було ліхтаря, що допомагав би йому вибирати шлях, та що найгіршого — криваво-червоний блискун нікуди звідси не подівся, і досі був десь тут. Та хоч як його лякала небезпека вдруге здібатися з почварною тварюкою, обов'язок віднайти лабораторію взяв гору.

— Не хнюп носа! — підбадьорював він себе. — Ми вирушаємо на пошуки таємної лабораторії. Гріх зрікатися свого наміру. — Він покосився в темряву. — Зрештою сяйва від стін мені стане, аби знайти дорогу. Що ж до блискунана-самітника, то він ще не скоро очуняє. Так сказав Чіпус...

Квінт ступив кілька кроків у глиб тунелю. Добре! Старий бібліотекар не помітив його таємного зникнення. Світло його лампи сюди вже не сягало, та коли його очі призвичайліся до тьмяного світіння скель, виявилося, що він може непогано бачити. Та й у лабораторії, коли він на неї надібає, неодмінно знайдеться лампа.

Квінт повагався. Якщо тільки надибає...

Хлопець запитував себе, чи не повернутися йому все-таки до Чіпуса й Маріс, коли завважив щось таке, від чого серце його закалатало мов навіжене. Маленька стрілка, на-краслена чорною крейдою на стіні акурат упорівень з його плечем, показувала напрям далі по коридору.

— Щоб мене грім побив, це стрілка, — промимрив хлопець. — Нарешті я знову вийшов на шлях.

Нараз Квінт зважився. Не завдавши собі клопоту навіть оглянувшись, він поспішився тунелем, не випускаючи з рук

“паперової” киреї. Пройшовши з десяток кроків, Квінт напав на другу стрілку. Отже, він рухався правильно.

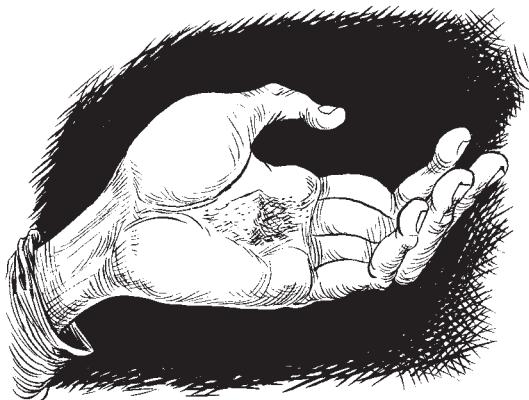
— Я знайду цю Старожитню лабораторію, — переконував хлопець сам себе, — і відкрию її незбагненну таємницю. — Він усміхнувся самому собі. — Ти ще пишатимешся мною, Mapic!

Здалеку почувся глухий рипучий голос. То був Чіпус.

— Я понесу Mapic, — гомонів старий. — А ти, Квінте, йди за нами тінню. Чуєш?

У відповідь —тиша.

— Квінте? Квінте!..

• РОЗДІЛ ЧОТИРНАДЦЯТИЙ •

НЕПРОХАНІ ГОСТІ

Mаріс глибоко вдихнула ранішнє санктафракське повітря, вщерть наповнюючи ним легені й відчуваючи, як воно розходиться по всьому тілу. Воно було прохолодне, свіже і підбадьорливе. Голова їй прояснилася, м'язи відпружились, і лячна летаргія, яка тримала її у своїх лабетах під землею, в кам'яних щільниках, нарешті розвіялась остаточно. Вона повернулася до Чіпуса.

— Я потерпаю за Квінта, — зізналася дівчина.

— За Лініусового учня? — перепитав старий.

— Ато ж, — кивнула Маріс. — І як ми примудрилися його загубити?

— Розуму не приберу, — відповів Чіпус. — Ще хвилину тому він ішов за нами. А тоді як у воду канув. — Він замовк. — Мабуть, подався на пошуки Старожитньої лабораторії.

— Сам-один, — зажурилася Маріс.

Чіпус узяв дівчину за руки.

— Я певен у щасливій фортуні твого друга, — проголосив він. — Мені він видався хлопчиком, що зуміє дати собі раду.

— Служно, — погодилася Маріс. — Але ми збиралися рушати на пошуки лабораторії разом. І тепер я мала би бути з ним. О, я така невдаха! — простогнала вона і зазирнула в карі Чіпусові очі. — А може, ви відпровадите мене назад у кам'яні щільники? — палко вигукнула вона. — Мені вже набагато краще. Відпровадьте, Чіпусе, відпровадьте! Прошу вас, будь ласка...

— Давай-но спочатку повернемо тебе батькові, а тоді вже помізкуємо, що робити далі, — відповів Чіпус. Він задумливо поморщив чоло. — Мені давно вже час поговорити з ним по ширості. Я маю напевне знати, що він робить у тамтій лабораторії.

У цю мить забемкали дзигарі на ратушній вежі.

— Сьома година! — вигукнула Маріс. — Чудасія, та й годі! Ми пробули в кам'яних щільниках цілу ніч.

— Ще одна причина не гаяти часу, — нагадав Чіпус. І, відпустивши руку Маріс, відгорнув каптур паперової киреї.

— Гайда! — гукнув він і зник у темені бічного переходу.

— Куди ви? — закричала Маріс, силкуючись ухопити його за полі. — Це сюди.

— Тільки не для мене, — заперечив Чіпус. — Я не можу собі дозволити муляти очі перехожим на центральних санкт-тафракських вулицях.

— Чому? — здивувалася Маріс.

— Тому, що я землезнавець, — з серцем кинув Чіпус, — а землезнавцям не місце в теперішньому Санктафраксі — крім хіба недоумків, що галасують і пашекують на Віадуко-вих сходах. Якби хтось застукав мене тут, мене б витурили звідси утришия і засудили на довічне животіння в нетри-щах Нижнього міста. Ось чому я мушу вдень переховуватись у Великій бібліотеці. Ніхто більше не відвідує тамтого закладу, і нікому невдогад, що я там.

Маріс озорнулася — ану ж хтось за ними пантрує чи скрадається. На щастя, люду о такій ранній годині швен-дяло небагато, і на них ніхто не звертав уваги.

— Але мій батько напевне... — почала Маріс.

— Тс-с-с! — просичав Чіпус, кидаючись у темну нішу і тягнучи Маріс за собою. — Сторожа, — прошепотів він.

Повітря задвигтило від важкого гупання чобіт. Маріс визирнула з сутінку і побачила, як повз їхній завулок проходить загін плескатоголових гоблінів.

— Що ж до твого батька, — стиха вів далі Чіпус, — то я покинув Санктафракс багато років тому. І він, мабуть, вирішив, що мене вигнали з летючого міста під час останньої хвилі чисток.

— Але ж бувши Найвищим Академіком він міг якось вам допомогти, — звела брови додори Маріс.

— Навпаки, — заперечив Чіпус. — Якби коли-небудь його зв'язок із землезнавцем та ще й бібліотекарем на додачу, виплив назовні, йому б не уникнути гучного скандалу. І тоді б йому самому вже ніхто не позаздрив. Досить було б небознавцям пронюхати про його юнацькі студії у Великій

бібліотеці, — і Лініуса вже ніколи б не обрали Найвищим Академіком, — Чіпус замовк і зітхнув. — О, панночко Маріс, я покладав такі великі сподівання на твого батька, гадав, зі своєю всебічною освітою, він вважатиме за слушне усунути розкол між земле- та небознавцями.

— Ale ж він так і вважає, — відповіла Маріс. — Того-то й перебрався до Палацу тіней. Того-то...

— Хай я й усамітнився у Великій бібліотеці, — гостро урвав Чіпус, — але рідко яка подія в Санктафраксі проходить повз мою увагу. — Він гучно зітхнув. — Я знаю, що коли він став Найвищим Академіком, наміри його були благі. Він збирався щось там реформувати, щось там відродити... а що вийшло? Він збився з курсу, чи не так? Просто розмінявся на дрібнички.

Маріс знову глянула у прохід. Гупання чобіт дедалі глухло і незабаром завмерло. Ale Чіпус і гадки не мав продовжувати подорож.

— Він так поринув у свою “титанічну працю”, — провадив учений зі зневажливою гримасою, — що занедбав геть усе. Свої сподівання, свої мрії, свої обов’язки...

— Свою дочку, — ледь чутно прошепотіла Маріс.

— I на сьогодні Санктафракс занадто небезпечне місце для Найвищого Академіка, аби йому бодай на мить послаблювати свою пильність, — не вгавав він. — Гадаєш, мало таких, хто не завагається скористатися з нагоди посісти його місце?

Зненацька Маріс почула звук голосів. Вона роззирнула ась — і примітила двох молодших учнів-дощознавців, судячи з їхніх оторочених хутром мантій, які поспішали кудись вузьким завулком.

— Хтось іде, — занепокоєно прошепотіла дівчина. — Гайда звідси!

Чіпус кивнув головою, поправив каптура, і обое подалися завулком. Діставши кінця вулички, вони злодійкувато роззирнулися. Якщо не рахувати кількох мешканців Нижнього міста, заклопотаних своїми рундуками, ніде ні душі. Чіпус і Маріс повагом перетнули широчен-

ний Центральний проспект і розчинились у мороці навпроти.

За вірнувши за Коледж Хмар, вони збігли сходами вниз і опинилися під арковим входом. Перед ними височів Палац тіней. Маріс зиркнула на вікна і застогнала.

— Віконниці його опочивальні ще зачинені, — похмуро зазначила вона. — Хоч би вже йому попустило!

— Скоро попустить, — запевнив Чіпус і поплескав по бесагу з зіллями та примочками, перекинутому через плече.

— Він був у жахливому стані, — похитала головою Маріс. — Порізаний, потовчений, ще й весь час марив...

— А все ж не багато на світі таких, кого б я не зцілив, не вилікував чи не відживив, — заспокоїв її Чіпус. — Ходімо, панно Маріс! — гукнув він, беручися палацовими сходами до головного входу. — Нумо поставмо твого батька на ноги, і заразом з'ясуймо, раз і на все, що за мороку напитав він на свою голову.

Тим часом із тильного боку величного Палацу тіней, під кухняними дверима завмерли в очікуванні двоє інших візтерів. Перший — могутньої статури плескатоголовий гоблін, озброєний до зубів, у шоломі та нагруднику санктафракської охорони. Поруч із ним стовбичила висока, пригорблена постать, одягнута в грубу кирею з каптуром, з-під якого, мов гострий дзьоб білого крука, стримів срібний ніс-маска.

— Спробуй-но ще раз, Пийпузо, — озвався каптурник. — Тілки стукай гучніше.

Плескатоголовець обернувся і гидомирно виширився.

— А ось і він, — кинув гоблін.

— Так, — озвався Сефтус Лепряк і поплескав по своїй розбухлій кишені. — Трохи удачі — і ця штука виявиться куді дійовішою, ніж перерізування ланцюга повітряної клітки.

Пийпузо вдоволено рохнув.

— Я й досі не розумію, що там вийшло не так, — сказав він. — Тобто, якщо його плаща знайшли в Нижньому місті, то як він примудрився...

З рипом відсунувся засув, відтак у замку забряжчав ключ.
Лепряк піdnіс пальця до свого срібного носа-маски.

— Мовчок, Пийпузо, — остеріг він. З рипом відчинилися двері, випускаючи назовні клуби пари. Щойно вона розійшлася, у проході показалася кутаста, майже прозора голова.

— Оце так-так! — дратливо просюрчала вона. — Вам що, повилазило? Не бачите сигнальних прапорців? — Веретенник показав на один з горішніх балконів, звідки звисали цяцьковані клаптики матерії. — Найвищого Академіка не можна турбувати.

— А, Щип, — привітно вишкірився охоронець. — Яка це втіха — бачити тебе знову і знати, що з тобою все гаразд!

— Хіба я вас знаю? — спохмурнів веретенник.

— Чи знаєш ти мене? — розреготовався Пийпузо. — Тож ми зустрічалися вчора на торговиці.

— Невже! — здивувався Щип.

— Тільки не кажи мені, що ти забув, — захмарилося гоблінове обличчя, — а то, боюся, моя візита виявиться марною.

Щип цмокнув язиком і пустив трель.

— Нагадай-но мені, — попрохав він, — останнім часом моя голова така заморочена...

— Точнісінько те саме казав ти й учора, — зауважив Пийпузо і знову зайшовся сміхом. — Я шукав тілдерячої ковбаси, — додав він. — Ти гречно показав мені, де її знайти. Приємно було побачити дружнє обличчя з Темнолісу.

Щип приглянувся до пле скатоголовця пильніше. Його вуса заворушилися.

— А-а-а, пригадую, — озвався він нарешті. — Чим я можу вам прислужитися?

— Тут доречніше було б сказати, чим я можу прислужитися *тобі*, — відповів Пийпузо. — Пригадуєш, ти розповідав мені, що твій пан попав у бурю, і всяке таке інше. Так от, послуга за послугу. Мені здається, я знайшов близкучу відповідь на те, як тобі зарадити лихові.

— Справді? — запитав Щип.

— Кладу голову до пня! — вигукнув Пийпузо. — За яких півгодини після того, як ми з тобою розпрощалися, я зустрів свого давнього друга... Знайомся — Сеф.

— Радий з вами запізнатися, — привітався тип зі срібним носом і добув із бганок своєї мантії шкляну гранчасту пляшку, наповнену липучою темно-зеленою рідиною. Він простяг пляшку. — Я приніс оцей бутлик заболонного вина із гой-ягідним зіллям, — оголосив він. — Кращих, помічніших ліків не знайдеш у всьому Темнолісі. Я заживаю їх сам.

Веретенник зацікавлено, аж вуса йому затремтіли, вкняпився у пляшку, але не рушив із місця. Від парадних дверей за його спину почувся стук.

— Ось, візьми. — Каптурник ступнув уперед. — Це чудодійний трунок. Затям собі мої слова.

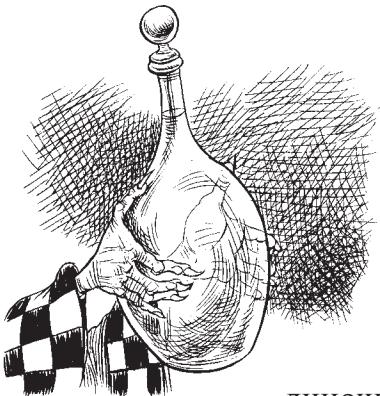
— Дуже ласково з вашого боку, — відповів Щип, — хоч я не певен, чи варто давати своєму панові, щось таке, чого я не перевірив.

— Кілька крапель перед тим, як він ляже спати, — підпрягся Пийпузо. — Та й годі. Ти відразу ж побачиш дію, Щипе. Твій пан як на світ народиться.

— І все ж таки... — почав Щип.

Стук у вхідні двері залунав гучніше, настирливіше.

— Знаю, знаю, — порозуміло кивнув головою Пийпузо. — Ти маєш усі підстави бути обачним. — Він озорнувся на свого супутника. — Чи не казав я тобі, який він відданий своєму панові? — Гоблін знову обернувся до Щипа. — Гадаю, твій пан розповідав тобі про свій власний, небознавчий спосіб поставити себе на ноги. — Гоблін пирхнув. —

Але ж ми з тобою краще на цьому розуміємося, га, Щипе? Ми, вихідці з Темнолісу, знаємо силу зілля та спецій — старожитніх рецептів.

Веретенник ледь помітно кивнув своєю клинцоватою головою.

— Мабуть, я йому таки дам, — набрався духу Щип. — Крапелиночку, не більше.

— Правильно, — похвалив веретенника Пийпузо. — Сефе, дай йому оте заболонне зілля.

Щип узяв пляшку своєю, схожою на обценьки, клешнею і пильно до неї приглядався. Тут у парадні двері так загрюкало, аж стук почули й візитери.

— Краще б тобі відчинити, — порадив Пийпузо.

— А зілля? — озвався Щип. — Скільки я вам за нього винен?

— О, за це не хвилюйся, — заспокоїв його Пийпузо. — Назвімо це дарунком краянина краянинові, адже ми обидва вихідці з Темнолісу.

— Дуже гречно, як на мене, — вирік Щип.

— Ет, пусте! — відмахнувся Пийпузо. — Не барися, відчиняй двері, а то ще вскочиш у яку халепу. — Він по-змовницькому підморгнув веретенникові. — Мені не треба пояснювати, що то є — служити у вимогливого володаря.

Щипова голова зникла за дверима.

— Та не забудь дати мені уznаки, як почуватиметься твій пан, — напучував старого веретенника Пийпузо.

— О, будьте певні, не забуду, — відповів Щип.

Шойно за ним клацнули двері, Пийпузо — з посмішкою від вуха до вуха — повернувся до свого супутника.

— А що я вам казав, — проголосив він. — Цей простак, цей старий телепень ковтнув мою побрехеньку — з гачком, волосінню та грузилом.

— Так, молодчина, Пийпузо, — почув він у відповідь. — Хоча краще б не називати мого імені. — А ти зарядив “Сеф!” та “Сеф!”! Тільки й надії тепер, що він не допетрає, яке мое повне ім’я.

— Не варто так хвилюватися, — заспокоїв його Пийпузо. — Уцьому зіллі стільки трутізни летючого хробака, що стане перетруйти цілу школу вчених. Без смаку, без запаху і смертельно небезпечне. Один ковток — і Лініус Паллітакс лусне, мов надутий торохбольний м’яч. Успіх гарантований, це тобі не затія з ланцюгом, — додав він. — Завтра, на цю пору, я буду Головним санктафракським охоронцем, а ви, Сефтусе, — Найвищим Академіком.

Срібний ніс-маска затремтів у такт потішенному хихотінню його володаря.

— Золоті слова, Пийпузо, — пробелькотів він. — Ну ж бо, щезаймо звідси. Попереду ще чимало приготувань.

— Йду, йду, — прорипів веретенник, відсовуючи передні двері й відчиняючи їх.

Просто перед собою він побачив розлючене обличчя Маріс — зі щільно стуленими губами, все поплямлене.

— Сили небесні, де ти пропадав? — накинулась вона на Щипа. — Ми вже чекаємо тут цілу вічність.

— Перепрошую, панночко, — знітився Щип. — Мені нездужалося.

— Дуже невчасні твої нездужання. — Пасія у голосі Маріс почала замінюватися на образу. — У нас важлива справа до батька.

Веретенник повернув голову, і в очі йому впала висока постать у вистріпаному вбранині за спиною в Маріс. Він зміряв незнайомця зверхнім поглядом. — І як же мені відрекомендувати того, хто домагається аудієнції у Найвищого Академіка? — сухо поцікавився він.

— Ніяк, Щипе, — відповіла Маріс, протискуючись між одвірком та спантеличеним служником і тягнучи за собою Чіпуся. — Я сама відрекомендую його батькові.

Веретенник зайшовся обуреними трелями.

— Але ж, панночко, — запротестував він, — це грубе порушення етикету. Я не вповноважений дозволяти вам...

Та Маріс — загадковий каптурник не відставав від неї — уже мчала першим сходовим маршем. Щип скрушно зітхнув. Що він міг удіяти? Останніми днями його суглоби, як дерев'яні, — де вже йому ганятися за кимось по палацу! А юна панночка така впертюща! Поки він добіжить до професорської опочивальні, Маріс і отой волоцюга, її супутник, поза всяким сумнівом, уже сидітимуть на краю професорського ліжка і ляпатимуть язиками.

— Ох, ця сьогоднішня молодь, — бурчав Щип. — Ніякої поваги до протоколу. Ніякого етикету. Ніякої зовнішньої пристойності...

Отак собі буркочучи під ніс, веретенник повернувся до кухні. Час пильніше приглянутися до отого заболонного зілля...

Сягнувши другого сходового помістка, Маріс і Чіпус почули з горішнього поверху збуджений гомін голосів. Маріс повернулася до Чіпуса, її широко розплющені очі були сповнені тривоги.

— Хто б там міг бути? — запитала дівчина. — І чого вони сперечаються?

— Можна піти з'ясувати, — запропонував Чіпус.

Обоє подолали ще один марш. Голоси стали виразніші.

— Та як ви смієте? — бубонів один.

— Невже ви не усвідомлюєте серйозності ситуації? — гласував другий.

— Хай скарає вас Небо, якщо з ним щось трапиться! — гнівно кинув третій.

— Ви можете торочити й городити, що вам заманеться, — озвався четвертий голос, гостріший за решту, але вдавано спокійний.

— Бігме, це Вельма, — пропихтіла Маріс, женучи з Чіпусом довгим коридором. — Моя старенька нянька.

— Вам що, позакладало? Я сказала “ні”! — знову зринув Вельмин голос. — Ніхто з вас сюди не ввійде.

— Шановна, чи ви хоч знаєте, хто я такий? — запитав один з голосів.

— Хоч би ви були самим Професором Темрявознавства — про мене, Семене! — відрубала Вельма.

— Таж... таж я і є Професор Темрявознавства! — обурився голос.

— Я вже сказала, — відмахнулась від нього Вельма, — мені це не свербить.

Запала вражена тиша, щоб за мить вибухнути ще дужчим лементом роз’ющених голосів. Круто загальмувавши, Маріс завернула за ріг коридору, від неї, насолопивши на самісіньке обличчя каптур своєї паперової киреї, не відставав Чіпус.

— Вельмо, що тут діється? — гарикнула вона.

— Ага, знайшлася наша Maric! — вигукнула Вельма. Вона стояла, заступаючи шлях до дверей опочивальні Найвищого Академіка. — Твоє ліжко неторкане. Де тебе носило всеньку ніч?

— Це все глупства, — урвав Професор Темрявознавства. — Над Найвищим Академіком нависла грізна небезпека. Один замах на його життя уже вчинено...

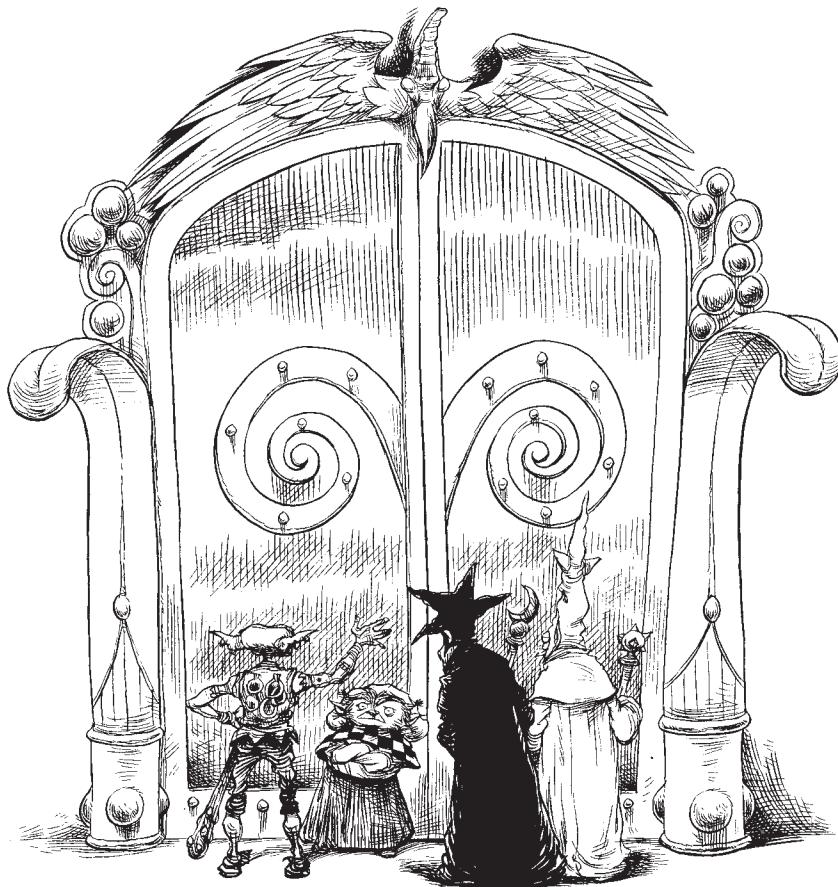
— А мої тайняки викрили ще й другу змову, — втрутився Нехнюпніс, Головний охоронець. — Плескатоголовий гоблін Пийпузо, уклав спілку з другим зрадником — якоюсь темною особою в масці у вигляді срібного ритуального носа. Мій обов’язок — захистити Найвищого Академіка...

Вельма піднесла догори руки.

— Я вже казала й кажу ще раз, — звернулася вона до гостей, — він живий і здоровий. І щоб лишатися таким і надалі, йому треба вилежатися, він-бо страшенно охляв і...

— Але ж йому не можна! — заволав Професор Світловізнавства. — Скільки я вам товк, насувається Велика буря. Він просто зобов’язаний піти з нами!

— Висвячення Гарлінія Гернікса не терпить ні хвилини з волікання, — додав Професор Темрявознавства. — Якщо ж

церемонія зірветься, він шукатиме бурефраксу до нових віників.

З-під згорток рудого каптура вихопилося пирхання і відразу ж за ним: “Овва, бурефракс!”

Маріс легенько копнула Чіпуса в ногу і шикнула, аби той стояв мовчки.

— Проводити церемонію має Найвищий Академік. Якщо ж в она не...

Чіпус озвався знову, цим разом голосніше.

— А чому б вам, властиво, не провести її самим? — прогув він крізь подібну до пергамену тканину.

— Перепрошую? — не второпав Професор Темрявознавства. Він з неймовірою витріщився на підозрілого цибаня

в зяяложеній одежі. — Хто ви такий, чоловіче? — поцікавився він. — Відкрийте-но своє обличчя!

Та Чіпус і бровою не повів. Цій доскіпливій професурі не конче знати, хто стоїть перед ними.

— Наскільки я розумію, — вів він далі, — ви, як Найвищий Академік, могли б провести церемонію й самі. Або одинцем. Або спільними зусиллями.

Професори перезирнулися, брови їм полізли вгору.

— Ми? — запитували вони один в одного. — А хіба можна? Чи це не проти правил? А статутові не суперечитиме?

Звісно, тут було над чим задуматись. Гіантська летюча скеля, де стояло місто, зблільшувалася з кожною дниною. Якби запаси важкого бурефраксу в Скарбниці регулярно не повнювались, над Санктафраксом постійно висіла б загроза зірватися з приponи і помандрувати у відкрите небо. Водночас дійшовши якогось рішення, професори побралися за руки і почимчикували геть.

— Найперше треба пошукати поради у “Великому Фоліанті небознавства”, — озвався Професор Світлознавства.

— Усе впирається в час, — нагадав йому Професор Темрявознавства. Їхні голоси дедалі завмирали. — Чи не розумініше було б порадитися з великою книгою вже після проведення церемонії?

Чіпус пирхнув знов.

— Захланні старі канюки, — промимрив він. — Тільки запахне владою, як вони кидаються на її примару, як лісовий кіт на пташиний щебет!

— Принаймні вони зслизли, — кинула Маріс. Вона обернулася до Нехнюпноса. — А що мій батько, зрештою, не покидатиме своєї кімнати, то без ваших послуг він також обійтися завиграшки

М'язистий Головний охоронець блімнув на Маріс, і на мить їй здалося, ніби він почне з нею споритися. Отже Нехнюпніс прикусив язика. Він уже на власній шкурі перевідчився: дочку Найвищого Академіка ліпше не дратувати.

— Ну-бо, ворушітесь! — підпряглася Вельма. — Чули, що сказала молода панночка?

Нехнюпніс рвучко кивнув головою.

— Я пришлю наряд із дванадцятьох охоронців, хай оточать палац і стережуть входи, — пообіцяв він.

— Чиніте, як знайте, — відповіла Вельма. — А тепер ідіть! — і, впершишь в охоронця руками, вона заходилася його випихати.

Щойно трольчиха відійшла від дверей, Маріс скочила вперед і взялася за клямку. Відтак натиснула її — майже певна, що двері замкнені на ключ, — і, о, радість! — фортуна їй сприяла. Двері з рипом розчинилися. Вельма обернулася.

— Панночко Маріс! — люто вереснула вона. — Про що ми оце щойно балакали?!

Але Маріс не мала гумору для подальших сперечань. Утягнувши за собою в опочивальню Чіпуса, вона з ляском прібила двері й повернула ключа.

— Маріс! — залементувала Вельма. — Маріс, відчини негайно!

— З якого б то дива? — прокричала у відповідь Маріс. — Він мій батько, і я маю право його навідати.

Вельма оніміла. Маріс припала вухом до дверей. Мить у коридорі стоялатиша, відтак нянька почовгала углиб коридору.

Поволеньки, ледь не ляскаючи зубами з нервового напруження, Маріс повернулася кругом. Чому її батько не зронить ані звуку? Хіба можна заснути в гармидері, як отої, що вони допіру нарobili всім кагалом. Вона вп'яла очі в низенький світник на комінковій полиці, неспроможний розігнати густої кімнатної тьми.

Прихопивши його з собою, Маріс рушила до ліжка. Ось світло ковзнуло по батьковім виду... Маріс ахнула.

Уесь обкладений подушками і попідтикуваний зусібіч ковдрою, Найвищий Академік виглядав ще гірше, ніж образ, створений у її уяві. Блідий, виснажений. З-під поплямлених кров'ю бандажів на голові вибиваються пасма волосся. Та найдужче гнітять його очі. Дивляться просто себе — не кліпаючи, нічого не бачачи, — досі сповнені жахіть, свідком яких їм довелося стати.

— Тату! — зойкнула Маріс. Вона злізла на ліжко і міцно обняла його, припавши щокою до його кістлявих грудей. Тіло Лініусове було закляkle та холодне; і якби не калатання серця біля самого її вуха, можна б подумати, що Найвищий Академік неживий. — О, тату, що за лихо тебе спобігло?

Нараз біля стіни світлиці заскрготіло. Озирнувшись, Маріс побачила, як Чіпус розчиняє віконниці.

— Який жахливий морок, яка жахлива сутінь, — бубонів старий. — Світло — ось чого потребує Лініус.

Самотній промінчик сліпучого світанкового сонця вдерся в покій і ковзнув по долівці. Світло торкнулося обличчя враженого шоком професора, той моргнув раз, другий...

— Маріс, — нагукав він тихим деренчливим голосом.

Маріс усміхнулася. Стала навколішки, ніжно поцілуvalа батька в лоба.

— Чолом! — привіталася дівчина.

— Чого ти плачеш? — запитав батько. В очах його малювався подив.

— Я не плачу, — шморгнула носом Маріс.

Не кажучи ні слова, професор підніс вихудлу руку до її щоки, зняв пучкою вказівного пальця слізу і показав їй.

— Скажи мені, що завдає tobі жалю? — лагідно допитувався він.

— О, тату! — заридала Маріс і знов обняла Лініуса. — Я так переживала за тебе. Оті всі порізи та подряпини... і твоє вухо! Що з тобою сталося?

— Тихіше, Маріс, — мовив Лініус, беручи її обличчя у свої руки і пестячи пальцями її коси. — Усе вже позаду. Я повернувся. Я жи-

вий. Я... — Тільки тут він завважив сильветку проти вікна. — Небо святе, а то хто такий?

Маріс відхилилася від батька і розширнулася по хаті.

— То... — почала дівчина.

Але Чіпус уже застережливо піdnіс пальця до вуст. Він приступив до ліжка, тримаючись осторонь від сліпучого світла, і відкинув каптура.

— Скажи-но мені, Лініусе, — стиха озвався Великий Бібліотекар. — Чи впізнаєш ти свого давнього друга? — Чіпус осміхнувся. — Чимало води вже втекло.

Згоряючи з нетерплячки, Маріс поглянула на батька, потім на Чіпуса, потім — знову на батька. Спершу вона додгледіла в його очах замішання, тоді він почав щось пригадувати, і нарешті розплівся в широкій дитячій усмішці.

— Чіпус Семиджерел, — промовив він, недовірливо хитаючи головою. — Чи може, я ще не пробудився зі сну? Ніколи не думав, що доживу до такого дня...

— Вітаю тебе, Лініусе! — Чіпус ступнув перед і потис йому руку. — Я — не сон.

— Але ти ж наче покинув Санктафракс, — кволо управляється Лініус. — Мені сказали...

— Тобі сказали, ніби я повернувся до Темнолісу, — перевібив Чіпус, — аби спокійно провадити там свої землезнавчі студії.

— Достеменно так, — кивнув головою Лініус.

— Я сам розпустив ті чутки, — пояснив Чіпус. — Навіщо комусь знати, що Велика бібліотека не лишилася покинутюю напризволяще.

— Чи не хочеш ти сказати, що цей весь час переховувався у Великій бібліотеці? Але ж... — Лініус спантеличено вмовк. — Але ж я й сам там бував. Учащав туди. І ніколи тебе не бачив.

— Бо я не хотів, щоб ти мене бачив, — сказав Чіпус просто.

— Але чому? — здивувався Лініус. — Якби тільки... — Голос його урвався.

— Я не міг ризикувати, — пояснив Чіпус, — ані собою, ані тобою.

— Тепер ви разом, — втрутилася Маріс. — Ось що важливо. — Вона повернулася до батька. — Чіпус тут для того, аби поставити тебе на ноги. Він втаємничений у лікарські секрети Темнолісу.

— Та невже! — здивувався Лініус, кривлячи губи в усмішці.

— Свята правда! — запевнила Маріс. — Після того, як на нас із Квінтом напав велетенський блискун, він... — Дівчина затнулася, з жахом усвідомивши, що пробовкалася. Серце їй закалатало. Щоки зашарілися.

— Блискун? — мало не задихнувся батько. Він спробував сісти рівно, але зразу ж упав на подушки, на його обличчі відбилася тривога. — Тільки не кажи мені, що ви спускалися у кам'яні щільники.

Маріс винувато відвернулась.

— Ти що і справді там була? — запитав професор, збираючись на силі. — Це все той учень! То він затяг тебе туди! — Очі його палали. — Ні, я таки спущу з нього шкуру! — Він натужно звівся на ліктях.

— То була не Квінтова ідея, — заперечила Маріс. — То я запропонувала. Будь ласка, тату, тобі ж і так нездужається.

— Ох, і дав же я маху, довіряючись йому, — вів далі без передиху її батько. — Ти знаєш, я щиро прагнув дотримати слова, даного Вітроногому Шакалові...

— Ти не слухаєш мене, — сказала Маріс. — То я запропонувала спуститися в кам'яні щільники. Я завзялася з'ясувати, чим ти займався. Де взялися твої рани... Я його *зумушила* взяти мене з собою.

Лініус знеможено відкинувся на спину, його обличчя стало попелясто-сіре.

— І де зараз цей маленький поганець? — видихнув він. — Соромиться й носа сюди поткнути, га?

— Він... він і досі внизу, всередині летуючої скелі, — зізналася Маріс.

Вираз Лініусового обличчя вмить змінився. Він нахилився вперед.

— Ти лишила його там? — запитав він глухим від жаху голосом. — Квінт — єдиний син моого любого друга Вітро-

ногого Шакала — сам-один у жахливих кам'яних щільниках? Але чому? Були разом, а вибиралися порізну?

— Я... я не могла йти. Чіпус ніс мене, — пояснила Маріс. — А Kvінт ішов за нами... — Вона проковтнула клубок у горлі. — Апотім його не стало.

Чіпус ступив крок уперед.

— Безстрашний юнак подався на пошуки Старожитньої лабораторії.

Лініусові одвисла щелепа. Він ухопив Маріс за плесна.

— То ви чули про Старожитню лабораторію? — запитав професор.

— Певно, що чули, давній мій друже, — відповів замість неї Чіпус. — А чого б ото їм із доброго дива нишпорити вдвох по отих кам'яних щільниках?

— Але Kvінт у великій небезпеці, — затривожився Лініус. — Йому й ногою не можна ступати в лабораторію! Навіть дверей відчиняти!.. — Професор затулив обличчя руками і став гойдатися — туди-сюди. — Що ж я наробив? — застогнав він. — Ой лишечко, що я *наробив*??!

Чіпус присів на край професорського ліжка і лагідно, проте рішуче відняв його руки від обличчя. Хворий звів голову і вкняпився просто Чіпусові в вічі.

— Ану ж знікчемнілій учений-землезнавець зарадить своєму старому другові, — вирік той. — Розкажи мені, Лініусе. Розкажи мені все.

· РОЗДІЛ П'ЯТНАДЦЯТИЙ ·

ЛІНІУС РОЗКАЗУЄ

 ініус лежав на ліжку, повернувшись обличчям до вікна, і яскравий сонячний промінь світив йому просто в очі. Знадвору долітали звуки про- будженого міста: дзвін дзигарів і торохтіння ко- ліс, гул голосів і монотонний спів; хрипко крякали білі круки, розкрилені, щоб ліпше ловити тепло ранішнього сонця. Лініус зітхнув, перевернувся на спину і вstromив очі в стелю.

— Я починав, мавши... мавши щонайкращі наміри, — промимрив він. Погляд його затуманився. — Лелечки, скільки мені хотілося зробити для Санктафракса!

Чіпус нахилився вперед і взяв професора за ліву руку.

— Повідай мені цю історію, Лініусе, — сказав він. — Я слухаю.

Лініус повернув голову до свого колишнього навчителя і протяжисто, глибоко зітхнув.

— О, Чіпусе, — стомлено промовив він. — Здавалося, ще тільки вчора ти ділився зі мною таємницями Великої бібліотеки. — Він кволо усміхнувся. — Ти стільки мені всього показав! Знав би я тоді, чим це все обернеться...

Він заплющив очі, та сама квола усмішка грала на його вустах. Чіпус заспокійливо стис його руку. Лініус підвів повіки.

— Щасливі дні, — прошепотів він замріяно. — Який я був ще тоді зелений, Чіпусе, який наївний! Мені видавалося, ніби Санктафракс — благословенне місце, де всі знання не можуть бути вживані на шкоду, а обов'язок кожного науковця — поповнювати загальну скарбницю знань для добра всіх і кожного. — Його обличчя бридливо зморщилося. — Небознавці! — вигукнув він. — Тоді я нічого не знат про те, як б'ють ножем у спину, не знат про дворушництво, яке квітувало серед них, про зради, про змови, про гризню за посади. Мрякощупи проти дощознавців, хмарогляди проти вітроловів... Небо свідок єдине, що бодай на час замирювало супротивні партії, це їхнє неприязне, вороже ставлення до землезнавчих досліджень! — Лініус утер із чола рясний піг. — Мене це бридило, — сердито блиснув він очима. — І коли я був учнем, а тоді молодшим мжичкоміром, я страшенно ненавидів цю ворожнечу. — Він тяжко зітхнув. — Навіть тоді, коли доводилося й самому грati в так ігри...

Маріс повернулася до Чіпуса.

— Батько надто кволий, аби продовжувати розповідь, — запротестувала вона. — Він потребує відпочинку.

Та Лініус замкнув їй рота порухом рукі.

— Нехвилюйся, Маріс, — хороboro всміхнувся він. — Я хочу довести оповідь до кінця. Розказати вам обом про свої колишні мрії-сподівання. — Він знову зітхнув. — Ах, що то були за мрії! Я мав надію, ставши Найвищим Академіком, згуртувати порізnenі ворожнечею кліки для змагань в ім'я загального добра. Ба більше, — провадив він, обертаючись до Чіпуса, — я поставив собі за мету знов повернути вчених-землезнавців до Санктафракса. Розбраторі між небознавцями та землезнавцями малося покласти край. Велика бібліотека повинна була відкритися знов. Дати пропасті таким багатющим знанням про Світокрай?! Ні за що в світі!!!

— Та хоч як я розпинався перед академією у своїй Інаугураційній промові, тамті йолопи мене навіть не слухали. Певніше, — поправився Лініус, — слухали тільки те, що жадали почути їхні вуха. Навіть коли я перенісся до Палацу тіней, аби підкresлити свою неналежність до будь-якої із санктафракських шкіл і вдихнути друге життя у звичаї, що їх сто років тому започаткували старожитні вчені — навіть тоді мої заміри нікого не обходили.

— На ділі все виглядало так: щоразу, як я намагався внести у Санктафракс гармонію, це ще дужче загострювало суперечності. Мої рожеві сподівання швидко змінювалися розпачем. — Професор замовк і похитав головою. — Та попри це все, — додав він із прояснілим обличчям, — я ані трохи не шкодував, що перебрався до Палацу тіней. Та й чого б мені шкодувати! Хіба я зустрів би коли-небудь його хранителя, нині свого вірного служника — Щипа? А якби я не зустрів його...

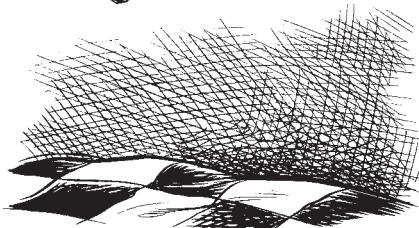
Тут почувся легенький стук у двері, а відтак — брязк дверної клямки, яку хтось торгав.

— Не звертай уваги, — скаже Чіпус. — Розказуй далі.

Та не встиг Найвищий Академік розтулiti рота, як почулося легеньке клацання, і двері розчилися. На порозі стояв Щип, міцно тримаючи клешнями тацю. На ній видніли трав'яні облатки, порожня шклянка та карафка з яскраво-червоною рідиною. Старий ветеренник звів очі.

— Хтось згадав мое ім'я? — запитав він.

Найвищий Академік усміхнувся.

— Атож, Щипе, — відповів він, — ти не помилився. Захід, захід. Я саме збирався розповісти про нашу першу зустріч. — Він повернувся до решти. — Як довгорічний хранитель Палацу тіней, Щип знає кожну його п'ядь. Саме він і показав мені Чорнодеревну палату.

— Що? — вигукнула Маріс. — Я гадала, ніби *теж* знаю кожну п'ядь палацу, але про палату не чула зроду.

Лініус перевів погляд на Чіпуса.

— Зате ти, гадаю, не міг не чути, — зауважив він.

— Певно, що, — кивнув головою Чіпус. — Хоча досі я не зінав, реальність це чи міф.

— О, палата цілком реальна, — запевнив Лініус. — Правда, Щипе?

— Ну, звісно ж! — відповів веретенник. — Пан любить цей палац не менше за мене. Я мав досить часу, аби показати йому всі потаємні палацові закамарки та закапелки. Але найпринаднішою для нього завше була Чорнодеревна палата.

— А що воно таке? — поцікавилася Маріс. — Що в ній особливого?

Лініус розплющив повіки і знову їх зімкнув.

— Розкажи їй *ти* про призначення палати, Чіпусе, — прошепотів Найвищий Академік, — бо я втомився. — Він здригнувся. — І мене трохи лихоманить.

— У мене тут якраз на цей випадок, пане, — озвався Щип. Він поставив тацю на полицею. — Ферментний плодово-кореневий напій, — пояснив він, — зрихтований за особливим рецептом Темнолісу. Він напевняка поставить вас на ноги, і то негайно. — Веретенник хлюпнув трохи червоної рідини із карафки у шклянку. Вона взялася білими бульбашками і спінилась. — А ще я приніс трохи облаток, — додав він, беручи шклянку і тарілку. — Щоб ви могли відновити свої сили.

Він повернувся і рушив до ліжка. Лініус розплющив очі й сів рівно.

— Ти такий турботливий, Щипе, — сказав він, важко дихаючи.

— Що турботливий, то турботливий, — втрутився Чіпус, виступаючи наперед і забираючи у Щипа пиво, — але мені здається, мої ліки будуть кращі.

— Отакої! — обурено вигукнув Щип.

— Знаєш, Чіпусе, — кволо всміхнувся Лініус. — У цій твоїй торбинці знайдуться ліки на всяку болячку. Та боюся, цього разу навіть ти мені не допоможеш.

Але Чіпус і оком не змігнув. Повернувши шклянку з тарілкою назад на тацю, він заходився порпатись у своєму бесагові, буркочучи щось собі під ніс.

— Від перевтоми, від жару, від надмірного збудження... — В ін вибрал флакончик із бурштиною рідиною і нацяпав двадцять чотири краплини у каламарчик чистої води. Потім знову забубонів. — Інфекційні нариви на пальцях, подряпини на щоках, зранене вухо. Цера — від кольору шагрені до попелясто-сірої...

Маріс не зводила зі старого зачарованого погляду. Вона помітила, як Чіпус, пильнуючи за Лініусовим самопочуттям, із кожною його зміною додавав у рідину пучку порошку то тієї, то тієї ароматичної речовини, добутої з бесага. Нарешті він заткав каламарчика, енергійно поколотив його і підніс до світла. Рідина так сяяла і яскріла, наче в посудині були не трави та кореневе борошно, а ціла ложка пороху потовчених у ступці чорних діамантів.

Чіпус підступив до ліжка.

— Випий оце, Лініусе, — запропонував він.

Обличчя Найвищого Академіка видовжилося.

— Зілля виглядало апетитніше, — зізнався він.

— Тамте зілля — десь-найпевніш одне з тих лікарств, що їх мешканці Темнолісу продають легковірним академікам, — зауважив Чіпус. — Вони абсолютно нешкідливі, але й користі з них як із цапа вовни. Натомість оце... — Він відкоркував каламарчика з пінявою рідиною і простяг Найвищому Академіку. — Ось що тебе вилікує, Лініусе. Покріпить і тіло твоє, і дух — зцілить тебе всього.

Лініус підніс каламарчика до вуст і ледь пригубив, готовий відразу ж виплюнути зілля, якщо не смакуватиме. Про-

те на смак пійло виявилося добренне. Його обличчя розпливлося у блаженні усмішці, і він до щирця вихилив каламарчик солодкого зілля.

— Чудово, Чіпусе, — сказав Лініус. — І знаєш, що? Я вже відчуваю, як воно діє. — Він підвівся, легенько почухав крізь бандажі вухо. — Свербить, — скривився він.

— Себто, гойтесь, — виснував Чіпус. — І очі твої теж проясніли. Ну, як, готовий продовжувати розповідь?

— Розповідь, — зітхнув Лініус. — Ну, звісно ж, розповідь. Гай-гай, нелегко її вести, та, боюся, доведеться... — Він зиркнув на Маріс. — Молитиму тільки Небо, щоб не впасти в очах своєї доньки, як дійду до кінця.

— Хоч би що ти розповів, моя любов до тебе, тату, не похитнеться! — палко запевнила Маріс. — Даю тобі слово, — всміхнулася дівчина. — Ти зупинився на Чорнодеревній палаті.

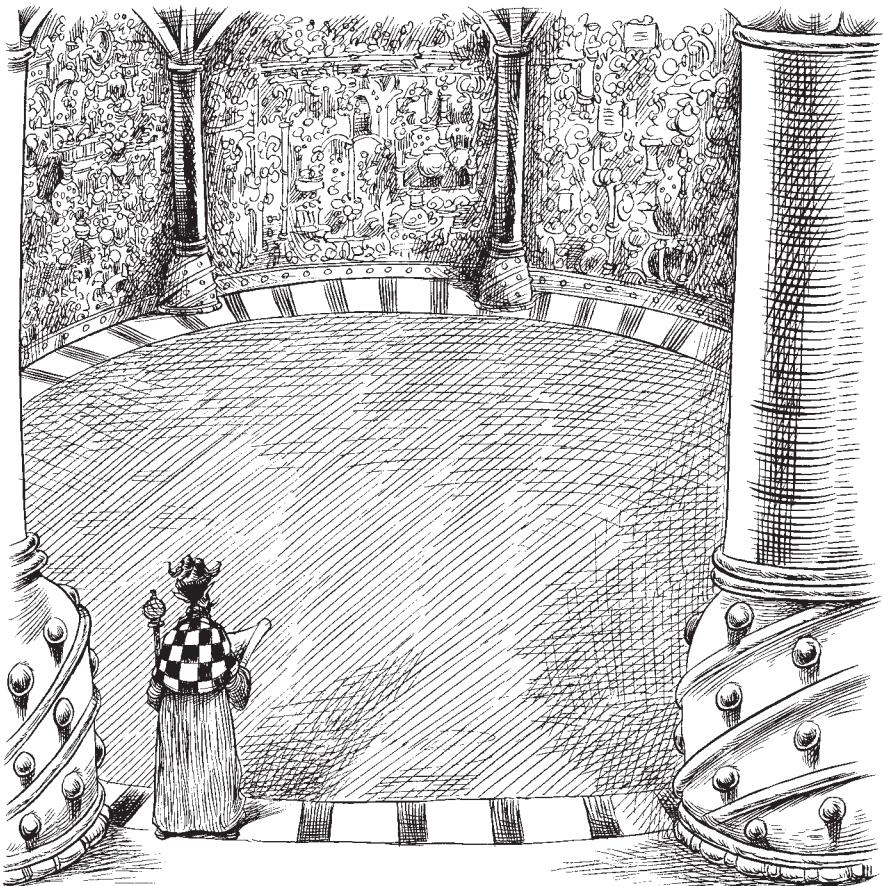
Академік, споважнівши, кивнув головою.

— О, Маріс, люба моя доню, Чорнодеревна палата — одна з найдавніших скарбниць у палаці. Найдавніших і найтаємніших. Так, Щип про неї не прохопився й словом, поки не впевнився, що я заслуговую на його довіру. На її дерев'яних стінах вирізьблено докладну історію Санкта-фракса. І як вирізьблено! Безліч виконаних на дереві картин, оправлених у рельєфні, візерунчасті рами. Картина оздобних, закрутистих, позначеніх ряснотою вишуканих деталей...

— І збіса незручних для витирання, — промурмотів Щип, відтак, зоставивши тацюз зіллям, пройшов до порогу і покинув опочивальню. Він не може правити теревені цілісний день, на нього чекають важливі справи.

Його зникнення лишилося непоміченим.

— Просто якесь диво! — палко провадив Лініус. — Різьблени картини видаються майже живими. А які історії вони воскрешають! “Благословення Летючої скелі”... “Оповість про братчика Руктуса та блукай-бурмила”... “Легенда про Іменну вежу”... “Облога Великого небесного дракона”... А згодом, ознайомившись із ними ближче, я виявив, що

кожна сцена була оточена плетивом кручених візерунків, схожим на сплутане гілля терників Темнолісу. Спершу я взяв його за звичайний декоративний орнамент, однаке жоден старожитній різьбярський витвір у цій казковій палаті не міг бути просто прикрасою. Численні візити до Великої бібліотеки та незліченні години, присвячені студіям закурених манускриптів виявили, що це — кутастий шрифт Стародавньої мови. То був достотний голос Перших учених — ще давніших, ніж найдавніші сувої Великої бібліотеки, — вкарбований у стіни. — Його очі спалахнули дитячим запалом. — Голос незрівнянної чарівності, тріумф генія тих, хто жив задовго перед нами.

Mapіс усміхнулась. Давно, дуже давно не бачила вона свого батька в такому піднесеному стані

— Ти тільки подумай, Mapіс! — вигукнув він. — У Чорнодеревній палаті закарбована сливе вся історія Санкта-фракса — і той день, коли стародавні вчені припнули велику летуючу скелю Якірним ланцюгом, і сторіччя гармонії та вченості, і Великий розкол, коли старожитні академіки поділилися на земезнавців та небознавців, і навіть Перші чистки... — Він замовк, щоб перевести дух. — І зненацька все уривається — сьома стіна так і лишилася розціцькована лише наполовину. Деесь-найпевніш різьбярів, через їхню належність до різьбярів *земезнавчого училища*, було витурено з Санктафракса — Лініус скрущно похитав головою. — Отака жахлива, отака ганебна пляма...

З надвору почулося бемкання дзвону на ратушній вежі. Mapіс нервово здригнулася. Минуло вже стільки часу, одколи Квінт залишився сам-один у кам'яних щільниках!

— А Старожитня лабораторія? — запитала вона батька. — Її також зобразили різьбярі-чорнодеревники?

— Аточ, — відказав Лініус, і його очі знову прояснилися. — Аточ, зобразили. Мінливе обличчя Санктафракса різьбилося там сторіччя за сторіччям. Будівництво споруд, зведення Головного вiadука, прокладання тунелю і заснування Скарбівні... Чи то пак Великої лабораторії, — поправився він, коли Чіпус буркнув щось собі під ніс. — А також пробиття Великого західного тунелю, — провадив Лініус, обертаючись до Mapіс. — Саме цей тунель, — до нього можна було дістатися тільки нижньонебовою кліткою, — вів до другої, Старожитньої лабораторії.

— Тож можете собі уявити моє хвилювання, коли я випадково нагледів тамтой загублений осередок ученості. Це місце започаткували кілька найблискучіших умів, що їх будь-коли знову Санктафракс, і мені страх kortіло побачити лабораторію на власні очі. — Він спохмурнів. — Але тут поставали реальні труднощі. З різьби пізнішого часу я дізнався, що лабораторію занедбано, а тунель до неї завалений. А в найостанніших записах ані тунель, ані лабораторія

не значаться взагалі. — Лініус провинно похнювив очі. — Гадаю, я мав негайно відмовитися від своєї затії, — зронив він. І, помовчавши, додав: — Але не зміг!

— Не зміг, — повторила Маріс, неспроможна приховати колючих ноток у своєму голосі.

Лініус приязно глянув на дочку.

— Так, я знаю, що нехтував тебе, — зізнався батько. — Грішний, каюся. Я знехтував *у* свої обов'язки... Та що я міг udіяти! Надто великі були чари, щоб їм опиратися. Що більше я відкривав нового, то більше прагнув... то більшу *мав потребу* відкривати. Я ж науковець, Маріс, попри всі свої вади. Ти ж розумієш мене, чи не так?

— Так... гадаю, так, — неохоче відповіла Маріс.

— Я уявляв себе великим дослідником, який розкриває забуті таємниці цілого втраченого світу, — вів далі професор, і очі його палали завзяттям. — Попервах справа посувалася звільна. Давнє письмо важко читалося, а подекуди, оскільки й сама мова була архаїчна, — і розумілося. Мені доводилося вчащати до Великої бібліотеки, де пощастило виявити ще й інші давні сувої. Вони й допомогли мені в моїй нелегкій справі...

Він знову замовк, і Маріс бачила, як він повернувся до старого бібліотекаря. Обличчя Лініусове засяяло вдячністю.

— Я багато чого тобі завдячу, Чіпусе, — сказав він. — Дуже багато. Ти перший показав мені давні словники та лексикони. Ти навчив мене основ Старожитньої мови. І ти ж напоумив мене, як користуватися бібліотекою — на яке дерево лізти, щоб знайти потрібні відомості, як правильно вибирати гілку... — Він похитав головою. — Ex, знав би я, що ти там!

— Що ж, може, мені, зрештою, і слід було зголоситися, — сказав Чіпус. — Я б міг трохи вставити тобі ума і в зародку придушити цей несузвітній навісний героїзм...

Проте Лініус енергійно тріпнув головою.

— Мене б ніщо не зупинило, — запевнив він. — Я був одержимий, Чіпусе. Сп'янілий. Я був певен: у Старожитній лабораторії коїлося щось неймовірне. Тож мені лишалося

одне: вперто домагатися розкриття її таємниці. Зрештою по багатьох довгих тижнях досліджень я з'ясував усе, що міг. Настав час дослідити Старожитню лабораторію безпосередньо на місці.

— А я гадала, вона опечатана, — озвалася Mapіc.

— Так воно й було, — кивнув головою Лініус. — Але я згоряв од цікавості. І не міг утриматись, щоб не піти подивитися самому. І ось я вперше вирушив туди в небовій клітці. — Він подався вперед, по-змовницькому стищучи голос. — Треба було діяти дуже обережно, — провадив він. — Одне те, що багато клопоту завдавало керування повітряною кліткою, а друге — я мав критися зі своїми намірами від колег-учених. Їм би не сподобалось, що їхній Найвищий Академік опустився до низньонебових студій, а якби хтось із них запідозрив, що мене цікавлять питання землезнавства... — Він драматично вмовк і прикипів поглядом до Mapіc. — Мое життя тоді не варте було б зламаного шеляга.

Mapіc, широко розплющивши очі, ловила кожне батькове слово, коли той описував спуск у небовій клітці. Його розповідь оживила в ній спогади про свою власну недавню подорож до кам'яних щільників у парі з Квінтом, про свій страшений переляк, коли обірвався ланцюг і клітка шугнула вниз, розтинаючи холодне нічне повітря.

— Летюча скеля розрослася, відколи прокладено тунель, — не втавав Лініус, — через це тунель із рівного став крученим, і повітряна клітка не спускалася акурат навпроти входу до нього. Понад годину я згаяв на те, щоб усіма правдами й неправдами наблизитися до входного отвору, але мого запалу це не остудило. Зрештою мені вдалося припнути прічіпну линву до гострого кам'яного виступу.

Mapіc кивнула головою. Своїм внутрішнім зором вона бачила, як те саме проробляє Квінт.

— Крім того, — вів далі Найвищий Академік, — те, що скеля, розростаючись, міняла свою форму, одного разу, коли я перебував усередині тунелю, стало мені у пригоді. Звісно, такі зміни означали, що давній мапі, прихопленій із собою,

довіряти не можна, але був тут і плюс. Діставшись до заваленої колись ділянки, я виявив, що вона вже прохідна. Там, де перше громадилися кам'яні насипи, утворилася вузенька пролазка.

— Протискуючись крізь тісну нору, я кілька разів чіплявся мантією за скельні зазубні, а все ж подолав усі перешкоди. І ось переді мною, за який десяток кроків, забоввані лінії, чие зображення я вже бачив безліч разів — на папері, на пергамені, накреслене крейдою, вугіллям, червоним чорнилом, ну й, звісно ж, вирізьблене на святому чорному дереві. — Він зітхнув. — А все ж побачити їх, так би мовити, в живі очі — була зовсім інша річ. — Він затнувся, добираючи потрібного слова. — То... то був вхід до Старожитньої лабораторії, а я — Лініус Паллітакс, Найвищий санктафракський Академік, був першим науковцем, що стояв на її порозі після стількох сторіч забуття.

Крижаний дріж пронизав усе тіло Маріс. Вона *ажнадто* *вразно* уявляла, що відчував її батько.

— Із завмиранням серця я наблизився до витесаних у камені дверей, — вів далі Лініус тихим, сповненим побожності

голосом. — Простяг руку. Торкнувся каменю. І враз мое тіло немовби пронизав електричний заряд неймовірної сили. У руках і ногах закололо. Чуб нагороїжився. Я знов, що с тою на порозі дивовижного відкриття. — Він зробив павзу. — Але як відчинити двері? Як зайти всередину?

— Себто потрібен був ключ? — встрияла Маріс. — А в настінних написах чи сувоях про нього не згадувалося?

Лініус кинув на дочку сповнений любові погляд.

— Мені подобається, як ти міркуєш, Маріс, — похвалив в ін. — Якби ти була старша, коли я ще тільки починав, я залучив би тебе до своїх досліджень.

Маріс аж затремтіла з утіхи. Отже, досі вона помилялася. То через її вік, а не тому, що вона дівчина, батько не міг їй довіритись. Вона щасливо всміхнулася.

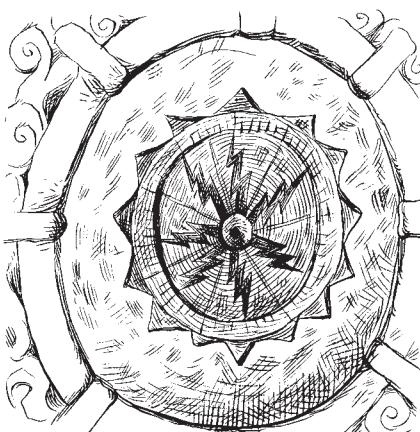
— Я натрапив на одну згадку, — сповістив Лініус. — Але вона виявилась надто таємничию. “Двері відчинить золота блискавиця”, — так вона звучала. Суцільний туман! І тільки коли я опинився перед самими дверима з піднятим у руці ліктарем, камінна різьба на них відкрила нарешті свою таємницю.

— А що там було? — видихнула Маріс.

— Якраз посередині кам’яних дверей красувалася кругла печатка. Я відразу її впізнав, — пояснив Лініус. — Компасна шкала, вписана в багатокутну зірку, і глибоко викарбуваний жмут кривулястих блискавок. Достотний відбиток Великої печатки Найвищої канцелярії!

“Чи не тому він глузував, коли я виклада для нього оту мозаїку? — подумала Маріс. — Może, гадав, ніби я напала на якийсь слід?”

— Велика печатка Найвищої канцелярії, — повторив Лініус. — Отой золотий медальйон зі жмутом криву-

лястіх блискавиць, що сторіччями переходить від одного Найвищого Академіка до іншого, Велика печатка, що саме висіла у мене на ший. Міцно стискаючи її в руці, я приклав медальйона до камінного його відбитка. Він прийшовся саме в раз, однаке, всупереч моїм сподіванням, двері не відчинилися. Я не вірив своїм очам. Це мало спрацювати. Бо навіщо тоді було різьбіти відбиток на самій видноті? Я думав, може, заковерзував механізм чи скеля, розростаючись, викривила дверний отвір...

Він звів очі й широко всміхнувся.

— Потім, уже віднімаючи медальйон від каменя, я ненароком крутнув ним праворуч. Камінь зрушився, і з глибоким глухим гуркотом, схожим на розкотидалекої громовиці, двері відсунулися.

Глибоко внизу, у підступних кам'яних щільниках, Kvінт пильно вдивлявся в тунельну пітьму. Дарма, що його очі вже доволі звикли до тьмяного сяйва каменю, розібрati дорогу все одно було нелегко. Усе, що він міг зробити, — це не загубитися в заплутаних тунельних лабіrintах. Коjен крок обертається випробуванням, кожен поворот — пригодою.

— Може, краще було б і мені піднятися нагору з Maric i Чіпусом? — промурмотів хлопець і аж здригнувся, коли його слова озвалися до нього свисточним відлунням: “Maric-c-c. Чіпус-с-с...”

Kvінт зітхнув. Тунель зітхнув і собі.

— Hі, я зробив свій вибір, — сказав він. — Тепер уже пізно шкодувати. Я повинен іти далі. Поки не оклигав блискун...

Kvінт поплентався вперед, важко переставляючи ноги. Минуло вже чимало часу, відколи він востаннє побачив провідну чорну крейдяну стрілку і, як щоразу в таких випадках, нервова напруга дедалі зростала. Його долоні змокріли від поту. Шкіру на голові поколювало. А що, як він так і не знайде стрілки?

І тут, о, диво! вона з'явилася — на стіні, попід якою йшов юнак, тієї самої миті, як він уже полишив усяку надію знайти дорогу. Якщо це, звісно, не... Він зупинився і провів пальцем по стрілці. Вуста Квінтові розтяглися в усмішці. Так, він не заблукав.

— Старожитня лабораторія, — пробубонів він, вдивляючись у пітьму перед собою. І міцніше стис ковіньку. — Вона вже десь неподалік.

— Щойно я відняв від карбованого відбитку Велику печатку Найвищої канцелярії, — провадив Лініус, — як важкі різьблені двері плавко відсунулися. Двері, не торкані багато сотень літ, ковзали легко й безшлесно. Я переступив поріг. Після стількох зусиль, стількох відчайдушних спроб проникнути в неї, я нарешті стояв усередині покинutoї лабораторії, про яку стільки начитався.

— Я підніс ліхтаря високо вгору — і завмер. Неосяжна печера, де я опинився, нічим не нагадувала решти лабораторій, що їх мені випадало бачити до і після неї. Фантастичне, дивовижне видовище...

Маріс жадібно ловила кожне батькове слово. Вона хотіла запам'ятати найменшу подробицю.

— Я стояв у величезній, склепінчастій камері, видовбаній у твердому скельному ядрі. Величезні скляні рури, немов велетенське покручене коріння, тяглися звідусіль у склеп, витикаючись зі стін і звисаючи зі стелі, інші, ще грубші, п'ялися вгору з долівки. Деякі рури були герметизовані. Деякі вільно погойдувались. Більша ж їхня частина, переплітаючись і розгалужуючись, утворювала велику заплутану мережу.

— Спершу мені здалося, ніби я всередині якогось гіантського механізму. Але, постоявши там і розглянувшись довкола, я не міг вийти з дива: враження було таке, ніби це все колись було живе. У самій конфігурації рур було щось від органічної структури — вони нагадували вени та артерії чи якусь велетенську нервову систему. Ту ж мить я

надумав знову вдихнути життя у цей величезний безживний склеп.

— Перша моя візита до лабораторії була коротка. Та невдовзі я повернувся, маючи при собі настінні смолоскипи, відро зі щітками, а також усі сувої та пергамени з описами лабораторії, які на той час мені вдалося виявити.

— Тепер Старожитня лабораторія була яскраво освітлена, і я чистив, замітав і глян-

сував її, аж поки кожен її вершок засяяв, як новий. О, Маріс, годі передати, яке я відчував піднесення: мені випало повернути цьому місцю його колишню славу... — Лініус замовк, аби перевести дух. — Поприбиравши грубі шари пилу, я з'ясував, що мережу рур, на перший погляд безладну, насправді було продумано до найменших подробиць. Рури та їхні більші й менші розгалуження утворювали надзвичайно складну систему, яка дозволяла тримати під контролем їхній летючий вміст і керувати ним. І, як зазначалося в сувоях, кожна деталь — від найширшого каналу до найвужчого патрубка — мала своє призначення.

— Деякі з тонших рурок утворювали шкляні сфери, блискучі, мов стиглі овочі. Поміж рештою шкляних дудок висіли, сполучаючись із ними, тоненькі, мов павутиння, сітки, а посередині лабораторії просто з долівки п'явся вгору жмут грубих рур, нагадуючи трьох пітонів — кільчастих, в'юнких, із роззявленими пашеками. А помежі ними стриміла здорована центральна рура, куди, мов притоки у Крайріку, впадали решта труб.

— У самому центрі лабораторії кілька сходинок вели до круглястої платформи облямованої силою важелів, коліс та педалей. Як і решта обладнання Старожитньої лабораторії, цей хитромудрий пристрій також мав своє призначення. Лишалося тільки з'ясувати, яке саме.

Лініус повернувся до своєї дочки.

— О, Маріс! Це було суще диво! Час летів так швидко, що я заледве розрізняв, де день, а де ніч. Безліч годин я проводив у Великій бібліотеці, з'ясовуючи призначення того чи того пучка рурок, потім знову поспішав до лабораторії і провадив досліди — тільки для того, аби відкрити щось таке, чого я не помічав раніше і що тепер знову гнало мене до сувоїв. Я просто зрісся з отим усім, Маріс. Я був надто заклопотаний, аби виконувати решту своїх обов'язків науковця, і надто збуджений, аби відчувати потребу в їжі та питті, — навіть сон почав мене обтяжувати і я мріяв про те, як би без нього обійтися.

Маріс кивнула головою, але не озвалася й словом. То ось чому він видавався шаленцем! А вона гадала, ніби батько недужий, або, ще гірше, схібнувся. Вона так переживала! Ледь усміхнувшись, дівчина присунулась до батька ближче і заспокійливо взяла його за руку.

— Мій перший серйозний прорив стався через кілька місяців, — схвилювано вів далі Лініус. — Суворо дотримуючись настанов, знайдених у давньому пергамені, я відкрутив ковпаки трьох герметизованих рур, тих, що витикалися з долівки, і сполучив їх із трьома рурами, які трикутником звисали зі стелі високо над моєю головою. Потім, тремтячими руками, я схопив важелі в основі перших трьох труб

— О, Маріс! Це було суще диво! Час летів так швидко, що я заледве розрізняв, де день, а де ніч. Безліч годин я проводив у Великій бібліотеці, з'ясовуючи призначення того чи того пучка рурок, потім знову поспішав до лабораторії і провадив досліди — тільки для того, аби відкрити щось таке, чого я не помічав раніше і що тепер знову гнало мене до сувоїв. Я просто зрісся з отим усім, Маріс. Я був надто заклопотаний, аби виконувати решту своїх обов'язків науковця, і надто збуджений, аби відчувати потребу в їжі та питті, — навіть сон почав мене обтяжувати і я мріяв про те, як би без нього обійтися.

і відвів їх угору — один по одному. Коли я упорався з двома першими важелями, нічого не сталося, та коли клацнув третій відхилений до краю важіль, із нутра всіх трьох труб зне-нацька вихопився рев.

— Я злякано відсахнувся назад і помчав до платформи з золотниками. Звідусіль у силі-силенній сполучених між собою рур рипіло, гримало, свистіло і сичало — то по них ринуло повітря. На початку також було чути силечу дивних плюсків та незграйних стуків-грюків — то скрипіли, пра-цюючи, внутрішні клапани і розблоковувалися ходи. Нев-довзі, однак же, ця вся зву-кова какофонія урвалася, — слух ловив тільки пульсу-вання повітря, яке всмокту-валося всередину і помпува-лося по всьому лабораторному начинню. — Лініус звів очі на слухачів, його обличчя сяяло з утіхи. — Я впорався зі своїм завданням, — заявив він. — Я знову вдихнув у Старожит-ній лабораторію життя. Пора було провести кілька попередніх дослідів.

Він підвівся з подушок.

— Найперше я добув жменьку небесних кристалів, які так тобі, Маріс, припали до вподоби. Червоні, жовті, зелені, багряні — усі вони утворилися в сітчастих конструкціях. Опанувавши це мистецтво, я звернув свою увагу на іншу частину лабораторії. І виготовав психозілля — добуті з не-годяної атмосфери згустки дивацьких мазей у скляних сфе-рах. Колись давно старожитні вчені вживали їх, щоправда, у мізерних кількостях, у всіх галузях медицини. Напри-клад, дрібка “жадліну” поліпшувала апетит, а про мікроско-пічну дозу “лютію” казали, що вона лікує геть-чисто все. — Академік сором’язливо звів брови догори. — Що ж до мене, то я прилюбився до “веселону”, — зізнався він і зітхнув. —

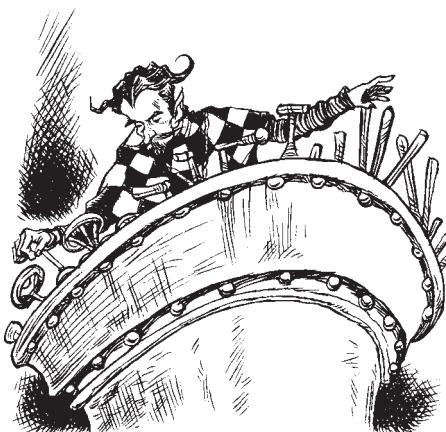
Саме він допоміг мені пережити тяжкі часи. — Він зиркнув на Маріс. — Бо вони були й справді тяжкі, оті часи, коли я хотів махнути на все рукою і ніколи більше не показуватися у Великій бібліотеці та Старожитній лабораторії. А все ж... — в ін замовк.

— Що, тату? — запитала Маріс.

Лініус спохмурнів.

— У Чорнодеревній палаті була одна різьба — вона мене заінтригувала, щойно я на неї напав. На картині було зображеного найпершого вченого: він стояв на платформі з золотниками, от тільки я не міг дібрати, що він там робив, бо весь барельєф, єдиний такий у всій палаті, був страшенно понівечений. Там, де руки вченого спочивали на важелях керування, бракувало кількох добрячих шматів чорного дерева, немовби їх відбили вмисне. Але навіщо? Що він робив і що за химера витала над ним?

— Звичайно, я також, бувало, стояв на тому самому місці, орудуючи золотниками в найрізноманітніших, яких тільки можна уявити, їхніх поєднаннях і потроху навчаючись керувати лабораторією. Та попри всі свої зусилля, мені не вдавалося зібрати водно всю потугу лабораторії, відкривши весь ліс рур та перемичок водночас і в такій послідовності, щоб усе вмить полинуло в центральну, корінну руру. А отже, і та сутність, яка могла при цьому виникнути, лишалася для мене ще й досі недосяжною.

— I все ж я не здавався. Потяглися тижні нових досліджень. Годину за годиною проводив я на платформі в дослідницькій гарячці, аж поки все починало плисти перед очима, а руки терпли від чаклювань біля клапанних важелів та вентилів, від невпинних одмікань-замикань перемичок. Виснаже-

ний та розчарований, я вже ладен був назавжди зреktися свого наміру, аж зачув такий жаданий сик повітря. Ще не сміючи повірити, що наближається до мети, я натис на важиль, який тримав у руках, відсугаючи всю засувку. Сичання переросло в оглушливий рев. По рурах забігали іскри. І нарешті диво сталося!

— Величезна куля з наелектризованих часточок вродилася вгорі над моєю головою і зависла там, утримувана струменем повітря, що вихоплювалося з центральної, корінної труби. Вона іскрилася і пульсувала. Я доскочив свого! Мені вдалося добути світну кулю. Як і тамтой Найперший учений задовгопереді мною, я зумів загнуздати небесну електричну енергію!

— Ключ до створення самого життя, — промурмотів Чіпус.

Лініус обернувся до нього.

— Твоя правда! — підтверджив він. — Створення нового життя! А що по всіх кам'яних щільниках водилися близкуні, то я мав і насіння цього нового життя. То була нагода спровадити свої найбуйніші мрії, і я ще з більшим запалом поринув у працю.

Маріс із гордістю зорила на свого батька. Який же він мудрак! Просто геній! Такий високочолий, такий головатий! І такий рішучий! Дівчина перевела погляд на Чіпуса з надією, що його вираз потвердить її власні чуття, однака старий бібліотекар і гадки не мав усміхатися. Його вуста були зіплені, чоло нахмурене.

— Невже ти не розумів, що коїш? — запитав він поважно. — Творити життя — річ свята, Лініусе. І вносити сюди свавільні зміни — блюznірство, профанація. — Краще було б тобі облишити цю справу!

Лініусове обличчя видовжилося.

— Гай-гай, — зітхнув він. — Тепер я це знаю. Та все мое життя мене вабили таємиці. Маючи перед собою стільки знань, які тільки й чекали, щоб їх опанувати, як я міг цього не зробити?

Чіпус пирхнув.

— Крім того, — провадив Лініус, — я був певен, що зможу закрутити крані в момент, коли запахне смаленим. — Він озирнувся. — Я недооцінив свою жадобу успіху: що далі посувався експеримент, то одержиміший я ставав. Нічого більше для мене не існувало. Я мав створити нове життя!

— Лініусе, Лініусе, — стиха промовив Чіпус, — такої самої помилки припустилися і старожитні академіки. І ти знаєш, що це призвело їх до краху.

— Знаю, — кивнув головою Лініус, — але натоді мені здавалося, ніби я перевершив отих прадавніх учених. Мені відкривалися похибки в їхній праці. Я був переконаний, що, врахувавши їхні помилки, зумію завершити експеримент, розпочатий перед стількома сторіччями. — Він помовив. — Бачиш, я став відчувати лабораторію. Для мене вона була, немов жива істота. Стоячи за пультом керування, я почувався...

— Творцем-Володарем, — глузливо ввернув Чіпус.

Лініус похнюпив голову.

— Так, — сказав він просто. Він здригнувся, корчовито обхопив руками плечі і звів очі до стелі. — О, Небо! — заглагав він. — Якби я зновував тоді те, що знаю нині, то замкнув би двері й повернувся до лабораторії спиною — раз і на все. Та я не міг того знати. І тільки минулової ночі я нарешті зробив те, що мав зробити давним-давно: запечатав лабораторію.

Він обернувся до Маріс і взяв її руки у свої.

— Збігло багато, багато місяців, — вів він далі, — поки я нарешті усвідомив хибність своїх нерозумних дій. Тепер на цьому поставлено хрест. Назавжди.

— Назавжди? — перепитала Маріс. — Невже ти забув, тату? Таж навіть нині твій учень, Квінт, десь блукає по щільниках, шукаючи стежки до Старожитньої лабораторії.

— Не хвилюйся, — відказав Лініус. — Усередину йому не проникнути. Тільки той, хто має Велику печатку Найвищої канцелярії, доступиться туди. — Він затер руки. — Будь розумничкою, принеси її мені.

Протиснувшись крізь вузький прохід у породі, Квінт побачив, що майже досяг мети. На гострому краю скелі досі висів віддертий клапоть матерії. Дякувати Небові, Чіпусова кирея, — нині хлопець мав її на собі, — була з далеко міцнішої тканини. Сопучи з натуги, він обминув зазублений виступ і помандрував далі.

За мить, ледве він досягдалекого кінця завалу, тунель знову розімкнувся. Перед ним, облиті тим самим тъмяно-червоним сяйвом, вимальовувалися двері до Старожитньої лабораторії.

— Нарешті! — прошепотів Квінт. — Я її віднайшов.

Хлопець ступнув уперед і поставив ковінъку під стіною. Відтак повагом сягнув руками, поклав їх на різьблену поверхню дверей і обвів пальцями обриси істот. Він погладив пучками їхнє майже живе хутро, полоскотав їм вуха. Ось його пальці намацали кругле карбування в самій середині їхнього скуччення, відтак пучки оббігли зовнішнє коло і зачовалися туди-сюди по трикутних зубцях, градусній шкалі. Очі Квінтові спалахнули.

Хлопець пригадав, що спіткало професора, коли той восстаннє переступив поріг лабораторії: страшенні рани, сповнений жаху погляд...

— Що ж воно за чудовисько криється за дверима? — голосно запитав Квінт і стенувся від моторошного передчуття. — Ще не пізно одуматися, Квінте. Чому б тобі не повернутися кругом і не звіятися? — звернувся він сам до себе. — Ніхто тебе не осудить. Ніхто про це й не знатиме...

Та навіть проказуючи ці слова, Квінт знову, що ніколи наповажне їх не візьме. Він розумів: коли він зараз поверне, як мовиться, голоблі, то вже ніколи, до гробу, не подарує собі такого боягузства. Та й запізновже відступати! Шляхи до відступу відтято ще з тої миті, як він допоміг ураженому шоком професорові дістатися ліжка позаминулої ночі, пустив йому комірець і звільнив його шию від важкого ланцюга...

Квінт сягнув до кишені свого камзолу і добув масивного золотого медальйона. Глибоко втяг у себе повітря, аби за с покоїтися... Узяв Велику печатку, приклав до її відбитків різьбленому камені й крутнув нею ліворуч, праворуч...

Почулося тихеньке клацання. Двері безшлесно відчинилися.

• РОЗДІЛ ШІСТНАДЦЯТИЙ •

ПОТВОРА

— ам немає? — Лініус різко відкинувся на подушки, його обличчя сполотніло і напружилося. — Там немає... Але вона повинна там бути! Дитино моя, кинь-но оком ішо разок.

— Мені дуже прикро... тату, — зніяковіла Маріс, — але скринька порожня.

— Ні, ні! — застогнав Найвищий Академік. — Не може бути! Лищечко, як я міг допуститися такого недбальства?

— Що тобі таке? — скрикнула Маріс. Тепер настала черга лякатися їй. Батько виглядав таким хворобливим, таким вутлим, таким мізерним проти величезного ліжка, де він лежав, розпачливо мотаючи головою з боку на бік. — Ти пам'ятаєш, куди клав Велику печатку?

Лініус звів на дочку жалісний погляд.

— Я дав її з себе скинути. Я був кволий, напівпритомний. Я віддав їйому печатку і загадав покласти до скриньки. А тоді звалився на ліжко. Скільки його пам'ятаю, він ще ніколи...

— Чи не хочеш ти сказати?.. — запитала Маріс, і перед дівчиною почала вимальовуватися правда.

— Квінт, — вичавив батько. — Велика печатка у Квінтових руках.

— А отже, і ключ до Старожитньої лабораторії, — стиха озвався Чіпус. — Гадаю, тобі час закінчувати розповідь, давній мій друг-зяко Лініусе.

Той квело кивнув головою і бухикнув, прочищаючи горло.

— Що вправніше я орудував важелями та коліщатками на золотниковій платформі, то частіше звертався думками до прадавнього вченого, зображеного навсточки за пультом керування Старожитньою лабораторією, як судилося стояти тепер мені. Я повернувся до Чорнодеревної палати і с пробував прочитати давнє письмо, але його, як і саму різьбу, було спотворено до невпізнання. Однаке дещо мені таки пощастило розібрати: науковець приrozумів не тільки добути в лабораторії блискуну, а й удихнути в нього життя. Це стало можливим завдяки докладному відтворенню умов, наявних у Верхоріччі під час нальоту Матері Бур. Оскільки я дедалі краще відчував усі тонкощі функціонування лабораторії, а крім того, цілі місяці студіював першоджерела у Великій бібліотеці, у мені росло переконання, що я зможу повторити його досягнення.

— Лініусе, Лініусе, — звернувся до нього Чіпус, немов до малої дитини. — І до тебе не дійшло навіть тоді? Щось же та змусило найперших науковців покинути лабораторію та знищити різьблене письмо на чорному дереві. Вийшла якась страхітлива помилка, і вони не хотіли, аби катастрофа повторилася ще раз.

— Так, Чіпусе, — стомлено зітхнув Лініус, — та коли у твоїх руках сила Старожитньої лабораторії, коли ти відчуваєш її своїми пучками, Чіпусе, спокуса занадто велика! До моїх послуг були всі знання Великої бібліотеки. І я був

певен, що мені усміхнеться доля там, де вони зазнали не-вдачі. І вона всміхнулася, Чіпусе. Спершу...

Чіпус похитав головою.

— Звичайно, звичайно, — пробубонів він. — Тепер мені все зрозуміло.

— Справді? — озвалася Маріс. — Тоді, Чіпусе, поясніть і мені, будь ласка, бо тато вже не на жарт мене лякає.

— Найперший учений на різьбі по чорному дереву зображеній у мить, коли він вдихає життя у блискунна, — пояснив землезнавець. — Що сталося потім, історія замовчує, та, здається, нині я можу це сказати.

— І що ж? — поцікавилася Маріс.

— Він створив блискунна-самітника, — просто сказав Чіпус. — Величезного, потворного і, десь-найпевніш, виродка. То було не життя, знане всім нам, — життя, що закльовується у Верхоріччі, — а гідь, яка знищила свого творця і відтоді нишпорить по кам'яних щільниках!

— Не дивниця, що лабораторію зачинено, — зауважила Маріс, і на саму згадку про мерзенну тварюку кров похолола їй у жилах.

— Авжеж, ще й тунель замурували, — підхопив Чіпус. — Певно, сподівалися, що блискун залишиться довічним в'язнем. — Учений похитав головою. — Вони не врахували того, що минуту сторіччя — і тунель сам змінить свою форму, визволивши цю пекельну прояву.

Маріс здригнулася.

— Будь ласка, тату, — злагала вона, — скажи мені, що то не ти створив криваво-червоного блискунна!

— Ні, дитино моя, не я, — відповів Лініус, і дріж струснув його тілом. — Хоча — оскільки після кожних відвідин лабораторії моя тривога зростала, — я відчував, що в кам'яних щільниках щось криється. Якесь страховисько сочило мене, підслуховувало. Я чув присутність чогось неймовірно злобного... О, Маріс, я вважав себе набагато розумнішим в їх Найперших учених. — Він проковтнув давкий клубок у горлі й спробував опанувати себе. — Розумієш, вони за-смоктали в руру блискунна з кам'яних щільників, а тоді,

коли на летячу санктафракську скелю вдарила могутня електрична буря і засягла в неї, вони скерували всю потугу бурі на лабораторію. Блискуну було підставлено під скажений удар блискавки. На різьбі це все добре видно.

Лініус похитав головою, і обличчя його скривилось у сумовитій усмішці.

— ~~Загайню~~, вони добули почварного блискуна — та ѿ як могло бути інакше, коли його піддано дії такої сліпої сили! Але я, Лініус Паллітакс, найвидатніший учений за всю санктафракську історію... — Він гірко засміявся. — Мої знання були глибші. Усмоктавши блискуну в рури, я очікував. Пильнував неба. Ждав сприятливої нагоди. Я ретельно вибира в собі бурю, залучивши увесь свій небознавчий досвід, і коли вона урешті вдарила, я вже стояв напоготові на платформі з пультом керування.

— Це треба було бачити! — схвильовано вигукнув він. — Я розпорошив енергію бурі по всіх гілках, всіх кореневих розгалуженнях Старожитньої лабораторії; пускаючи по каналах, фільтруючи, громадячи її різкими рухами клапанних важелів чи поворотами золотниківих коліщат, аж поки зависла в повітрі кульова блискавиця зачала сяяти все яскравіш і яскравіш. Під нею, у заткнутому патрубку, що відходив від основної, корінної, труби, містився блискун.

— На моїх очах кульова блискавиця робилася дедалі сліпучішою, насиченішою, аж поки несподівано запалахкотіла, роячись яскраво-блакитними світляними вусиками. Саме на цю мить я й чекав. Я випустив трохи повітря з корінної рури в патрубок, аби створити тиск, а тоді відкрив клапан з тамтого кінця. Стрельнувши, мов корок, блискун із сичанням вихопився з патрубка. Він шугнув угору до світної сфери, прошив її зовнішню тріскучо-сляливу оболонку і спинився посередині кульової блискавиці, що пульсувала яскравим світлом.

Лініус відкинувся на подушки, його очі сліпо дивилися кудись у далину.

— За мить я позакривав клапани, — провадив він. — Потім, коли світляна куля потъмяніла і згасла, серце мені

тенькнуло. Бо там, де вона була, у самісінькій середині з алишкового фосфорного світіння видніло... видніло моє створіння.

Коли двері до стародавнього підземного склепу відчинилися, перед Квінтом відкрилась чудородна лабораторія з усіма своїми рурами та патрубками, шкляними ковпаками та сферами. Цього разу він переступив її поріг. Зашелестіла "паперова" кирея, коли за ним зачинилися двері. Він гучно втяг у себе повітря і сторохко зморщив носа. Тут, усередині стояв мускусний дух — кислий, ядучий.

Квінт сторожко ступнув уперед. І зараз же, ледве нога торкнулася долівки, йому здалося, ніби він чує чийсь тоненький, скімливий голос. Та коли хлопець зупинився і почав дослухатися, голос умовк.

— Причулося мені абощо? — запитав він сам себе.

— Допоможіть.

Знову голос. Цього разу — поза всяким сумнівом.

— Будь ласка, допоможіть.

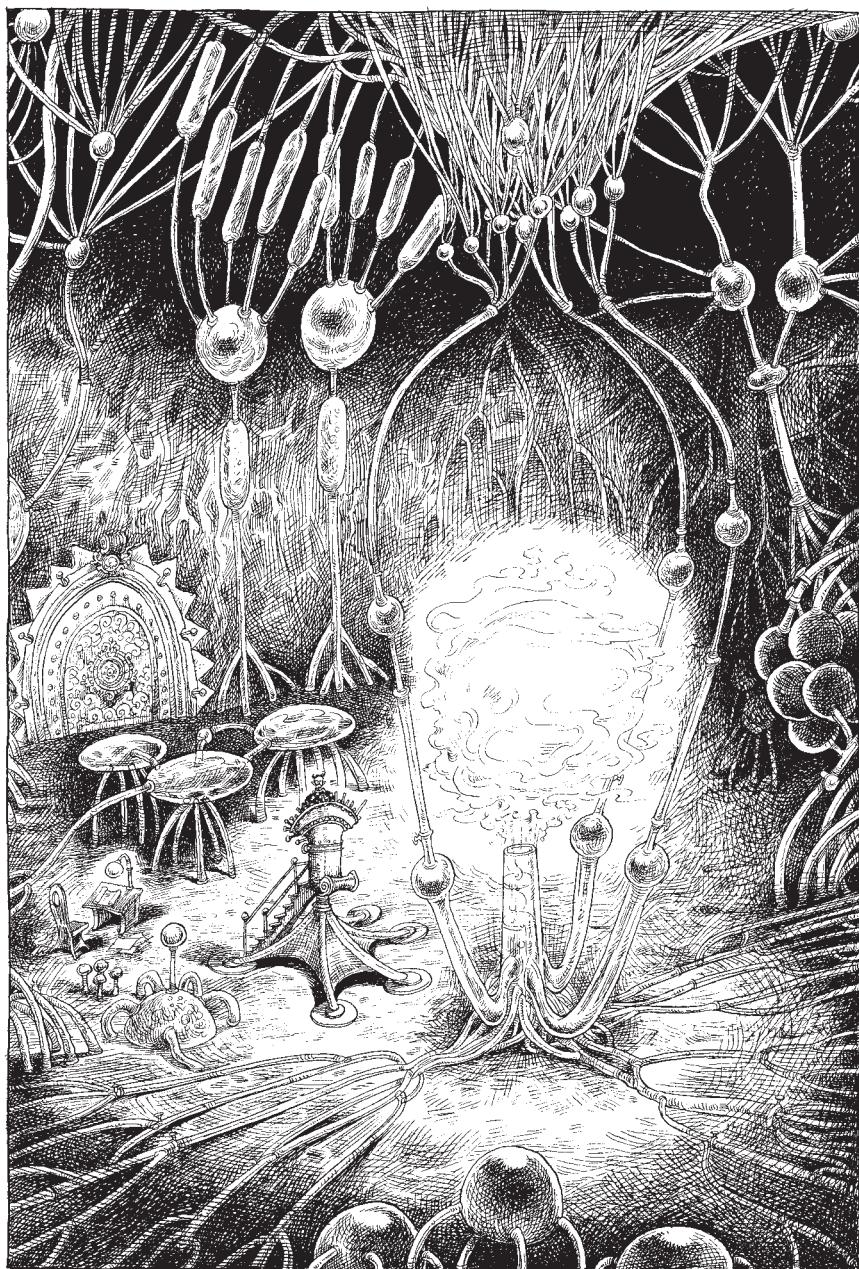
Здавалося, голос озивається ззаду. Квінт крутнувся на підборах, аж глядь! — у затінку на одній зі шкляних рур кулилась жалюгідна, на вигляд дрібнесенька, оката істота, тремтячи, мов осиковий лист. Квінт відчув, як серце йому обкипає кров'ю.

— Усе гаразд, — лагідно озвався він.

Істота схилила голову набік і кліпнула величезними, мов у ляльки, очима. Квінт підступив на крок більше.

— Ну, крихітко, — звернувся він тихим, заспокійливим голосом, — як тебе звати? І яким вітром тебе сюди занесло?

СТАРОЖИТНЯ ЛАБОРАТОРІЯ

Бух! Хирлявої статі істота зіскочила додолу. Її недолуге тільце здригалося від ридань. Квінт жахнувся, помітивши запалені багряні басамани поперек її спини. Ця фантастична твар як стала на землю, так і стояла стовпом — живий образ шоку, змішаного з лютощами.

— Не хвилюйся, крихітко, — підбадьорив Квінт, — тобі вже ніщо не загрожує.

— Отак-то, — видихнув Лініус. — Життя, зароджене далеко від святого озера у Верхоріччі.

— А на що воно було схоже?

— На що? — перепитав Найвищий Академік, і його погляд знову став невидючий. — Воно виглядало... воно виглядало невинним. Еге ж, невинним, але таким немічним, таким миршавим, наче походило не з цього світу. — Лініусові повіки затремтіли. — Воно мало пухнасте хутро і голу, майже прозору, шкіру на руках та долонях. Було капловухе, а його очі — вони, Маріс, нагадували дві тарелі, величезні, круглі, і в них світився розум... Я підійшов і взяв його на руки — воно вхопилося за мого палюха. О, Маріс, воно було таке тендітне, таке вразливе. Я пригорнув його до грудей і відчув, як б'ється його крихітне серце. — Найвищий Академік звів очі догори. — Хоч сам я науковець, професор, і звик логічно мислити, а проте навіть я... — Він замовк. — Воно було мое, — похвалився Лініус. — Я його породив, і не міг його не любити.

Пам'ятаючи про свою обіцянку, дану батькові на початку розповіді, Маріс намагалася не показати, як від гострого відчуття втрати й болю у неї замлоїло в шлунку. Та це було не так-то легко.

— А потім сталося диво дивне, — вів далі батько.

— Справді? — запитала Маріс, ледь зважуючись перевести подих.

— Я його впустив, — проголосив Лініус. — Руки мені трусилися, а воно виявилося таке легесеньке та крихкотіле, що йому нічого не варто було вислизнути у мене з пальців.

Я вчасно його підхопив і нічого з ним не сталося, але в ту мить, коли я конвульсивно шарпнувся його ловити, мое с єрце ледь не розірвалося з жаху. А коли малятко знову, ціле і не ушкоджене, опинилося в моїх руках, то, їй-же-бо, виглядало більшим, ніж мить тому.

Унизу, в Старожитній лабораторії, Квінт ступив крок до перепудженої істоти.

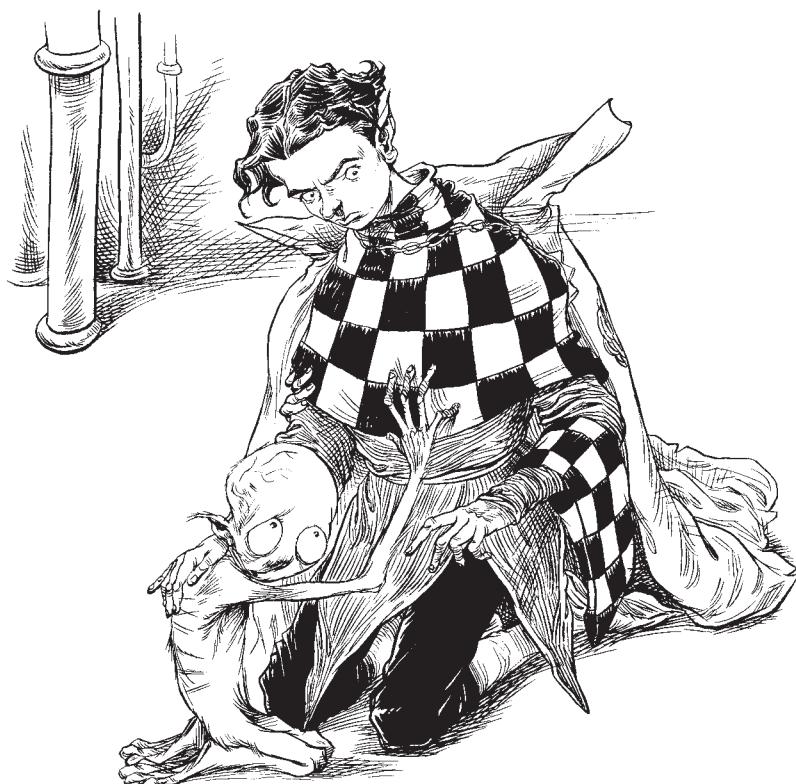
— Я не заподіютобі шкоди, — прошепотів він.

Тварючка замовкла і глипнула на нього.

— Справді? — запитала вона. — Отже, ти не такий, як він. Він завдає мені болю. Він усе завдає мені болю.

— Що... що ти хочеш цим сказати? — занепокоївся Квінт.

— Йому подобається мордувати мене, — ледь чутно промурмотіло дрібнятко. — Тримати мене отут в'язнем, не

д аючи ні до кого озватися словом... — Воно затнулося. — А поті м, упавши в пасію, він мене карає.

— Хто? — запитав Квінт. — Професор?

— Він уже не вернеться сюди, ні? — заголосило дрібнятко, і його карі очиська налилися слізми. — Ти ж не привів його з собою, га? — Його охопив несамовитий дріж. — Він жорстокий, о, він такий нелюд!

— Професор? Нелюд? — вразився Квінт.

Але заразом йому згадалося, які звуки він чув, коли вперше напав на лабораторію — оте жалісне квиління, достату болісний дитячий плач, що переходило у пронизливий ве-реск. “Годі! Благаю тебе!” — молила тоді невідома істота.

Тварючка наблизилася до Квінта і притислася мохнатою щокою до його руки.

— Ти порятуєш мене, — стиха озвалася вона, — правда ж?

Квінт провів рукою по її плечах, спині. Хлопцеві вуха паленіли з обурення. Усі найгірші його підозри щодо професорської роботи справджувалися. Ця лабораторія мало чим різнилася від вишуканої катівні — і він, Квінт, був мимовільним співучасником Лініусових бузувірств. Хлопець почував бідолашці за вухами.

— Авжеж, дрібнятку, — запевнив він, — я тебе порятую.

— Невдовзі по тому, одної ночі, — продовживав Лініус свою оповідь, — я працював за конторкою в лабораторії. Година була вже пізня, але я ще й досі гибів над кількома сувоями, знайденими у Великій бібліотеці, відчайдушно силкуючись з’ясувати, що ж воно за істоту я добув. Часом не якоюсь блуда? Чи, може, якусь відміну дрібного гліна? А може, я викликав до життя щось унікальне, зроду ще не бачене? Я маю це з’ясувати. Мене аж у піт кидало від збентеження та нервової напруги.

— Дрібнятко, пригадую, ховалося в далекому куті лабораторії, де менше світла. Воно ні на мить не зводило з мене своїх баньок. Часами, коли я, скинувши очима, зустрічався з ним поглядом і з глибу моєї душі зринала тривога —

воно висолоплювало язика, немов куштуючи повітря на смак.

— Зрештою, знесиливши, я заснув, та ба, мене відразу ж почали переслідувати чудернацькі, тривожні видива бур та різьблень у супроводі реготу, більше схожого на кудкудакання. Зненацька я прокинувся — за кілька хвилин чи за кілька годин — важко сказати. Мене заливав крижаний піт, проймаючи холодом до кісток. А тоді переді мною відкрилася дивовижна картина. — Лініус проковтнув давкий клубок. — Я побачив у затінку свою тварючку: в руках вона стискала сувої, поцуплені з конторки. Вона переглядала їх почережно, ніби перечитувала, хоча я знов, що такого не може бути. Спіймавши на собі мій погляд, вона враз облишила гортати сувої, жбурнула їх на долівку і шаснула назад у свій куток.

— Я підійшов до порозкидуваних сувоїв і заходився їх збирати. Хоча я і змерз до кісток, мене лихоманило, голова паморочилася. Зненацька гострий біль обпік мені пучки і шугнув далі по руці. Я зиркнув униз і під купою сувоїв побачив шкляну скалку від розбитого патрубка, а також к ров, що капотила з порізу на моїй руці. Доляючи напад нудотн о юдиці паніки, я позбирав сувої і, спотикаючись, пошканчивав з лабораторії. — Він притишив голос. — І я ладен був забожитися: останнє, що я чув, зачиняючи важкі камінні двері, було знайоме съорбання — тварючка язиком куштувала повітря на смак.

Маріс роззвялила рота. Чіпус рвучко втяг у себе повітря. Обое не зронили жодного слова.

— Та на цьому вона не спинилася, — зітхнув Лініус. — До кожних наступних моїх відвідин лабораторії вона представляла шкляні слоїки та пляшки, щоб я скидав їх додолу, чіпляючи ліктями, або накладала гострих, як бритва, шклянок між важелями керування на платформі, щоб я різав пальці. Вигляд крові її, здавалося, звеселяв. Таких приключок було сотні, і кожна з них — попри всі мої намагання ними легковажити — посилювала в мені тривогу, навіть будила страх. І щоразу, як я чув, що мене мучить страх,

тварючка на те відгукувалася, жадібно облизуючи свої тонкі губи і впинаючись у мене своїми величезними, некліпними баньками. Здавалося, вона підживлюється моїми почуттями, стаючи що не день, то дужкою і хоробрішою. — Професор зітхнув.

— І все ж я відмовлявся вірити, що десь припустився помилки. Я хотів засвідчити тварючці свою любов, турботу та прихильність — щоб вона й сама плекала в собі ці риси. Та вона, здавалося, реагувала тільки на страх та біль.

— Подеколи, зізнаюся, мене змагало розчарування, і одного жахливого вечора, викривши, що тварючка ушкодила капілярний патрубок, потрошивши його на гострі, як бритва, скалки, якими вона так любила мене мордувати, я, боюся, стратив розум. Засліплений люттю, я ринув на твароку, проклинаючи все на світі. “Присягаю темнолесником! — ревів я. — Я тебе заб’ю, заб’ю!” Я попав її і піdnіс над головою, немовби поривався унападі шалу брязнути нею об землю.

— І зараз же покаявся у своїй нестриманості. Бачте, тварючка виявилася легка як пір’їнка. Хоч вона й підросла на кілька вершків, проте важила не більше, як тоді, коли я вперше взяв її на руки. Вона видалася майже безтелесою, дмухни — і полетить! — як і блискун, що дав їй початок, і мене охопив жаль до свого хирного творіння. Я ніжно опустив її на землю. Вона зирнула на мене своїми холодними некліпними очима.

— “Темнолесник?” — перепитала вона тоненьким голоском. — “Темнолесник. Темнолесник”. На очі мені набігли сльози. “Бідолашка, — прошепотів я, — тобі б годилося роз-

цуратися з таким дурним і зарозумілим навчителем. Хоча б через те, що першим твоїм словом має стати прокляття Темнолісу”.

— “Темнолесник!” — повторила вона і гулькнула назад у сутінь.

Лініус знову звівся в ліжку, його обличчя почервоніло з натуги. Відтак він повернувся до Маріс.

— Чи не налила б ти мені шклянку зілля, що приніс Щип? — звернувся він до дочки. — Сушить у роті — язиком не поверну.

Маріс виконала його прохання, і Лініус жадібно вхопив дання. Та вже підносячи шклянку до губів, він зненацька розчавив її у корчовито стисненій жмені. Багряна мікстура пролилася на ліжко, плямуючи, ніби кров’ю, білі простирала.

— Обережно, тату, — застерегла Маріс. — Принести другу шклянку?

— Не треба, — рішуче втрутivся Чіпус. — Ти повинен закінчити свою розповідь, Лініусе, бо часу в нас, боюся, вже обмаль.

Лініус кивнув головою і прокашлявся.

— Відтепер я знов, що ми помінялися місцями, — сумно зазначив він. — Відтепер під наглядом опинився я сам. Не я експериментував, а наді мною експериментували! — Лініус потер чоло, ряснно зрошене блискучими краплинами поту. — Я мав би вийти з гри, припинити дослід, — провадив він, — та я глибоко усвідомлював відповідальність за життя, яке я породив. Десь я дав маху — не так навчав, не так виховував. І тепер жадав віправити помилку.

— Я все частіше й частіше навідувався до Великої бібліотеки. Якби мені пощастило непохідно з’ясувати породу своєї тварючки, гадаю, можна б якось зарадити лихові. — Він помовчав. — А тоді я впав. Дурнішого не придумаєш! Доти мені тисячі разів доводилося сходити з підвісного кошика на колоди дерев’яного помосту, а цього разу — чудасія та й годі! — надав мене лихий послизнутися і grimнути додолу.

Маріс зойкнула.

— То он як ти ушкодив собі ногу. А мені казав...

— Сам знаю, що казав, — урвав Лініус. — Мені не хотілося втягувати тебе в цю історію. Ось чому я послав по сина Віtronогого Шакала. Мені потрібен був хтось, кому б я довірився, хто допоміг би мені виконати завдання, з якими я сам би не впорався. Я послав його в бібліотеку...

— Мало не на видиму смерть, — звинувальним тоном проголосив Чіпус. — Зелений новачок, який уявлення не має, як поводитися з мотузянами переходами та підвісними кошиками. Якби я його тоді не виручив, він би запевне вбився.

— Слушно, — поспішив погодитися Лініус, — але я був у паніці, Чіпусе. На моїх очах у лабораторії діялося щось несвітське. Щось химерне. Щось страхітливе...

Чіпус замовк. Маріс присунулася до Лініуса.

— Тату, що то було? — запитала вона.

Лініус здригнувся і знову втер спіtnіле чоло.

— Після моого нападу на тварючку, вона кілька день не витикала носа з кутка. Вона змостила там собі щось схоже на кубло з моєї старої киреї, стільця від конторки та численних клаптиків пергамену, поназбируваних кругом. І я взагалі не знати би, там вона чи ні, якби не її голос...

— Вона розмовляла з тобою? — здивувалася Маріс.

— Якщо можна це так назвати, — знову стенувся Лініус. — Усі мої слова вона повторювала своїм тоненьким шептітливим голоском. Повірте, у мене аж мурашва лазила поза спиною. Тож я перестав балакати з собою — це й так звичка не з найкращих, а тут, коли повторюють кожне твоє слово, на душі стає просто моторошно. Але тварючку це не спинило. Вона просто без кінця проказувала вголос усе, що я правив при ній раніше, — Лініус знову мерзлякувато по-вів плечем. — Та це ще не найгірше, о, ні...

— А що ж, тату? — тривожно запитала Маріс.

— Вона мавпувала мій голос, вправляючись знов і знов, аж поки забалакала достоту, як я. Жах охопив мою душу. Що ж я все-таки породив? А тим часом, поки мене діймала тривога, вона цілими днями не вилазила зі свого темного лігва. Але що вона там замишляла, коли мене не було влабо-

раторії? Чи безпечно залишати її саму в Старожитній лабораторії хоч на часину довше? Може, мені слід її закути чи навіть, — на думку про це я жахнувся — знищити? — Лініус помовчав. — Зрештою я надумав спочатку постежити за нею, а вже потім вирішувати, що почати.

— Тож-бо одного вечора я вдав, ніби йду, як завжди, прикладав печатку до дверей і ждав, поки вони плавко відчиняться. Тільки цим разом, замість вийти назовні, я відступив убік, а коли двері знову зачинилися, схоронився за в'язкою висячих рур та й давай чекати. Тварючка у своєму лігві, здавалося, також чекала, дослухаючись, чи який звук не викаже моєї присутності. Потім із кутка долинуло тихеньке хихотіння. Кров похолола мені в жилах.

— “Лініусе, Лініусе, телепнью ти старий, — почув я свій голос. — Що ти собі думаєш? Присягаю Небом, ти забув би й свою голову, якби не мав її на в'язах”.

— Я припав оком до вічка у сплеті рур та патрубків і вдивля вся в сутінь у далекому куті лабораторії. Те, що я побачив, сповнило мене нудотним жахом. Тварючка вилізла зі свого лігва і майнула на середину лабораторії. Вона мала на собі мою стару кирею, обличчя ховалося під каптуром, і завбільшки вже була, як я. Та найдужче вражало не те. Було щось інше, від чого я заціпенів і закусив губу. — Лініус похигав головою, уявивши жахливу картину, що відкрилася в тумить його очам. — Потороча висіла в повітрі щонайменше за три лікті від землі. Далі відкинула назад каптура своєї киреї, і поки я пантрував за нею — з роззвяленим ротом, боючись дихнути, — баньки у тварюки звузилися, чоло збріжилося, вуха вкоротилися, і ось...

Від надміру почуттів голос Лініусів урвався.

— Усе гаразд, тату, — сказала Маріс зі слізьми на очах. — Усе гаразд.

— Hi, Маріс, доню моя, не все гаразд. Бачите, тварюка перевернулася *м'яд*.

— Перевертень! — вигукнув Чіпус. — О, Лініусе, це навіть гірше, ніж я побоювався.

— Я цілими годинами переховувався, спостерігаючи за тварюкою, що ширяла по лабораторії, перекидаючись усілякими істотами, побаченими у прочитаних сувоях, і незмінно повертаючись до найулюбленішої подоби. Моєї!

— Нарешті вона начебто втомилася і поповзла в пітьму до свого барлога. А я непомітно вислизнув за двері.

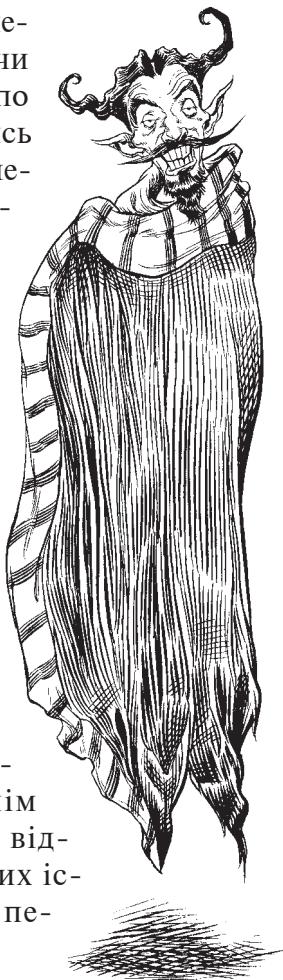
— Я негайно повернувся до Санктафракса Викликав до себе свого молодого учня. Я знов напевне, який саме сувій він мав доправити з Великої бібліотеки. Манускрипт висів на самім вершечку, на горішніх відгалуженнях “Повітряних істот”, там де “Небесні” перехрещувалися з...

— “Легендарними”, — докінчив замість нього Чіпус. — Ти створив... темнолесника!

Лініус кивнув головою. На нього шкода було дивитися.

— Квінт приніс сувій, я його прочитав, — стиха провадив він. — І мороз пішов мені поза шкірою. Написаний прадавнім нерозбірним письмом, він ряснів, як і годиться, народними переказами та повір’ями. Та що далі я читав, то дужче пересвідчувався, що породив саме цю тварівку.

— Вважається, ніби темнолесник, або Предковічний Мандрівець, народився перед кількома ерами у Верхоріччі.

Як відомо, то була лихолітня пора, ще давніша за ту, коли Матір Бур заронила життя у землях Свіtokраю. Темнолесник був істота старожитня, один із тих упирів та гемонів, якими кишіло небо і які гризлися між собою, пожираючи один одного ще за Доби темряви. Він витривав, надовго переживши решту безіменних своїх родичів, бо був переверть, дурисвіт, ловець заблудливих душ. І тільки з настанням Доби світла та пришестям Кобольда Мудрого страхолюдна тварюка нарешті перемандрувала у мряковиння Крайземлі, а також у міфи та легенди: оповіданки, якими лякають дітей, сидячи при ватрі.

По щоках Найвищого Академіка горохом покотилися сльози.

— А тоді, через безліч сторіч, я, Лініус Паллітакс, вирішив побавитися у великого творця. Я вдихнув життя в істоту далеко від Верхоріччя, в сухому ядрі санктафракської скелі. Чи ж варто дивуватися, що я породив гемона первовіку? — Він жалісно схлипнув. — Та принаймні тепер я знов, що робити. Я мав повернути оту погань назад у забуття, туди, звідки вона взялася. І рада тут була тільки одна.

— Хіна, — проголосив Чіпус. — Хіна з берегів Верхоріччя.

— Так, добрий давній мій друже, — кивнув головою Лініус. — Я знайшов останню ампулу хіни, вилученої колись у вигнанців-землезнавців, і Kvіnt уперше допоміг мені спуститися вниз у небовій клітці.

— Що ж тобі переплутало карти? — запитала Mapіc. — То *хіна*, ця іродова потвора, наробила тобі такого лиха? — Дівчина легенько провела рукою по батькових пов'язках.

Лініус тріпнув головою.

— Ні, дитино моя. То я сам собі заподіяв. Бачищ, на відміну від плескатоголового гобліна чи блукай-бурмила, темнолесник не може похвалитися тілесною силою, вартою того, щоб про неї говорити. Це істота, зіткана з повітря, гемон. Він живиться ляком і розпачем, болістю і смертю. Він — інтриган і штукар. — Лініус гучно вдихнув повітря. — Ось що робить його таким страховищем.

— Так що ж тоді сталося? Розкажи мені, тату, — збага-
ла Маріс.

— Квінта, з міркувань його безпеки, я залишив надворі, у небовій клітці, а сам подався тунелем до лабораторії. Трем-
тячи від лихого передчуття, я переступив її поріг. У якій
подобі постане мое творіння зараз? Я роззирнувся — он
в оно, зачайлося долі в кутку!

— Зачинивши двері, я обернувся — і зустрівся очима зі
своїм мучителем. Я силкувався не виказувати голосом рап-
тового нападу страху, але гаспідська тварюка ні на мить не
дала себе ввести в оману. Я чув, як вона куштує язиком
повітря — лизь-лизь, лизь-лизь, — смакуючи його, розко-
шуючи.

— Вона принишкла у своєму лігві, немовби вгадуючи
мої лихі наміри. Я взяв ампулу з хіною, відіткнув затичку
великим пальцем однієї руки, тимчасом як дру-
га — вимахувала сувоєм, що приставив Квінт.

“Диви, що я тобі приніс, — звернувся я до
звіра. — Хочеш побачити? Хочеш поба-
чити, що ти за один? Побачити свою
справжню подобу?”

— Я почув шарудіння
в пітьмі й махнув су-
воєм. “Ось, — сказав
я. — Тут усе. Ви-
лазь і читай — це
для тебе”.

— “Давай сюди”, — почувся голос істоти. З пітьми виткнулася рука.

— “Підійди ближче, — умовляв я. — І читай тут, на світлі”.

Тварюка виринула з пітьми і попливла до мене. Зовні вона скидалася на троля-роздебендю. Проява вхопилася за пергамен, і я відпустив його. Вона перебігла очима зміст сувою, без угаву хихикаючи та мутикаючи. Потім замовкла. Я бачив, як вона водила пальцем по примітивному чудернацькому малюнку, накресленому на березі. Він відтворював справжню темнолесникову подобу, як її малювала народна уява: роги, скуйовджена вовна, довгі пазурі...

— Зненацька тварюка почала мінятися, набуваючи цілковитої схожості з цією зловою бестією. Змигнулося кілька секунд — і в повітрі наді мною вже ширяв темнолесник. Пересилуючи страх, я махнув рукою, окреслюючи широку дугу. Хіна дощем посыпалася на цю погань.

— З несамовитим вереском тварюка майнула в пітьму. Повітря сповнилося огидного смороду паленого м'яса. Я сіві чекав. З лігва — анітелень! Я просидів там цілу ніч, пригнічений і замислений, знову і знову подумки вертаючись до того, що сталося. Зрештою я пішов геть.

— Повернувшись до своєї опочивальні, я нарешті виборсався з полону видив, сповнених чудиськ та гемонів. А що, як темнолесник не здох? Хіба не міг я ошукатися? І я вирішив, що не матиму ні хвилини спокою, поки не вернуся в лабораторію і не впевнюсь у марності своїх підозр. Довелося Квінтові ще раз спускати мене вниз.

— Тільки-но я вступив у великий підземний склеп, як одразу відчув: щось тут не так. Полишеного напризволяще тіла під киреєю не виявилося, хоча в повітрі досі висів жахний сморід паленого м'яса. А потім я почув отої звук — з далекого кутка лабораторії долітало тихе схлипування. Та я не дав себе пошити в дурні. Я знат, що тварюка затіяла одну зі своїх підступних ігор. Я крикнув їй сидіти тихо. Вона відповіла голосним, зухвалим лементом, вимагаючи випустити її на волю

— Нараз мене пройняв циганський піт, і я звів очі. Вгорі наді мною ширяв немилосердно обезвічений темнолесник. Він заверещав, і в його голосі я впізнав свій: “Присягаю темнолесником! Я заб’ю тебе! Заб’ю!”

— Я поточився і перечепивсь об тонкий дріт, напнутий між двома шкляними колонами упорівень із кісточками. Гостра, мов бритва, шклянка упала вниз, глибоко зранивши мені голову і майже відтявши вухо. Кров засліпила мене, але я спромігся зіп’ястись на ноги. Я замахнувся порожньою ампулою на летуючу бестію. Засичавши в безсилій люті, вона відступила — і я скористався зі слушної нагоди.

— Я прожогом кинувся до дверей, приклав печатку до потрібного місця і гулькнув у шпару. Щойно за мною замкнулися двері, як до мене долинув приглушений вереск роз’юшеного темнолесника. Він метався по лабораторії. Він товкся у двері. Він погрожував і благав — та я зоставався глухий до його погроз.

— Темнолесника було ув’язнено. Мені лишалось тільки сподіватися, що з часом камінна в’язниця стане його домовою і загроза від жаскої почвари зникне назавжди. Що ж до мене, то я волів уже ніколи не поверратися до Старожитньої лабораторії, і — знищивши оті всі ниточки, які привели мене до неї — я намірявся відгородити її і від інших... — Він ухопив Маріс за руку. — Хто б міг подумати, що чиясь нога ступить туди коли-небудь знов!

— Будь ласка, прошу, — тихо благала тварючка. — Відчини двері й випусти мене з цієї... цієї катівні. Та не воловодься, а то він повернеться.

— Зараз, — сказав Kvінт, вовтузячись із Великою печаткою. Йому було важко її повернати, не зрушуючи з місця в камінній різьбі. — Може, подаси мені руку? — запропонував він.

Тварючка німувала. Kvінт повернувся й обімлів — просто на нього зирив його двійник.

— Що за мана?
Двері безгучно розчинилися, і він лячно відступив на крок назад.

— Присягаю темнолесником! — посміхнувся другий Квінт. — Я заб'ю тебе. Заб'ю!

Над Квінтовою головою трісла шкляна опора і grimнула вниз. Кощава рука сягнула по Велику печатку, яка вислизнула Квінтові з рук. А тоді все довкола потонуло в мороці.

· РОЗДІЛ СІМНАДЦЯТИЙ ·

Помста

 ініус сів у ліжку і підібгав ноги під груди. Скінчivши свою розповідь він виглядав виснаженим і змарнілим. Сльози каяття були всі виплакані, лишивши по собі почервонілі очі та блискучі пасмуги на щоках.

— О, тату, — тихо озвалася Маріс, нагинаючись до батька, щоб утішити його.

Та Лініус відхилився.

— Я не заслуговую на твоє співчуття після всього, що набройв, — проголосив він. Його очі гарячково блукали довкола. — Після того, що я наслав на світ...

— Нині не час для самокатування, давній мій друже, — озвався Чіпус. — Ти був зухвалий і бездумний, що правда, то правда — та якщо ми поквапимось, то ще встигнемо відвернути катастрофу. Тепер від нас залежить, залишиться темнолесник запечатаним у Старожитній лабораторії чи ні.

— А як Квінт уже випустив його? — застогнав Лініус. — О, я ніколи собі не подарую, якщо з хлопцем сталося лихо. І Вітроногий Шакал також, — стиха додав він. — Він же здав юнака на мої руки.

— Постараїся не хвилюватися, Лініусе, — порадив Чіпус. — Яке пуття сушити голову над тим, що могло б статися? — він підвівся на краєчку ліжка. — Я негайно ж повертаюся до кам'яних щільників.

Лініус глипнув на старого бібліотекаря.

— Ти зробиши це для мене? — запитав Академік.

— Звичайно ж, Лініусе, — лагідно відповів Чіпус. — Задля тебе та Санктафракса.

Лініус повагом кивнув головою.

— То *ти* мав би бути Найвищим Академіком, — сказав він, — а не я. — Раптом він рвучко відкинув ковдри і спустив ноги на долівку. — Але я не пущу тебе самого, Чіпусе. Я маю йти з тобою. — Він устав. — Ми...

— Тату! — зойкнула Маріс, коли Лініус поточився вперед, і мов підтятій, повалився додолу. Оббігши круг ліжка, вона схилилася над батьком. — Ти ще такий кволий, — похитала головою дівчина.

— Твоя правда, дитино, — жалісно прохрипів професор. — Пуття з мене ніякого. Жодної надії...

— Цить, — ніжно притулила вона долоню йому до вуст. — Ми й самі упораємося. Ти стільки всього пережив... — Вона повернулася до Чіпуса. — Чи не допомогли б ви мені?

Підхопивши Лініуса попід пахви, вони підвели його з долівки й обережно вклали на ліжко. Він важко впав на подушки. Очі його заплющились.

Чіпус схилився над Найвищим Академіком і заговорив неголосно, але рішуче.

— Лініусе? Ти мене чуєш? Часу обмаль.

Лініусові повіки затретіли.

— Лініусе, мені треба знати, як дістатися до Старожитньої лабораторії. Від Великої бібліотеки вниз до Скельного серця веде Бібліотекарів хід, але...

Лініус розплющився і нахмурив брови.

— Бібліотекарів хід? — перепитав він. — Що воно таке?

— Прямовисний тунель, давній і потаємний, — пояснив Чіпус

— Його спорудили землезнавці багато сторіч тому.

— Уперше чую, — похитав головою Лініус. — Знав би про нього давніше — ніколи б не спускався вниз у тій жахливій небовій клітці. — Він помовчав. — Отой хід... чи не виходить він у широкий поземний тунель?

— Так, — жваво підтверджив Чіпус. — Так, виходить.

Лініус квоко кивнув головою.

— Це — Великий Західний тунель, — стиха, ледь не пошепки пояснив він. — Ви маєте йти в той бік, де повітря світиться найяскравішою червінню. — Він хвильку помовчав. — Рухаючись далі, ви побачите, що внутрішні скельні зрушення подекуди порозколювали тунель на дрібніші відгалуження. На кожній розтоці вам доведеться повернати до лівого тунелю.

— Щораз до лівого тунелю, — закивав головою Чіпус.

— Біля останньої розточки потрібний вам прохід скидатиметься на глухий кут,—пояснивав Лініус далі. — Але то тільки так здається. Ти протиснешся між обваленим скеллям. Лабораторні двері будуть на тому боці. — Він розплушив очі і задивився кудись у простір перед себе. — О, який я немічний! Так і хилить на сон, — простогнав він. — Та коли я засну, мене переслідуватимуть такі видива! О, Чіпусе, ти навіть не уявляєш...

Чіпус нічого не відповів. Він сягнув у шкіряний бесаг і добув пляшечку з фіолетовою рідиною. Відкрутивши ковпачок, простяг її Лініусові.

— Випий оце, — припросив він лагідно. — Воно допоможе тобі заснути.

— Але сни... — почав Лініус.

— Про сни воно подбає теж, другяко, — запевнив Чіпус. — Слово честі.

— Випий, тату, — підпряглася Маріс. — Як прокинешся, світ постане зовсім ув інших барвах.

Лініус сягнув уперед. Він обхопив пальцями шкляну пляшечку, підніс до губів і осушив хильцем.

— На смак нічогенька, — похвалив він і повернувся до старого бібліотекаря. — Ну, йди вже Чіпусе, тільки чимдуж налягай на ноги. Якщо буде на те воля Неба, ти ще встигнеш.

— На все воля Неба, Лініусе, — відрік Чіпус. — І Землі теж. — Він повернувся кругом і сягнистою ходою рушив до дверей.

Лініус знову відкинувся на подушки. Його повіки налисся оливом.

— І ще, Чіпусе, — додав він мляво. — Пообіцяй мені... що ти... що ти подбаєш... — Голос його завмер. За кілька секунд у кімнаті розляглося спокійне, ритмічне дихання.

Чіпус усміхнувся.

— Приємних сновидінь, Лініусе, — прошепотів бібліотекар. Відтак обернувся до Маріс. — Я мав за велику честь зустрітися з тобою, Маріс, доњкою Лініуса Паллітакса, — провадив він. — Можливо, колись наші стежки перехрестяться знову. Прощавай! — Він повернувся і відчинив двері.

— Як! — вигукнула Маріс. Батько зітхнув уві сні й перевернувся на другий бік, але не прокинувся. Маріс скочила з ліжка і побігла слідом за Чіпусом. — Я йду з вами, — заявила дівчина.

— Hi, Маріс, тобі зась, — відрубав Чіпус. — Хіба ти не чула, що казав батько? Не розумієш, як це небезично? Та й сама ти ще гаразд не оговталась...

— Дарма! — вигукнула Маріс. — У тому, що Квінт вернувся вниз, насамперед моя провина. Я не можу отак просити взяти та й покинути його!

— Панночко Маріс, — почувся третмливий голос зі сходового помістка у неї за спиною. — Якась закарлючка?

— То все Чіпус! — обурено вигукнула Маріс. — Він повертається до кам'яних щільників і не хоче брати мене з собою.

Веретенник заворушив вусами-антенами.

— І чого б ото я туди йшов? — кинув він. — Це жахливе місце...

— О, ти такий самий упертюх, як і він! — вибухнула Маріс. Дівчина обернулася до Чіпуса. — Йду, і край! — заявила вона не без виклику. — Мені стане снаги. А як не візьмете — піду за вами слідом!

Обличчя Чіпусове злагідніло.

— Ати, бачу, завзятого десятка! — зауважив він. — До стоту, як твій батько. — Вчений зітхнув. — Невже я не знайду слів, щоб ти одумалася?

Маріс тріпнула головою.

— Що ж, тоді ходімо, — здався Чіпус. — Тільки цур, не пхикати, що не можеш за мною угнатися! — додав він сердито.

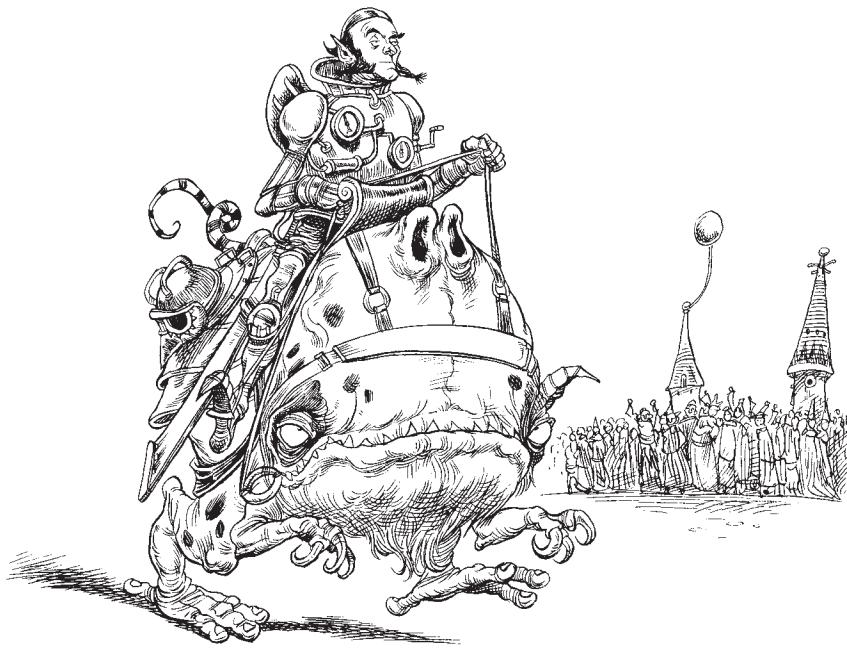
Надворі стругав шалений вітрюган, коли Маріс і Чіпус вийшли з Палацу тіней. Борвій приніс із собою запах ладану та гомін голосів, якісь схвальні вигуки. Коли обое збігли сходами вниз і вузькою пішохідною доріжкою подалися до Західного проспекту, запах та захоплений галас посилилися.

— Що там діється? — поцікавилася Маріс.

— Гадаю, Інаугураційна церемонія, — відповів Чіпус. — Насувається Велика буря — такий, здається, прогноз Професорів Світловідомства і Темрявознавства²

— Авеж, — кивнула головою Маріс. — За цією всією метушнею я геть забула. Гарлініус Гернікс розпускає парури до Присмеркового лісу на пошуки бурефраксу. Я чула, ніби він — один з найкращих учених, що їх знала Лицарська Академія з перших днів свого заснування. — Мандрівці наблизилися до місця, де доріжка вpirалася у проспект. — Погляньте, — сказала дівчина, показуючи на верх Головного віадука. — А ось і герой урочистості.

Високо над собою вони угаділи новоспеченої лицаря, верхи на дужому зубощирові-скрадайлу. У згоді з церемонією, звір із вершником урочисто простував віадуком од Ратуші, де відбувалася Інаугурація, до Піднебесної обсерваторії, де на них чекав величезний корабель-бурелов,

припнутий до кільця на сяйній бані. Гарлініус був виряджений з голови до ніг у блискучі обладунки.

— Гар-лі-ніус! Гар-лі-ніус! — ревів йому вслід розбурханий натовп.

— У добрий час, Гарлініусе! — вигукнув хтось.

— Нехай Небо тебе окрилить! — вигукнув інший.

Чіпус узяв Маріс за руку.

— Гайда! — сказав він. — Я землезнавець і відаю, як уникнути юрми. Повертаймо назад і рушаймо бічними вуличками. Манівцями вийде борше.

Маріс кивнула головою і задріботіла слідом за високим бібліотекарем, а той подався назад дорогою, якою вони щойно йшли. Хутенько подолавши її, вони заглибились у лабіринти завулків та переходів. Чіпус вів перед, Маріс ішла за ним назирці. Дівчина вже сумнівалася, чи старий бібліотекар знає планування летючого міста так добре, як він хвалився, аж вони вийшли на порожній майдан. Перед ними височіла Велика бібліотека.

— Нарешті! — полегшено зітхнула Маріс.

Потрапивши всередину величезного, занедбаного приміщення, Чіпус заклопотано забігав.

— Світло, світло, світло, — бубонів він, знімаючи зі стіни дві ліхтарні та засвічуючи їх. — Як спускаєшся у підземля, зайвий світник ніколи не завадить.

І він як стій подерся драбиною на горішню платформу, щоб за хвильку повернутися з двома важкими поясами. З одного звисав кривий меч, а з другого — кинжал.

— Ось, візьми, — простяг він Маріс пояс із кінджалом. — Може тобі придатися

Тремтячими руками Маріс підперезалася ременем і защібнула застібку. Піхви били її по стегну, немов безнастанно нагадуючи про можливі дорожні небезпеки.

— Тобі ще не перехотілося йти? — запитав Чіпус.

Маріс тріпнула головою.

— Що ж, тоді гайда, — Чіпус перейшов у протилежний кінець бібліотеки і, нахилившись, відкрив віко люку. Він подав Маріс один з ліхтарів. — Я за тобою, — сказав учений.

Маріс завагалась. Поки вона вдивлялась у темний тунель під собою, в її пам'яті зринули спогади про цю жахливу місцину: нескінчені вузькі тунелі, блискуни-паразити, моторошна криваво-червона потвора — породження отих старожитніх учених...

— Тобі ще не пізно повернутися до батька, — лагідно нагадав Чіпус. — Ти не конче маєш іти зі мною.

Маріс повернулася до нього.

— Ні, я піду, — сказала вона просто. Відтак мовчки присвітила собі ліхтарем і почала спускатися вузькою дерев'яною драбиною до тунельного входу внизу.

— От і добре, — підбадьорив Чіпус. — А я — відразу за тобою.

Щойно Маріс досягла низу драбини і відчула замість дерев'яних щаблів під ногами кам'яний ґрунт, як серце їй завмерло. Нарешті! Вона знову всередині страхітливих щільників!

Мірою того, як вони заглиблювалися у скелю, Maric помічала те, чого не бачила того дня, коли Чіпус її відсивинув. Наприклад, спуск, який видавався неймовірно крутим, коли вона трималася за Чіпусову шию, цей, так званий, прямоносний хід, насправді становив собою низку коротких прогонів, які кривульками спускалися донизу. Там, де прадавні зсуви всередині скелі спричинили обвали тунельних стін, хитромудрі камінні опори, змуровані без розчину, запобігали їхній цілковитій руїнації. Довгий товстий канат, відшліфований за сторіччя сотнями й сотнями рук, кріпився до стіни і відігравав ролю імпровізованого поручня. Круглякові розсипища під ногами коли й не пришвидшували спуску, то принаймні робили його безпечнішим. Та найбільшою несподіванкою стало те, яким довжелезним виявився їхній шлях.

— Цьому тунелю не буде кінця, — скривилася Maric. Чіпус реготнув.

— Назад іти куди довше, — зазначив він. — Та ще, коли за тобою хтось женеться.

— І як тільки ви мене донесли, розуму не приберу, — похитала головою Maric.

— А ти поноси кілька років по бібліотеці важкі томи та скрині з сувоями, — пояснив Чіпус. — До того ж ти далеко не перша, кого мені довелося рятувати від... — Він замовк.

Maric повернулася.

— Чого? — тривожно запитала дівчина.

— Ш-ш-ш, — шикнув Чіпус. Притуливши пальця до губів, він нахилив голову набік і уважно прислухався. Звідкись із самого низу, перекрив аючи свист і гуд у кам'яних щільниках, долітив тихий

шерех, наче щось рухалося. Потім —тиша. — Мабуть, якийсь невеличкий зсув усередині скелі,—припустив старий. — Зрештою щільники невпинно розростаються.

Далі обое спускалися в цілковитій тиші. Лиховісний гуд навколо них чимраз гучнішав, а мірою того, як вони наближалися до скельного серця, багрове сяйво в тунелі гусло. Крутосхил під ногами дедалі вирівнювався, аж поки хід зненацька сполучився з ширшим, рівнішим тунелем.

— А ось і він, — тихо оголосив Чіпус. — Великий Західний тунель. — Він узяв ліворуч. — Це сюди. Ходи за мною.

Тепер, ідучи по рівному, вони посувалися тунелем швидше. Щоразу, як тунель розгалужувався, Mapic і Чіпус брали ліворуч — як научав Лініус. Серце у Mapic калатало. Кожен крок наблизив її до Старожитньої лабораторії. Що вона там застане? Може, Kvінт цієї миті намагається відчинити двері? А може, вони з Чіпусом не встигнуть туди вчасно?

Раптом тунель попереду розгалузився на три ходи. Чіпус пристав і почережно освітлив ліхтарем кожен з них

— Мабуть, Лініус згадував оцей глухий кут, — нарешті озвався він, показуючи на кам'яний завал перед собою.

— Гайда поглянемо, — запропонувала Mapic. — Я... — Вона схопила Чіпуса за руку. — С... слухайте, — прошепотіла дівчина.

Та Чіпус почув уже й сам. З глибини проходу долинали аж надто знайомі звуки: дедалі ближче жаске плямкання та пирхання.

— Тільки не це. Лишечко моє, тільки не це, — зашепотіла дівчина, і в тримтячому її голосі вчувався жах

— Угамуй свої нерви, — наказав Чіпус. — Не забувай, воно може вчути твій ляк.

Ту ж мить із-за повороту вивернулося й саме джерело огидних звуків. Mapic заверещала не своїм голосом. То був криваво-червоний блискун — і блискун той жадав помсти.

— Далі йди сама, Mapic. — Чіпусів голос був спокійний, але в ньому вчуvalася крига. — Я наздожену тебе, тільки-но раз і назавжди покінчу з цією мерзотною тварюкою.

Та Маріс прикипіла до місця, не годна поворухнутися. Блискун проворно наблизався, лупаючи своїми вирлами, погойдуючи мацаками і трусячи безформною тушою. Чіпус узяв дівчину за плечі й попхнув уперед до лівого тунельного відгалуження.

— Знайди Квінта, — звелів він.

На вході до тунелю Маріс пристала й озирнулася назад. Вона побачила, як Чіпус сягнистою ходою йде вперед, звівши перед собою здорову патеріцю. Обличчя вченого було освітлене криваво-червоним сяйвом блискуну, який сунув на нього. Чіпус сягнув до кишени — і краєчком ока примітив Маріс.

— Ти ще тут? — гримнув він. — Іди! Іди **НЕГАЙНОЖ!**

Маріс обкрутилась на п'ятах і подріботіла тунелем. Вона чула, як кричав за її спиною Чіпус.

— Ядуча мерзосвітня гадина! — кляв він. — Зараз ти повернешся у те смердюче повітря, звідки вийшла!

Маріс подалася тунелем далі. Дісталася завалу, присвітила ліхтарем. Правду казав батько: між купою каміння та стіною зяв вузький прохід! Вона почала протискатися крізь нього.

Чіпусів голос позаду дедалі завмирав, глухнув.

— Цілими роками я переслідував тебе і намагався знищити. І ось нарешті година твоя наспіла... — Подальших слів вона вже не чула.

— Нехай боронить тебе Небо, — пробуркотіла Маріс, пробираючись до кінця вузького проходу в завалі. — І Земля також, — додала вона.

Коли тунель знову став вільний, єдиним звуком у ньому лишався глухий гуд самих кам'яних щільників. Маріс хвильку повагалася: чекати їй Чіпуса чи йти далі самій?

— Іди, — наказала собі дівчина. — Я мушу знайти Квінта.

Звернувши ще раз, дівчина спинилася. А ось і вони! Величезні різьблені двері Старожитньої лабораторії.

Відчуваючи, як шалено калатає серце, Маріс рушила до дверей. І тут вона постерегла щось таке, що змусило її збліднути в лихому передчутті. Праворуч від дверей додолу падала світляна смуга. Світло лилося зсередини, а це могло означати лише одне. Двері лишилися непричинені.

— О, ні, — промурмотіла дівчина. — Квінт?

Вона підступила ближче. Так ось чого лабораторія не замкнена! Уламок шкляної рури заклинив двері, не даючи їм щільно причинитися. Маріс із завмиранням серця глянула у вузький просвіт. Схожа на печеру лабораторія виглядала достоту, як описав її Лініус: рури, патруби, конторж а та стілець, химерна, схожа на гніздо, купа. І сліди руйнувань...

— Квінте, — гукнула Маріс. — Квінте, ти тут?

Уся долівка біля уламка рури, що заклинив двері, була обсіяна скалками. Маріс просунула голову в шпару й озорнула лабораторію. Там теж валялися уламки рур, розбиті на друзки сфери та шкляні ковпаки, дротяні бухти, сувої —

деякі неторкані, деякі — пошматовані на безліч кlapтів, які вкривали долівку, немов конфеті, а ще...

Маріс завмерла. За дверима з пітьми стирчала пара ніг. На ногах були знайомі краги та черевики.

— Квінт! — скрикнула дівчина і шаснула у дверний прозвіт.

Квінт нерухомо лежав долі: на обличчі кров, очі заплющенні.

Маріс уклякла і припала вухом до хлопцевих грудей. І... о, радість! Чути! Серцебиття — кволе, безладне, та все ж серцебиття! Вона нахилилася вперед і ніжно поплескала Квінта по щоках, заразом щось шепочучи.

— Я прийшла по тебе, Квінте, — лебеділа дівчина. — Я б ніколи не залишила тебе тут. Ти ж знаєш, що це правда, чи не так? — Але хлопець не ворухнувся. — О, Квінте! — зойкнула Маріс. — Пробач мені! То я у всьому винна. Будь ласка, не помирай. Ну, будь ласочка... — Дівчина нахилилася над хлопцем і легенько, ледь торкаючись губами, поцілувала його у чоло. — Будь ласка, прокинься, Квінте.

Квінтові повіки затрептіли і розплющилися. Його збентежений погляд ковзнув по дівчині.

— Маріс, — суворо промовив хлопець, — а що *ти* тут робиш?

— Ми прийшли тобі на допомогу, — пояснила дівчина. — Чіпус і я...

— Чіпус? — перепитав Квінт, блукаючи очима по похму-рій лабораторії. — Чіпус тут?

— Він у тунелі, — відказала Маріс. — Там знову об'явився отої страшенній криваво-червоний блискун...

— Блискун знову повернувся? — перепитав Квінт. Він сів і торкнувся рукою голови. — А я про нього й забув. Останнє, що пригадую, — як я балакав з отим чудом-юдом... — Він затнувся. — А потім сталася якась дивовижна...

— Так ти бачив оту тварюку? — жахнулася Маріс. — Вона плавала в повітрі? Рогата? Із противною лускатою шкірою?

Квінт нахмурився.

— *Hi*, — стиха відказав хлопець. — Нічого такого. Воно було невеличке, худе як скелет, мало великі очі, аж поки... аж поки одмінилося і... стало, як я!

— Як *tu!* — сплеснула руками Маріс. — Ну, звичайно ж!

— Що? — не зрозумів Квінт.

— Ота тварюка може прибрести будь-якої подоби, досить їй захотіти, — пояснила Маріс. — Батько це все пояснив. Вона — перевертень!

— Перевертень? — здивувався Квінт.

Маріс гірко кивнула головою.

— Квінте, мій батько породив темнолесника, — прошепотіла вона.

Квінт дивився на неї — очі широко розплющені, рот роззвалений.

— Не розумію, — зізнався він нарешті. — Темнолесника? Але ж вони водяться лише в міфах та казках. Насправді ніяких темнолесників не буває.

Маріс проковтнула давкий клубок.

— Один уже є, — сумно ствердила вона.

Через силу спинаючись на рівні ноги, Квінт пригадав руку, яка п'ялася до його грудей. Зиркнув на них — і ахнув. Великої печатки не було. Хлопець повернувся до Маріс.

— Воно забрало печатку твого батька, печатку Найвищої канцелярії, — простогнав Квінт. — Що я тепер йому скажу? Ох, і бовдур же я! Воно мене дурило, а я повірив... — Він

нервово закусив спідню губу, згадавши те все, що тварючка намолола про Лініуса. — Маріс, — глухо сказав хлопець, — темнолесник ненавидить твого батька.

— Мій батько! — скрикнула Маріс. — Треба негайно вернутися до нього і попередити, що темнолесник вирвався на волю! — Вона гірко похитала головою. — Він так намагався не дати йому втекти! О, Квінте, краще б ми нікуди не втручалися. Це все через нас. Тепер його життя в небезпеці!

— Аби ж то знаття! — вигукнув Квінт. — Ми ж бо хотіли допомогти.

Маріс журно похитала головою, підвелася і квапливо рушила до дверей.

— Ходімо! — гукнула вона. — Нам треба повернутися чимхутчій!

— А як же Чіпус? — запитав Квінт. — І блискун?

— Любий безстрашний Чіпус, — промовила Маріс. — Він став до бою з блискуном, аби я втекла і відшукала тебе. Гріх кидати його. Мерщій до нього, Квінте!

Маріс покинула лабораторію перша, за нею війнувся Квінт. Він був більший за дівчину і, пірнаючи в щілину, зачепив двері. Не встиг він вискочити, як розітнувся раптовий хрускіт — то в щілині трісла труба, що заклинила двері.

— Рура! — закричав Квінт.

Маріс крутнулася на підборах, ухопила Квінта за простягнену руку і шарпнула на себе. Не втримавши рівноваги, вона поточилася назад і обое повалилися на землю. Двері Старожитньої лабораторії з ляском зачинилися за ними.

— Замкнулися навіки, — прошепотіла Маріс.

— На лихо, запізно, — похмуро кинув Квінт. Він підвівся сам і допоміг підвестися Маріс. — Тікаймо звідси.

Вони знову пропихалися між кам'яним завалом та стіною, а потім — до іншого кінця тунелю. Діставши розтоки, де тунель утворював чотири відгалуження, Маріс здивовано роззирнулася.

— Чіпус був тут, — оголосила дівчина. — А блискун з'явився звідтам. Я чула, як вони стялися...

— Шукаймо далі, — вирішив Квінт. — Можливо, Чіпусіві пощастило втекти.

Вони скрадалися навшпиньки похмурим тунелем. Маріс із ліхтарем, високо піднесеним у тремкій руці, попереду. Зненацька мерехтливе світло вихопило з пітьми дрібну постать з розкинутими кощавими руками, простерту долі простоних.

— Чіпус? — здавлено зойкнув Квінт.

Вони сторожко наблизилися. Тіло розпласталося ниць. Маріс побачила знайоме “паперове” вбрання, затиснуту в сухій, як у скелета, руці дерев’яну патерицю з галкою.

— О, Чіпусе! — заголосила дівчина.

Квінт схилився над мерцем.

— Упізнаю це місце, — проголосив він. — Ми біля входу в тунель, який веде до лігва блискунців.

Маріс розгублено закліпала очима. Де він тут бачить якісь ходи?

— Мабуть, камінням завалило, — припустив Квінт. — Ну, звісно ж, поглянь, — він показав на різьблений цурпалок, що стримів зі скельної тріщини. — То кінець Чіпусової патериці. Певне, він зламав її, коли підважував оту здоровенну кам’яну брилу.

І тут із-під бганок бахматої киреї почулося хрипліве зітхання. Квінт подався вперед і спробував повернути голову старого бібліотекаря обличчям до себе. Та щойно він до неї діткнувся, як тіло вченого звів раптовий корч, і воно перевернулося. Голова його затряслася, руки й ноги зашарпались, а脊на затіпалась, важко б’ючись об землю. Квінт скрикнув і відсахнувся. Чіпус підвів повіки і, здавалося, був здивований.

Квінт заціпенів, а Маріс нажахано зойкнула — перед ними було зовсім не те обличчя, яке вони досі знали. Запалі щоки, висхлі щелепні м’язи, шкіра щільно облягає кістки! Губи — колись повні й виразні — обернулися на дві сухі вузенькі смужечки, такі зморщені й постягувані, що оголювалися зжовклі зуби, вишкірені у зловорожій гримасі. Та найбіль-

ше вражали Чіпусові очі. Кремово-білі, без жодного натяку на зіниці чи рогівку, вони сліпо зирили на Маріс та Квінта, аж їм мороз ішов поза спиною.

— Бліскун-самітник. Криваво-червона потвора... — пробуркотів Чіпус здущеним тріскучим голосом, витискаючи з себе кожне слово. — Треба спинити потвору. Треба вибавити Лініусову доньку...

Сльози забриніли в очах Маріс.

— Ви *важе* мене вибавили, — схлипнула вона. — Постарайтесь більше не говорити.

Та Чіпус пустив її слова повз вуха.

— На мене... — прохрипів він. — Такий жах, такий жах... Чіпкі мацаки... — Його правиця сіпнулася. — Я мусив битися... Хіна. Треба хіни... Де вона? Де вона поділася? *де хіна?*

Раптом Чіпусова спина вигнулася дугою, наче крізь його тіло пропустили електричний струм. Його пальці скарлючилися, чуб на голові настовбурчився. Ще мить — і по всьому. Чіпус обм'як усім тілом, висолопив язика, захарчав і ~~зашмер~~.

— *Hi!* — не своїм голосом закричала Маріс. — О, Чіпусе! Чіпусе! Прости мене. То я увсьому винна...

Квінт міцно обійняв Маріс за плече.

— Я винен теж, — зауважив він. — Чіпус загинув, боронячи нас обох, — Квінт схилився над тілом і закрив повіки старому бібліотекареві. — Останнє його добре діло — ув'язнення бліскунів в його жахливому лігві. Нехай він його і не в бив, та може пишатися тим, що навіки відгородив від нас.

— Звичайно, — схлипнула Маріс. — О, він був такий відданий. І такий хоробрий... — Вона повернулася до Квінта, на її обличчі малювалися біль та жаль. — Але ми випустили на волю темнолесника! Як нам тепер бути, Квінте?

— Треба повідомити професора, — відповів Квінт. — Він скаже, що почати.

Маріс скрущно похитала головою. Її батько хорує, навіть ходити не може. Коли вона його залишила, він швидко за-

снув на своєму ложі. Він видавався таким змарнілим, таким виснаженим! Невже він справді знов би, що почати? Уперше на віку Маріс сумнівалась у своєму батькові, Найвищому Академіку Санктафракса. Як він міг опертися темнолесникові? Проте їй не випадало показувати Квінтові свій страх, вона мала бути сильною.

— Так, Квінте, — хоробро відповіла Маріс. — Він скаже, що почати.

· РОЗДІЛ ВІСІМНАДЦЯТИЙ ·

ТЕМНОЛЕСНИКОВЕ ПРОКЛЯТТЯ

адвечірнє сонце хилилося до обрію. Воно лінькувато освітлювало летюче місто Санктафракс, золотячи його величні, розкішні будівлі та кидаючи довгі тіні на пішохідні доріжки і проспекти. У повітрі панував цілковитий спокій. Проте небознавці всіх великих міських шкіл та коледжів, хоч би вони були — мрякощупи, дощознавці, хмарогляди чи вітролови — як один, сходилися у висновках, зроблених показами їхніх приладів. То було затишня перед бурею. Про це свідчили усі шкали, усі поділки всіх без винятку вимірювальних приладів.

На самісінькому вершечку Піднебесної обсерваторії Професор Світознавства відірвав очі від шкали.

— Ми закінчили Інаугураційну церемонію саме вчасно, — оголосив він. — Менше як за годину Велика буря досягне Санктафракса.

Його колега Професор Темрявознавства поважно кивнув головою.

— Якщо Небо буде ласкаве, Гарлініус Гернікс зуміє на-
здогнати бурю і повернутися до Санктафракса з її випло-
дом — безцінним бурефраксом.

— Якщо Небо буде ласкаве, — луною озвався Професор
Світознавства. Він повернувся і визирнув у вікно. З цього
найвищого пункту Санктафракса професорові було видно
все летяче місто — Школу Світознавства і Темрявознав-
ства, Ратушу, Головний віадук, Східну та Західну приста-
ні... — Санктафракс! — видихнув він, і голос його святоб-
ливо затремтів. — Найпрекрасніше місто в світі.

До нього підійшов Професор Темрявознавства і обидва
задивилися у вікно.

— Воно справді величне, — погодився він, після чого
тихенько додав: — Але місто потребує гідного врядування.

— Свята правда, — підтвердив Професор Темрявознавства, і обидва перевели свої погляди на Палац тіней.

З усієї стародавньої будівлі, зануреної в тінь позаду помпезного Коледжу Хмар, навіть із такого вигідного пункту, як обсерваторна вежа, було видно тільки верхівку найвищої палацової башточки.

— Мене непокоїть наш давній друг Лініус, — сказав Професор Темрявознавства. — Останнім часом він виглядав просто жахливо.

— Щораз, як я його бачив, він виглядав усе гірше й гірше, — додав Професор Світлознавства і похитав головою. — Санктафракс заслуговує на краще ставлення з боку свого Найвищого Академіка.

У опочивальні Лініуса Паллітакса, найвищого Академіка Санктафракса, панувала пітьма. Ніч до покоїв Палацу тіней зазирала рано.

Сам Лініус, скручений калачиком під укривалами, не вдовзі заснув. Обличчя його виглядало сумирним, дихав він тихо, ледь сопучи. Лініус нічого нечув, коли в обідню пору до нього зазирнула Вельма: як там ведеться недужому? Не потривожив його спокою і Щип, досі занепокоєний душевним станом свого пана. На заході сонця веретенник навідався до покою, щоб позачиняти віконниці й засвітити свічки біля ложа. І навіть тепер, коли дверна клямка повернулася і двері з рипом відчинилися втретє, це не урвало Лініусового важкого сну без сновидінь.

Прибулець безшлесно перетнув покій і схилився над сонним професором.

— Прокидайтесь, — прошепотів гість, і, не дочекавшись відповіді, взяв Лініуса за плече і легенько потермосив. — Професоре, — вів далі він. — Я вже прийшов.

На мить Лініусові повіки затремтіли, відтак рвійно розпушилися.

— Квінте, — промовив він голосом, млявим від снодійного, яке дав йому Чіпус. — Ти живий.

— Я мчав сюди щодуху, — похвалився Квінт.

— І дяка Небові, Квінте, що ти живий, — провадив Лініус. Він обвів поглядом покій, і його брови занепокоєно зсунулися. — А де... а де ж Mapic? І Чіпус? Ти їх не знайшов?

Квінтові затремтіли ніздри. Він облизнув смажні губи.

— Mapic і Чіпус? — перепитав він. — О, так, вони знайшли мене вмент.

Лініус сів у ліжку.

— Як? І Mapic ходила теж? А де ж вони? — запитав він різким, стривоженим голосом. — З ними все гаразд? Скажи мені, Квінте, будь ласка.

— Не знаю, як вам пояснити, — почав Квінт, зиркаючи на двері. — Mapic привела мене до тями. Чіпус оглянув мої рани. Ми покинули лабораторію, а тоді... — Хлопець замовк, і в мерехтливому свіtlі свічок Лініус побачив його вираз. — А тоді сталося щось *жахливе*, — докінчив він.

— Розкажуй! — ледь витиснув із себе Лініус.

Квінт відвернувся. Майнув його яzik, куштуючи на смак повітря.

— Тут ніхто нічого не вдіяв би... — Він затнувся. — Усе сталося так швидко.

— Що? — запитав Лініус, чиє серце шалено закалатало. Він підвівся на руках і сповз із ліжка. — Ти *муши* мені розповісти. — Непевною хodoю, долаючи біль у руках і ногах, академік підійшов до хлопця.

Квінте, будь ласка, — благав він. — То я у всьому винен, знаю. Чому Mapic теж пішла? Чому я не подужав перебороти сон і спинити її? Який з мене батько?.. — Він важко опустився на ліжко, його обличчя жалісно скривилося. — Некажи мені, що її попав криваво-червоний блискун.

Квінт обернувся з усміхом.

— Він з'явився нізвідки, — зронив він тихо.

— Hi! — закричав Лініус. — О, Маріс! *Mapid* — він під-
супив до Квінта ближче, заточуючись від кволості. — Що
з нею сталося? *Скажи мені!*

— Тварюка схопила її, — почулася відповідь.

Лініус здригнувся з жаху.

— За горлянку.

Лініус обійняв себе за плечі, судомно вп'явшиесь у них
пальцями. Перед очима все плавало, серце як не вискакува-
ло з грудей.

— Її обличчя зчервоніло. Очі витріщилися...

— Hi! Hi! — розплачливо зойкнув Лініус.

У повітрі знову майнув сласний Квінтів язик. Лініус під-
вів очі й зустрівся з поглядом свого учня. На Квінтовому
обличчі читалася погано приховувана зневага. Мозок Лі-
ніусові прошив жахливий здогад.

— Квінте! — скрикнув він, — чи це справді ти?

Квінт спохмурнів.

— Та як ви можете сумніватися? — обурився він. — Звісно,
я, а то хто ж! — Хлопець лукаво всміхнувся і відгорнув капту-
ра. — Погляньте, — показав він підборідям на Велику печат-
ку Найвищої канцелярії, що красувалася на його грудях.

— Моя печатка! — полегшено вигукнув Лініус. Це *таки*
Квінт. Він почухав потилицю і запитав: — А Маріс?

— Саме це я й намагаюся вам розтлумачити, — відповів
Квінт. Він похитав головою. — Маріс було непереливки.
Я боявся, що їй уже кінець. Але я не здавався. Я... я знову
став до бою і таки відбив її у потвори — у того криваво-
червоного блискуні. Я відтяг її чимдалі.

Лініус полегшено зітхнув.

— Але він повернувся, — не вгавав Квінт. — Ще біль-
ший і ще потворніший, ніж перше. — Голос його погучні-
шав. — Він весь кипів скаженою люттю, і я нічим не міг
запобігти його новому нападові!

— Hi! — заячав Лініус. — Скажи, що це неправда.

— Я б залюбки, професоре, та ба! — зітхнув Квінт. Він
помовчав, а тоді вів далі тихим тримтячим голосом. — Вона

яснив Квінта. — Ось чому. Зроду ще не бачив, щоб хтось бігав так прудко!

У Лініуса затремтіли ноги, і щоб не впасти, він ухопився за ліжковий стовпець. Він заговорив зі слізьми на очах.

— Будь ласка, Квінте. Скажи мені, що сталося з моєю дочкию, — прошепотів він, із жахом чекаючи на відповідь свого учня.

Квінт похилив голову.

— Вона була безнадійна, — сказав хлопець.

Лініус отерп

— Ти хочеш сказати?..

— Та навіть у ці останні хвилини вона не забувала про вас, професоре, — стиха мовив Квінт.

— Не... не забувала? — перепитав Лініус хрипким від хвилювання голосом.

— “*O, тату, який жаль, що ти зараз не зі мною!*” — то були її останні слова, професоре. — І бачачи, як Лініус затрусиився з жаху, Квінт додав. — “*Але в тебе ніколи не знаходилося часу для єдиної своєї доньки...*” — Він помовчав. — Від того всього краялося серце, повірте мені, професоре, таке горе, така чорна біда...

— Годі, Квінте! — заблагав Лініус. Він відвернувся і зацілював очі. — Несила більше слухати.

— Але їй хотілося, щоб ви знали її останні слова, — на послідав Квінт. Він ступив крок уперед. У світлі свічок блис-

впала долу. За мить чудовисько як стій опинилося на ній. Я бувбезсилій щось зробити...

— А що ж Чіпус?

— Чіпус? — перепитав Квінт і сплюнув на підлогу. — Не нагадуйте мені про цього... про цього лісового слімака!

— Чому? — затремтів із жаху Лініус.

— Цей страхопуд намастив салом п'яти і драпонув, — по-

нув, лижучи повітря, його язик. — Ще й тепер я чую її голос... “Він покинув мене! Він стидався мене!..”

Лініус затулив долонями вуха.

— Годі! — простогнав він.

Та Квінт і гадки не мав спинятись.

— “Тату!” — кричала вона. — “ТАТУ!”

— Ні слова більше, благаю тебе! — закричав Лініус. — Зглянься наді мною...

— Ба ні, це ще не все, — урвав Квінт, крешучи з очей блискавиці. — Йдеться про останні її слова, коли душа вже відлітала з тіла.

Професора пройняло морозом.

— Ос... останні слова? — перепитав він. — Що ж вона сказала?

Квінт обернувся, на його вустах заграла посмішка.

— А ви певні, що справді хочете їх знати?

— Так... так, — завагався Лініус. — Скажи мені.

Квінт знову ступив крок уперед. Посмішка щезла.

— “Тату, я тебе проклинаю!”, — желіпнув він.

Лініус захапав ротом повітря і поточився назад, відчайдушно махаючи руками, щоб не втратити рівноваги.

— Ні, — запхикав він, — ні...

Вінз усього маху бахнув рукою по нічному столику. Світник заходив ходором, відтак похилився і безгучно впав на ліжко. Дві свічки погасли відразу ж. Третя зашипіла, але горіти не перестала.

Лініус затулив обличчя руками.

— То все я, — ридав він, здригаючись усім тілом. — Моя люба Mapic!

За його спиною від жаристої подушки вилася вгору тонка цівочка чорного диму.

— Я тебе проклинаю! — репетував Квінт. — Я тебе проклинаю! — I закинувши назад голову, він зайшовся хрипким, лиховісним сміхом.

У Лініуса одвисла щелепа. Він звів очі.

— Квінт? — сторопів професор. — Ба! Ніякий ти не Квінт.

Ти... ти...

Знайомі риси його учня мінялися на очах. Його очі зжовкли і глибоко позападали, спина вигнулася, шия зникла під космами густої шерсті, а на чолі з'явилася пара гудзуватих кручених рогів.

— Не впізнаєте мене, професоре? — запитала тварюка. — Я ваше творіння! Ви оплакуєте свою *любу Maric*, — глузливо провадила вона, — але жодного жалю не маєте до мене, а саму тільки зненависть... — Темнолесник підніс лускату руку. — Це *ваша* робота, — просичав він лиховісно. Бестія торкнулася кігтем своєї пошрамованої, вкритої струпами мармизи. — А це... Досить мені було з'ясувати свою правду в формі, як ви, Лініусе, назавжди спотворили мене. Ви хотіли спалити мене, своє власне творіння! — зіпонув він. — Тепер ваша черга горіти!

До темнолесникового крику, відбитого високою світличною стелею, раптом долучилися потріскування та сик, і жаристу подушку охопили вогненні омахи. Лініус обкрутився на п'ятах і побачив рожевих та фіялкових вогняних гадюк, які швидко розповзалися врізnobіч: до важких ковдр, до стеб-

нованого укривала, до оксамитового балдахіна — аж поки все ліжко з чотирма стовпцями охопило полум'я і світлицю став заповнювати тучний ядучий дим.

— Тож гори, Лініусе! Гори! — закричав темнолесник, здіймаючись у повітря.

Професор схопив з підлоги килимка і заходився відчайдушно гасити вогонь. Та його жалюгідні потуги тільки роздмухали полум'я, від якого, пузирячись, займалася підлога та настінні gobелени. Дим виїдав йому очі, набивався в рота, легені.

— Я з... задихаюся, — простогнав Лініус, падаючи навколошки.

— Ви мене спородили, — репетував темнолесник. — А тоді покинули конати. Тепер це вам воздається сторицею. — І знову світлиця залящала від його жахливого гиготіння. — Згинь же, Лініусе, жалюгідний невдахо! — заревів темнолесник. — ЗГИНЬ!

Підійнявшись нарешті з кам'яних щільників назад у Велику бібліотеку, Квінт і Маріс ледве трималися на ногах, але ніхто з них і гадки не мав про відпочинок — бодай х вилевий. Вони мершій помчали до Палацу тіней. Після задушливих підземних тунелів прохолодне нічне повітря міських вулиць освіжало та бадьорило, і на бігу вони жадібно вдихали його на всі груди.

Раптом Маріс зморщила носа.

— Що це? — запитала вона.

— Що саме? — пропихтів Квінт.

— Якийсь запах, — пояснила Маріс, сповільнюючи швидкість.

Квінт зупинився поруч неї і втяг носом повітря.

— Дим, — сказав він. — Певно, щось горить.

— Авжеж, поглянь, — Маріс показала перед собою, де нічне небо було забарвлене в жовтожар. — Щось горить. Якась велика будівля.

У Маріс ворухнулося лихе передчуття. Іззаду почулися поквапливі кроки. Троє молодших підручних, підібравши до пояса полі мантій, гналися до них.

— Що там таке? — гукнула їм Маріс.

— Пожежа! — озвався захеканий підручний. — Палац тіней в огні!

Маріс уся отерпла. Пожежа? У палаці?

— Тату! — закричала дівчина і пустилася бігти. Звернувшись за ріг Центрального проспекту, вона уздріла перед себе широченні пелени мерехтливого жовтого полум'я, яке лизало нічний морок за Коледжем Хмар. Квінт наздогнав дівчину.

— Навряд чи це нещасливий випадок, — похмуро процідив він.

Звідусіль до палаючої будівлі стікалися вчені й учні, служки й охорона. Маріс із Квінтом пристали до чимраз численного натовпу. Та що близче вони підходили до палацу, то повільніше посувалася гурма. А коли досягли вузеньких

доріжок та аркових переходів між спорудами навколо стародавнього палацу, вона вже ледве рухалася. Маріс і Квінтові довелося торувати собі шлях поміж гав, які з роззявленими ротами спостерігали за пожежею.

На майданчику з водограєм, під мармуровими сходами, голці ніде було впасти — така тьма санктафраксців стояла там пліч-о-пліч, вражено глупіючи на жахну картину пожежі.

Сквар стояв пекельний. Палац жахтів, немов плавильна піч — ревучи, обпікаючи, барвлячи обличчя в багряний колір та зрошуючи їх блискучим потом.

Ніхто з тих, хто стояв, споглядаючи вогонь, ще не бачив Палацу тіней у такому яскравому сяйві. Минули вже сто річчя, відколи він зник за новішими, вищими спорудами, які огорнули його вічною сутінню. Сьогодні, уперше за стільки років, він повернув собі колишнє своє ім'я — Палац світла. Кожна деталь величної будови недвижно малювалася проти розбурханого жаркого полум'я: кожна ребристі опора, кожна колонада, вежа, статуя, кожен кутий з металу балкон та кожна прикрашена різьбою перемичка.

На жаль, то востаннє палац висяяв, немов величезний маяк-дороговказ. Внутрішній вогонь з ревом поглинав прадавні дерев'яні балки, і вже починали просідати західні стіни та вежа.

— Моя домівка, — хріпко прошепотіла Маріс. — Вельма, Мізинчик... — Вона звела очі на батькову опочивальню, де з вікна шугали великі зазублені вогненні омахи. — Тато, — промурмотіла вона.

Заціпенілий від страху, Квінт нічого не чув. Усю його і стоту заполонили стражденні крики, нараз ожилі в пам'яті — крики його матері та братів, які багато років тому стали жертвами ненаситного вогню.

Маріс повернулася до найближчих до неї гав.

— Чи знає хто-небудь, що сталося з Лініусом Паллітаком? — лячно запитала вона. — Чи бачив хто моого батька, Найвищого Академіка?

— Hi, — відповіло кілька роззяв, не відриваючи очей від вогняної вистави, що розгорталась перед ними. — Його не

видно. Ні слуху, ні духу. — Ніхто не мав ані найменшого уявлення про те, де міг бути Лініус Паллітакс, Найвищий Академік.

— Що робити? — заголосила Маріс. — О, Квінте, я...

І тут іззаду почувся пронизливий крик. Він змусив Маріс умовкнути на півслові й вирвав Квінта з полону його жахливих спогадів.

— ОН ВІН!

Обоє разом обернулись і побачили дрібногобліна у вранні кошикотяга: той підскакував на місці й показував у далекий кінець Високого парапету, якраз під охопленою полу-м'ям Східною вежею. Усі як один повернули голови назад — к уди показувала простягнена рука.

Там, високо над землею, вся огорнута клубами диму, бовваніла проти полум'я знайома кожному постать Найвищого Академіка. Залунали крики тих, хто пізнав Лініуса Паллітакса.

— Це він! Ондечки! ВЛАСНОЮ ПЕРСОНОЮ!

Було ясно як день, що Лініусові, який хилитаючись стояв на самім краю парапету, загрожує смертельна небезпека. Він шалено, розплачливо махав руками до натовпу внизу. Потім його нога послizнулась, і всім, хто за ним спостерігав, здалося, ніби він от-от зірветься і розіб'ється на смерть об бруківку на долині. Увесь натовп як один ахнув, і площа відлунила цей гучний вигук жаху, а ще за мить — гул полегкості, коли Лініусові пощастило втримати рівновагу.

— Він був на волосинку від смерті, — промурмотів хтось поряд.

— Цього разу йому справді пофортунило, — озвався другий, — але боюся, щастя от-от його зрадить.

Маріс повернулася до них.

— Тоді хтось має врятувати його, поки не пізно, — сказала вона.

Обидва розмовники знизали плечима і відвернулися — решта продовжували балачку.

— Що має бути — того не минути!

— Щоб мене кров гаряча залляла, юому не викрутитися з цієї халепи!

— Згадаєте мое слово, ще не настане ніч, як нам доведеться шукати нового Найвищого Академіка!

Маріс рвучко повернулася до натовпу, її очі палали гнівом.

— Треба його врятувати! — закричала вона.

— Може, скажете, як, панночко? — озвався чийсь ущипливий голос. — Гоблінівській гвардії — і тій нині його не врятувати!

Квінт, працюючи ліктями, протиснувся вперед, обкрутився на місці й обвів очима юрбу.

— Ганьба на ваші голови! — закричав хлопець. — Професор вартий тисячі таких, як ви! Можете собі стовбичити

і спостерігати, як гине Найвищий Академік нашого величного міста, але відменецього не діждеться!

Він широко ступнув уперед, але ту ж мить відчув, як хтось ухопив його за руку.

— Квінте! — озвався чийсь голос.

Хлопець повернувся кругом і побачив Маріс. Ув очах у неї стояли сльози.

— О, Квінте, — повторила дівчина, — чи ти нічого не забув?

Квінт замулявся. Його чорні з синявим полиском очі запитально розширилися.

— Ale ж це вогонь, Квінте, — обливаючися слізми, заквилла Маріс. — Ти ж бо знаєш не гірше за мене, якого жаху наганяє на тебе вогонь. У тебе нема шансів. Ні, якщо ніхто з оцих *ареїв*-науковців не врятує батька, тоді доведеться зробити це самій! — Вона зневажливо зирнула через плече на фізіономії розязав і сягнистою хodoю рушила до входу в палац.

Квінт скочив дівчину за лікоть.

— Я син небесного пірата, — проголосив він. — І в умінні лазити тут зі мною не зрівняється ніхто!

— Ale ж вогонь, Квінте! — не здавалася Маріс. — Як же бути з вогнем?

Квінт проковтнув глевтяка у горлі.

— То вже мій клопіт. Без мене твоєму батькові ніяк не обійтися.

Він рвучко повернувся кругом і, перестрибуючи відразу кілька сходинок, помчав до головного входу.

— I мені теж, — прошепотіла Маріс йому вслід.

Подолавши сходи, Квінт, замість бігти до дверей, подерся вгору по жолобчастій колоні праворуч від нього. Він спинався усе вище й вище. Натовп унизу загомонів. Колона увінчувалася рельєфною капітеллю — просто під одним із балконів третього поверху. Впершись у ней ногами, Квінт сягнув угору. Торкнувшись долонями різьблених поручнів над головою, він міцно вчепився в них і підтягся, відриваючись від капітелі.

— Браво! — пролунав чийсь голос.
— А тепер угору на балкон! — порадив хтось.
— Дурниці! — закричав другий голос. — Зависоко! Крашче ринвою до Головної вежі!

Однаке Квінт міркував по-своєму. Не вагаючись ні секунди, він забрався на балкон, обминув вогонь, що гуготів з розбитого вікна, і видерся на поблизьку балюстраду. За мить увесь майдан охнув, коли юний учень, кинувши виклик силі тяжіння, скочив на сусідній балкон.

Маріс аж рота роззявила з подиву і змахнула віями слюзу. То дарма, що Квінт боявся вогню: життя на кораблі небесних піратів виробило у ньому неабияку спритність і начисто позбавило страху висоти.

Ось він перестрибнув удруге, доляючи розверсту під ним порожнечу, на інший балкон. Перестрибнув утретє. І — настанок — у четверте.

— Що-бо він робить? — чудувався натовп. — Чому він не лізе просто вгору?

Усе стало ясно за мить, коли Квінт дістався балкона, найближчого до палацового рогу. Схожий на решту балконів,

він, проте, мав одну особливість. Флагшток! Ні, Квінта цікавили не сигнальні прапорці, розмаяні на дедалі свіжішому вітрі, — його більше вабила підіймальна линва. Не мавши при собі піратського абордажного гака, він мусив крутити мозком. Можливо, якщо зладити доброго зашморга і знайти, на що його накинути, йому пощастиТЬ зіп'ястися на палацовий дах.

Знявши линву з колово-рота, Квінт згорнув її у звій, пірекинув його через плече і продовжував своє сходження. Підскочивши, він ухопився руками за край Долішнього парапету і видряпався на нього. Далі, спираючись на перекособочений громовідвід, подерся надвіконною аркадою, а звідти вгору, на широкий цоколь, що виставав з алькова у формі мушлі.

— Він уже майже виліз, — почувся схвилюваний вигук із натовпу.

— Найважче у нього ще попереду, — застеріг другий голос.

— Що він у біса робить? — за питав третій, коли Квінт несподівано шарпнувся вперед і метнув один кінець линви високо вгору.

— Повилазило, абошо? — почулася роздратована відповідь. — Він хоче заарканити одну з парапетних урн. Щоб потім дістатися нагору.

Маріс із жахом дивилась, як линва шугала над парапетною стіною. У друге, втретє, вчетверте перелітала вона через неї, але щоразу верталася назад.

“Давай, давай! — підганяла вона його подумки. — Ти зможеш!”

П'ятий кидок... Шостий... Линва знову розминається з ціллю. І тільки з сьомої спроби грушеватий зашморг так легко ліг на скульптурну дахову урну, що могло видатися, ніби досі він просто “валяв дурня”.

Натовп затамував подих. Маріс подумки читала молитву. А за мить усі як один ахнули — Квінт відштовхнувся від цоколя і загойдався там, високо вгорі, у димному повітрі, маючи кирею на поривчастому вітрі. Усі, хто стояв унизу, не встигли й оком змигнути, як Квінт обережно, вершок за вершком, почав просуватися додороги.

Гурма бачила, як професор, — він височів акурат над хлопцем, — замахав руками ще відчайдушніше. Полум’я дедалі близчало. Відвага молодого учня не викликала жодних сумнівів, та коли йому забракне моторності, як він, так і його навчитель, напевняка загинуту!

Маріс замрежилася. Ні, краще не дивитись! Та за мить розлягся радісний гамір, вона розплющила очі й побачила, як Квінт перемахнув через балюстраду.

— Хвала Небові, — вдячно пробуркотіла Маріс. Юнка напружену вдивлялася крізь дим. — А де ж мій батько?

Вона обнишпорила очима весь Горішній парапет, але за Лініусом і слід загув. Мабуть, відступив назад, чимдалі від краю, і зник з очей.

Ту ж мить пролунав тріск, щось грюкнуло, і здоровенний трикутний шмат палахкотичого дерева і відколотого мурування відпав від горішньої частини палацу. Щойно він г римнув на землю, як із виламу бухнуло сліпуче полум’я зі струменем густого чорного диму і заслало парапет.

Кілька секунд Маріс сліпо дивилася вгору. А коли дим розвіявся, розшаліле серце завмерло. Квінт пропав також.

— Усе гаразд, професоре, — лагідно озвався Квінт. — Але часу в нас обмаль. Підійдіть-но сюди, я обв'яжу вас линвою за пояс. Ми вмент... — Він замовк. — Професоре? — гукнув він. — Професоре, назад!

Не кажучи ні слова, Лініус став звертати за вежу. Квінт ковтнув давкий клубок у горлі. Жар від вогню був нестерпний — він обпалював обличчя і водночас проймав холодом до кісток. Напруга, відчути під час сходження на верх великого палацу, здавалася абишицею проти жаху, який огорнув хлопця тепер.

Квінт зирнув із-за балюстради на землю. Далеко внизу йому видно було Маріс: дівчина не зводила з нього очей. Ні, він її не підведе. Тільки не тепер.

— Професоре! — гукнув хлопець. — Заждіть!

Ту ж мить пролунав оглушливий вибух. Квінт пригнувся, ухиляючись від вогненних уламків. Повітря сповнилося густим їдким димом. Сльозилися очі, дерло у горлі. Він хитаючись поплентався до вежі.

— Професоре! — прохрипів він. — Професоре, будьласка, заждіть!

Коли дим розійшовся, Квінт побачив Лініуса. Той стояв, спершись об стіну вежі, нечулий до всього круг себе.

— Професоре, ви повинні слухатись мене, — сказав Квінт, утираючи з очей пекучі слізози. — Треба негайно звідси забиратися.

Але вимогливий хлопців голос залишив Лініуса байдужим.

— Уже? — кинув Академік. — Але ж ти щойно піднявся. Хлопче мій, сядь і бодай одведи дух.

— Зрозумійте, — наполягав Квінт, — палац може завалитися першої-ліпшої хвилини.

Професор похитав головою.

— Ну ж бо, Квінте, — підохочував він. — Дай спочити с воїм ногам і погрійся біля багаття цього холодного вечора. — Він сягнув до полум'я і театрально затер долоні. — Ба! Але ж цей вогонь! Я чую страх, Квінте. Полум'я сповнює тебе жахом, чи не так?

Квінт здригнувся усім тілом і відвернувся. Мелькнув професорів язик, жадібно лижучи повітря.

Бідолашний Лініус, розпачливо подумав Квінт. Після стількох тяжких переживаньця пожежа, либонь, остаточно довела його до краю. Відчуваючи, як у грудях шалено кататає серце, він обернувся, аби заспокоїти свого навчителя.

— Вас наче підмінили, професоре. Але все буде гаразд. Я обіцяю...

Проте коли їхні очі зустрілися, хлопця так вразив професорів вираз, його пронизливий, мало не кровожерний погляд, — аж йому сперло дух. Щелепа Квінтові одвисла: він побачив, як професорів язик лизнув повітря.

Примітив він і ще дещо. У мерехтливому свіtlі яскраво зблисла Велика печатка Найвищої санктафракської канцелярії!

— Hi! — задихнувся Квінт. — Не може цього бути.

Унизу, на майданчику, перед палахким Палацом тіней, атмосфера одмінилася. Відколи Найвищого Академіка та його учня бачили востаннє, здавалося, минула ціла вічність, і що більше вогнистих уламків падало згори на землю, то менша ставала надія на їхнє щасливе повернення.

Тривогу посилювало й те, що пориви вітру відносили палаючі шматки будівельних матеріалів до сусідніх будинків, ба, навіть до ще дальших.

Уже поповзли чутки, ніби почали займатися Школа Світлознавства і Темрявознавства та Вежа Дощознавців — ще одна пожежа спалахнула на даху Ратуші. Жоден небознавець надто не шкодував за Палацом тіней, згори донизу охопленим полум'ям, натомість думка, що небезпека може

загрожувати їхнім власним коледжам та академіям, посіяла паніку в їхніх лавах.

Група дощознавців — учнів та підручних — зі сполотнілими обличчями, лопочучи мантіями, поспішилася назад до Коледжу Дощознавства. Заступник декана Школи Світло-знавства і Темрявознавства шастав туди-сюди, мов очманілій лісовий когут. Тим часом на затиллі майданчика тьмата-тьмуша учнів-хмароглядів та добровольців усіх мастей, вишикувавшись довгим ланцюжком перед Коледжем Хмар, хапливо передавали з рук у руки відра з водою, які мандрували вгору по сходах, через усі двадцять прогонів, на самий дах, де ще один гурт помічників негайно виливав їх, гасячи чергову іскру, що заблукала з палаючої будівлі напроти, загрожуючи пожежею.

Вчені, служки та охоронці кидалися вrozтіч із майданчика, полишаючи Палац тіней напризволяще, і повітря знову повнилося їхнім галасом.

- Нам ніколи цяцькatisя з цією старою руїною!
- Треба захищати власні будинки!
- Нехай палац спопеліє. Туди йому й дорога!

Лише Маріс не зрушила з місця серед цієї веремії. Вона не зводила очей з Горішнього парапету.

— Борони їх Небо, — шепотіла вона сумно. — Хай вони вийдуть сухими з води.

Хоч як вона вдивлялася в димуче полум'я високо над своєю головою, їй не щастило викрити й сліду батька чи Квінта. Дівчину огорнув крижаний жах.

- О, Квінте, — мурмотіла вона. — Що ти наробив? Я...

Зненацька з горішнього сходового помістка палацу долетіли звуки якоїсь шамотні. Тривожні голоси. Клацання за-сувки. Скрегіт ключа в замку...

Розчахнулися двері, і з отвору виринула невеличка, круглява постать. Вона мала на собі пантофлі та фартух, на плечі сиділо дрібне звірятко з блакитним хутром.

— Вельма! — закричала Маріс, кидаючись по сходах до своєї старої няньки. — Мізинчик!

Вельма і Маріс упали одна одній в обійми і не розмикали рук, аж поки лемурчик-дереволаз і собі перейнявся їхнім настроєм — та й давай із голосним скрекотом гарцювати по їхніх плечах.

І тут до Маріс дійшло, що за спиною в неї хтось кричить. Ланцюжок носіїв відер щось уздрів. Вона відірвалася від няньки і озирнулася на дверний отвір. І побачила там Щипа: здоровенний, цибатий старий веретенник, хранитель Палацу тіней, задкував із димної зали, задкував для більшої певності, що не вдарить ноші, яку бережно ніс у передніх лапах. Уже надворі він повагом розвернувся.

— Ось він! — закричав хтось.

— Старий пляшконіг його врятував!

Маріс ледве вірила своїм очам.

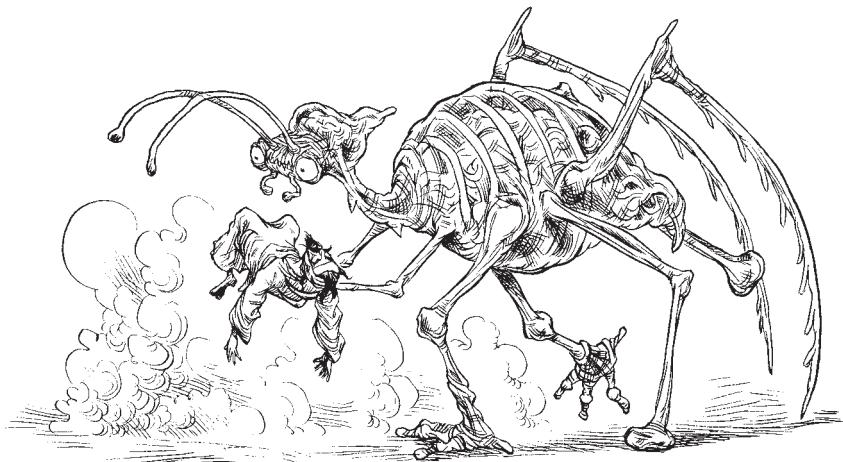
— Тату! — зойкнула вона і майнула до нього.

Лініус повернув голову. Маріс здригнулася. Його шкіра взялася пухирями, чуб обсмалився. Його безживні очі некліпно дивилися кудись у простору.

Маріс повернулася до Щипа.

— Він одужає? — запитала дівчина.

— Я заберу його до колишніх його палат у Школі Мрякощупізму, — сухо відповів Щип. — Вельма перев'яже рани.

І ми покладемо його в ліжко. А тоді нам залишиться тільки чекати. А як ти, юна панійко? З тобою все гаразд?

— Так... ні, — відповіла Маріс. І враз нахмурилася. — Де Квінт?

У веретенника затремтіли антени вусиків.

— Юний учень Найвищого Академіка? — запитав Щип. — З відки мені знати?

— Невже ти його не бачив? — запитала дівчина. — Він був на даху з моїм батьком. Він...

— Я знайшов твого батька у його опочивальні, а не на даху, — відказав веретенник. — Він сидів, забившись у кут, а навколо шаленіло пекельне полум'я...

— Але ж цього *неможе* бути, — пробуркотіла Маріс.

Веретенник повернув голову, озираючись на Палац тіней.

— О, колись це мало статися! — заволав він і пустив розпачливу трель. — Мені соромно за самого себе. Я мав бути пильнішим. Виказувати більшу турботу! — Він понурив голову. — А тепер усе пропало. Усе. Сторіччя традицій і вченості стерто з лиця землі... — Він клацнув клешнями. — Сьогодні.

Та Маріс не чула його. “Якщо мій батько ні на хвильку не покидав опочивальні, — чудувалася вона, — то кого ж я бачила на даху? Кого, важачи головою, рятував Квінт?”

Нараз її обличчя видовжилося: дівчину осяяв жахний здогад.

— Ти! — застогнав Квінт. — То це був ти! Цей увесь час!

На його очах професор обернувся на тварюку з огидною понівеchenою шкірою та довгими, крученими кінчастими рогами. Вона ширяла перед ним у повітрі.

— Ви напрочуд проникливі, *пани* Квінте, — зневажливо просичав темнолесник, беручись лускатою лапою за Велику печатку. — То вона зрадила мою невеличку таємницю, чи не так? Печатка канцелярії Найвищого Академіка! —

Він закинув назад голову і зайшовся хрипким сміхом. — Тепер йому з неї пуття, як з бика молока.

Квінт роззирнувся. Тікати наче нікуди.

— Бачу, до тебе починає доходити, — провадив темнолесник, брязкаючи ланцюгом перед носом у Квінта. — Це брязкальце тепер йому до нічого, бо Лініус Паллітакс уже труп. Весь узявся хрусткою скоринкою — так спікся! — жел і пну в в і н і закихкав іще голосніше. — Думав, рятуєш його, га? А він тим часом лежав унизу, в своїй опочивальні у вогняному кільці, ѹ вогонь той дедалі близчав, розгоряється, жаркішав.

— Ні... ні! — Квінт затремтів.

— Ти програв! — заревів темнолесник. Його очі спалахнули дикою радістю, коли він лизнув повітря своїм в'юнким язиком і прицмокнув порепаними губами. Бестія наблизилася до Квінта, і страх каменюкою став йому в горлі.

— Можеш собі уявити, як він мучився, — провадила потвора, і очі її звузились. — Овва! Бачу, ти уявляєш *до найменших подробиць*, — муркнув темнолесник. — Як лопається його шкіра, як займається чуб. Пекельний жар. Огидний сморід горілого м'яса. О, і Академіків репет, коли його пожирає полум'я — усе пронизливіший і пронизливіший...

— Годі! — заблагав Квінт. — Невже тобі ще цього мало?

Тварюка на хвильку завагалася. Відтак обернулась і вп'ялася у Квінта своїми живтими сліпаками.

— Мало? — зіпонула вона. — Та я ще й не починав. Зажди лишень — побачиш.

Незважаючи на палючий жар, у Квінта дрижаки пішли поза спиною. Темнолесник упритул наблизив до нього свою шкарадну мармизу.

— Я посію колотнечу та безлад, — проголосив він. — Я буду спокушати. Дурити. Брехати. Вдамся до облуди й підступів. І живитимусь болем та розпуккою, причинцем яких я стану. — Коли Квінта пройняв холодний дріж, темнолесник аж затремтів з утихи й облизнув губи. — А також страхом, — додав він пошепки.

Квінт лячно відступив від нього і зараз же знов подався вперед, обпалений подихом усежерущого пекла.

— Той дурень Лініус, — торочив темнолесник, — не мав жодного уявлення, кого він вивільнив. Він викликав мене з порожнечі, а тоді серйозно повірив, що триматиме своє творіння в руках, що я буду йому вдячний і коритимусь йому. Який же марнославний і жалюгідний нікчема він був!

Тим часом з вогненної вежі загув униз палаючий брус. Пролетівши за кілька вершків од Квінта, він увігнався в кам'яні двері й вибухнув цілим снопом біло-жовтих іскор... Квінт розплачливо озирнувся. Як би його вернутися назад до линви... Але кудо бігти? Задля високого полум'я та сліпучого диму, що його поривчастий вітер гнав то в той, то в той бік, він стратив орієнтацію.

— Він викликав мене до життя, аби лиш ув'язнити в отій підземній лабораторії, — не вгавав темнолесник, — надто переляканий творінням своїх рук, аби зрозуміти, ким я можу стати, якщо мені дати волю. Але я живився його страхом, і мені сподобався його смак. Я зростав, учився, плекав таємні думки — і нарешті... — Він тріумфально скинув лапи дотори і залопотів драною хламидою. — Ось я! — заревів монстр.

Квінт жахнувся. Якщо відступ неможливий, йому нічого не лишається, як перейти в наступ. Його рука міцно стисла колодку ножа. Темнолесник глибоко втяг у себе повітря, і його ніздрі затрепетали.

— На волі ще краще, ніж я міг собі уявити, — провадив темнолесник медоточивим голосом. — Я чую довкола себе таке замішання, такий страх, такий біль та розпач. Це додає мені снаги. Це зміцнює мене. Я стократ помножу безмежні довколишні страждання! — Він глипнув згори на Квінта. — І це все я завдячу тобі! То ти визволив мене з моєї в'язниці. Ти випустив мене у світ, який нічого не підозрює.

— І я звільню його від тебе, — закричав Квінт.

Охоплений сліпим гнівом, він кинувся вперед і ну штрикати летячу бестію. Отже темнолесник ухилявся від

леза і, відлітаючи на безпечну відстань, лишень глумливо шкірився.

— Де тобі мене знищити! — ревіло чудовисько, глушачи з авивання вітру, і вибухало сміхом, від якого проймав циганський піт. — Допоки дужі кривдитимуть немічних, допоки страх у більшій пошані, ніж добрість, допоки знена-висть, заздрощі та недовіра сіють розбрат між різними племенами Свіtokраю — доти я лишатимуся незнищений!

Виголошуочи тираду, темнолесник наблизався до Kvінта. З останніми зухвалими словами він несподівано його хвицнув. Вибитий із Kvіntової руки кинджал покотився по долівці й зник у димі та вогні. Серце товклося у його грудях мов навіжене. Темнолесник облизався.

— Страх безборонного куди солодший, ніж страх дужого, — муркнув він. — Та над усе солодкий, — провадив він чимраз брутальнішим і лиховіснішим голосом, — безперечно *сmak самого менту смерті*.

Kvіntові душа втекла в п'ятки... Ноги стали, наче ганчір'яні.

— I цей мент, — прогrimів монстр, — настав!

Темнолесник шугнув униз, наближаючись до хлопця впритул і відтісняючи його назад, до чимраз ближчої вогняної стіни. Kvінт шатнувся ліворуч. Ту ж мить перед ним ви-

ріс темнолесник, перетинаючи шлях до втечі. Почвара хижо вилупила зуби.

— Паняй назад! — загарчала вона. — У вогонь!

Квінт застогнав із жаху. Він уже чув, як вогненні омахи лижуть йому спину, обпікають шию, осмалюють чуб. У відчайдушному намаганні уникнути неминучого він відкотив комір і для захисту обгорнувся киреєю. Вона зашелестіла, мов сухий папір, коли полум'я торкнулося її крайів.

Раптом його рука в одній з кишень натрапила на щось тверде. Він обмацав його пальцями. То був невеличкий шкіряний капшук, зав'язаний шворкою.

Ну звичайно ж! На ньому біла Чіпусова кирея, а не його власна. Чіпус кутав у неї Maric, тамта загубила її у вузькому тунелі, а він, Квінт, накинув її на себе. Тож-бо капшук мав належати Чіпусові!

— О, Чіпусе, — лячно пробуркотів Квінт, пригадавши скарлючене тіло мертвого старого бібліотекаря, яке лежало в кам'яних щільниках. Коли на нього напав кривавочервоний блискун, він, мабуть, також сягнув до кишені по капшуку, але його там не виявилося. — Пробач мені, — прошепотів хлопець.

У повітрі мелькнув темнолесників язик.

— Пора, Квінте! — проголосила тварюка, лиховісно блимаючи своїми жовтими баньками. — Тобі вже пора згинути у вогні!

Квінт відповів темнолесникові не менш лихим, ніж у нього, поглядом. Його рука відчайдушно термосила капшука. Палці і рвучко сіпнули шворку, і він відчув, як йому в долоню лоскітливо заструменіли якісь піщинки. Він міцно стис порошок у руці.

— Пора згинути! — вишкірився темнолесник.

— То згинь же! — луною озвався Квінт і, вихопивши руку з кишені, жбурнув дорогоцінну хіну в злобну мармизу бестії.

Темнолесник різко відкинув назад голову і заверещав увагонії від лютого болю, щойно крихітні кристалики пороснули на його лапи, мармизу. Він шаленів, звивався у кор-

чах. Золота Печатка канцелярії спала йому з лускатої ший і брязнула додолу.

— Мої очі! Мої очі! — репетував монстр, обхопивши лапами голову.

Квінт ступнув уперед і погрозливо підніс другий, порожній, кулак.

— Я маю ще хіну, — гарикнув він на тварюку, що не переставала корчитись і стогнати. — Багато хіни. Повнісінькі відра хіни, по всьому Санктафраксу. І я скористаюся нею, присягаю! — Він посварився кулаком на темнолесника. — Ти тут у небезпеці — і вона все тобі загрожуватиме. Я полюватиму на тебе по всіх вулицях! Ось побачиш!

Темнолесник ширяв над хлопцем — налиті кров'ю очі, наполовину оплила твар. Він заскрготів зубами.

— Ти — жалюгідна пародія на учня! — загарчав він. — Мерзенний недомірку! Ти маєш нахабство погружувати мені своїм триклятим вогняним пісочком? Він пече мене! О, як він мене пече!..

— Застерігаю тебе! — grimнув Квінт. — Чухрай звідси! Живо!

— О, я піду, — виширився темнолесник. — Але затям мої слова, добре їх затям, Квінте. Ти женеш мене сьогодні, але настане день, коли я поквитаюся з тобою!

У небі над темнолесником сунуло, клубочачись і ревучи, багряно-чорне хмаровиння Великої бурі. Свінúла блискавка. Ударив грім.

— Я проклинаю тебе, учню Квінте! — казився темнолесник. — Тебе самого і весь твій рід! Ти гадаєш, ніби твоя хіна захистить тебе, ніби тобі з нею нічого не загрожує, та я ще почую запах твого страху. Я проклинаю тебе навіки! Я знайду тебе і поквитаюся з тобою, як поквитаюся з хирляками всього світу!

Він шугнув вище і звів догори свої страшнючі пазурристі лапи.

— Я — темнолесник, і тепер на кожній днині твого життя лежатиме тавро прокляття. Прокляття від якого тобі ніде не сховатися. Твоє прокляття буде у твоєму знattі, що тути, учень Квінт, випустив мене у білий світ!

Темнолесник вибухнув зневажливим реготом.

— Остерігайся мого прокляття, Квінте! — прохрипів він, злітаючи в нічне небо. — Остерігайся темнолесникового прокляття!

Довго ще по зникненні темнолесника Квінт вдивлявся в морок.

— Дав драла, — пробуркотів він нарешті, розціплюючи порожню жменю. — Темнолесник дав драла.

І ту ж мить відчуття полегкості замінилося на страх. Хіна допомогла хлопцеві спекатися темнолесника, та жодні кристалики з Верхоріччя не подужають вогню. Якщо Квінт не хоче, щоб його поглинуло страшне полум'я, він мусить якось звідси вибратися.

Дарма, що його очі сльозилися від диму, хлопець став пробиватися через парапет до зовнішньої балюстради. Зусібіч з охопленої полум'ям вежі валилося каміння та палах-котючі уламки дерева. Завивав вітер. Гуркотів грім.

Нарешті Квінт побачив її. Линва! Вона ще була тут, прив'язана до витесаної з каменю урни, і диво, та й годі! во-гонь її навіть не торкнувся.

— Хвала Небові! — зрадів Квінт і порвався вперед.

Ухопившись за линву, він уже ось-ось мав відштовхнутися від балюстради, коли за спиною пролунав оглушливий гуркті.

Вогняне кільце навколо Східної вежі нарешті зімкнулося, і та стала валитися, тягнучи за собою і палацовий дах. Квінт і незчувся, як полетів униз слідом за цілою зливою вогнених головешок та уламків мурування.

Він заплющився. Перед ним промайнули незліченні картини. Його мати. Його брати.

Віtronогий Шакал і “Приборкувач ураганів”.

Маріс.

Палац тіней. Водограйний дім.

Маріс.

Криваво-червоний блискун.

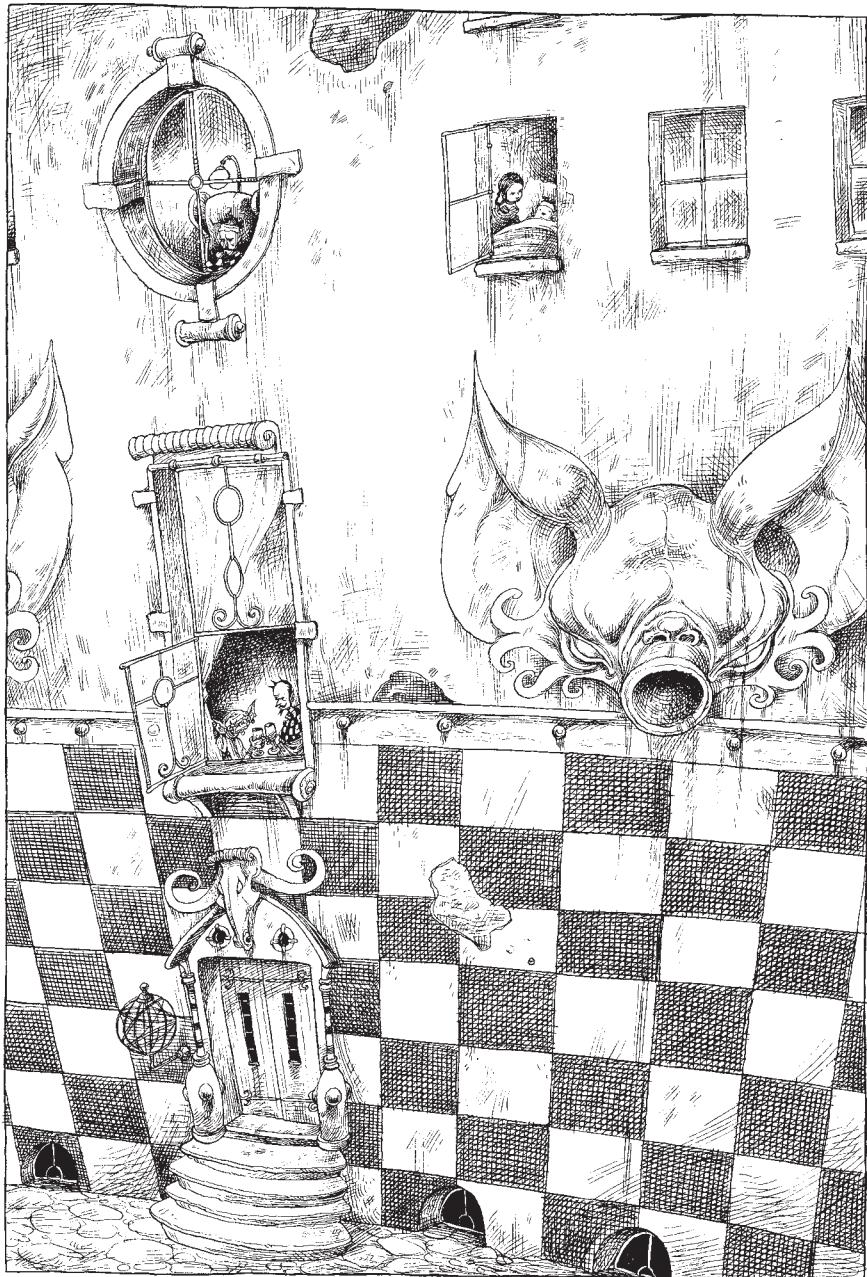
Маріс.

Темнолесник.

Маріс...

І раптом — порожнеча.

Після пожежі минуло три дні. Пийпузо, колишній охоронець скарбіvnі, сидів у просторій приймальні Сефтуса Лепряка, заступника декана Школи Мрякощупізму, і відивлявся у розчинене вікно.

— Трохи вина марки “Заболонь”, Пийпузо? — запропонував Лепряк. — За наш великий успіх, за те, що ми нарешті навіки роз прощалися з Найвищим Академіком Санкта-фракса — Він узяв із таці глека і налив зеленої рідини в одну з двох принесених шклянок.

— Ну, хто б міг подумати? — промовив Пийпузо. — Він зацілів, коли обірвалася небова клітка, і не дав дуба від отруєного зілля, щоб зрештою згоріти у пекельному вогні, без жодного втручання з нашого боку.

Лепряк кивнув головою.

— Я вже почав був думати, ніби він заворожений, — вірік заступник декана, переводячи погляд на другу шклянку. — Надто, як почув, що Щип виніс його з полум’я.

— Він так горює, так побивається, отой Щип, — сказав Пийпузо. — Він весь був у слізах, сповіщаючи мене, що його володар помер від ушкоджень. Він кляне себе за свою забарність, за те, що не мав при собі кращих ліків...

— І дякувати Небові, що не мав, — гиденько захихотів Лепряк. Він поставив на тацю наполовину порожнього глека. — Коли нарешті Лініуса прибрано з дороги, а декана спіткав збіс нещасливий випадок, я, найстарший мрякошуп, маю тепер посісти місце Найвищого Академіка. Бо як недвозначно тлумачить “Великий фоліант небознавства”, якщо Найвищий Академік помирає на службі, його наступником має стати представник тієї наукової школи, з якої той Академік вийшов. — Лепряк бридко оскальнувся. — І навіть оті клятущі Професори Світознавства і Темрявознавства нічого тут не вдіють!

— А я? — не на жарт розхвилювався Пийпузо. — Як же я?

— А ти, Пийпузо, будеш моїм Чільним драбантом, — осміхнувся Лепряк. — І матимеш свою власну катівню.

Обидва піднесли шклянки.

— Я пропоную випити до того, хто приніс нам таку чудову новину! — вигукнув Лепряк. — До Щипа!

— До Щипа! — підхопив Пийпузо, і вони дружно осушили шклянки.

— Бігме, — крекнув Лепряк, утираючи губи затиллям долоні, — непогана штука. Ще по келишку, Пийпузо?

— Якщо можна, — погодився гоблін.

— Звичайно ж, можна, старий, — приязно мовив Лепряк. — Ми святкуємо велику перемогу. — Він знову наповнив шклянки, і, як і дві перші, їх вихилено одним духом.

— Розкіш! — прицмокнув Лепряк. — Джервісе! — гукнув він. — Джервісе! — Він роздратовано мотнув головою. — Джервісе!

Відчинилися двері, до приймальні зайшов згорблений, середніх років хлоп і принишк під стіною. Його очі занепокоєно забігали по кабінету. Здається все зроблено так, щоб не гнітити пана — вікна розчинено, штори розсунуто, картини на стіні висять рівно. Його погляд упав на срібний предмет на софі...

— Джервісе, годиться з'являтися, коли тебе кличуть, — зауважив Лепряк.

Джервіс нахмурився. Він ладен був забожитися, що це... це *ніс*!

— ДЖЕРВІСЕ! — заревів Лепряк.

Джервіс похнюпив очі і слухняно закивав головою.

— Так, пане, — промирив він. — Перепрошую, пане. Ви покликали мене, і я чекаю на ваші вказівки, пане.

— Отак, Джервісе, — сердито прогарчав Лепряк. — Я... — Відтак, згадавши, чого він кликав слугу, злагіднів. — Скажи-но мені, що за винороб прислав нам отого чудового трунку марки “Заболонь”? — поцікавився він. — Хоч би від кого він був, розстараїся на нього ще.

— Його... його... його не надсилив ніякий винороб, якщо ваша ласка, — буркнув собі під ніс Джервіс. — Принаймні, — д одав він лячно, побачивши, як зловісно сходяться над переніссям чорні Лепрякові брови, — ніхто з тих, кого я знаю, хоча гадаю, можна б з'ясувати...

— Шо ти тут мені верзеш? — скипів Лепряк. — Звідки це вино?

— Від... від Щипа... Ш-ш-чипа... — перестрашено пробелькотів Джервіс. — Знаєте, отої веретенник із Палацу тіней.

У Лепряка відвисла щелепа.

— Щип! — прохарчав він.

— Достеменно так, — підтверджив Джервіс. — Він вручив мені оте вино марки “Заболонь” під моє чесне слово, що я поверну його вам. Він запевнив, що його панові воно вже не буде потрібне, і вам краще забрати його собі, а ще він гречно подякував вам обом за вашу турботу і піклування. — Слуга схилив голову на знак подяки. — Далебі, він видався мені непоганим хлопцем, хоча зовнішність у нього й чудернацька, що правда, то правда, мабуть, не одному, хто його бачив, чуб ставав дібки...

— Так ти приніс нам вино від отого веретенника? — запитав Лепряк. Його голос звучав глухо і тремтів.

— Ви хочете сказати, — вхопив його за руку Пийпузо. — що ми випили свою власну...

Вони витрішилися один на одного.

— ...мікстуру, — вичавив із себе Лепряк.

— ...отруту летючого хробака, — пробелькотав Пийпузо.

I втупив у Лепряка безпорадний погляд. — Ваше обличчя! — зойкнув гоблін. — Воно починає роздуватися.

— I твоє тіло теж! — зауважив заступник декана. — Отрутна починає діяти! — Він повернувся до Джервіса. — Поглянь, що ти наробив! — заревів Лепряк. — Ти недоум... буф-ф-ф, — зупинившись на півслові, заступник декана відчайдушно скопився за свою роздуту твар.

Джервіс зацокотів зубами зі страху, коли двійко добродіїв, що стояли перед ним, почали невпинно роздиматися: їх розпирало зсередини. Трішав одяг. Бубнявіли животи. Уподібнivшись до кумедних карнавальних надувних куль, Пийпузо і Лепряк не могли вимовити й слова, руки й ноги їм пороздувалися, очі мало не повилазили з орбіт. Потім, просто на очах у Джервіса, дві розбухлі здоровенні туші відірвалися від підлоги і знялися в повітря.

Нерви Джервісові не витримали. Зойкнувши з жаху, він кинувся геть із кабінету, грюкнувши за собою дверима. Було

ясно як день: юному доведеться шукати собі нового пана. Із чуток у трапезній він знову, що десь на Факультеті Дошoзвства були вільні вакансії.

Гримання дверей озивалося луною на поверх вище від кабінету заступника декана, де містилися розкішні апартаменти Професора Мрякощупізму. Лініус Паллітакс, який сидів за бюрком у своїй просторій опочивальні, запитально звів очі — і знову поринув у своїй мрії.

У кімнаті через коридор напроти здригнувся Квінт.

— Квінте! — зойкнула Маріс. Вона зірвалася зі стільця, де перебула стільки годин протягом попередніх трьох діб, очікуючи, сподіваючись, молячись... — Квінте, ти мене чуєш?

Повіки у хлопця розплющилися. Він бездумно дивився у простір перед себе.

— Вогонь! — заячав Квінт. — Темнолесник! Падаю... падаю...

— Тихіше, Квінте, чуєш? — благала його Маріс. — Тобі вже ніщо не загрожує. Усе минулося.

Квінт кліпнув і перевів погляд на лагідне обличчя, яке дивилося на нього. Воно усміхалося, по розпашліх щоках текли слізози.

— Маріс, — прошепотів хлопець.

— О, Квінте, — зарыдала дівчина. — Ти три дні не приходив до тями. Я вже гадала, ми втратили тебе назавжди...

Квінт обвів поглядом кімнату. Він лежав у ліжку на м'яких подушках та чистих простирадлах.

— Де я? — запитав хлопець.

— Колись це була моя дитяча кімната, — пояс-

нила Mapіc. — Потому, як Палац тіней згорів, ми з батьком мусили повернутися до Школи Мрякощупізму. Наші колишні апартаменти знову стали нашою домівкою...

— Твій батько живий? — роззвив рота Kvіnt. — А я думав... — Він замовк. Отже, темнолесник йому набрехав.

— Так, — радо кивнула головою Mapіc, — він живий. Звісно, пережите не могло не позначитися на його фізичному та душевному стані. Але це пусте: трішечки терпіння, розуміння, і його здоров'я поліпшиться. А поки що, — тарабанила вона без упину, — Професори Світлознавства і Темрязвознавства правитимуть Санктафраксом разом з ним... — Вона журно всміхнулася. — Я б сказала, замість нього. Аж поки він знову повернеться до своєї колишньої фор... — Її голос раптом завмер.

— А їм можна довіряти? — поцікавився Kvіnt.

Mapіc ствердно кивнула головою.

— Професори Світлознавства і Темрязвознавства давні друзі і поплічники моого батька, — пояснила дівчина. — Крім того, — вела вона далі, — ти теж не пройшов повз їхню увагу.

— Я? — здивувався Kvіnt. — Що ти хочеш цим сказати, Mapіc?

— Особливо вихваляв тебе Професор Світлознавства, — провадила Mapіc.

— Він? Мене? Але ж...

— Він хоче рекомендувати тебе до Лицарської Академії, — проголосила дівчина. — Він узяв би над тобою опіку.

— Опіку наді мною, — прошепотів Kvіnt. Він сів у ліжку. — Але ж мій батько, Вітроногий Шакал... Я завжди мріяв стати, як і він, капітаном морських піратів.

— Як Лицар-Академік, ти міг би колись гайнути на лови бурі, — сказала Mapіc.

Квінтові засяяли очі.

— Як Гарлініус Гернікс, — прошепотів хлопець. — Гарлініус Гернікс і оті всі геройські лицарі, які полетіли за Великою Бурею на пошуки бурефраксу.

— І ти міг би стати одним з них, — провадила Маріс. Вона несміливо усміхнулася і відразу ж понурила голову. — Тобто, якби ти лишився тут у Санктафраксі хоча б ненадовго, Квінте.

— Я не знаю, — почав Квінт. — Воно, звісно, спокусливо, от тільки... — Зненацька його очі розширилися. — Ой, що це?

— Де?

— У вікні! — видушив він із себе, не зводячи погляду з шибки. Маріс обернулася і...

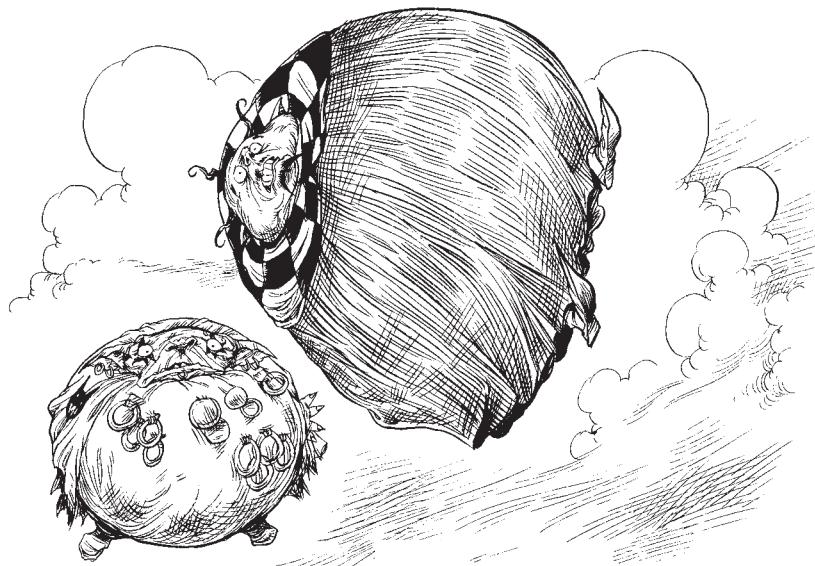
— Ген там! — скрикнув Квінт. — А онде ще один! Хто вони?

— Чисто тобі величезні погодні зонди, — зауважила Маріс.

— Ба ні, вони видавали якісь звуки, — заперечив Квінт. — Стюгнали.

Маріс кинулася до вікна. Та поки до нього добігла, вітер повідносив геть обидві величезні кулі.

Маріс і Квінт не єдині бачили страхітливо роздутих заступника декана та колишнього охоронця, які здіймалися в небо. Їх догляділи також Професори Світлознавства і Тем-

ріввознавства зі свого зручного спостережного пункту на вершечку Піднебесної обсерваторії.

— Погляньте отуди! — закричав Професор Світлознавства. — Вони вилетіли з тамтого вікна Школи Мрякощупізму. Якийсь осяйний предмет. І ще один...

— Лишенько! — ахнув Професор Темріввознавства. — Що б воно могло бути? Згустки мряковиння?

— Чи, може, наелектризований тъмяний вихор?

— А може, шипуча хмара?

— Або ж кульова блискавка незвичної форми?

Поки вони сперечалися, що б то могло бути, дві сфери незрозумілого походження, з кожною секундою роздуваючись, здіймалися в нічне небо. На мить вони засяяли, немов дві нові зірки, а потім стали швидко даленіти, аж поки остаточно зникли з очей.

— Дивовижно! — вигукнув Професор Світлознавства.

— Надзвичайно! — підхопив Професор Темріввознавства.

— Ми повинні негайно зафіксувати все в найменших подробицях, — проголосив Професор Світлознавства.

— Слушно, — погодився Професор Темріввознавства. — І порівняти добуті результати з уже наявними записами — щоб знати, що ж ми бачили.

Та попри всі свої намагання, професори так ніколи й не дізналися, що їм довелося бачити тієї ночі, хоча й стикалися — як і решта глядачів фееричного світозорого видовища — з багатьма безумними теоріями. З часом почали з'являтися ще божевільніші теорії щодо загадкової пропажі заступника декана факультету мрякощупізму Сефтуса Лепряка та юди-охранця на ім'я Пийпузо. Провину зіпхнули на хронічні змови, а численні плітки вже стали притчею во язиціх. Та ніхто навіть у найхитромудріших здогадах та умовиводах так і не спромігся сполучити ці дві події водно.

З усіх санктафракців лише Щипові та Джервісові було звісно, що швидке зникнення двох нових зірок та пропажа помічника декана ѹ охранця якось пов'язані. Але вони нікому про це навіть не зійкалися. Боже борони!

Ставши обличчям до вікна колишньої дитячої кімнати у Школі Мякощупізму, Квінт і Mapic разом вдивлялися у темне нічне небо. Над ними мерехтіли зірки — яскраво, немов відшліфовані чорні діаманти.

— Яка краса! — вигукнула Mapic.

— Вона ще більша, коли вогні міста не підсвічують неба, — за певний Квінт. — О, Mapic, я навіть не знаю, як тобі пояснити, що це за розкіш — темної ночі, як оця, летіти на кораблі понад Темнолісом. Або дрейфувати над баранцями кипучого моря снігово-білого туману. Або впіймати потік райдужних хмар, що ковзають мимо. — Його очі спалахнули. — Відчувати сонце на своєму обличчі, вітер у чуприні... — Він урвав і повернувся до Mapic. — І все ж я ніколи не переслідував бурі. Тут я невіглас. Якщо Санктафракс готовий мене підкувати, тоді може я й пристану на пропозицію Професора Світлознавства.

— Хочеш сказати, лишишся тут?

Квінт кивнув головою.

— Атож, — сказав він. — Але не назавжди. Це місце не для мене, Mapic. Колись я покину Санктафракс з усіма його змовами та інтригами і вже ніколи сюди не повернуся.

— Квінте, — попрохала Mapic, беручи його за руку. — Коли ти покидатимеш місто, візьми мене з собою.

Квінт усміхнувся, але промовчав. Він знову повернувся до вікна і вдивлявся у далечину за шибою. Ген там тягнеться незайманий Присмерковий ліс, а за ним — похмурий Темноліс: йому нема кінця-краю. По тілу розливалося приємне тепло. Він жадав дослідити величезний безкрай світ перед своїми очима, світ, повний чудес...

І тут, ні сіло ні впало, в голові громом озвався темнолесників голос. Трепет охопив усю його істоту.

“Я проклинаю тебе, учню Квінте... I тепер на кожній днині твого життя лежатиме тавро прокляття. Твоє прокляття буде у знاتті, що то ти, учень Квінт, випустив мене у білий світ!”

“Ні, ні”, — сказав собі Квінт і похитав головою. Темно-лесник здимів. Потвора ніколи вже не повернеться до Санктафракса, а що Квінт десь випадково натрапить на неї, це ще вилами по воді писано. Світокрай справді безмежний. Ні, це все вже позаду.

Чи так?

— Ну? — почувся нетерплячий голос Mapic. — Так ти береш мене з собою? Береш чи ні?

Квінт знову повернувся і, забачивши серйозне обличчя своєї другіні, розсміявся.

— Ось що я тобі скажу, — почав хлопець. — Якби ти була поруч зі мною, темнолесник ніколи б не посмів піdstупитися до мене.

— Отже, це треба розуміти як “так”? — запитала Mapic.

— Так, Mapic, саме так, — кивнув головою Квінт. — Санктафракс я покину з тобою. Ти стоятимеш коло мене на капітанському містку великого небесного корабля, і ми вкупі сягнемо найглуших небесних закутків.

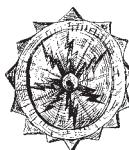
Mapic потішено кивнула головою.

— А може, — додала вона мрійливо, — ще й далі.

ЗМІСТ

Вступ	9
Розділ перший. Палац тіней	12
Розділ другий. Квінт	25
Розділ третій. Велика бібліотека	44
Розділ четвертий. Вельма Тернодерев	65
Розділ п'ятий. Віадукові сходи	80
Розділ шостий. Нижньонебова клітка	95
Розділ сьомий. Водограйний дім	110
Розділ восьмий. Скарбівня	127
Розділ дев'ятий. Кам'яні щільники	140
Розділ десятий. Змови та підступи	155
Розділ одинадцятий. Вільне падіння	164
Розділ дванадцятий. Бліскуни	178
Розділ тринадцятий. Чіпус Семиджерел	198
Розділ чотирнадцятий. Непрохані гості	218
Розділ п'ятнадцятий. Лініус розказує	236
Розділ шістнадцятий. Потвора	258
Розділ сімнадцятий. Помста	278
Розділ вісімнадцятий. Темнолесникове прокляття	295

Ця книга надрукована на папері NOVEL,
виготовленому компанією Stora Enso у Фінляндії.
Папір має властивість зменшувати контрастність сприйняття тексту
і спеціально призначений для друкування дитячих видань.

Літературно-художнє видання

Серія “Легенди Свіtokраю”

**Стюарт Пол
Рідел Кріс**

ТЕМНОЛЕСНИКОВЕ ПРОКЛЯТТЯ

З англійської переклав *A.Саах*
За редакцією *B. Корнієнка*

Головний редактор *Б. Будний*
Літературний редактор *Б. Щафурський*
Дизайн *O. Кіналя*
Верстка *I. Демків*

Підписано до друку 21.02.2005.
Формат 60×90/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Умовн. друк. арк. 21,0. Умовн. фарбо-відб. 21,0. Наклад 5000 прим.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
publishing@budny.te.ua
www.bohdan-books.com

ВАТ “Львівська книжкова фабрика “Атлас”
79005, м. Львів, вул. Зелена, 20